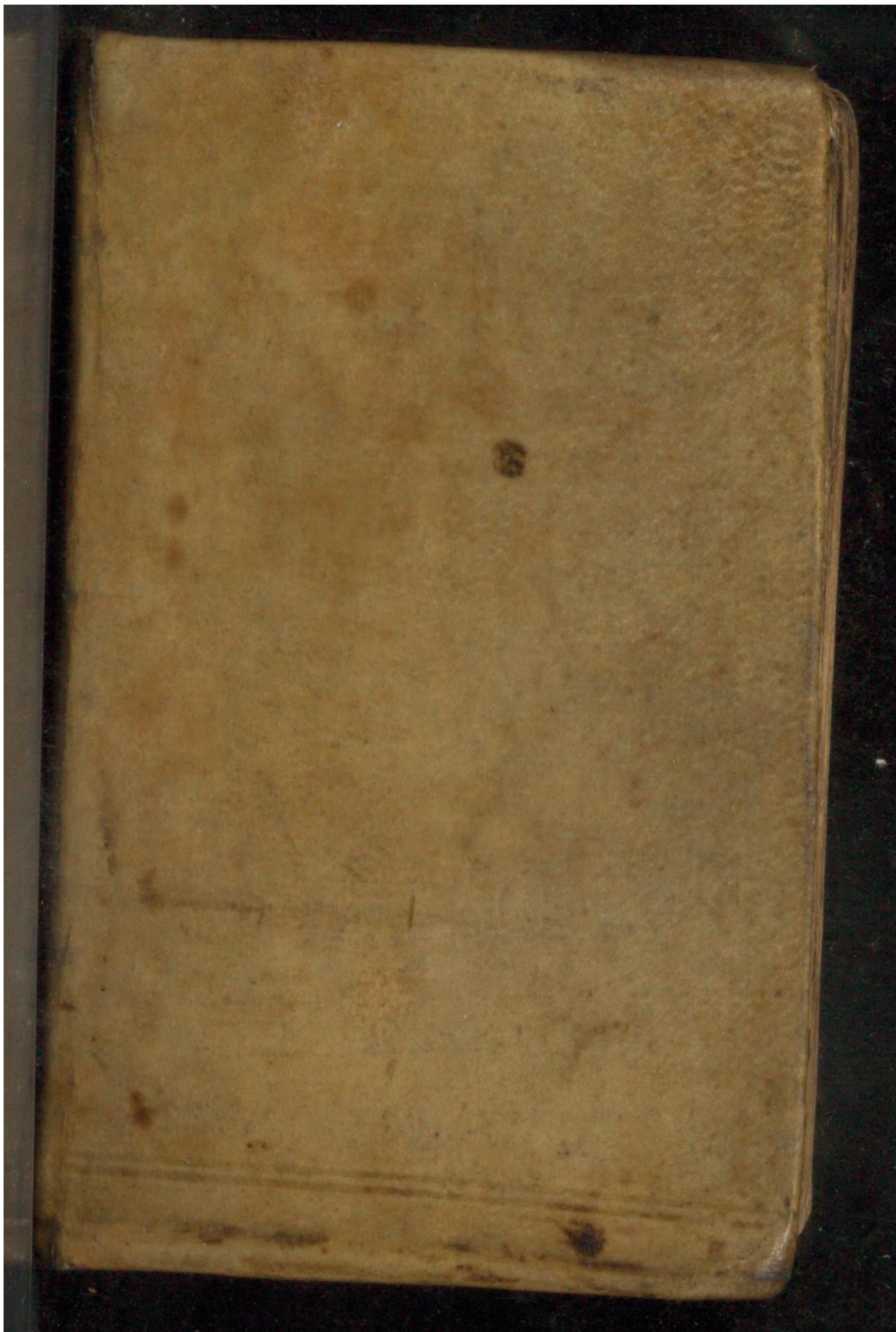
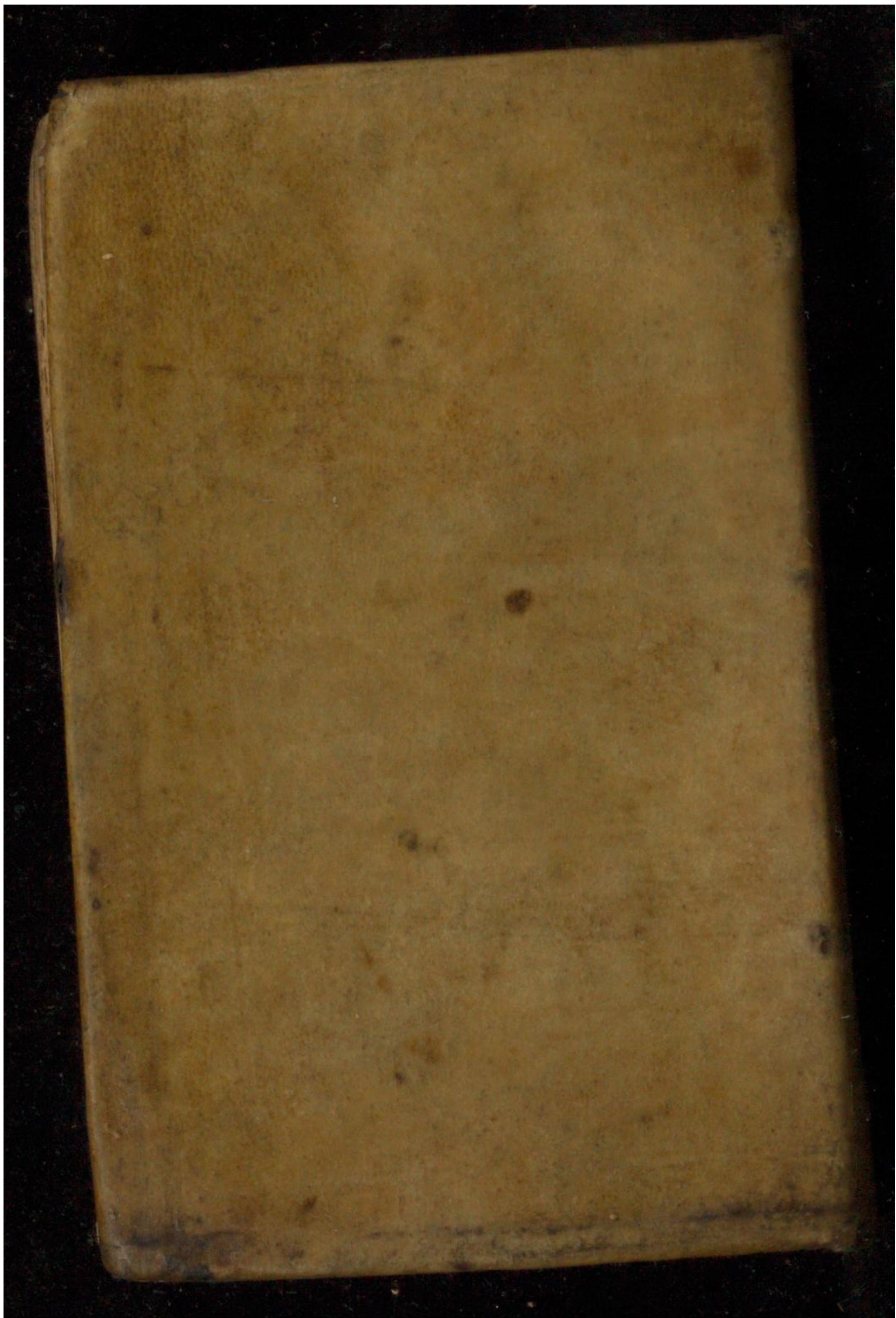

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

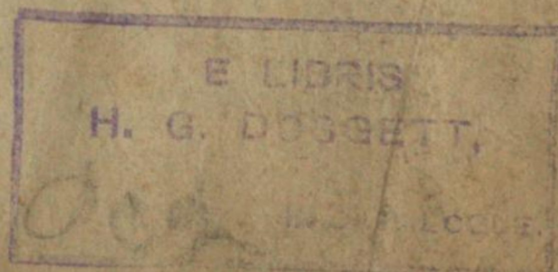
Cat

266 A XXIX Arnaud
A

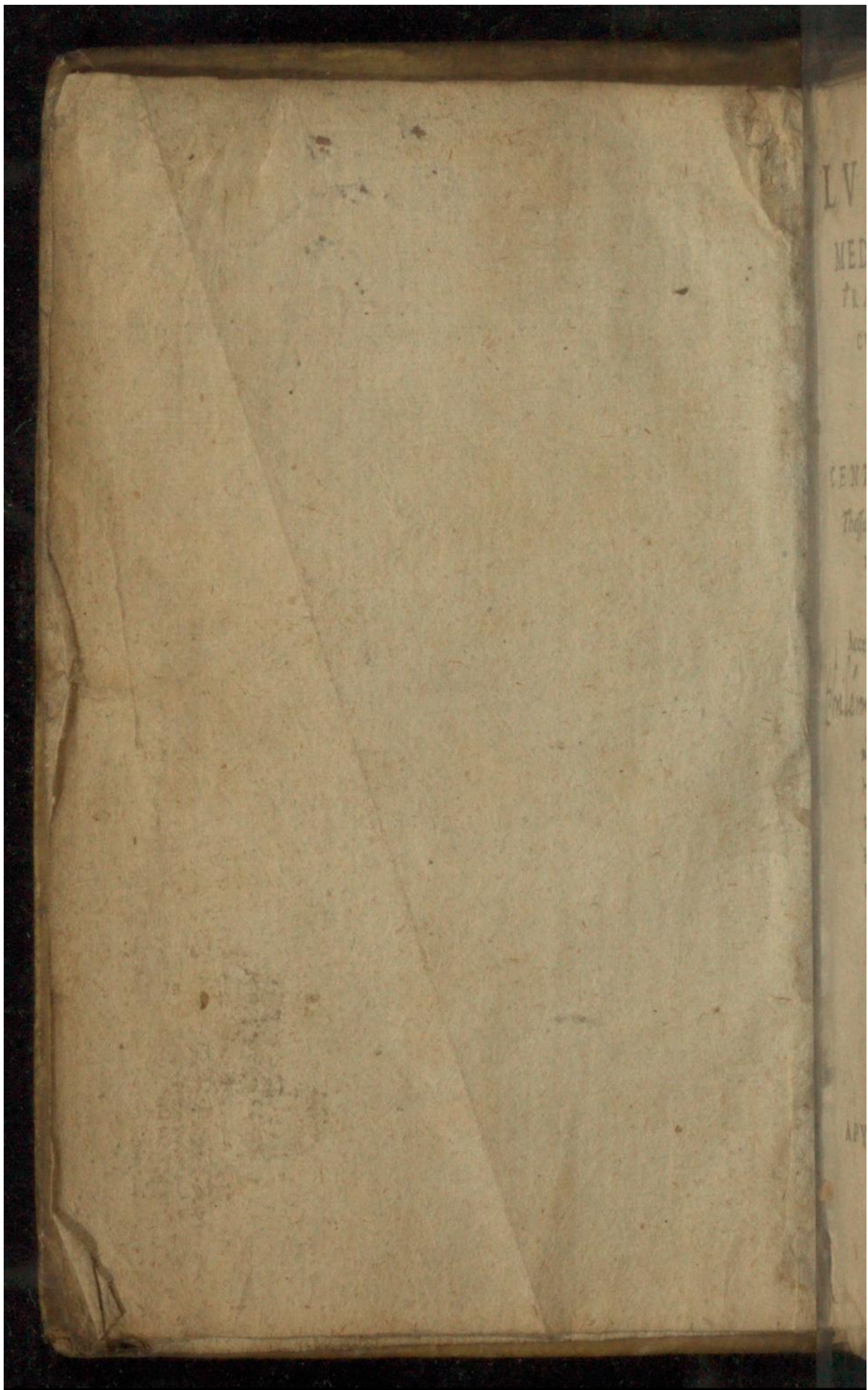
4

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

E. 13.
1842

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

Ex libris Rob: Howar

61911

AMATI LVSITANI

MEDICI PHYSICI PRÆSTANTISSIMI, CVRATIONVM MEDICINALIVM

CENTVRIA SEPTIMA,

Thessalonicæ curationes habitas continens, varia multiplicique doctrina referta.

Accessit INDEX rerum memorabilium copiosissimus.

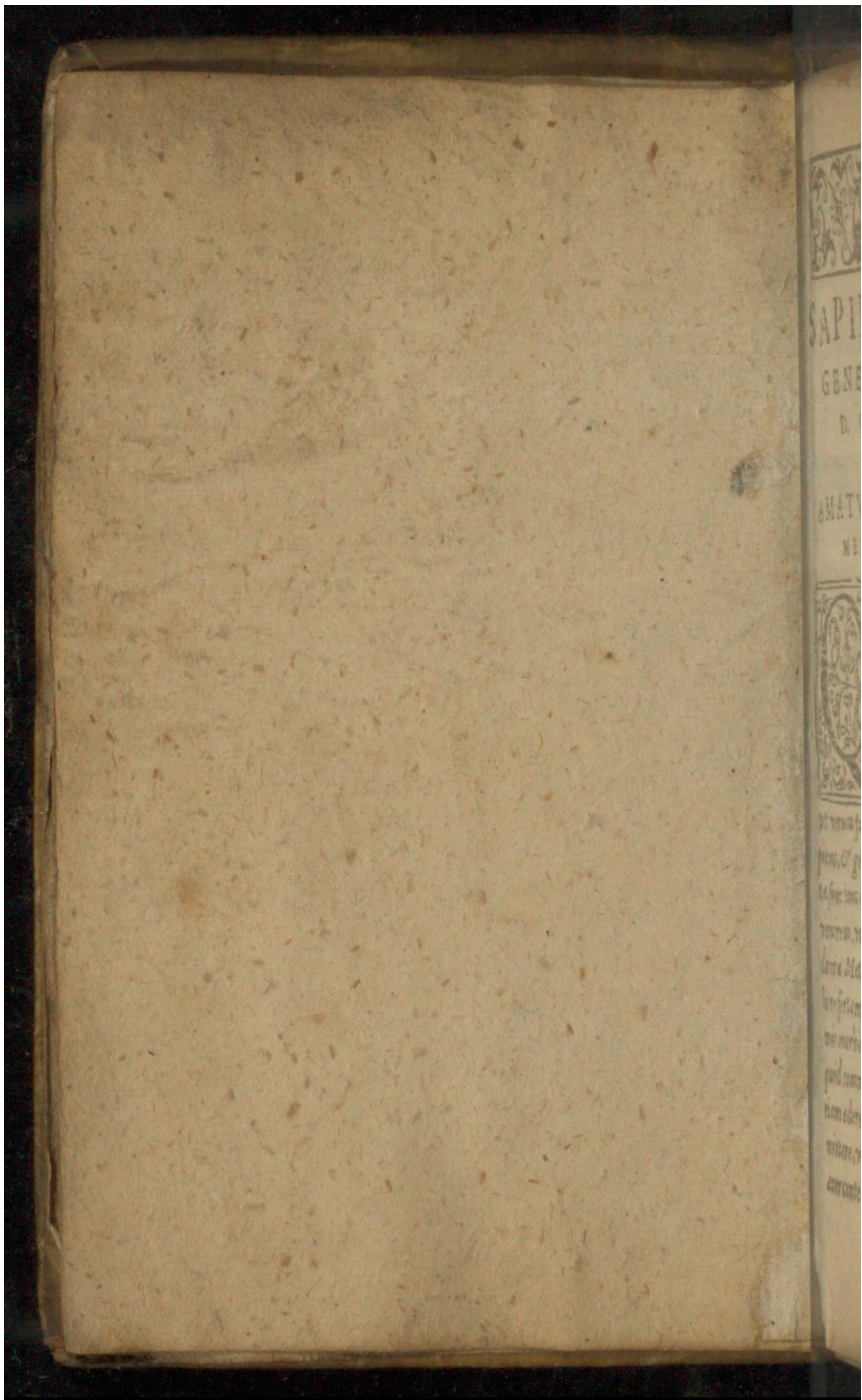
Philemon Holland

W. R. H.

LVGDVNI,
APVD GVLIEL. ROVILLIVM
SVB SCVTO VENETO.
1570.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

SAPIENTIA ET GENERE CLARO, D. GVEDELIÆ YAHIAE,

AMATVS LVSITANVS MEDICVS S. P. D.

VVM sextæ elapsæ curationum centuriæ finem imposuissem, hoc scribendi genus prætermittere, & ad aliud animum appellere constitueram. tā enim, vt verum fatear, Guedelia Yahia, vir sapiens, & generose, huius inscripsionis me pertæsum iam erat. Cæterum, cum Thessalonicen venirem, vrbem nunc, vt olim, totius Macedoniæ Metropolin, numeroso, varióque populo refertam, sed forte grauißimis, & sæuißimis morbis oppresso, dignum duxi, de eis aliquid commentari, & septimam hanc centuriam edere, & eam in conspectum hominum mittere, vt paucis iis, saltem artem medicam exercentes, dignoscant, nunc vt olim, priscis il-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

lis temporibus, Græciam grauißimis, sæuißimis, complicatísque morbis corripi, tentaríue: causam, vt ego puto, non paruam, ob quam, tã excellentes, diuiníque medici, in ea floruere: suppeditabat nanque materia, circa quam versabantur viri rerum naturalium maximi inquisitores, in qua, vt populum iuuarent, & eum non raro ab angustiis liberarent, ac non paruam gloriam, honores, excellentiámque captarent, consequerentúrue, soliciti & diligẽtes ita exstitere, vt præ cæteris nationibus,, hoc aßiduo & frequenti vsu, in hac diuina effloruerint arte, emicueríntue, ita vt cæterorum populorum hucusque recepti gratíque magistri habeantur. Exemplum duo orbis lumina extant, Hippocrates & Galenus, viri Græci, quibus morborum variorum inexplicabilium occasio, vt dixi, non parum gloriæ comparauit, peperítue. Vbi certe pauci sunt ægrotantes, medicus ignauus, aut parum expertus euadit: vbi vero plures habentur ægrotantes, longo exercitio, & frequenti vsu, ac aßidua experientia, eum experientißimum & nobilem in arte fieri, sæpe nouimus, vt cum Manilio recte dixerimus,

Per varios vsus artem experientia fecit.

vel cum philosophis, frequentatis actibus, generatur habitus, per quem ars definitur, & absoluitur. Loquimur nanque de Therapeu-

tice, curatiua artis parte, quæ corpus ægrum sanitati restituit, profligátue, per contraria morbos, cuius hodie vt magis necessariæ frequentior est vsus, vt olim quoque fuit, referente sic Hippocrate, libro de veteri medicina, & Galeno, libro ad Thrasibulum, in quo proponitur, num ratio tuendæ sanitatis, ad medicinalem artem, an ad exercitatoriam spectet. Occasio igitur tantorum morborum, multum me hercle, Græciæ medicos nobilitauit, non minus ac volucris breuísque temporis occasio, aues aucupio dicatas, quas Aristo. sublimipetas, & humipetas vocat, nos vero falcones, & acores appellitare solemus, eas præcipue, quæ sub polo arctico nidificant, & aucupes vt cæteris præstantiores cupiunt, desiderántue. ob contractiores nanque eo in loco hyemales luces, quæ forte vnam vel alteram tantum continent horam, diligẽtissimæ euadunt aues hæ. Prædam nãque, rapinámue pro victu, exiguo hoc tempore ad residuum diei, nigerrimum & tenebricosum quærant, capténtue constrictæ cum sint, rapaces, veloces, agiles, ac cæteris diligentiores fiant necesse est, vt recte cecinerit Manilius,

Et labor ingeniũ miseris dedit, & sua quẽq;
Aduigilare sibi iußit fortuna, premendo.

Veluti Virgilius, qui connumeratis commoditatibus, quas Iupiter hominum generi cum

ademisset, coactos esse homines, canit, pulsa acidia veternóue, operi incumbere,

Tū variæ venere artes. labor omnia vincit
Improbus, & duris vrgēs in rebus egestas.

ob varios igitur morbos, & frequentes, ac continuo Græciam inuadentes, viri q̄ rerum naturalium contemplatores, illustres medici facti sunt, non vero ob numerosum populum. refert nanque Galenus, commentario primo, in librū de Articulis, enarratione 24. in qua forte de luxationibus non visis ab Hippocrate agit, ex omnibus ciuitatibus, in quibus Hippocrates artem exercuit, Smyrnam; quæ hodie in Natolia nomen retinet, maiorem esse, quàm Romæ vnus vicus, plures tunc incolas habebat. Cum igitur ex arduis difficillimísque casibus in hac ciuitate pertractatis, septimam hanc Centuriam componerem, illico eam tibi dicandam constitui, Guedelia Yahia, vir sapiens & generose, multis de causis: prima, quia sapiens cum sis, & concionator egregius, ac acri quodam ingenio præditus, longe iudiciorum magnus haberis existimator: quibus facile hæc, & huius generis alia, quanti sint valoris, & arti medicæ adiumentum præstare poßint, diiudicabis. Præterea humanitatem tuam, affabilitatem, morúmque suauitatem, & mirum quendam candorem, quibus omnibus, medius filius, excellere videris. Sunt præ-

terea

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

terea multa alia, quæ me ad hoc munusculum tibi offerendum impulere, hospitalitas tua, & omnium tuorum, erga peregrinos, religionis cuiuscunque sint; ad hæc munificus & liberalis animus pro subueniendis pauperibus. qua in re, effusis, (vt aiunt) habenis, patrem tuum optimæ memoriæ, Moysem Yabiam, æmularis, felicißiméque imitaris; qui vt omnes hîc Thessalonicæ norunt, immani quadam pestilentia elapsa, in iuuandis, curandísve pauperibus ægrotantibus, & ipsis mortuis sepeliendis, non pauca, nec contemnenda ducatorum millia expendit. res omnium consensu, pro Deo propitio habendo, haud infima. Sed omnibus numeris, Centuria hæc tibi debetur: quia eius nonnullis curationibus interfuisti; à sorore nanque tua, muliere honoratißima, & opulenta incipit, & eam honestißimæ, & venerandæ matronæ matris tuæ curatio claudit, vt interim Solomonis Seneoris soceri tui, viri longiori vita digni obitum taceam, vt vere in hac habeas Centuria, prout misera humana fert conditio, aliquando quod rideas, & aliquando quod plores fleásve; iuxta dicteriũ; Omnium rerum vicißitudo est. Habes igitur vir generose, dedicationis huius Centuriæ rationes, quas si, vt spero, alacri animo receperis, ad maiora, dubio procul, Amatum deuictum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

habebis. Vale. Et cum tua Stere ex Deo empta, feliciter viue, & fruere. Thessalonicæ, mense Augusto, anno à mundo creato, 5321. secundum verò computum Romanum, 1561.

* * *

AMA

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

AMATI LVSITANI, MEDICI PRÆSTANTISSIMI Curationum medicinalium ſuarum

CENTVRIA SEPTIMA.

Curatio prima, in qua agitur de Animi deliquio ob mœrorem ueniente.

DOMINA Belida, vxor Solomonis Seneoris, mulier procera, obeſa, carnoſa, temperatura ſanguinea, & quę ſæpe in abortum veniebat, & ex ea ſanguis multus fluebat, quum repente audiret adoleſcentem domeſticum, ab alio famulo domi interemptum eſſe, in animi deliquium ita altum incidit, vt eam emor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

tuam omnes acclamarent. Ego vero qui fortè ad adolescentem deploratũ tunc vocatus fui, ad eam alio in cubiculo stantem, diuertor, cuius metacarpij arterias cum tango, pulsus nõ percipio, sed ipsam potius dentibus apprime constrictis, clauiculatísve, absq; sensu & motu, tanquam emortuam conspicio. Est enim animi deliquium hoc sæuum, & periculosum, ob mœrorem, & tristitiam veniens, quod medicorum consensu, testante id Galeno, libro primo Artis curat. ad Glauc. & alibi non raro, curatur odoribus, narium constrictione, capillorũ vulsione, vini potu, & vomitu, quibus tu ex aliis Galeni locis adde, frictionibus, ligaturis, cucurbitularum admotione, & similibus. proinde nos exordiũ repente sumpsimus à capillorum vulsione, narium & aurium attractione, digitorum attritione, & variis aliis similibus. Nam, & per interualla suo nomine vocabatur, & ad manus habitum origanum aceto exceptum, ad nares admouebatur, veluti nõnulla alia optime olentia, & de maxillis, & constrictis dentibus aperiendis, ligneo cochleari, veluti cuneolis, soliciti admodum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

dum eramus. Cæterum, quum hæc nõ proficerẽt, ad brachiorum, & crurium frictiones, & eorum ligaturam. deuentum eſt, & Hippocratis conſilio, libro quinto de Morbis popularibus, ſuperfuſæ ſunt ipſi, aquę frigidę amphoræ aliquot ſupra faciẽ & pectus, quibus tandem reuixit, & ad ſe rediit, & tunc à marito, & aſſiſtentibus, optima illi dabantur verba, & vinum generoſum odorum, illi pitiſſandũ propinauimus, veluti condîtum moſchatum, & ambaratum deglutiendum. tunc vt non dormiret, ſed confabularetur, ſuaſimus, ac poſtea, tremula oua recentia illi pro cœna offerrentur, commendaui. ea nocte ſequenti, bis, vel ter, emortua eſt, ſed adiuta, reuocata fuit. In aurora vero, de cordis palpitatione conquerebatur, qua de cauſa, ab infuſo iniecto, & aluo reſpondente, (vomere nanque nunquam potuit) culcitrula ex rebus odoriferis cordialibus, ambaro, & moſcho cõſuta, ad cor applicita eſt, ſed non multo poſt, in animi deliquiũ relapſa eſt, & forte periculoſius: Sed tunc, celebratis omnibus actis, & cucurbitulis ad vmbilicum applicitis reuixit. Contẽdebãt mulieres aſſiſtẽtes,

& mod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

& medicus qui eius curam aliàs habuerat, & à simili morbo eam quoque liberauerat, firmabat, animi deliquium hoc, etiam si à mœrore venerat, sæpe aliàs in simile, ob vterū male affectum incidisse, quia concipiebat cito, & perdebat, maximo cum sanguinis fluxu: qua de re, ad nares, male olentes, & ad inferiores partes, optimi odoris esse admouendas, cōtestabantur. vnde cum postea paroxysmo esset apprehensa, ad nares, chartæ, & pennarum fumum admouebant, inferioribus vero zibetum intromittebant, sequenti tandem die, catapotia ex castoreo, assa fœtida, & peoniæ semine composita, deuoranda illi dedimus, quibus rectius habuit, & bis egessit tandem duobus interiectis diebus, pharmacum ex agarico, & rhabarbaro apparatum ebibit, quo venter apprime solutus fuit, & ipsa à tanto malo libera, veluti postea, vxor Solomonis Naamias, ex improuiso à sorore amplexata, & illico emortua facta, sicuti quoque vxor Danielis Taragani, & virgo nata viduæ sororis Habibij. variè nanque curatur animi deliquium, prout à varia euenit causa.

SCHOL

SCHOLIA.

Ob mœrorem, ſpiritus diſsipantur, vnde deliquium animi conſequitur, quo fit, in ipſo paroxyſmo, veluti poſtquam ægrotans ad ſe rediјt, rebus optime olentibus, & generoſo vino, eam refecimus, veluti cibarijs, quæ facilè in ſanguinem verti ſolent, & optimum adgenerant ſuccum: cæterum, per amphoram, non putarim Hippocratem intellexiſſe vaſculum octoginta continens libras: ſed magis paruum aliquod commune.

Curatio ſecunda, in qua agitur de pleuritide.

MVlier iuuenis, annua quartana laborauerat, quo in tẽpore menſes, vt fieri ſolet, nunquam vidit, pleuritide corripitur. cœpit autem corripi nocte Veneri dicata, hoc eſt, die Iouis in nocte, ad quam, ſecunda die ſequenti, hoc eſt, die ſabbathi, accerſitus, veſperi, iubeo illi, ex eodem latere cubiti axillaris, tundatur vena, & ſanguis ad libram integram extrahatur, & ptiſana colata penidiis concinnata in victu, veluti hordeacea aqua pro potu, paretur, & fomentum ex roſis, chamæmello, radicibus althææ, foliis maluarum, violarum, ſemine lini, & ſimil

ſimilibus compoſitum, bouina veſica exceptum, dolenti loco calidum applicetur, ac per interualla ſyrupum violaceũ, aut lambetiuum de althæa pauco oxymelliti mixtum lingeret. At aſſiſtentes alibi forte impediti, ſanguinis extractionem in ſequentem diem Soli ſacratum diſtulerũt. diluculo igitur ad eam veniens, eam miſerrime affligi inueni. Intéſiſsimè à pũctura dolebat, febriebat, gemebat, tuſsibat, & tota nauſeabunda, ac ſi animam expiraret, videbatur, & non raro in animi deliquium, & defectionem incidebat, & quod peius eſt, vix eius percipiebantur pulſus, nihil ſpuebat, ſed multum, & frequẽter egerebat, cœperat autem aluus turbari nocte antea, & ſepties vel octies excreuerat liquida, ferruginea, peſsime olẽtia, cum quibus multa, ſed cordate loquebatur. Ego vero morbum grauiſsimum, vt pote ſæuam pleuritin conſiderans, à præſagio habito, quod hæc moritura eſſet, & forte quia interpoſita erat ſanguinis miſſio, eam relinquere propoſueram, cæterum rogatus, & ne immiſericors viderer, in cura perſtiti, & omnia quum æque librarem, iubeo axillarem eiuſdem

dem lateris, vt antea agendum commendaueram, aperire: occupabat autem dolor ſuperiores thoracis dextras coſtas. extractus itaque eſt ſanguis ad vncias octo, corruptus, & infectus admodum, cuius maiorem quantitatem demere in animo conſtituerã, ni animi deliquium mulierculæ ſuperueniſſet. Ab hac igitur ſanguinis miſsione, muliercula hæc melius ſenſit, eius nanque arteriarũ pulſus, clarius percipiebantur, & nauſea euanuit, & reſpiratio facilior eſt reddita. Veſperi tandem, ex eodem foramine, quia dolor infeſtabat, quinque aliæ ſanguinis vnciæ ſunt extractæ, deſiit nanque ſanguis fluere: noctem vero ſequentem totam inſomnem trãſegit, intenſe autem doluerat, vt non niſi ſupina cubaret, in qua bis tantum aluus citata eſt, tunc pulſus rectius habebant, ſed lotium rubrum, craſſum, & turbatũ valde erat, ob quæ, die Lunæ, prædicta vena iterum ſecta fuit, & ſanguis ad vncias octo fluxus, qui in vniuerſum corruptione maiori quàm antea infectus erat. ab hac vero ſanguinis miſsione, expuere cœpit, album, coctum, & minime malignum. tunc hæc in eodem perſeuerabat victu

regiminéue, & eadem dicta gustabat medicamenta, syrupum tamen de glycirrhyza per interualla cochleari lambebat, & dolenti loco, cataplasma hoc admouebatur, Rec. chamæmeli, meliloti, radicum maluauisci, foliorum maluarum, branchæ vrsinæ, an. pug. vnum Seminis lini, fœnugręci, an. manip. vnum. in aqua fiat decoctio sufficiens, & coletur, ac in mortario omnia recte terãtur. quibus adde, olei amygdalarum dulcium, vncias duas, butyri recentis vnciam vnam, & alterius mediam, assungiæ gallinarum vnciam vnam, farinæ hordei vnciam vnam. Prædicto decocto misce, fac cataplasma, & sæpe calidum applicetur: tunc aluus constricta est, & die Martis, hoc est, quinto, à morbi initio, omnia eadem erant. sexto, deteriora omnia facta sunt, & luctuosas respirationes expirabat, & sufflabat, & arterię metacarpij ingentem duritiem præ se ferebãt, & tam supra quàm infra in totum restricta est, nihil nanque expuebat, nec quicquam etiam clysteri iniecto, egerebat. Septimo desperata sunt omnia, in fine cuius obijt: obijt autem eadem hora, qua ægrotare cœperat: & vt puto,

to,

to, quia primo die prætermiſſa fuit ſanguinis miſsio, & in ſequentem procraſtinata.

SCHOLIA.

Non eſt, quod quis mihi obijciat, in hac muliere, quia menſes integro anno ſuppreſsi erãt, ex ſaphena pedis vena, primo ſanguis demendus eſſet, quando nouerit ille morbum hunc phlegmonem grauiſsimam, & periculoſiſsimam, internam ſuccingentem coſtas membranam occupantem, eſſe, à qua omni acta diligentia, non ſolum materia fluens, ſed parata fluere, & ea quæ actu malam qualitatem, & ſolutione continui facit, vacuanda eſt. Cæterum, quum citius, & ocyus, ſecta axillari ea extrahatur, cõſequens eſt, ex axillari quàm ſaphena, exordiũ ſumpſerimus. Adde, quòd ſi ex ſaphena ſanguis demeretur, vt ægrotans breui iuuamentum conſequeretur, ſanguinis maiorem quantitatem opus eſſet extrahere, & inde vires magis, & magis laberentur, & per conſequens ægrotans diem ſuum citius obiret, quũ ſanguis inflammationem faciens, non ita cito, & facile vacuaretur. Meminiſti enim ex Galeno, libris Methodi med. pleuriticis & ſchœnanticis, & peripneumonicis, virium robur, vnicam eſſe ſalutem, fuit autem pleuritis hæc ex morbis incurabilibus, qui neceſſariò iugulant, & interficiunt, quos attigit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

Gal. libris de facult. simpl. med. vbi de bolo armeno agit, veluti alibi sæpe. Porrò si pleuritis hæc, vigente lue pestica contigerat, tunc etiam in viro satius erat à saphena sanguinem demere, quàm à vena brachij. Cæterum cur sanguinem extraximus, stante fluxu ventris, scholion Curationis sequentis legito.

Curatio tertia, in qua agitur de pleuritide.

IOsephus Bonus, vir robustus, & fortis, pleuritide grauissima correptus est: nam præter accidentia, siue signa παθογνωμονικὰ, propria, siue perpetua, & inseparabilia dicta, fluxum ventris patiebatur, & comatosus, siue soporosus erat, ad quem ingressus medicus, illi sanguinem ex interna brachij vena extrahere iusserat, chirurgus vero, quum internam, & mediam venam occultam inuenit, cephalicam capitis aperuit, secuítue, & sanguinem extraxit. ad eum igitur vocatus ego, quarto die ægritudinis eum pessime habere deprehendi, omnia enim grauia, & periculo plena erant, qui non nisi vocatus, & incitatus meiebat, vrinam turbatã satis, & pessimã, vt liceat mihi admirari, diuinum senẽ illum Hippocratẽ nunquam

satis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

ſatis laudatũ, libro primo Prædictionũ, qui de hac re ita tradit, Vrinæ quæ mingũtur à nõ recordãtibus, nec commonefactis, pernitioſæ. Nã hæ mingũtur, velut ſi ſubſidentiam conturbaſſes. Cæterũ, huius vires imbecilles erãt, & ventris fluxus fere cohibitus, quibus de cauſis, hunc breui moriturũ præſagiui, aſsiſtens tamen medicus, illi ſanguinẽ mittere ex brachio cõtendebat, & accerſito chirurgo, vt interna tunderetur. Ecce, deprehendo errorem, vt vice axillaris, cephalicam tunderet, aperirétue, occultabatur nanque interna vena, quam tunc indigitauimus, ſed ſanguine fluxo, peius habuit, & breui poſtea à viuis deceſsit.

SCHOLIA.

Aduertant hic medici, tantum errorem à chirurgo venã feriente, cõmiſſum, qui ſi doctus adeſſet medicus, proculdubio, nõ aberraret, nec in tam graue laberetur peccatum. Curent igitur medici, paucos ægrotantes, & ipſos forte bene nummatos, præ manibus habere. ſic enim vt puto, tantus nõ naſceretur error. ſed, vt mea fert opinio, errores ij, & ſimiles, non medicis, ſed ægrotantium auaritiæ tribuendi ſunt: paſſus nanque fuerat vir hic, vt audio, annis ela-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

psis, similẽ morbum, cui septies sanguis ex brachio extractus fuerat, sed vtinã ex vena morbo cõueniente. Nam cũ pleuritis morbus erat, pro quo curando interna cubiti diligenter secanda erat, & sanguis ex ea ocyßime extrahendus, medicorũ tamen negligentia ex cephalica, siue capitali vena chirurgus sanguinẽ demebat, quo factum est, quum ægrotus nullum consequebatur iuuamen, medici iterũ vacuationem repetere iubebant, ita vt septies, hic, ex vena capitis, phlebotomatus fuerit, vnde, quũ à pleuritide, bona sui fortuna, hic euasit, semicæcus tamen, & lingua contracta mansit. recte igitur consulebat Damascenus in suis Aphorismis, ne multorum ægrotantium medicus curam haberet, cui omnes hodie docti subscribunt, adstipulantúrue. Cæterum, cum ventris fluxum pleuritidi complicatũ, periculosum dicerem, alter medicus, ex Auicenna oppositum contestabatur, & re vera, Auicenna loco huic dicato negotio, inquit, & fluxus in principio apparens, bonum est signum. re vera tamen medicus ille cæcutiebat, quum ignoraret, profluuium alui ab hoc ægroto passum, non esse à natura regulatum, sed verius symptomaticum, & violẽtum. Si autem initio pleuritidis, fluxus ventris apparuerit, & eo dolor delituerit, & respiratio liberior fit, & symptomata omnia minuuntur, vt ægrotus

melius

melius habeat, tunc dubio procul, talis alui fluxus optimus erit: mea tamen ſententia, initio pleuritidis, alui profluuiū, raro optimū cernitur, ſed potius tanquam lethale indicium ſæpe habetur, quia morborum initio, omnis vacuatio violenta, & ſymptomatica eſt: ſucceſſu vero morbi, profluuium alui optimum eſſe poterit. id quod non ſiluit Hippocrates, & Galenus libro ſexto aphoriſ. enarratione 16. cum dicat, In non periculoſa admodum pleuritide, ſed mediocri, profluuium alui ſuprauenienſ, poteſt iuuare, ratione vacuationis, & eo magis, ſi indicia concoctionis fuerint, & morbus iam citra periculum cernitur. quæ omnia Meſues cordatus practicus, & famigeratiſſimus medicus non ignorauit.

Curatio quarta, in qua agitur de pleuritide.

EX multis qui pleuritide laborarunt, omnes quibus febris deſiit, manente adhuc dolore, euaſerunt, eorum tamē nonnulli, quibus dolor primo euanuit, & febris perſeuerauit, obierunt, vt nunc verno hoc tēpore anni 1560. ſæpe obſeruauimus, in quo epidemicæ pleuritides plures graſſabantur, quibus nō pauci laborātes, deſinūt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

febrire, manente dolore, & ſalui omnes fiunt, vt nepos Eben Portæ, & ſocrus Iacobi Nauarri, & alij varij: forte quia craſsior ſpiritus locum imbecillem obſedit, & dolorem febre abſente, incitat, vt proprio ſuo loco diximus.

SCHOLIA.

Satius igitur eſt, in pleuritide febris deſinat, etiam ſi dolor perſeueret, quàm ſi contrario contingat. id quod ante nos memoriæ commendauit Auicenna, & alij priſci medici.

Curatio quinta, in qua agitur de compeſcendo ſanguine, & ſectione uenarum ſub lingua, ſuperfluente.

VIr, cui ſub lingua venæ leonicæ dictæ, ſectæ ſunt, valde anguſtiabatur, quòd ex eis multus fluebat ſanguis, nec pro eo compeſcendo remedium habebatur. Cæterum, poſt multa hinc inde petita, ſed fruſtra actitata, iuſſum fuit, vt ægrotus acerrimū acetum ore teneret, & aliquoties id repeteret. quod, Deus bone, ita contulit, vt illico ſanguis conſtrictus fuerit, & venæ ipſæ agglutinatæ.

SCHOLIA.

Vt multis, & honeſtis, ac homine libero dignis

gnis

gnis artibus, opus est medicus ornetur, vt bonus & summus euadat, ita oportet, remediis non solum exquisitis, & ab India & exteris nationibus petitis, instructus euadat, sed domesticis, & paratu facilibus muniatur, vt quum opus fuerit, nulla interiecta mora, eisdẽ vtatur. periculũ est enim, ijs, & similibus in morbis, mortem minitantibus, dilationem in medicamentis inquirendis interponere.

Curatio sexta, in qua agitur de Tertiana interficiente.

SOlomon Seneor, vir æterna memoria dignus, ob varias multásq; eius heroicas virtutes, quas in præsenti subticeo: liberaliter nãque, cum diues satis esset, sua pauperibus impartiebat bona, & ita alacriter, vt omnibus esset admirationi. Is, cum esset temperatura sanguineus, obesus, in deliciis agens, variis assuetus cibariis, multo gelu, mellonibus, cucumeribus, peponibus, & aliis horariis, pessimi succi fructibus, ætatis suæ anno 48. vigente autumno, febre tertiana corripi cœpit, ex qua prioribus diebus mundus euadebat, & minorante epoto medicamẽto, aluo placide respondente, melius habere videbatur. Tertio vero paro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

xyſmo,grauius habuit, & re vera à febri immunis non fuit, ſed per nares guttatim ſanguis illi fluebat. elapſo vero quarto paroxyſmo, ſanguinem ex baſilica ad ſex vncias extrahendũ curauimus, habito præſagio, quòd poſt ſanguinem extractum, quaſi depoſita ſarcina, natura melius & alacrius gubernatura, ſanguinem per nares copioſe tranſmiſſura eſſet, id quod poſtea omnes ita eueniſſe viderunt. à ſanguinis miſſione, peius ſemper habuit, & paroxyſmorum varia fuit cõplicatio, & confuſio, & conſequenter ingens virium conſternatio, tandẽ ſeptimo paroxyſmo, hoc eſt 14. die, ſuperueniente, non paruo, neque frigido, ſed calido, & copioſo ſudore, occubuit, & vitã, proh dolor, cum morte commutauit.

SCHOLIA.

Quòd huic non eſſet extrahendus ſanguis per venæ ſectionem contendebat quidam, nec aliam rationem, quàm quòd alter ſimili morbo correptus, cui extractus fuerat ſanguis, obierat, afferebat. Cæterum, cum morbus poſtularet, & vires conſtarent, & cætera conſentirent, aſſentirentúrue, hominis impudentiſsimi, & artis medicæ ignorantiſsimi, ſententiam paruifecimus, immo conteſtabamur nos, hunc

non

non posse euadere nisi bis, & ter sanguis abũde ex eo demeretur, quia ingens vigebat plethora, qua de re, quum repetita sanguinis missio non fuit, sed longe prætergressa, diem suum obiit. Memoriæ reuocandum est, Hippocratem meminisse aliquando, ægrotantes omnes quibus è naribus sanguinis stillicidium contigit, obiisse, vt nostro euenit ægroto, quanquam aliàs, contrarium euenire memoriæ quoque commẽdauit, vt ex Libris Epid. doctus quisque euadere poterit. Cæterum, hac in curatione dubitaret merito aliquis, si die decretorio copiosus huic sudor, & bene calidus superuenit, quomodo tamen è viuis decessit. Nos multis respondemus modis, primo, vt verum est, quòd in declinatione vniuersali morborũ nemo mori potest, vt latius aliàs diximus: ita nõ mirum est, ægrotos in paroxysmi particularis inclinatione, ob imbecillitatem succumbere & mori. Obiit autem ægrotus hic in morbi augmento, in quo nunquam concoctio digna considerata apparuit. Secundo respondemus, humorem gignentem sudorem benignum esse, venenosum vero & interficientem, intus latitare, & cor, membráque præcipua vt à natura non regulatum, oppetere. Tertio respondemus, ea hora: cum duellum inter morbum & naturam committatur, humor venenosus tanquam bestia fera dormiens irritatur, vnde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

vires succumbunt, & ægrotus obiit. quo fit, vt in febribus pestilentibus ægrotantes diebus decretoriis, quàm quibusvis aliis diebus, mori contingat, vt cum de diebus decretoriis egi, abunde patefeci. Tu vero candide lector, si hæc non satisfaciunt, meliora quærito, vel nobiscum dicas, hunc præ multitudine humorum, quos natura vltimò regulare non valuit, occubuisse.

Curatio septima, de intensissimo capitis dolore, post optimum partum oborto.

MVlier primipara, cum recte puerum peperisset, & partus purgatio copiose illi responderet, nihilominus caput intensissime dolebat, & ventris dolorem patiebatur, & intensissime febriebat. ad quam vocatus, iubeo ex saphena sanguinē mittere copiose, & destillatitiā ex flore chamæmeli ebibere, quibus remediis, optimo proposito victus ordine, intra biduum, sanata est. erat enim optimi habitus iuuenis hæc, & bene sanguinea.

Curatio octaua, de capitis ingenti dolore, à uomitu contracto.

Abra

ABrahamus, qui antea ex Melitensibus miles erat, quum multa magno impetu vomeret forte ob grauia comesta cibaria, ita caput doluit, vt vertiginosam quandam affectionem inde contraxerit, adeo vt cum in cubili staret, leuaretúrve ex eo, omnia circumrotari, & in gyrum verti, illi viderentur: non febriebat, sed multum de capite querebatur. hic à clysteri iniecto, & cucurbitulis secta cute, scapulis affixis, & roborato ventriculo, & quiete habita, ac frictionibus, brachiis & cruribus celebratis, intra triduum recte habuit, vt liceat clamare veridicũ, & diuinũ axioma illud, Contrariorum contraria sunt remedia.

Curatio nona, in qua agitur de uermibus.

QVum intense febriret, & de ventre quereretur puella annos nata sex, & filia viduæ Caualerij medici, ad eam sum vocatus, cui cum electarium nostrũ è semine xanctonico, & pauco rhabarbaro, exiguóque albo agarico apparatum, vt superioribus libris legitis, darem, plures egessit vermes, & breui sanata est, velu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

luti filiolus Abrahami Hodaræ,& puer ex Melitensibus militis supra citati,& puella Sagaciorum,varie tamen medi camentũ hoc paro,offeróve, cùm forma,tum pondere,aliquando oxymelli te dissolutũ, nonnunquam vero opiata forma apparatum, prout pueri magis appetunt, idq́ue nonnunquam supra epoto vino , aliquando aqua graminis,vel destillatitia portulacæ , aut eius decocto , prout vires constant, & symptomata vrgent.

Curatio decima,in qua agitur de opisthotono , hoc est , capitis cum ceruice ad posteriora tensione retractionéue.

MVlier Romana, annos nata quinque supra quadraginta , repente opisthotono correpta fuit, caput nanque cum ceruice ad posteriora contracta habebat,cum quibus & dentes clauiculatos habebat, vt vix ad sorbitiones per os iniiciendas,mulierculæ assistentes,cuneolis aperire poterant,nã & linguam contractam quoque habebat,& intense dolebat , & angustiabatur:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

tur: ſæuus nanque & crudelis morbus hic eſt, ex quo, per interualla, miſera hæc ita acriter vexabatur, cruciabatúrve, vt à ceruice ad calcaneum omnia illi retrahi, auellíve deploraret, incipiebat nanque retractio, diſtenſióve hæc (vt ipſa aiebat) à medio ſcapularum, quæ inde per ſpinam, & crura ad calcaneum vſque diſtendebat, vt non ſolum cum ceruice caput, ſed vniuerſum eius corpus tunc ad poſteriora cõtrahi videretur, & tunc exululabat, & fortiter dolebat, non tantum poſteriores partes, ſed ventriculi quoq; os: ſed id forte conſortij ratione: eſt nanque caſus is miſerãdus: & re vera omnes qui miſellam hanc videbant, eius miſerabantur. ad quam vocatus ego, & prædicta perpendens, æquilibrásve, iubeo huic victus ſint oua recentia: pauco cinnamomo ſupra reſperſo, aut gallinæ iuſculum, aut ex eius pectuſculo paratũ contuſum, & aromatis concinnatum, potus vero, aqua cinnamomo, aut ſemine aniſi incocta: iis paucis propoſitis, bolũ diaphœnicone, & ſpeciebus hyeræ conſtantem, deglutiendum illi dedimus, quo aluus optime reſpondit, poſtea vero clyſteres acres

iniicie

iniiciebantur,& ceruix cum tota dorſi ſpina ex oleo lilino,& vulpino inungebatur.elapſis vero duobus diebus, cucurbitas ſex, ſecta cute, affigi iuſſi, duas ad ceruicem, totidem infra ſcapulas, ab vtraque ſpinæ parte, & duas ad nates: quibus magnum eſt conſequuta iuuamentum,ſymptomata nanque ex parte remiſſa ſunt,& os aperiri cœpit,& lingua in proprium ſuum locum ſe recepit,tūc vero ex oleo de caſtoreo calente, prædictæ illinebantur partes, & tota ceruix ſuccida lana faſciabatur,& ſingulis auroris,ſtomacho ieiuno,aut ſyrupum de ſtœchade compoſitū, adiecto decocto ex maiorana, pulegio,ſtęchade,origano,&ſimilibus confecto, aut ſemiunciam theriaces diateſſaron dictæ,accipiebat,poſt quæ præparata expulſioni materia,quia catapotia nondū deglutire valebat,pharmacum pituitam reſpiciens (à pituita nanque morbus hic ortum traxerat) ebibit,quo multa egeſſit pituitoſa, & melius habuit. Tunc vero, ſequentibus diebus,circa caſtoreū omnia verſabantur,tam intus ebibitum, quàm foris applicitum, bibebat autem ſemidrachmam pro vice, aut prædicto

ſyrupo

ſyrupo miſtam, aut theriacæ commemoratæ obuolutam, quibus, & frictionibus admiſſis, intra menſem ſanata præter omnium ſpem eſt. agebat autem mulier hæc apud eos, qui ex Appulia ſunt. Porrò Abrahamus Botonius mercator diues, hyemalibus mẽſibus, tetano correptus fuit. eius nanque ceruix, recta intendebatur, & ad latus non mouebatur, ex quo morbo grauiſſime dolebat, qui cum cucurbitulas inciſa cute non admiſit, etiam ſi veſicæ, & fomenta, & vtriculi, ex oleis calidis apponebantur ceruici, & omnia pernecesſaria exercebantur, non ita facile tamen ſanitatem adeptus eſt, etiam ſi febres mites illi ſuperuenirent. erat autem vir hic annos natus ſexaginta fere, carnoſus, ſtatura procera, temperatura optima, qui paucos poſt menſes, ex alio morbo, vt audio, diem ſuum obiit.

SCHOLIA.

Herodotus non poſtremæ notæ medicus, libro definitionum illo, qui falſo ſub Galeni titulo, paßim circunfertur, inquit, Spaſmus, ſiue conuulſio eſt affectus, qui neruis, ac muſculis accidit, quum modo totum corpus, modo pars eius, citra voluntatem trahitur. quæ ſa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

ne definitio, multũ accedere videtur ad eam, quam Galenus libro secundo de symp. causis, eiusdem numeri capite, & libro sexto aphor. enarratione 39. & libro de tremore, & palpitatione, prope finem, & sæpe alibi memoriæ commendauit, dicens: Conuulsio est, quæ neruos musculósque ad eundem cogit affectũ, in quem ab animali facultate, quum naturalem habitum seruarent, ducebantur: si nanque facies, aut eius aliqua pars affecta cõuulsione est, tunc cerebri neruos male affici, certum est: si vero totum corpus, aut eius aliqua pars, dempta facie, tunc aut à nucha, aut ab spina, exortos male affectos esse neruos, prout doctus coniectat medicus, Galenus est auctor, libro 3. de locis affectis, capite de Apoplexia, ad hunc dicens modum, Si toti corpori conuulsio acciderit, spinæ initium affectum esse declarat, faciei partibus omnino seruatis illæsis, quod si hæ quoque afficiantur, cerebro iam illatam esse noxam ostenditur: vbi vero pars aliqua conuulsa est, neruum qui eius motioni deputatus est, aut musculum affici necesse est. Igitur si ex anatomia neruorum, ad singulas partes venientium principia didiceris, perquam facile earum, & sensum & motum deperditum curabis. ex ijs igitur Galeni dictis, nostra manifesta satis euadunt. Cæterum aduertendum duximus, quòd in conuulsione tria
ha

habentur, conuulsio, siue malus ille motus inuoluntarius, mala figura, & malus humor, siue mala intemperies humida, vel sicca. Nam malus ille motus inuoluntarius, siue deprauatus, morbus non est, sed symptoma potius; vt meminit Galenus libro 5. de sympt. causis. At mala membri figura, morbus in positione siue situ est. erit igitur, in hoc casu morbus dicendus, mala intemperies ab humiditate orta, vel potius humiditas ipsa immediate operationem lædens, veluti siccitas in conuulsione ex inanitione facta: nec enim refert, idem causam, & morbum dici, vt lapis in vesica; quoties enim lapis vesicæ imam partẽ occupat, offendítue, tunc morbi causa dicitur: quum vero eius viã colli, & causa, & morbus obstruens, merito appellabitur. sed hæc sic per transennam sint dicta, non ignorantibus nobis priscũ illud, & hodie satis exagitatum dubium, de causa coniuncta. porrò ex Hippocrate lib. 6. aphor. 39. vobis notum esse haud dubito, conuulsionem fieri, vel à repletione, vel inanitione: à repletione, quoties nerui humiditate repleti, latiores facti, tẽduntur: ab inanitione vero, quoties nimia siccitate contrahuntur, vt fidiculis, chordísve lyræ, & coriis, lorísque nimiæ humiditati, aut igni expositis, euenire quoque notamus, vnde Galenus, libro octauo de Comp. med. sec. loc. præter repletionem, & inanitionem,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

nullam aliam reperiri conuulsionis causam dixit. Quod intelligi velim de conuulsione facta per essentiam, siue primogeniam affectionem, vt ex ipso Galeno elicitur, lib. 5. aphor. enarratione prima. nam præter has duas conuulsionis species, longe differens tertia quæ per consensum, aut communionem fieri solet, habetur, quam nō proportionatam ad materiam Auicenna & eius sequaces non insulse appellitare solent: quia in ea nulla est materia neruos sua repletione lædens, aut extendens, nec inanitio, quia nerui neque vacui neque inanitione aliqua sunt affecti. Fit igitur cōuulsio hæc non proportionata ad materiam dicta, cū res noxia, aut acris, aut vellicans, neruis suam impartitur noxam. tunc nanq; nerui contrahuntur, & originem suam quærunt. Nec Galenus hanc vnquam præteriuit, sed eam potius memoriæ commendauit, vltimis lineis libri duodecimi Methodi med. Sic enim pro coronide Galenus ait, Conuulsio fit, vel ex plenitudine neruosarum partium, vel ex mordente & tenui humore, qui neruosa corpora rodat, vel ex ingenti frigore, quod tale quippiam quale gelu efficit. quarta, quæ ex neruosarum partium siccitate prouenit, & insanabilis est. Per ea igitur verba, quæ Gal. ait, ex mordente & tenui humore conuulsionem fieri, hanc non proportionatam ad materiam intelligimus, quæ

& ab

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

& ab ingenti frigore, fieri quoque potest. sed eam clarius libro artis medicinalis Galenus ipse descripsit, cùm dicat, Nerui vero & tendonis punctura, propter sensus vehementiam, & quoniam hæc pars principio continuatur, prompta est ad neruorum conuulsionem excitandam, & cætera. Per communionem nanq; conuulsio hæc fit, quæ iuste non proportionata ad materiam dici meretur. Porro, quū tribus modis nerui & musculi deprauato motu moueri soleant; fit inde quòd cōuulsionis tres describantur ab authoribus species, siue differentiæ. Nam si membrum ad anteriorem partem trahitur, ea conuulsio emprosthotonos appellatur, cùm verò ad posteriorem, opisthotonos, quā ægrotās nostra passa est. in qua vel Hippocrate teste, in calce libri de internis affectionibus; & Paulo, libro 3. suæ medicinæ, retro in ceruice tendines, nerui & musculi ægrotāt, veluti in emprosthotono, anteriores, sed in ægrotante ista, non solùm partes posteriores, læse erant, sed etiam cerebrum ipsum, id quod mandibulæ malè affectæ, & dentium constrictio, & linguæ retractio, attestabantur, vnde & capiti quoque subuenimus. Tertia nanq; species Tetanos dicitur, quam Celsus, Rigorē appellat, & fit, quoties membrum rectè inter vtranque partem intēditur, quia nerui æque ab vtraque parte trahunt. Et hanc passus est

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

Abrahamus Botonius, ad quē, elapsis viginti diebus, accedens ego, ipsum acriter dolere inueni, & vt tunc mihi retulit, primis diebus illi ad posteriora caput trahebatur, sed postea recta ceruix mansit, ex qua multum dolebat. hinc enim Oribasium ego multis laudibus extollo, vt qui in tetani curatione, ex Philumeno, præter vesicam oleo calido repletam, & ceruici admotam, iubet cataplasmata, & remedia non solum comprehendant ceruicem, sed vtranque maxillam, totámque spinam, ad lumbos vsque. Sed iam nunc iustum est inquiramus, à quo humore morbus hic ortum trahat, hoc est, conuulsio, ex plenitudine facta, & quæ repente, aut non multo post aliquem morbum oriri incipit. Galenus igitur libro 5. aphorism. enarrarione quinta, & libro 2. eiusdem voluminis, enarratione 26. veluti multis aliis suæ doctrinæ locis, firmat, conuulsionem, à materia pituitosa fieri, quanquam libro 12. Meth. med. vt supra iam memini, tradat, conuulsionem fieri posse à frigore intenso, vt gelu operante, quod neruos rigidos & concretos redigit. id quod Paulus Aegineta eius simia, imitari videtur, quum tradat libro 3. suæ medicinæ, capite 20. ex Pelopis Galeni præceptoris documento, conuulsionem, siue eius differentias fieri ab spiritu crasso, & vt glacie concreto, intra neruos contēto, qui difficulter,

&

& contumaciter mouetur, & non nisi calidis & siccis medicamētis dissoluitur, & curatur. Hos præclaros Authores imitatus Auerrois libro 3. suæ medicinæ, dixit, conuulsionem afflatu fieri: ait nanque Auerrois, neruos receptiores esse pituitæ, quàm alterius cuiusq; humoris, ex qua pituita, innati calidi beneficio, flatus, siue spiritus resultat, qui maius occupās in neruis ipsis spatium, in causa est quòd ipsi contrahantur, conuellantúrue. Et rectius forte dixerimus, si Auerrois Galenum imitatur, libro 3. de locis affectis, capite quinto, in quo de morbo comitiali, totius corporis conuulsione vniuersali, agit, qui non ab ariditate, vacuatione ue talem morbum fieri, sed ab humore crasso, breui tamen à cerebro concusso, tradat. Auicenna vero fen. 2. libri tertij, tract. 5. eiusdem numeri capite, inquit. spasmum siue conuulsionem plerunque à pituita fieri, aliquando vero, à melancholia, tertio vero, & rarius, à sanguine, præcipue phlegmonem in musculo gignente, vt Gentilis inibi enarrat: coniectat nanque Gentilis de Fulgineo, quòd sanguis conuulsionem facere non potest, nisi inflammationem creando. Nos, ne amplius discurramus, breui cum Galeno, & Paulo dicamus, cōuulsionem ex plenitudine plerunque à pituita multo spiritui flatuoso mista, euenire, quæ pituita, & flatus non raro vt glacies infrigidāt

vnde nerui rigidi & concreti manent, veluti animales spiritus intra eos contenti: qui si in cerebro ita nerui afficerentur, proculdubio, catalepsis morbus, recentioribus congelatio, orietur, vt Curat. 14. Cent. 2. dixi: non est tamen negandum, quòd non nullæ leuiores conuulsiones à flatu tantum gignantur, vt cruribus sæpe euenire notant homines, præcipue natatores, non sine eorum ingenti pernicie: repente nanque morbus hic apprehendit, & breui dimittit, quem Hispani Calambram, Itali cransium, aut granchium appellitare solent. à frigiditate nanque, vt ad Galenum reuertamur, libro 12. Meth. med. non solum conuulsio, nō proportionata ad materiam, vt Auicēna vult, fieri solet, sed etiam quæ à plenitudine oriri solet: frigus nanque potens, & validum ita vapores crassos in neruorum substantia reddere poterit, vt sua craßitudine, et humorali substantia eos coarctet, & repleat, ac postea ipsi conuulsionem pariant. à bile vero conuulsio si fit, ea ab eius acredine, & mordacitate fit, quæ ad non proportionatam materiam merito referri debet, vt ex Galeno diximus, & Auicenna firmat, citato à nobis loco.

Consequens est, hic secundum proponamus dubium. si verum est, quòd conuulsio à pituita fiat, vt Galeno placere dixi, cur est, quòd ab hac eadem pituita neruis imbibita, non ma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

gis oritur resolutio, paralysis dicta, quàm spasmus siue conuulsio. Auerrois citato à nobis loco, libro 3. sui collectorij, ob hoc dubium anceps, opinatus est, conuulsionem non ab humore, sed à flatu potius ortum trahere; quia si pituita neruus imbibita esset, perinde ratio militaret, quòd ab ea non tam conuulsio quàm resolutio siue paralysis fieret. At Auerrois in hoc parcat, quia etsi insignis fuit philosophus, non adeo tamen in medicina excelluit, vt illi authoritatem dare debeamus: nec enim ipse nouit differentiam habitam inter obstructionem, à qua fit conuulsio, & eam à qua ortum trahit resolutio: quam nos nunc ad omnium vtilitatem scriptis mandamus, & sic habet: Quando pituita, vel materia alia, neruorum amplos occupat meatus, tunc conuulsio oritur, quando vero non solum amplos & latos, sed exiguos & arctos, vt nulla restet via, aut spiritibus transitus, tunc paralysis, siue resolutio membri fit. Hoc autem nostrum responsum præsupponit, neruos, vias, & expiramenta habere, id quod Gal. de visoriis, non negat, de reliquis vero, anceps & dubius est. Tertium dubium occurrit, quod Auerrois proponit, & est, cur in conuulsione & plenitudine, nerui secundum latitudinem extēdantur, secundum vero longitudinem contrahantur, ac non aliā suscipiant figuram, & alterationem: respon-

ſum eſt, quòd ſpiramenta, pori dicti, ad latus, id eſt, ſecundum latitudinem iacent, id quod in ſpongiis quoque cernitur, quæ cùm ſint aqua plenæ, & farcitæ, ſecundum latitudinem extenduntur, & curtæ euadunt. Sed quæret curioſus iuuenis, cur natura ſecundum latitudinem ſpiramenta conſtituit, quàm ſecundum aliam dimenſionem magis? nos huic dubio peramplam reſpondendi licentiam Cardano Mediolanenſi, viro ſapientiſsimo, & ſubtiliſsimo, hodie cum ſuis ſubtilitatibus damus, nobis vero ſatis eſt dubium propoſuiſſe. Cæterum in tetano, & eius ſpeciebus, cucurbitulas ſecta cute, abnegare, hominis eſt ineptiſsimi, & medicam artem in totum ignorantis. iubent nanque docti Græciæ medici omnes hoc in caſu, cucurbitæ affigantur ceruici, & lumbis iuxta ſpinam, & aliis locis: & vt Paulus ait, cum lancinatu, hoc eſt, vt Oribaſius antea in ſuo Compendio dixerat, inciſa cute: Nam leues, abſque cutis inciſione, dictæ cucurbitulæ, noxam, & damnum inferre ſolent, vt experientia deprehenſum eſt in Abrahamo, à nobis citato. quum nanque conſultum erat, vt cucurbitulæ affigerentur, cute ſecta, ille medici cuiuſdam monitis, abſque ſcarificatione eas adfigi iuſsit, vnde peius poſtea habuit: ſed medicus hic, vt minus inſtructus in doctorum medicorum doctrina, re-

linq

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

linquendus est: Auicenna nanque capite 10. prædicti libri, ita inquit, tetano eadem debetur curatio, quæ spasmo fieri solet. Verumtamen cucurbitularum vsus magis requiritur in tetano quàm in spasmo, quia earum beneficio reuiuiscit calor, síntque incisa cute, præsertim super ceruices, & lumbos, ab vtraque parte spinæ, & pectus, & præcordia. Ex iis nanque Auicennæ verbis satis constat, quàm inepte medicus ille loquebatur. Sed & Gentilis, cui ille multum tribuebat, cũ Græcis sapientibus, cucurbitularum siccarum nocumentum maius facit, quàm id quod ex secta cute, admotis oriri poterat. Reliquum est dicere, nos frigidæ affusionem, pro conuulsionis curatione, vt maxime temerariam prætermittimus: qua de causa, Marco Catinario nullam fidem hoc in casu tribuimus, qui per eius affusionem, curationem moliri suadet. Sed iam conuulsionem vacuationem sequentem, miram audiamus, quæ ab hinc quindecim annis curationem non recipit.

Curatio secunda, in qua agitur de conuulsione inanitionem sequente, habita in cruribus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

ISaacus Lumbrosus, vir annos natus triginta, temperatura cùm sanguineus, & optimi habitus esset, crura tamen gracilia, plusquam tanto habitui conuenirent habebat. Is forte cum plus iusto coiret, in vtriusque cruris conuulsioné lapsus est, quæ dubio procul ab inanitione ortum traxerat, nimia nanque siccitate, contracta à coitu, nerui qui in crura diuaricãtur, male affecti sunt, quam malam affectionem, siue neruorũ siccissimam intemperiem, conuulsio, siue spasmus de inanitione, symptoma graue, & ferè immedicabile, consequutum est. pro quo curando, guayaci decocto, tenuissima victus ratione proposita, tunc sinistre ad multos dies vsus est, quo, vt consequens erat, peius habuit, & eo peius, post vsum balneorum Patauorum, & exuberantem crurium sudorem, inibi per foramen conquisitum, quibus omnibus, nerui magis assiccati sunt, & crura ipsa, graciliora reddita, & impensius contracta, neque pro hoc iuuando viro, nobili, & diuite, defuerunt remedia multa, & varia, longo tempore, per Brasauolum virum longiori vita dignum exercita, veluti per varios plerosque

rosque alios doctos homines, & nonnullos empiricos, sed absq; fructu vllo: agitur nanq; decimus quintus annus, ex quo vir hic hoc cõsenescit morbo, nunc vero postquã Thessalonicen venit, ab eo rogatus, morbum tentare cœpi, qui cũ siccitas ingẽs sit, caliditati complicata, pro eo domando, vincendóue, curationis scopus erit, vitiatas particulas humectare ídque citra calorem. At cũ frigiditas neruis sit (docente Hippocrate) inimica, contrà, caliditas amica, in actuosis iis qualitatibus medium tenere, consultum erat. Victus igitur ratio, aliquantulum copiosa, pro virium robore, offerebatur, quæ prædictas sortiebatur qualitates, & optimum adgenerabat succum, & hac de causa, singulis auroris, ieiuno ventriculo, singulas lactis caprini recèns mulcti, gabatas, adiecto sacchario, exhauriebat, vel eius vicem ius capi, luteo recentis oui confuso, pensabat: dein vero leuiori pharmaco subducta aluo, balneo ex capite veruecis apparato, adiectis althææ radicibus, lini semine, maluis, & nonnullis lilij albi radicibus, crura fouebantur, neque eo impense sudarent permittebam:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

bam : timor autem erat, proprium eorum humidum exhauriri, immo tunc veteri oleo affricari leniter persuadebam: asseruabatur autem vetus oleum hoc hydria quadam à tempore Antonini Imperatoris, vt ex Græcula inscriptione affixa lapidi, hydriam contegente percipiebatur, quę fundamentis, Christianorum sacelli cuiusdam, reposita, superioribus diebus per Turcas vastati, inuenta fuit: antiquissimum igitur oleum hoc satius dixerimus vnguentum & figura, & forma, respondens, quo vt dixi, hic sæpe crura inungebat. Sed & renes huius, à nobis obliuioni non tradebantur, vt qui natura calidissimi erant, & ex eis, per partium continuitatem, nerui, arteriæ, & venæ, quæ ad inferiores partes deducuntur, sicciores euadebant: qua de re pro eis contemperandis, alterandísue, vnguento rosaceo, vel Galeni refrigerante dicto, sæpe vtebamur, veluti infusis, ex lacte ouillo, caprinóue, aut maluæ decocto, rosaceo, aut violaceo, amygdalinóue dulci oleo, iniecto, compositis, non relicto saccharo, luteóue oui recentis: quibus omnibus, & variis aliis similibus, longo tem

tempore vſus eſt, ac tandem ferreo inſtrumento ad id à nobis machinato crus dextrum quod magis affligit, & gracilius habetur, & ſæpius retrahitur dextre, & paulatim ſucceſſiuis horis, extendebatur, immo poſtea, ad thermas quaſdam, non procul à Theſſalonicenſi agro habitas, ſulphure, & bitumine compoſitas, iuit, vbi & luto quodam, à Græcis ſatis commendato, ſe nõ ſemel lutauit, proluítue. ſed vt paucis abſoluam, abſque profectu vllo. crediderim autem ipſe, iam nunc horum membrorum intemperiem factam eſſe, atque inde hunc in priorem ſtatum nunquam rediturum.

Curatio duodecima, in qua agitur de fluxu uentris ab atra bile orto.

SAmaya Conſtantinopolitanus, qui regios reditus apud ciuitatem Xeres procurabat, fluxu ventris repente correptus fuit. ad quem vocatus, eum inteſtinorũ tormina ſiue dyſenteriam, à nigra bile ortam, pati deprehendo. Erat enim vir hic natura robuſtus, ętatis quadraginta annorum, qui cũ grauiter corriperetur, & male haberet, à præſagio habito, quod breui moriturus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

rus esset, discessimus. obiit autem 14. morbi die. porrò Abrahamus Pintus puer vndecim annorum, ex iecoraria, siue cruenta dysenteria, è viuis decessit.

SCHOLIA.

Quantum autem intersit inter dysenteriam cruentam, siue hepaticam, iecorariam dictam, & eam, quæ à nigra siue atramentaria bile venit, ex libris superioribus docti estis.

Curatio decimatertia, in qua agitur de pleuritide.

SArcinator Sanctaranensis, vir sexaginta natus annos, sæua corripiebatur pleuritide, ad quē vocatus, elapsis sex iam diebus, cum maximo dolore affici inueni, qua de re ille vt sanguinem illi ex brachio demere iuberem à me enixe flagitabat: ego vero hominis senis vires imbecilles considerans, & humorum obedientiā (multa nanque excreabat, & cocta) sanguinis missionem respui; celebratis nanque cæteris pleuritidi pernecessariis, rectius habebat, tandē ebibito Aegyptiæ siliquæ atramento, decocto pectorali excepto, recte intra viginti dies habuit. eo modo à pleuritide curata fuit

fuit vxor doctoris Aragonensium, quæ & ipsa sexaginaria cum esset, absque sanguinis extractione libera euasit.

Curatio decimaquarta, de intensissimo dolore mediastinum infestante.

DAuid Galaicus, siue Galecus, quũ sæpe podagra grauiter tẽtari soleat, & nunc ex ea lecto decumberet, intensissimo & miserando dolore, in medio pectoris affligi cœpit, adeo vt ex eo miserrime vociferaretur, nec ad latus volui posset. immo se mori, si modo tãto malo remedium breui non daretur, alta mente clamabat. ad quem accersitus ego, internam brachij dextri venam aperire, sanguinísque vncias octo fluere, ac apponeretur sacculus furfure & sale semiplenus iubeo, quibus peractis, febricula detecta est, & dolor eodem modo perseuerabat, affligebátue, vnde à clysteri iniecto, quo multa & varia egessit, iterum eadem vena sinistro tamen in brachio, secta est, & sanguinis vnciæ decem extractæ, & loco dolenti topicum remediũ appositum, hoc est, vesica sequenti decocto semiplena, habet decoctum sic, R. parietariæ, chamæmeli, meliloti, anethi,

thi, radicum althææ, foliorum maluarum, ſeminis lini, ana pug. vnum, libris octo aquæ excipiantur, & fiat decoctio ſufficiens, & coletur, ex quo decocto, adiecto pauco oleo chamæmelino, anethino, & roſaceo, veſica calida loco affecto applicita fuit, quòd ſi ægrotus dolore eo modo infeſtaretur, potionem hãc ebiberet, ſuaſi, R. ſyrupi violacei recentis vncias duas, decoctionis chamæmeli, anethi vncias quinq;, thri pheræ magnæ cum opio, drach. duas, miſce, & bis totam abſoluat. cæterum omnibus peractis, ac potione dicta ebibita, liber, & ſanus à tanto dolore, & malo euaſit.

SCHOLIA.

Niſi enim ita huius morbi initio ſuccurrerem, in phlegmonem dubio procul ægrotus hic perueniret, quã practici in mediaſtino pleuritin appellare ſolent. Eſt autẽ mediaſtinus, vt ex hominis fabrica percipitur, & Galenus recte depingit, libro ſexto de vſu part. non vna membrana, ſed duo interſt tia, quæ veteres Græci, διαφράττοντας, id eſt, membranas interſepientes appellauerunt, neotericũ nanq; & recens, mediaſtini nomen eſt: dicamus igitur, Mediaſtinus gemini pãniculi ſunt, verſus dorſum contigui, diſtãtes vero anteriori parte: qui,

pectus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

pectus secundũ longitudinem diuidunt, hoc est, per medium, in dextram & sinistram partem & intra hos duos parietes sunt, capsula cordis, & ipsum cor, & venæ cauæ pars, siue alueus in dextrum sinũ cordis insertus, diuidũt & pulmonem, vt gemina sit spirationis copia, vt altera parte læsa, altera tamen in officio sit.

Curatio decimaquinta, in qua agitur de utraque dysenteria, & quòd in eis sanguinis extractio multum iuuit, simúlque de fluxu stercorario.

AD virum illum, qui dysenteriam diuturnam, & forte triginta dierum ingẽti cũ febre patiebatur, & post multa & varia adhibita remedia, imbecillis, & gracilis est factus, perseuerãte etiam fluxu ventris, multo cũ sanguine, medicus cordatus ingressus est, cui sanguinem ex basilica dextri brachij extraxit, sed quanto iuuamento, audite: illico (mirum dictu) sanguis cohibitus fuit, perseuerante adhuc fluxu ventris. Cæterum, sacchraro rosaceo ad aliquot dies ingesto, & nonnullis iniectis clysteribus, & topicis constringentibus, remediis applicitis, aluus in totum restricta est, adeo vt ab eo postea eiecta stercora, dura, multa, magna,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

& ferè asinorum essent. Cæterum fuit dysenteria hæc primo iecoraria, siue crueńta, ex qua, intestina temporis successu exulcerata sunt, vnde factum est, quòd sanguis post sectã basilicam, restrictus sit. aduertãt igitur medici, qui ob vnum Galeni verbulum, non satis forte intellectum, in torminibus intestinorũ dysenteria dicta, sanguinis extractionem formidãt, vt vberius libris prioribus dixi. Consonum est hic annectere sequẽtẽ casum, Solomon Machorrus, vir annos natus quadraginta, temperatura atrabiliarius, inchoante autumno febre continua corripi cœpit, & nihil sua sponte nisi clysteribus adiutus egerebat, cæterũ, à dato pharmaco, multa liquida egessit, inter quæ, prædura quædã cernebãtur, quo influxu hic multos dies perseuerauit, & cũ nullis clysmis, aut restringẽdi vim habentibus medicinis constringere voluimus: ventriculi tamẽ os, & iecur roborabamus, suadẽte sic Auicẽna, quum de fluxu melancholico, & splenetico, fen. 16. libri tertij, cap. quinto, agit, sæpe nanque in hoc fluxu, vt dixi, stercora duriuscula notabamus: elapsis tamen vigintiquinque diebus, febris desiit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

desiit, & tunc stercora prædura, multa, & magna singulis diebus hic egerebat, neque quiescebat quousque foras ea mittebat; persentiebat nanque ægrotus intra intestina, quum ad exitũ parabantur stercora hæc prædura, sicca, magna, asinorum modo, pro quibus facile deponendis præpinguia iuscula meis monitis bibebat, & tandem, Dei misericordia, post difficilem conualescentiam, sanatus est.

SCHOLIA.

Iustum erit inquirere, an de nouo stercora prædura hoc in fluxu cõspecta gignebãtur, an vero ante morbũ iam erant, & indies excernebantur, vescebatur nanq; ægrotus hic ptisana farris, & postea gallinaceorũ iusculis, oui recentis luteo cõfuso, & eorũ carnibus, ex quibus egestiones non solũ humorales, sed cibum referẽtes, cibales medici appellamus, gigni poterant: ad hæc siccæ, & præduræ, quia tẽperatura sua vir hic atrabilarius est, exustus, coloris nigelli, intestina sicca natura habẽs: vnde sanitatis tempore, vt ait, etiã prædura deijcit. faciunt ijs, quod iecur per mesaraicas venas, ex gracilioribus intestinis multas, & subtiles chyli partes exugebat, vnde materia stercori parata, arida, & sicca manebat, adeo vt di-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

cendũ videatur, prædura hæc stercora de nouo gigni. In contrarium alter opponitur, dicendo, de nouo hæc fieri non posse, quia pauca, & liquida ægrotus comedebat, ex quibus fieri tantam molem & stercoris duritiem impoßibile videtur: proinde ante morbum, materiam aliquam intestinis affixã esse, ascititio calore putrefactã, ex qua stercora succeßiuis diebus sic prædura exibant, pro firmo tenebat, addebátque, cæco in intestino hæc tam longo tempore asseruari posse, quia experientia deprehensum est, quidam Maio mense cerasa comedit, & Ianuario, ea egeßit, vt practici omnes assentiuntur, & nos illis subscribimus. Secundum dubium hic præterire non est, in longo intestinorum fluxu, vbi tanta materia asseruabatur, quia sæpe centies magis quàm in intestinis contineri poterat, deijcitur: responsum est, non solum materiam ab intestinis contentam, sed à cibis, & potu contractam egeri, veluti totius corporis humiditates non tam communes, quàm membrorũ substantificas, quæ ad intestina corriuãt debilia, & forte caliditate, & peßima qualitate affecta, ex quibus, vtpotè imbecillibus & laxis, retineri nõ possunt. & sic corruũt & foras veniũt, quo fit, vt corpus in dies gracilius euadat, & tabescat. ANDRONIVS. Si ita res habet, non absurdum esset, primo proposito dubio, respondere, aridum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

ſtercus, ab humore atrabiliario, craſſo & multo, ſæpe ab ſplene, vel aliis membris deciſo, fieri. AMATVS. *Hoc fieri poſſe non nego, ſed dicta mihi magis arrident.*

Curatio decimaſexta, in qua agitur de ſanguinis reiectione.

MVlier iuuenis, annos nata viginti, temperatura ſanguinea, abſq; oculorum & capitis, vel membri alterius, totius corporis dolore, repente in ſanguinis reiectionem cum tuſſicula incidit, & eam quidem ob venam ruptam, non vero eroſam, à multitudine, & humorum acutie venientẽ, multus nanque bilioſus ſanguis in huius corpore vigebat, qui ob potum vini gingibere & caryophyllis, confecti, magis fuit ſubtiliatus, ex quo vena plus iuſto dilatata, diſrupta eſt, & tandem ægrotans multũ ſanguinis viuidi, abſq; ſputo reiectabat, nullũ ſentiebat in pectore dolorem, nullam anxietudinem, aut animi turbationẽ: quando tamen ſanguis foras venire parabatur, in colli parte inferiori læua; vellitationem perſentiebat quandã, quam non pauci alij hac affectione peſſima detenti, ita quoque ſenſerant. ſed præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

ter hæc dicta coniecto, huic biduum, triduúmue tantùm remorari suos solitos menses, ac ea de causa, à sanguinis misione ex saphena initium facere, optimum esse consilium: Cæterum, quum pedis vena nõ apparuit, ex basilica, primo ex infuso exonerata aluo, sanguis extractus fuit, & potio hæc descripta, Rec. rob myrtillorum, syrupi papaueris compositi, an. vnc. j. aquæ calybeatæ vnc. iij. pulueris trochiscorum de carabo cum opio drach. j. misce. fiat potio, quam mane & vespe ri absoluebat; item vt lingeret, eclegma hoc paratum fuit, R. radicis symphiti vnc. s. seminis papaueris, lactucæ, portulacæ, plantaginis ana drach. ij. gummi arabici, gummi tragacanthi ana drach. s. lapidis hæmathitis, optimi, & veri drach. j. omnia syrupo rosaceo ex rosis siccis, vel miua cydoniorum simplici, vel myrtillorum robo, excipiantur, & misceto, & facito lambetiuum, quod ore per interualla teneat, quousque calore ipso oris liquescat, & asperam arteriam intret. At pro cibo hic panatellam ex amylo, vel similagine sumachiorum semine apparatam habebat, pro potu vero aquam chalyb

chalybeatam, quæ & pro condiendis cibariis deseruiebat. Sequenti nocte & sanguinem reiecit, non tam magna tamen quantitate, vnde de saphena aperienda soliciti admodum fuimus, ex qua secta, sanguis large fuit extractus, & cætera dicta celebrata: tunc sanguis restrictus est, & febricula quæ antea infestabat, desiit: immo ipsa se bene habere, inculcabat: nec enim opus fuit, poscam dilutam, aut coagulum leporinum, aut thymū, aut satureiam, aut aloen aceto dissolutā, in potu tribuere, quoniā grumi nulli sanguinei stomachum occuparunt, qui plerunque sæua symptomata secum afferre solēt, & eo magis, quoties sanguinis extra venas habiti, excreatio cohibetur, & ipsi grumi retinentur, qui venenosam quandam qualitatem acquirunt, vt experientia aliàs à nobis compertū fuit. cæterum, cum recte hæc valeret, sanitati tamen menstrua purgatio, quæ tunc apparuit, sigillum dedit: porrò ad aliquot dies hæc in eodem perseueraret ordine, suasi, & gallinaceorum, aut veruecis, vitulíve carnibus iurulentis, vnum vel alterum veruecis, vel vituli pedem misceret, nō nisi sumachiorum

ſemine, aromatum vice reſperſo, commendaui, nec oryzam, aut lentes depoſito cortice in hoc caſu præteriret, veluti caſtaneas virides, aut fumo exiccatas, glandéſve, ſed præ omnibus caueret à balneo, ira, venere, potu vini, & aromatibus, ac rebus acribus, & acutis ſuaſi. Proximum eſt hîc referre, ea quę Abrahamo Aſeyo mercatori, nunc quoq; contigere: laborabat autē hic, cum eſſet iuuenis, temperatura ſanguineus, ſynocha febre, qui poſt largam ſanguinis miſſionē, & exactam ac conuenientem per pharmacum purgatorium vacuationem, bene rectéque habuit, cæterū, cùm primùm domo exiret, multum ſanguinem per os, cum tuſſicula repente & aceruatim reiecta uit, cui occurrens ego, poſt diuerſiones & membrorum ligaturas, hoc illi bibendum dedimus medicamentum, R. trochiſcorum de carabo cum opio, drach. mediam, opij, grana duo, rob myrtillorum, vnciam vnam, aquę portulacæ, vel plantaginis, vel ſtipitum roſarum, vncias duas, miſce, & bibat, & ad quatuor ſequētes horas nihil comedat, aut bibat, nec quicquam loquatur, ſed quieſcat, & ſomnū captet, quo

reme

remedio, ſanguis cohibitus illico fuit, ſed cum per interualla ſcreatu ſanguis compareret, iterum in nocte medicamentum repetiuit, & ex integro ſanatus eſt: abſtemius autem erat, & gallinaceorũ carnes, pedes vituli incoctos reſperſo ſumachiorum ſemine comedit: bibebat autem, aut fontanam, aut coriãdro præparato, incoctam aquam.

Curatio decimaſeptima, de muliere nõ concipiente, & lancinationes in uentre percipiente.

MVlier iuuenis, optima prædita temperatura, ſed quæ nunquam conceperat, id quod multum appetebat, deſiderabátve, lancinationes in ventre ſentiebat, de quibus multum conquerebatur, quibus ſolitos & regulatos menſes ſtatutis temporibus ſemper habebat: cæterum, vnde lancinationes illæ, ventrísve dolores procederent, cum coniecto, deprehendo, hãc aliquam intra vterum rem malam habere, quam medici, molam matricis appellare ſolemus. huic autem meæ coniecturæ, accedebat, quòd non raro vtero gerere, putaret, falſo tamen, quia

de re, illico electuarium hoc parare feci, quod mensibus fluentibus accipiebat, & ita habet, R. seminis sancti Alexandrini, sanctonici dicti, optime triturati, & aceto acerrimo per horam iam infusi, vnciam mediam, seminis porri, vnciam vnam, seminis caulium seminis cæpæ an. drach. duas, radicis rubeæ tinctorum, vnciam mediā, rhabarbari optimi scriptulos quatuor, radicis dracuntij maioris, radicis vtriusque aristolochiæ, radicis ciclaminis ana drach. vnam, seminis rusci, seminis asparagorum, ana drach. vnam & alterius mediā, omnia syrupo de matricaria, vel de artemisia excipiantur, & fiat electarium, ex quo vnciam mediam pro vice, ieiuno stomacho, degluttiat, & supra bibat decocti sauinæ vnciam vnam, duabus meraci vini admistam; hoc vero bis epoto, vermes oblongos quatuor, vel quinque, non sine admiratione, & timore ingēti, egessit: prædixeram nanque ego, non solum ex intestinis vermes prodituros, sed ex vtero eius carnis frustula informia exitura, id quod verum, tibi lector candide, esse, per nostrum iusiurandum adiuramus. Cæterum, cum hæc ob timorem

rem ab inceptis desisteret, ab eius vtero nihil quidquam detrusum fuit, tantum admirata de vermibus illis eiectis permanens.

Curatio decimaoctaua, in qua mirum quoddam, sed uerum tractatur, quòd mulier à muliere, prægnans fuit facta.

MIrum, sed verum casum describo, Thessalonicæ euenientem, duæ mulieres Turcæ vicinæ, multis coitibus, incubis & subcubis, sese contaminabant, pollucbántve, quarum altera vidua erat: altera vero maritum habebat. Cæterum, quum semel vidua ad coitum irritata, alterã coniugatam ad coitum incitaret, & forte ea hora, à marito, cum quo rem habuerat, discedentẽ, subcuba est facta, quo in coitu amplexúve, post multã frictionem attrectationémve ac seminis eiaculationem, vterus subcubæ viduæ ingenti appetentia semen non solum mulieris incubantis, sed virile non multum antea in eius vtero relictum, suxit, à quo semine prægnans facta est, firmante ipsa, variis iuramentis habitis, cui fidem

dem præstare debemus, cum illi minus ignominiosum erat, à viro concepisse fateri, quàm à muliere eo modo habita.

SCHOLIA.

Annectenda historia hæc est Auerrois historiæ de matrona pudica vicina sua, in balneo prægnante, veluti alteri Abenscir æ, quas superioribus libris attigi.

Curatio decimanona, de intensissimo dolore circa mamillam.

SOror Manuelis Habibij, mulier vidua, & potens, sub sinistra mamilla dolore intensissimo, & sæuissimo repente cruciari cœpit, non febriebat, non tussibat, sed prædicto dolore valde conquerebatur, ad quam accitus ego, cucurbitam magnam, multa ignitam flamma, dolenti loco apponi iussi, ex qua ita recte valuit, vt breui se sanam acclamaret, & assistentes rem miram, & incantationi similem publice dicerent, firmaréntve.

Curatio uigesima, in qua agitur de lichenibus siue impetiginibus.

QVi lichenas, hoc est, impetigines contumaces, & feras, ac curatu difficiles, patiebantur,

post

post tẽtata varia,& ferè infinita remedia,omnes hoc vno diuino,& admirando paratu facili remedio , ſanati ſunt. Ricini nanque infeſtantis canes,& capras, ſatis vulgati animalculi ſanguine,ichoréve infectiones illæ illinebantur,& intra octo dies,ita domabantur, vt nihil fœdationis,aut morbi eo in loco fuiſſe, homo ſanæ mentis diceret, & quod magis eſt, nũquam poſtea recruduerunt.

Curatio uigeſimaprima, in qua agitur de coli dolore.

VIr qui in circulo Baſſe habitat, colico dolore affli&tabatur , ad quem accedens medicus , multa contra dolorem machinatur , cum calfaciendi & flatus diſſoluendi facultatem habentibus clyſteriis , tum remediis tam foris admotis,quàm intus ebibitis,quibus omnibus peius habuit:Ego vero tribus diebus à morbo vocatus, noto,ex dolore ad inguem reſpondente,hunc valde cõqueri, ſitiebat nãque, & gelidam valde appetebat, & febriebat:proinde illi frigidam lubenter concedo,ex cuius potu illico dolor ex loco ad renum regionem , non contemnen

nen

nendo iuuamento, mutatus est, tunc vero clysterem, oleo seminis lini constantem tantum, iniici curaui, quo nihil egessit, sed omento veruecino recens calido, supra posito, melius habere dixit. tunc nanque electarium hoc gustabat, R. tripheræ magnæ cũ opio, vnciam mediam, theriaces diatessaron drach. quinque, specierum diacinnamomi, diacymini, ana drach. duas; melle rosaceo colaticio excipiantur, & electarium forma opiata para, cuius tertiam partem, vino meraco, & generoso exceptam, bibendam pro vice dato: hoc enim potu ventris flatus ita crepitarunt, vt ille verecundaretur, & melius sensit. dolor nanque è renum regione, ad primum suum locum reuersus est, tunc glande magna, ex melle & trochiscis alaandal concinnata, ano intromissa, stercora prædura & magna, quæ antea non viderat, egessit, & recte habuit, ita vt absynthiũ & parietaria herbæ, oleo laurino in frixorio calfactæ, & dolenti loco admotæ, curationem clauserint: fuerunt autem ij dies tres, in quibus, cibus huic, ius gallinaceum aromate conditum erat; potus vero, vinum meracum, & generosum,

non sed

ſed pauxillum, quibus recte valuit, velut Sarranus ſenex natus annos ſexaginta.

SCHOLIA.

Aquam colica affectione laboranti dare, non cuiuſuis triuialis medici eſt, proinde caueant artem medicam exercentes: dare etenim frigidam copioſe coli dolorem patientibus, qui iamdiu multis & calidis remediis ſed fruſtra vſi ſunt, vt non periculoſum, præſertim valde ſitientibus, ita memoriæ hic relinquo.

Curatio uigeſima ſecunda, de graui coli affectione.

SAmuel Albaharim, vir honoratus, ex Algarbiorum regno, colico affectu correptus eſt, pro quo propulſando, abigendóve, multis vſus eſt clyſteribus, fomentis, & conditis, non niſi frigiditatem, & flatus diſcutientibus, propellentibúsve, quibus intra quinque vel ſex dies, peius ſemper habuit: ad quem, poſt dies hos, accitus ego, conſiderans virum hunc temperatura ſanguineũ, ætate fere ſexagenarium, variis calidis, & flatus diſſoluentibus remediis vſum: nihil tamen proficientibus illico nulla interpoſita mora, ſic deſcripſi: Rec. philonij Romani drach. vnam,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

vnam, & alterius mediam, ſtomacho vacuo, cum vino exiguo bibat, & ad quatuor horas ſequentes nihil guſtet. Cæterum hoc remedio ita recte ſenſit, vt miris laudibus artem medicam extulerit, affecerítve: per interualla tamen dolor leuis repullulauit, quem in totum potu ſtillaticiæ chamæmeli ſuperauit, vicítvq́. huic victus ius gallinaceorum erat, potus vero aqua cinnamomo incocta. Porrò vxor Beniamin Calderon, mulier vidua de ore ventriculi infeſtiſſime cruciari ſolebat, ad quam cum aliquando vocarer, & eam paroxyſmo cruciari inuenirem, poſt multa & varia per alium medicũ conceſſa, calida medicamenta, immo tunc datum philonium, abſque tamen profectu vllo, illico agarici albi in puluerem redacti, drachmam ex oxymellite ebibẽdam illi dedi, & breui à paroxyſmo libera euaſit, poſtea vero ad vterũ male affectum, ex quo ad os ventriculi, peſſima, & veneni naturam habens materia deriuabatur, curationem direximus. Acidum nanque ſæpe ipſo in vẽtriculo percipiebat: & vt veritatem noſcas, mulier hæc annos natu quinque ſupra quadraginta, temporis ſuc-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

cessu, catapotia ex hiera Galeni, adiecto agarico, sibi familiaria fecit, quibus per interualla vtebatur, & nũc recte valet, vtebatur autẽ singulis vicibus singulis drachmis. Vxor tamen Mordohai Cauallerij, elapsis quinquaginta diebus, post felicem partum, de oris vẽtriculi dolore conquerebatur, ex quo per interualla corripiebatur torquebatúrue, ad quam cũ semel peruenerim, sic accessione correptam, bolum ex electario de dactylis illico illi obtulimus, quo nihil egessit, neque dolor leuatus fuit, immo clysteria potẽtia parata sunt, & nihil iuuerunt, tũc vesperi, philonij drach. vnã & alterius mediam, illi dedimus, quo sopore affecta, recte habuit, & sequenti die curationem necessariam orsi sumus, de iecore nanque affectionem malam ortũ traxisse inuenimus.

Curatio uigesimatertia, in qua agitur de carnea excrescẽtia, ab ore uentriculi pendente.

MVlier iuuenis, ex Nobriga, argẽti nõ infelici fodina, nata annos quinq; supra viginti, optimi sanè habitus, inter os vẽtriculi, & vmbilicum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

duritiem quandam ab hinc tres annos persentire cœpit, quæ tēporis successu, & lienem, & iecoris dextram partem occupabat, & ex ea, ab humeris retractionem pati lamentabatur, & cū deambularet, respirationis difficultatē incurrebat, & ventriculum non recte concoquere, conquerebatur, & aluum prætumidā habebat, vt in ea, & aquam, & flatum nimium occludi certum esset: quibus omnibus hucusque facies illi elegās cernebatur, & bis vigente hac mala affectione, peperit. Ad quam vocatus ipse, post variā adhibitam per varios alios medicos curationem, primum, iudicaui, huic scirrhum prædurum vniuersam illam partem præoccupantem inesse, & consortij ratione cum septo transuerso, & iocinore, duo illa euenire, alterū, respirationis difficultatem, alterum vero ventriculi & iocinoris imbecillitatem. vnde aquosa & vētosa hydrops orta est. pro quibus propulsandis morbis, nos multa & varia machinati sumus, sed frustra. Qua de re, cū tā multa & varia nō profuere, iudicauimus, carunculā obortā à fundo ventriculi, pyloro dicto, esse. cui ratiocinio suffragatur sensus

tactus:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

tactus: manibus nanque tanquam carneum frustum attrectabamus eleuabamúsque, proinde morbum ex iis esse, quos ars medica incuratos relinquit, ingenue fassi sumus. Cęterum, cum ars medica omnibus in aperto sit, non defuit subulcus, qui falsam salutem, vel intra octo dies, polliceretur. cui desperata muliercula, salutis auida, facile fidem tribuit: & nebulo curationem ita adoritur, fistulam parat, cuius alteram partem ori ægrotantis adaptat, ex altera vero furcifer ille, suo ore sufflat, flatúmque ita impellit, vt misellam, ac vtrem vento impleuerit, vnde assistentes, eam simillimam victimæ mactatæ, excoriationi paratæ dicerent, sed misella breui emortua cecidit, quod facinus aduertens furcifer, fugam parabat. Vt tamen tantæ audaciæ pœnas lueret, vociferantibus omnibus miserum spectaculum cernentibus, retentus fuit, cuius bona fortuna, reuocata muliercula, viridia quædam vomuit, & multa eminxit, & tunc vt antea habuit. cæterum, elapsis postea paucis mensibus, hæc diem suum obiit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

SCHOLIA.

In desperatis coli affectionibus, per follem ano admotum sufflare, memini me iis in curationibus Hippocratem iusisse, per os autẽ huc usque non legi.

Curatio uigesimaquarta, in qua docetur, septum transuersum risus siue hilaritatis sedem esse, ad doctorem Affium Philosophum peripateticum.

SAepe in dubium verti, docte Affi, an Plinius recte senserit, cum præcordia, hoc est, septum transuersum, Græci, phrenas, vel diaphragma, & ano coilian, appellare solent, risus sedem interiorẽ fecerit. AFFIVS. Absit vt verũ hoc credamus, immo peripatetici magistri nostri in corde facultatem hanc, velut plures alias, collocari, nos docuerunt. missos hîc facio sordidulos magistellos, quorũ doctrinam explosam, diu est, habeo, qui Salmanticæ carminibus quibusdam, suo iure compositis, lienem risus fontem statuebãt. Sed vbi nam Plinius hæc tradit, aut quibus rationibus fulciatur, aperi rogo. AMATVS. Hæc cum non omnibus præuiasint, lubẽter faciã. audi igitur.

Plin.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

Plinius libro xj.nat.ſuæ Hiſt.c. 37. inquit, Præcordia (quod illi ſeptũ tranſuerſum, vt dixi, eſt) riſus & hilaritatis ſedes ſunt, quod rationibus, & experimento probat, quia ita neruoſa hæc cernitur pars, vt ei merito debeat referri, non ſolũ mẽtis ſubtilitas, ſed ingenij acuitas: vnde forte Græci, phrenas appellauerũt. Sed riſus ſedes, quia riſus eſt dilatatio orta ex acriore ſenſu neruorũ, vt latius dicemus. Secũda, quia homo cum circa præcordia hæc, ſubtili cute contecta, manibus molliter tractatur, illico in riſum allabitur; indicium ſane non contemnendum, vt ea hilaritatis ſedes dicamus. Sed rationes has experiẽtia approbat quotidiana, in gladiatoribus ſauciatis, ipſis in præcordiis, qui omnes, ad vnum riſu exoluti expirabant. ſic enim Plinius, vt rectius teneas, citato loco, ait, exta homini ab inferiore viſcerum parte ſeparãtur membranis, quæ præcordia appellant, quia cordi prætenduntur, quod Græci appellauerunt phrenas, omnia quidẽ principalia viſcera membranis propriis, ac veluti vaginis incluſit prouidens natura, in hac fuit, & & peculiaris cauſa, vicinitas alui, ne

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

cibis ſupprimeretur animus, hinc certe refertur accepta ſubtilitas mentis, ideo nulla eſt ei caro, ſed neruoſa exilitas, in eadem precipua hilaritatis ſedes, quod titillatu maximè intelligitur alarum, quas ſubit, nõ albi tenuiore cute humano, ideo ſcabendi dulcedine ibi proxima, ob hoc in præliis gladiatorum ſpectaculis mortem cum riſu traiecta præcordia attulerunt. AFFIVS. Vt explanaſti, ita certe Plinius ait, ſed Plinio, ſi recte teneo, Hippocrates, aut memorabilis vir alius, quiſque ille eſt author libri de ſacro morbo, prope finem, in totum contradicit, & ita illi contradicit, & aduerſatur, ac ſi Pliniana verba primo percurrerat, & legerat. ita enim ille. Ceterũ, præcordia, aliàs fortuitum nomen apud Græcos per conſuetudinem habent, quum phrenes, à ſapientia dicta videantur, re vera autem nõ, nec ex natura. Nec ego ſane noui, quam vim habeant præcordia, vt ſapiant, & intelligant, præterquam ſi homo ex improuiſo, nimio gaudio perfundatur, aut triſtitia afficiatur. tunc ſane exiliunt, & anxietatẽ exhibent, præ tenuitate, & quòd diſtenta ſunt maxime in corpore, & ventricu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

triculum non habent, ad quem ſuſci-
piant, aut bonum, aut malum allabẽs,
ſed ab vtriſque his turbantur, propter
naturæ debilitatem. Nam nullo ſane
prius ſentiunt ex his quæ in corpore
inſunt, ſed fructa hoc nomẽ & cauſam
habent, quemadmodum, quæ ad cor
ſitæ ſunt aures appellantur, quum ni-
nil conferant ad auditum. AMATVS.
Ita Plinij ſentẽtia ab authore iſto ſug-
gillatur, vt nihil ſupra dici poſſit, non
eſt tamen quod Plinium ſic hac in par-
te deſeram, quando ille ex Hippocrate
hiſtoriam ſuam texuit, libris, ſi nõ ge-
nuinis & veris, magni tamen viri. AF-
FIVS. Quibus nam? AMATVS. Libris
quinto, & 7. de popularibus morbis, in
quibus ita tradit, Tychon in obſidio-
ne circundatum, à catapulta percuſſus
eſt in pectus, & paulo poſt, riſus erat
circa ipſum tumultuoſus, videbatur
autem mihi, medicus eximẽs lignum,
reliquiſſe aliquid de ſpiculo in ſepto
trãſuerſo. hactenus Hippocrates, quin
to libro. Quam Hiſtoriam, vt memo-
ratu dignam. 7. libro eiuſdem volumi-
nis, repetiuit, ex qua facile elicitur
ſepto tranſuerſo confoſſo, & vulnera-
to, riſum oriri, id quod Plinius dixit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

& inde hilaritatis ſedem eſſe, memoriæ commẽdauit. PHILIPPVS. Non citra rationem Plinius diaphragma ſedem eſſe riſus, arbitratur, vt qui ab Ariſtotele quoque id acceperit: quia enim multum habet neruorum, titillatio ciet ibi ſenſum acriorem: quia riſus nihil eſt aliud, quàm dilatatio orta ex acriore ſenſu neruorum. AFFIVS. Nos peripateticis, ſi credimus, vt qui iure eis credere debemus: quia veritati magis accedunt: cor riſus ſedem eſſe ſtatuemus, quia riſus ex lætitia, & delectatione oritur, qui affectus nõ eſt, ſed actio exterior, ab interiore manans: ex lætitia nanque vel delectatione cor dilatatur: ad cuius motum, & facies extenditur; potiſſimum ea pars, quæ eſt circa os, & rictus nominatur, vnde riſus: habet itaque riſus exteriorem ſedem in rictu primum, hinc in oculis, & cuncto vultu, interiorem vero, vt Ariſtoteli placet, in corde. hinc manifeſtum euadit, riſus cum fiat ob cordis dilatationem: quòd bilioſi, & ſanguinei, proniores erunt ad riſum, quia in eis, immodico calore cor exporrigitur, id quod pituitoſis, & atrabiliariis contrarium euenit. Ceterum

ſplen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

ſplenem cauſam riſus eſſe, & nos non negamus, vt qui atram bilem, hilaritati, & lætitiæ contrariam colligat, & retineat, & quo liberius hoc fungitur officio, eo alacrius & expeditius, cor, vel vt Plinio placet, ſeptum tranſuerſum, ad riſum euocandũ allicit. AMATVS. Vt ſeptum tranſuerſum hilaritatis, ſiue riſus ſedes habetur, ita cerebrum rationis, cor iracũdiæ, iecur verò amatoriæ appetentiæ, vt Galenus libris de placitis Hipp. & Platonis, fuſius proſequitur. AFFIVS. Ariſtoteles facultates has non variis viſceribus, ſed in corde tantùm eas eſſe ſtatuit. AMATVS. Noui. & Galenus libro 4. prædicti voluminis, de placitis Hipp. & Plat. Ariſtotelis hanc eſſe ſententiam firmat. AFFIVS. Quænam harum opinionum tibi ò Amate magis arridet? de riſus ſede dico. AMATVS. Perinde vna ac altera, vtraque enim falſa mihi videtur. & ſi nanque libere loqui deberem, cerebrum riſus ſedem eſſe inſtituerem, eo modo cordi attributo. ſed hæc maiori indigẽt otio; & hæc ad præſens ſufficiant: ſi modo dixerimus, ſeptum tranſuerſum præter citatas à noſtris medicis dotes, hodie cum Pli-

nio hilaritatis ſedes obtinet. AFFIVS. Quaſnam ſepto tranſuerſo medici dotes, & officia deſignant? AMATVS. Eius etymon diaphragma; primò indicat, diuidere membra ſpiritualia, à naturalibus: item, naturalis reſpirationis, hoc eſt, cum homo in quiete eſt, reſpirationis ſeptum tranſuerſum, aut hoc eſt, id quod Ariſtoteles non nouit, item ad propellenda ventris excrementa, maxime conducit, item, referente Galeno, libro 10. Meth. med. membrum hoc, in hecticam labi poterit, ſed non maraſmum, ob eius excellentiam & dignitatem, quia primo deficit, & moritur, & non tantam fert ſiccitatem, quod phrenas appellari nouimus, quia cum primum inflammari tentatur, illico conſortij ratione, phrenas, hoc eſt, mentem, ſiue cerebrum, phrenitide illico corripi, certum ſit. Cæterùm, de riſu, multa & pulchra à philoſophis petite. Libris de anima, quos noſtro hoc tempore Philippus Melancthon Germanus, ſapientiſſime ſcripſit, & Viues Valētinus acutiſſime abſoluit.

Curatio

Curatio uigesimaquinta, in qua agitur de carcinomate, mammam infestante, & mortem accelerante.

MVlier Larissæa, ex Larissa oppido, non procul à Thessalonica distante, in quo olim Hippocrates artem diu exercuit, & eius nõ raro mentionem facit, vtpotè morbidi, ob pessimas quas habet aquas, & cœlũ propter lacus varios circũstantes, nebulosum, caliginosúmue, ac pestiferũ, ad me venit, & sinistra in mamilla cancrum patiebatur, ex cuius papilla sanies subcruenta fluebat, à quo conspecto, prædiximus hanc breui morituram, & eo citius, quo intercepta fluxio breuior fuerit, quemadmodum alteri contigit, de qua Hipp. dixit, lib. 7. de morb. vulg. ad hunc modum, Mulieri in Abderis carcimona factum est circa pectus: erat autem tale, per papillam sanies subcruenta fluebat, intercepta autem fluxione, mortua est: agebat autem mulier hæc, quãdo eam inuisimus apud Iosephum Hodaram, temperatura atrabiliaria, annorum circiter quadraginta: sed mensibus suis diu iam destituta.

SCHOL

SCHOLIA.

Larissam ciuitatem prope Cranonem, sæpe ab Hippocr. illustratam, in Thessalia, late patente in hoc Macedonico regno, non ignoramus, quæ vulgo hodie Larta dicitur. hoc vero de quo agimus, oppidum Larso vocatur.

Curatio uigesimasexta, in qua docetur, pus per os cum tussi reiectum, quod thoracis uel pulmonis ulcus attestatur, a quæ imam partem petere, ex Hipp. et Auicenna, contra Alexandrum Trallianum.

QVum ad Sēbrani viri probi vxorem inuisendam accederemus, eam iamdiu morbis grauioribus afflictam inuenimus, diu nāque erat quòd inordinate febricitabat, & grauiter & frequenter tussiebat, & putida & horrenda spuebat. Quarum affectionum causam quærens ego, ab eáque nonnulla sciscitans, respondet, ingenuéq; fatur, cum chartulas quasdam, conceptionis gratia biberet, deuorarétve: illico illi menstrua suppressa esse, post quæ, nunquam amplius ab ea visa, in tam sæua grauiáque mala, vel intra annum, ingenti sui corporis iactura,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

imbecillitatémue lapſa eſt. Cæterum, quum multæ variæque de phthiſi notæ ſeſe offerrent, in ipſa nata annos 45. temperatura bilioſa, iuſſimus ſcreatũ in ſcutula aquæ plena aſſeruaret, vt ſequenti aurora de eo indicium acciperemus, de totóque morbo ſententiam præberemus: adducta igitur ſequenti die coram nobis, aqua plena ſputum cõtinens peluicula, notauimus totum fere ſputum ſubſidere, & imam partem petere, coloris ſeui flaui, & fumo infecti. quo conſpecto, ac pauxillo natante, leuiori quadam aſſula diſrupto, diſſolutóve, iudicauimus ſputũ atteſtari pulmonis vel thoracis vlcus, graue & periculoſum, vt quoque Auicēna ſcriptum reliquit: fen 10. libri tertij, cap. 17. tract. 4. de pure, & ſanie intra thoracem contenta, hoc eſt, de empiemate, hunc in modum dicens, Signa autem differentiæ inter ſaniem, & phlegma, in ſputo, ſunt deſcenſus ſaniei ſputi in aqua, & fœtor ipſius ſuper ignem, & phlegma quidem natat in aqua, neque fœtet in igne. & ſubdit, & iam feci te ſcire differentiam inter ſaniem, & inter humiditates: nam ſanies diſcernitur fœtore, apud ſputum, præcipue

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

pue quando super ignem proiicitur, & submergitur in aqua,& non natat.hæc Auicenna. Ex quibus sane verbis, satis percipitur preter reliqua, pus siue sputum saniosum, quod attestari solet empiema,& phthisim, in aqua descendere, pituitam vero, siue humorē crudum enatare. At huic sententiæ in vniuersum contradicit Alexander Trallianus libro quinto suæ rei medicæ, cap. 2. in quo indicia inflammationis in pulmone prosequitur: & ita habet, Pus sanè deprehenditur,& ex ipso solo colore,& ex aliis indiciis, vnde nos illud internoscere didicimus, ab odore, si concremetur, & quod dissoluitur, si in aquam mittatur: item, quod non subsidit, quemadmodum pituita, crudúsque humor. Hactenus Alexander, qui in totum contradicit Auicennæ: ait enim, vt audistis, pus enatare, pituitam verò, & crudum humorem inferiora petere: mea tamen sentētia, Alexander hac in re, veluti pluribus aliis, errat, quoniā Auicenna suū hoc axioma, pus subsidens in aqua: vlcus in pulmone,& thorace, attestatur, ex Hippocrate decerpsit, libro præcipue illo, cui titulus est, Coacæ prænotiones: ita

enim Hippocrates libro illo ait, Quibus tabidis in mare expuentibus, pus ad fundũ ſidit, breui pereunt: ſit autem mare in æneo vaſe. hæc etenim ſenis diuini, præclara eſt ſentẽtia, quā Auic. docte admodum ſuo inſeruit canoni, cui & ratio non deeſt, quia nimia caliditate exuſta ſanies, terrea euadit, & inferiorem partem petit, & ſubſidit, vt experiẽtia quotidiana, ita eſſe atteſtatur. Parcat igitur Alexander, qui & ſi aliquādo recte Galenum ſuggillat, nũc tamen, vt aiunt, toto aberrat cœlo, veluti non raro vt ex à nobis dicendis manifeſte euadet. porrò reliquā ſputi partem ſupra carbones ignitos iniectam, ne in Iacobi de partibus hiſtoriam ſiniſtre incideremus, ſeruũ quendam olfacere fecimus, qui multum & grauiter fœtere, teſtatus eſt: eſt ſane nota hæc mortifera, & lethalis, vt ex dictis liquido euadit, & Hippocrate libro à nobis citato, & quinto aphoriſ. 11. veluti ſexcentis aliis locis.

Curatio uigeſimaſeptima, in qua agitur de cauſa peſtis Scopium inuadentis.

Sæua

SAeua inuaſit peſtis Scopium, ſiue Scopiam habitantes, anno à creatione mundi 5329. Secundũ vero Romanorum computum 1559. habuit autem, autumnali tempore ſuã ſolitam intemperiem ſeruante, initium crudelis hæc & immanis beſtia, hoc modo: Rugitum nanque veluti gemitum ex ſe terra ferebat, & breui in motum & concuſſionem tota ipſa veniebat: non admodum tamen: vt ex hoc terræmotu, domus aut ædificia caderent, ruéntve, & homines periclitarentur, ſed breui poſtea inuadere lues peſtica hæc mortales cœpit, vt ſingulis diebus tercenti miſere, nõ niſi bubonibus & carbunculis confoſſi, morerentur occubueríntve, vnde vero tantum malum, ortum, & cauſam traxerit dicã. Deum nãque, & cœlos, ſuis cum aſtris, à quibus non raro peſtem pendere, diuini libri, & Aſtrologi teſtantur, pro nunc miſſos facimus, naturalia nãque ſcrutamur. Quacunq; de cauſa peſtis contingat, aer inficiatur oportet, vt peſtis communis cauſa quædã, aer quem inſpiramus, dicatur, ſiue enim ab ira Dei, ſiue ab erraticorum coniunctionibus, & eorũ aſpectibus, aut coluuie

ferar

ferarum, aut cadauerum multitudine, aut beſtiis vaſtis, ingentibúſq; in mari emortuis, aut lacubus fœdíſque paludibus, vel ſpecubus; & antris, cauerníſve peſtiferam auram expirantibus, peſtis eueniat; aer inficiatur corrumpatúrve decet. Hæc vero qua de agimus peſtis (vt reor) ab incluſis in cauernis flatibus, exhalationibúſve exitialibus, & mortiferis, cauſam traxit; cum nanque terra cauernoſa ſit, & cauitatibus plena, fit vt exhalationes tẽporis diuturnitate occuluſæ ex ſe putreſcant, aut aliunde contagium trahant, vnde mortalibus ex directo, pernitioſæ & contrariæ euadũt. Cæterum, cum contingat exhalationes has incumbere ſua leuitate ad locum ſuperiorem peruenire, & aſcendere, quibus fortè exitus præ viarum anguſtia, & obliquitate, impeditur, multus & varius ſequitur conatus, & reluctatio, actio & reactio, vnde terræmotus fit, & ex prodeuntibus mortiferis & corruptricibus exhalationibus illis, aer corrumpitur coinquinatúrue, quem mortales, vel inuite inſpirantes, male eo afficiuntur, & eo peius, quo imbecilliores ſunt, & corpora excremen-

tis abundauerint, vt Athenienſibus in ea peſtilentia contigit, quam Thucydides deſcribit, & Gal.eius non raro meminit. Quæ ſi ex Aethiopia contagium, aut ſemina, per aeris quandam continuitatem contraxit, Athenienſium tamen hominum ſucci ex victus prauitate (forte ob annonæ penuriam) ita putredini erant obnoxij, vt omnes fere peſtilenti lue affecti, mortui ſint. Nouiſtis autem, agens pro patientis aptitudine agere, vt recte Hippocrates diuinus meminit, libro de flatibus, cum de peſte agit, inquiens, Communis ergo, ſiue peſtilens febris, propterea omnibus accidit, quòd eundem ſpiritum omnes attrahunt, fitque vt ſimili corpori, ſimiles ſpiritus ſimiliter permixti, ſimiles gignant febres. ſed eſt fortaſſe qui dicat, Vt quid ergo non omnibus animantibus, ſed alicui eorum generi incidunt hi morbi? Cui ego ſic reſponderim, differt corpus à corpore, natura à natura, & nutrimentum à nutrimento. Non enim omni animantium generi, eadem aut non conferunt, aut commoda ſunt, ſed ſunt alia aliis magis conuenientia. Quando igitur aer plenus eſt huiuſmodi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

modi inquinamentis, quibus humana natura offenditur, homines ægrotant: quando verò alteri cuipiam animantium generi aer inconueniens est, tum morbus illud genus corripit, & cætera, ex Hippocrate, quæ huic rei multum faciunt. Quibus Galenus lib. primo de differen. febr. cap. 4. fauet, cum dicat: Oportet enim hoc in toto sermone, memoria repetere, quòd nulla causarũ sine patientis aptitudine agere potest: alioquin omnes qui sub æstiuo sole commorantur, febricitarent, aut qui nimio motu exercentur, aut vini potu grauantur, aut ira excandescentes, aut tristitia afflicti, febricitarent, alioquin etiam vt arbitror, circa canis ortum omnes ægrotarent, ac in pestilentiis morerentur. At, vt diximus, magnam in generatione ægritudinum partem habet, eius qui passurus est, habilitas corporis. Hæc Galenus, qui prope calcem capitis, ita quoque de hoc negotio ait, Quum enim corporum dispositiones dissimiles sint, ac multiformes, quædam facile alterantur, ac patiuntur, à causa in ipsa operante, quædam insuperabiles ac impassibiles omnino existunt,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

quædam cum difficultate patiuntur,& cætera, quæ tam cum iis, quæ ab Hippocrate ſunt dicta,quàm cum eis quæ ab ipſo Galeno iam ſunt prodita, & per nos citata,omnino conueniunt. Vt receptui igitur canamus, cauſa huius peſtis,exhalationes, ſiue incluſi in antris flatus venenoſi,& humanæ naturæ alieni,ſunt,qui vt terra moueretur, in cauſa erant. habebunt igitur hinc rerum naturalium contemplatores,cùm terræ motus fit,& peſtis ſcintillat, aut graſſatur,talis lues peſtica ex venenoſis flatibus, & peſtiferis ac deleteriis exhalationibus ſubterraneis, prouenit,vt peſtis hęc de qua agimus, & illi alia ſimilis, quæ ab hinc multos annos,Oliſſipponem,& Sanctereñã, ſuis cum fertiliſſimis agris apud Luſitanos,ingẽti terræmotu, & ruina ſæuiit, veluti vniuerſum fere orbẽ,anno 1527. 1528.& 1529.Fieri tamẽ poteſt, quòd ex eiſdẽ putidis & corruptricibus exhalationibus, peſtis abſque alicuius terræ motu fiat, & graſſetur: quia ita terra moueri leuiter, paſſim & lente poterit, vt ab hominibus non percipiatur, aut exhalationum corruptricum exitus, ita facilis eſſe poteſt, vt aer

aer abſque terræmotu inficiatur, vt ſæpe contingit variis in locis huius Græciæ, Turciæ dictæ, & non rarò alibi, vt liceat mihi admirari diuinum Galenum, qui cum peſtis multas cauſas deſcripſerit: hanc tamen famigeratiſſimam & vulgarem ſubticuit, aut ſaltem non ita magnifecit, quàm nos variis exemplis, & multis doctorũ hominum placitis, ac experimentis, vt præcipuam, & frequentiorem peſtis cauſam indicare poteramus: ſed eius forte magis admirari licebit, qui cum de peſte libro de differ. febrium, ſe ſcripturum pollicitus ſit, præcipue eo in libro, qui Ars curandi, ſiue Methodus med. inſcribitur, eius tamen ne verbum quidem fecit. ANGELVS. An forte quia nouerat, peſtem non ſuperari à medicis remediis? AMATVS. Minime gentium, extant proculdubio, tam ſimplicia, quàm compoſita, antidota dicta, quæ immani huic hydræ contrariantur, & eam non rarò ſuperant, vincunt, & domãt. ANGELVS. Dignare igitur ò Amate, contra hanc immanem & atrocẽ beſtiam, remediũ aliquod ex multis quæ noſti, nobis inſinuare. AMATVS. Cõtra hãc de

qua agimus, quæ causam, putrificam & venenosam exhalationẽ habet, nullum excellentius aut diuinius remediũ expertus sum, quàm luculentum focum, tam priuatim, quàm publice instruere, prout Hippocratem, & Acronẽ Agrigentinum fecisse legimus, præcipue Athenis, Thessaliæ, & in hac Macedonia terrarum imperio quondam potita, præsertim ex lignis, fruticibus, stirpibus & herbis suauibus, & bene olẽtibus, vt cedro arbore larice dicta, iunipero, citro, cupresso, pino, terebintho, variis in locis nascente, lentisco, myrto, ladanifero frutice, quo vniuersa scatet Hispania, pręcipue Lusitania, rore marino, stœchade, pulegio, origano, dictamo, & variis aliis, quarum fumus pestiferarum exhalationum humiditatem putrificam, non solum exiccat, rectificátq;, sed ipsas proprias absumit, destruit, & annihilat exhalationes. Secundo, conandum, vt corpora quàm maximè superfluitatibus vacẽt, & spirent optime. ANGELVS. Ego hanc præuisiuam, aut pręuisoriã, vel præseruatricem curationem appellarem, & non curatoriam debitã ægrotantibus. AMATVS. De hac verò, veluti de illa, pro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

la,pro nunc consule excellentes Medicos Venetos,qui non paucos de hac re libellos superioribus annis ediderunt,& in lucem miserunt, cum pestis, toto orbe dignam illã & admirandam Venetiarum vrbem,per contagium inuasit,quorum sapientia, & patrum illustrium gubernantium mira prudentia, diligentiáve,breui extincta fuit. Scopium tamen sæuiens pestis, accelerante frigore,ex se delituit, quæ & si Monasterium oppidum per contagiũ infecit:in eo tamen diutius , ob crassum & densum aerem perdurauit,Thessalonicæ vero breui euanuit. Cæterum,febris pestilentialis sæpe absque peste comperitur , vt Olissipponæ , Antuerpiæ,Ferrariæ,Venetiis, Romæ , Anconæ,& in hac Thessalonicensi ciuitate, non raro notaui,& expertus sum, quæ quandoque miti cum calore inuadit, vt Galenus meminit,quandoque vero ardentissimo cum calore , vomitu , & syncopi,ac pulicari symptomate,prout cordis partes occupat , afficítve,vt aliàs dixi , & docti laudarunt. Apollonius tamen,ne sic illotis , quod aiunt, manibus,discedamus,inquit,pestilẽtia afflictis crurium scarificationem,sum-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

mum esse remedium: ita enim ille, referente Oribasio, libro 7. suorum collectorum, cap. 20. ait: cúmque pestilentia vehemens per Asiã vagaretur, multísque ob eam causam obirent, egóq; in morbum itidem incidissem, secundo die cum remissio fieret, crus scarificaui, & ad duas libras sanguinis detraxi, atque hac ratione vitaui periculũ: quo sane auxilio cum multi quoque vsi essent, sunt seruati. Sed de ijs aliquando plura. Quum Gręcia hæc olim idololatriæ, & mendaciorum plena, veluti optimorum diuinorúmque ingeniorum, ac optimarum omniũ artium, alumna, & mater: nũc passim vt antea, peste corripi soleat, de qua sequens audire ne pigeat, id quod Thessalonicenses mortales ab hinc ducentos annos, seruatum habent, & forte antea semper, post Iulium mensem, vsq; Decembrem, Thessalonicæ nulla pestis est, quæ si etiam aliunde hoc medio tempore, semina contrahat, & scintillet, adeo imbecillis est, vt de ea homines curam non habeãt: plerunque igitur pestis à Decembri mense Thessalonicenses inuadere solet, quæ etiam si grauissima & horrida, crudeliter sæuiat:

niat:aduentante tamen Iulij mensis fine, illico delitescit, & hoc ita apud eos pro certo habetur, vt qui ad pagos, & villas ob pestem aufugerunt, etiam si medio Iulij mense, singulis diebus, singulos tercentos & plures peste emortuos noscant, non timeant domum in fine mensis reuerti, quum certo sciant, hoc tempore feram illam domari, & ad mensem vsque Decembris latitare. Sed iis contrariũ forte euenit Cõstantinopoli, à medio nanque Maio, pestis grassari incipit, quæ ad finem Nouembris cruciare & sæuire solet, inde vero nulla est notatu digna pestis ad medium Maij : causas vero, tu qui abditarum rerum contemplationem profiteris, inquire. Ego vero ad Thraciæ ingens frigus forte confugiam, quod hibernis illis mensibus viget: nosti autem vere & autumno, molliculis temporibus pestilentiam pullescere, acri vero æstate, & rigida hyeme, domari, & vinci. ANGELVS. Tecum omnes docti scriptores sentiunt : sed quid precor, de peste Thessalonicen & Monasterium oppidum infestanre, dicemus, quæ vigente hyberno inclementi, & frigore intensissimo, grassatur, & tru-

cidat? ANATVS. Tu ipſe contemplare.

Curatio uigeſima octaua, in qua agitur de quodam, qui ſæuam pleuritin paſſus fuit, & abſque ſanguinis mißione ab ea liber euaſit.

ROmanus, qui prope Liuiathen, hoc eſt, ſynagogam, ſiue congregationem à gratia habitat: vir triginta natus annos, temperatura ſanguineus, quum ex pauiculo, hyberno tempore, borea flante: domum ſe reciperet, febri ingenti cum rigore apprehenſus fuit, & ſequenti die, pleuritis dextras eius thoracis altas partes occupauit, in quo die ex nare ſiniſtra illi multus ſanguis effluxit, & tunc pleuritis acerbior facta eſt, & ea grauius affligebatur: ad quem ſeptimo die accitus ego eum peſſime habere inueni: pulſus nãque imbecilles, varij, inæquales, duri, & tremuli illi erant: lotium verò iumẽtorum modo, craſſum & turbatum valde, vt eum prope obitum eſſe, omnes dicerent: parum loquebatur: ſed cum is, à medicis efflagitabat, rogabátve vt, ſanguinẽ per venæ ſectionem illi mitterent, valde nanq; dolore tor-

queb

quebatur,& intense febriebat:ad hæc, tussiebat, & varia & multa facilitate quadam excreabat: quibus omnibus consideratis, ac æquilibrio positis:sanguinis missionem prætermisimus: & ægyptiacæ cassię atramentum decocto pectorali exceptum illi ebibēdum dedimus,quo nonnulla biliosa leuiter egessit,& liberius expuebat: sequentibus diebus locus dolore affectus, hoc linimento illinebatur, R. pinguedinis gallinæ, butyri recentis ana vnc.j.olei amygdalarum dulcium vnc.j.olei violacei. vnc.ſ. cineris radicum brassicæ vnc.ſ.ad ignem cum pauca alba cera: misce, fiat vnguentum molle: quo in die bis inungebatur:& tunc per interualla,syrupum capillorum Veneris, & lyquiritiæ simul mistos cochleario lābebat: & ptisanæ cremorem, mistum portiunculæ iuris pulli,pro victu accipiebat, cui quandoque sacchari aut penidiarum parum assistentes miscebant, pro potu verò hordeaceam aquam,quibus aluum lubricam semper habuit: vt meritò iuxta Hippocratis mandata, libro de ratione victus in morb. acut.1.integram ptisanam sorbēdam dare poteramus: die verò 14.in

cop

copiosum deuenit sudorem,& tunc re-ctius habuit,nihil fere dolebat, & pa-rum febriebat,sed valenter quoq; tus-siebat,& expuebat, & tunc ex pingui gallina iuscula crassa lubenter conce-debamus, quibus multum & placide spuebat,& venter mollis euadebat. 18. pulli carnes gustare cœpit, & parum vini pitissare,& per consequens valen-ter habuit,& tauricè viuit.

SCHOLIA.

Ii qui pleuritim patiuntur, contrario modo cibari debent,quàm reliqui acutis morbis cor-repti, de quibus ait Hippocrates, Quando in statu est morbus,tenuissimo victu vti debe-mus, pleuriticis autem illico in morbi initio, parum alimoniæ dare debemus: dein verò eam sensim augere ad statum vsque, & eo magis,quo purgatio maior fuerit,iuxta Hip. libro primo de rat. victus in morbis acutis, aphor. 21. 23. & 25. Sic dicente: & quan-to maior fuerit expurgatio pleuriticis, tanto magis ad iudicationem vsque dare oportet. Sic enim ij victum accipiendo, facilius libe-rantur,& minus purulenti fiunt, vt aphor. sequenti. 27. Hippocrates docet,& 33. & 34. veluti Galenus enarratione 9. commen-tarij tertij eiusdem voluminis. At, quan-quam Hippocratis hoc sit sacrum documen-

tum

tum, caute tamen optimus medicus pleuriticis sorbitiones concedere debet, vt qui necessum est consideret, pleuritim morbum non raro vnica absolui crisi, etiam si ab initio morbus siccus non fuerit, sed in eo multum expuitur, & aluus lubrica euadit, vt huic contigit ægrotanti, qui ab initio multum & libere expuit, & ex intestinis multa excreuit: & tamen quartodecimo die sudore copiosissimo absolutus fuit. Cæterum, post absolutam crisim, dies duos, eodem modo, quo antea ægroto victum concessimus, dare debemus, iubente sic Galeno, enarratione 25. Commentarij primi, in librum de rat. victus in morb. acut. ad hunc modum: Tutum igitur est, etiam si morbus iudicatus fuerit, ad duos vsque dies diligentem victus rationem, qua æger vsus fuit, seruare: præteritis autem ab iudicatione diebus duobus, iam securum est plenius cibare, & cætera. Fugimus autem (Galeno in enarratione, docente) ciborum repentinas oblationes. qua in enarratione adnotandum duximus, Galenum adnotasse quod Hippocrates ante iudicationem, & duos postea dies neque pleuriticis, neque reliquis, qui potu, aut sorbitionibus tractari solent, dederit panem, neque quippiam aliud, præter ptisanam. aduertant igitur hodie artem medicam exercentes.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

Curatio uigesimanona, in qua agitur de somno supraueniente à causa non uulgari, ægroto febri ardentißima detento.

IVuenis, qui ardentissima febre, aut vt Hippocratis modo loquar, igne, variis cum symptomatis, vigente hyeme affligebatur, capite dolebat, in cubili non quiescebat, sitiebat valde lingua cum nigra, & scabra, & bibebat sępe, & multum; non dormiebat, sed semper ingenti afflictione vigil manebat: ad hæc, excrementa illi pecudis pilularum modo, torrida erant, lotiũ prælucidum, citrinum, quod calidissimum erat, vias nanque per quas currebat, pũgebat, septimo delirauit, & octauo, omnia etiam circa ignem versabãtur, nono, sopor huic superuenit, vt à somno eum expergiscere perdifficile esset. Cuius rei mirabantur medici, hæsitantésque causam, vnde somnus tãto cum foco euenire posset, inuestigabant, de qua re in scholio pulchra legito. 14. post copiosum sudorem calidum, vniuersum eius irrigantem corpus, melius habuit, adeo, vt vigesimo sequenti, à febri liber, & immunis euaserit.

SCHO

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

SCHOLIA.

Inquirebant medici, vnde sopor huic iuueni euenire poterat. Quum ardenti febri variis cum symptomatis, ingentem caliditatem arguentibus, laboraret, tandem post multa adducta, & post longam de somno inuestigationem cum Galeno commentario primo in librum Hippocratis, tertium de morbis vulg. conclusum fuit, quòd humores plus iusto calidi, sua caliditate, & forte peßima qualitate, calidum innatum lancinant, confodiunt, & extingunt, vnde frigiditas, somnus causa oritur, iuxta Galeni placita, irremediabilis, & vt qualitatibus humores hoc facere solent, ita non raro sua quantitate calidum innatum sopiente, suffocantéve, & per consequens extinguente. Cæterum, frigus hoc ex calidis siccísq; morbis eueniens, curationem vix recipit, quia ingentem imbecillitatem, hoc est calidi innati extinctionem consequitur: ita enim Gal. citato libro, in curatione Hermocratis, enarratione 7. nobiscum sentit. Quum nanque Hermocrates febri ardentißima putrida, correptus esset, & omnia symptomata ignem attestarentur, vt lingua adusta, vigilia, febris ardens, delirium, auriginosa perfusio, alui torrida excrementa, & similia, quæ corporis statum in vniuersum igneum esse attestantur, tamen vndecimo die, sopor illi superuenit, quem non

eue

euenisse à pituita caput ascendēte credit Gale. quia tanto cum igne humorē frigidum non reperiri putat, & hac de causa concludit soporem Hermocrati euenisse, non ob humorem frigidum actu operantem, sed ob frigiditatem insignem cerebri, aut imbecillitatem facultatis, introductam ab humoribus calidum innatum extinguentibus, vt iuueni huic de quo agimus contigit, & vxori Iosephi à Crasto, optimi chirurgi: sed hæc iuuenis, cum esset, post varios morbi labores suum diem obiit.

Curatio trigesima, in qua agitur de erysipelate mortem accelerante.

VXor Heliau Vzielis, & nata Iosephi Benuenisti, post liberam à quartana, quam passa est menses sexdecim, in quibus menstruam purgationem nunquam vidit, febri continua correpta est, cum qua simul erysipelas phlegmonosum, eius caput totum fere cum ceruice inuasit, & delirabat, & sopor quoque per interualla eam tenebat, cum quibus lotium crassum, subnigrum, infima in parte sedimentum habens, erat: nam & biliosa vomebat, præcipue cum liquidum, aut ius aliquod gustaret, & ventrem lubricū habebat, ex quo mera, biliosáque excerne

nebat: casus nanque difficilis, & considerationе dignus, hic est, pro quo abigendo, ad salutémque reuocãda nobili muliere ista accersitus medicus, illico ex brachij sinistri vena exteriori, respiciente phlegmonem, sex sanguinis vncias recte extraxit, & remediũ locale (topicũ dixerim) quale ex aqua decoctionis furfurum, maluarũ, hordei, & violarum paratur, apponi iussit, sæpéque innouari. Sequenti die, hoc est, secundo ægritudinis, vocatus & ipse, omnia contemplor prædicta, quæ à sanguine male affecto, & longo tẽpore retẽto, ac in partes disgregato, euenire cõperio: quum nanq; sanguis menstruus tam diu retentus esset, ob morbum fortè, eius partes auctæ, variæ sunt redditæ: nã subtiliores in bilem sunt versæ, quæ corporis superiores partes repẽtes erysipelas phlegmonosum generarunt: à largiori nanq; bile, pauculo sãguini mista, erysipelas phlegmonosum ortũ trahit, cuius portiuncula, cerebrum occupãs, delirium parebat, veluti & soporem citato à nobis modo, hoc est, per quandam scilicet in spiritus, & calidum innatum lancinationem, eorúmque mortificationem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

Nam & bilis pars altera, in ventriculũ ruens, per vomitum excernebatur, veluti altera, per inteſtina corruens, per ventris excremẽta, quæ non rarò ventriculo lãcinationes, nauſeã, anxietudines, & leues quaſdam ſyncopas inducebat, craſſior nanq; pars atrabiliaria, locum ſuum tenens, iecinoris gibbam partem obſidet, quæ per renes delata, cum vrina tranſmittitur, & nigra apparet: iis igitur conſideratis, aduerto, mulierem hanc viginti ætatis ſuæ habere annos, tẽperaturã vero æqualem, cuius virium robur nõ adeo conſtabat. Vnde cum alij medici de repetenda ſanguinis miſſione contẽderẽt, ego illis contradixi, & ſcapulis, cute inciſa, cucurbitulas quatuor affigi iuſſi; per quas ſanguinis vncias tres chyrurgus extraxit, & tũc ægrotans reſipuit, & eryſipelas magis ſerpſit: ſed in phlegmone diminutum eſt, qua de re iuſſimus lactucam prædicto fomento miſceri, & ægrotantẽ iure pupilli, ptiſanæ cremori miſto, cibari, noctu verò, clyſmus ex hordeacea: oleo violaceo, & vnciola vna atramẽti caſſię compoſitus, fuit iniectus, in aurora verò pharmacũ ſequẽs ebibit, R. Tamarindorum

dorum ſalis expertium vnc.v.prunorũ pinguium numero 10.hordei pug. vnũ, florum cordialiũ pug. mediũ : in aqua fiat decoctio ſecundum artem,& coletur.Rec.prędicti decocti vnc.iij. floris tamarindorum optimorum, drac.tres, rhabarbari optimi drach.vnam, caſſiæ recèns extractę vnciam mediam,ſyrupi roſati ſolutiui vncias duas , miſce, fiat hauſtus vnus quem ieiuno ſtomacho bibat , & parum ſupra dormiat. Cæterũ,cũ in nocte ſepties, vel octies multa excreuiſſet , pharmacum nõ bibit , & inde melius habuit. Nam poſt cucurbitulas exercitas non amplius delirauit:ſed quæ illi offerebantur rectius accipiebat , & hac aurora pulſus validiores apparuerunt:digitorũ nanque tactui magis reſiſtebát, eryſipelas tamen , vt antea ita habebat ; & ea de cauſa,prędicto remedio , parũ aizooi, id eſt,ſemperuiui,adiũgi fecimus, quo poſtquam locus fouebatur , roſaceo vnguẽto eum illini faciebamus,ſupra-poſita ſpongia imbuta fomento. At, quia aluus lubrica erat , & excrementa acria excernebantur , ne forte inteſtina ipſa exulcerarentur , iuſſimus clyſmum repeti, abſque tamen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

Ægyptiacæ caſſiæ atramẽto, & ſyrupũ roſaceũ, tã ieiuno ſtomacho, quàm interdiu cochleari acciperet, veluti granatorũ ſuccũ, immo & ipſa poma granata medij ſaporis guſtabat: gargarizabat nanq; nõ raro, hordei decocto, miſto prædicto ſucco acido granatorũ, aut ſyrupo acetoſo, ad præcauẽdas, minuendáſque gutturis, fauciúmque partes. Quinto die, febris mitior eſt facta, & vrina clarior, & ad cibum appetitus pronior, eryſipelas tamen magis tunc tumuit, ſed minus infeſtabat, optimum ſane indicium, vſque à partibus internis ad exteriores, peſſimus humor expulſus videtur, id quod palã fecit aurium dolor, quem ea nocte paſſa eſt, & illico delituit. Sexto die eryſipelas dextram partẽ capitis cũ oculo & fronte, occupauit, & noctu antea ſexies excreuerat, ingenti ventris dolore, mera bilioſa, qua de re, præmiſſo clyſteri anteacto, etiam cum albo oui. timor etenim eſt de dyſenteria. cucurbitæ iterum ſcapulis, inciſa cute, ſunt affixæ, & topicum remedium ſiniſtræ parti, hoc eſt, vbi primùm eryſipelas inuaſerat, quod fere in declinatione iam erat, hoc applicitum fuit, R. fur-

furum

furum, maluarum, hordei integri an. pug. vnum. in aqua bulliant, ſecundum artis miniſterium, ex quo decocto linteum imbutum ſæpe dolenti loco applicabatur, dextra vero pars, ad quam eryſipelas ſerpſerat inuaſerátve, & adhuc in augmẽto eſt, ſic præmunita fuit, Rec. maluarum, furfurum hordei integri, lactucę, ſemperuiui, plãtaginis an. pug. vnum: in libris ſex aquæ fiat decoctio ſufficiens, & coletur, & manibus recte exprimatur: cui fomento adde ſucci ſemperuiui, lactucæ pauco aceto extracti an. vnc. ij. miſce, fac fomẽtum: & linteis eo imbutis, ſæpéque innouatis locus foueatur. Septimo perinde ſunt omnia, octaui nocte decies egeſſit bilioſa, ſpumea, ſed non multa, parum dormiuit, & inquieta tota nocte manſit, cui ea nocte menſes tunc erumpere cœperũt, quos, vt dixi, ſexdecim antea menſibus, non viderat: & tunc eryſipelas non ita inflammatum apparebat, cæterum vt menſes fluerent, cicera, & petroſelinũ vulgare iuribus inderentur, & parum vini albi diluti, vt vires reficeret, ebiberet iuſſimus: ſed hoc die peſſime habuit. pulſus nanque deficiebant per interualla, & ipſa angu-

ſtiabatur, qua de re epythema refrigerans exceptum panno infecto cocco, cordi applicitum fuit, & ex condito cordiali optimo, per interualla guſtabat, & frictiones cruribus fiebant, & femoribus cucurbitæ applicitæ ſunt, & peſſus ori vteri inditus, ex Mercuriali, carica, & pauculo oleo lilino con ſitus. Nono ter egeſſit, & circa fauces vlcuſcula ingenti inflammatione apparuere, & melius dormiuit, & vires conſtabant: digitorum nanque tactui pulſus validius reſiſtebant, & lotium fere ſubiugale tunc exiuit. Sed tũc frictiones conſuetæ exercebantur, & gargariſmo vtebatur & amylum iure pulli deglutiebat, in quo & ſemina melonum, aut eorum extractus ſuccus illi miſcebatur, & hordeaceam bibebat. Cæterùm, decimo die eryſipelas caput & faciem infeſtare deſiit, & brachium dextrum, cum ſcapula & thoracis parte dextra occupauit, & renes ægrotans tunc dolebat, eruperant nanque menſes, ſed nihil ex eis conſideratione dignum fluxit, & circa podicem ingentẽ caliditatem acredinémve ſentiebat, & pulſus ingenti caliditate varias mutationes præ ſe ferebant; forte pro varia humoris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

humoris acris & pessimi inuasione. Tunc demum, cum per omnia discurro indicia, hãc pessime habere, vt nulla salutis spes sit, deprehendi: & re vera vndecimi initio, diem suum obiit, non sine parentum ingenti dolore. iuuenis nanque venusta, & opulens satis erat, quæ quum puerum peperit, illico in quartanam incidit, quam passa fuerat plures menses, pro qua propulsanda, varia calida, & acria medicamenta ingessit, ex quibus creditur, morbum hunc ortum traxisse, & per consequẽs obitum. Obiit autem mense Ianuario 1560.

SCHOLIA.

Huius miserandæ iuuenis curationem perscripsimus, vt casum difficilem indicaremus, simúlque vt memoriæ euocaremus, tanta cum acri bile, ex qua febris continua, erysipelas, mẽtis delirium, ventris dolores, excrementa biliosa omnia & sitis ingens procedebãt, humorem pituitosum coniungi non posse, ex quo forte caput occupante, vulgares medici somnum euenisse crederent, quum re vera, somnus huic mulieri, ab humore acri, extinguente calidum innatum, ex quo frigidiias vix remediabilis oritur, euenerit, vt Hermocrati, &

aliis à nobis citatis ægrotantibus contigit, & euentus ipse indicauit.

Curatio trigesimaprima, in qua docetur de phlebotomia die in critica facta.

HOc eodem tempore nata Secũdi qui pileos conficit, mulier annorum circiter viginti quinq;, temperaturæ biliosæ, cum puerum recte peperit, forte nõ exacte purgata est, vnde postea cum ad aerem frigidum peruenisset, & aquam frigidam tractasset, eius corporis expiramenta sunt constricta, coarctatáve: vnde succorum prohibita transpiratio est facta, & putrefactio ingens, & consequens febris continua putrida illico cum delirio oborta est, quibus postea successit pleuritis, latus sinistrum occupans. Pro quibus leuandis morbis & muliere ipsa ad sanitatẽ restituenda, vocatus ego die septimo, eam prædicta pati, & cum delirio febrire inueni; ad hæc pulsum prædurũ & paruum, sed per interualla subleuatum habebat, tussiebat, & nonnulla screabat, vnde cerebri meninges, & succingentem costas membranam, cum plethora male affectas esse iudicaui.

Pro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

Pro quibus extirpãdis malis affectionibus, cum periculũ esset vacuationẽ tardare, illico eodẽ septimo die ex saphena pedis sinistri sanguinis vncias quinq; extrahere feci, quæ quidẽ sanguinis missio optime contulit, & mulier ipsa eam recte tulit, vnde ab applicito oxyrrhodino sincipiti, & sequentibus diebus cucurbitulis, incisa cute, scapulis admotis, ac propinato leui pharmaco purgatorio, & lambetiuo sæpe gustato, melius habuit, adeo vt intra decem dies, sanitati fuerit restituta. Cæterum casus hic à nobis descriptus ferè respondet alteri ab Hippoc. citato, lib. 2. Prorrhetici, aphor. 47. in hũc modum initium habere: si mulieri à partu, & cætera.

SCHOLIA.

Nisi illico huic septimo die, succurrissemus, proculdubio, in cerebri inflammationem hæc deuenisset, & per consequens in obitum: proinde recte à Galeno consultum est, etiam in diebus criticis, cum vrget necessitas & natura segnior est, nos secure vacuationes quascunque necessarias moliri posse, vt aliàs iis in Centuriis patefecimus, & docti laudarunt.

Curatio trigesimasecunda, in qua agitur de miris quibusdam capitis uul-

neribus, ex quibus & memoriæ et uisus facultates amissæ sunt.

ILle cui in occipitio vulnus ingens inflictum fuit, vtriusque membranæ, duræ, & subtilis, portiunculam aliquali cum substantia medullari perdidit, & sanatus est: memoriam tamen in totum amisit. Alter vero, qui vulnus mirum in sincipite habuit, ex quo ipsum moriturum omnes prædicebant, sanitati fuit restitutus: oculi tamen visionem, eius maxime, qui vulnus respiciebat, in totũ perdidit, forte quia neruus visorius læsus erat; puer vero Isaiæ sacerdotis, ex ingenti in capite vulnere accepto, vtriusque oculi lumẽ amisit: tamen ipse, recte valentérque hodie habet: absque tamen vtriusque oculi visione.

Curatio trigesimatertia, in qua agitur de nonnullis, qui ex quodã carbonum odore, noctu perierunt.

AD viam absque exitu, Romanis fundulam dictam, in fornice, sine testudinea camera, tres viri noctu dormiebant. Qui simul eadem nocte, ob semiaccensos in prunario relictos carbones, omnes mortui sunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

SCHOLIA.

Ob fumum carbonum peßimum, & vitæ humanæ alienum, non euentilatum ab aere, in obitum & exitum ij peruenere: non verò, vt Erasistratus putat, propter spirituum tenuitatem ob quam contineri spiritus ipsi in corpore & arteriis nequeunt, vt memoriæ commendauit Galenus lib. 7. de Vsu partium, cum Erasistratum hũc in modum suggillat, dicens, Erasistratum porrò, cum hic quoque causam in qualitatem familiarem, atque alienam conferre docuisset, confert nescio quo pacto, in spiritus tenuitatem, ac craßitiem: existimat enim propterea perire eos, qui in Charonis sunt barathro, tum eos qui domos incolũt calce nuper illitas, aut qui ex quodam carbonum odore, & aliis generis eiusdẽ extinguntur: quod spiritus præ tenuitate contineri corpore nequeãt. Satius autem fuisset, vt in alimentis, familiaris quidam leguminum, olerum, panis, atque id genus aliorum nobis est qualitas: aliena vero, cantharidis, & leporis marini, atque aliorum eiusmodi, ita putare, aeris qualitatem quandam aliam quidem familiarem & amicam spiritui ipsius animalis, aliam verò alienam, ac corruptricem: si enim semel id intelligere potuisset, haudquaquam carbonum fumum puro aere tenuiorem pronunciare ausus fuisset, cum ille, omnibus craßior

planè

plane appareat. hæc Galenus, quæ libro de vtilitate respirationis, capite quarto, idem repetit.

Curatio trigesimaquarta, in qua agitur de tertiana continua, cum erysipelate phlegmonoso, & lacte in caseum concreto in mammis, ac papillarum ingenti dolore.

FIlia Mysis à Botone, iuuenis decemocto nata annos, temperatura sanguinea vigente hyberno, postquam puerum recte peperit, parum expurgata est, ac inde continua tertiana febri correpta est, quam comitabatur erysipelas phlegmonosum, à podice inchoans, quod femora, & eius corporis altas partes, ab vtroque latere occupabat, & forte ad brachiorũ alas serpsit, cum quibus papillas dolebat, & mammas tumẽtes, & graues habebat, præcipue sinistram, in qua lac in caseum ingenti caliditate concretum contineri percipiebamus. ad hæc grauiter & tumultuose dormiebat, & non recte ad oblata se habebat: parum tamen sitiebat, & linguam humentem tenebat. Ad hanc igitur vocatus ego, ab

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

ab iniecto ex mercuriali cõfecto clysmo, & exonerata aluo, illico ex pedis vena, ſaphena dicta ſanguinis vncias octo extrahi, & ſuccis herbarum frigidarũ ſæpe repetitis eryſipelas infringi domaríve fecimus, & ſupra mamillas fomentum ſæpe apponi hoc, quod habet, conſtátque malua, hordeo, ſolano domeſtico adiecto aceto, ex quibus mamillis muliercula dextra peritáque exugebat, ſed parum extrahebat, quia in grumos conuerſum lac erat, ſed tũc ſyrupum refrigerandi vim habentem, hæc ſingulis auroris ſtomacho ieiuno bibebat, & priſanam in victu, & hordeaceam aquã pro potu habebat, quo in ordine quatuor dies perſeuerauit, in quibus eryſipelas domatum euictúmque fuit, ſed febris vigebat continua, ſingulo tertio die magis affligens, & læua mamma tumentior euaſit, ex qua valde querebatur: inde enim pectora grauia & dolentia erant omnia: quibus de cauſis internam cubiti ſiniſtri venã ſecuimus, & ex ea ſanguinis vncias quinque extraximus, & ſupra læuam mammam male affectam cataplaſma efficáxque remedium & approbatum ex incocta faba, adiecto aceto, imponi,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

imponi,sæpéq; innouari iussimus, quibus breui mamma melius habuit. Cæterum sequenti die huic rigor ingens suprauenit, quem subsequuta fuit febris: longo tamen sudore profundo cum somno exoluta, vnde libera à tanto malo iuuenis hæc mãsit, iuxta Hippocratis dicterium, à causone habito, rigore suprauueniente, solutio fit morbi. Cæterum hæc post iudicationem elapsis duobus diebus plenius cibari nostris mandatis cœpit, vt ita agendum nos docuit Galenus.

Curatio trigesimaquinta, in qua proponitur fœtum intra uterum maternum, per umbilicum nutrimentum recipere, contra Authorem libri de carnibus, & quòd fœtus per umbilicum lotium remittit, non uero per uirgam, ad Simpsonem Habillium medicum doctum & multarum linguarum peritißimum.

QVasi admiratus nõ contemnẽdo dubio ad me venisti, Simpson omniũ fortissime, vt qui apud Hippocratẽ legeres, puerũ intra vterũ maternum

num per os nutriri, nõ vero per vmbilicũ, vt omnes medici cũ Gal. hucusq; credunt: vt autem dubio tuo fidẽ præstares Hip. opuscula enchiridij formulis excussa, in mediũ attulisti, & locum libello de carnibus indicasti, in quo hæc legũtur: Puer labra cõprimẽdo ex vtero materno sugit, per ósq; alimẽtũ, & spiritũ, omniũ quæ in corpore sunt, calidissimũ, attrahit; id quod verisimile esse probatur, quia pueri nascuntur, in intestinis habentes stercus, quod illico cũ in lucẽ veniũt, egerunt: indiciũ maximũ sane, ꝙ per os sugũt, aliter stercus non haberẽt. Itẽ videmus, ꝙ puer statim vbi natus est, mammã sugit, id quod nesciret, si intus sugere assuetus nõ esset. Hæc ex Hippocrate. cuius verba, ne lector desideret, ita habẽt, Cęterum puer in vtero cõprimens labra ex vtero matris sugit, & tũ alimentũ, tum spiritũ cordi intro trahit, vbi sanè mater respirarit; est enim hoc calidissimũ in puero, & hoc calidũ etiã reliquo corpori, & aliis omnibus partibus motum præbet. Si vero quis interroget, quomodo hoc quis sciat, quòd puer in vtero trahit, & sugit, illi sic respondendum est, pueri nascuntur stercus in
intest

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

inteſtinis habentes,& vbi nati fuerint, celerrime ventrem, tum homines,tum pecora exonerant : Atqui non haberent ſtercus, niſi in vtero ſuxiſſent, immo neque mammam ſtatim vt natum eſt, ſugere noſſet, ſi non in vtero ſuxiſſet : Hæc enim Hippocratis eadem cũ à nobis dictis habentur verba, in quibus puerum per os nutriri, non vero per vmbilicum,legitur. Cæterum ego tunc libellum illum de carnibus, medicorũ primi parentis Hippocratis Heraclidæ filij non eſſe, tibi pro reſponſo dedi, id quod ad præſens firmo, ſed potius eius aui, Hippocratis, Gnoſidici filij, aut Polybi, eius generi,aut filiorum Theſſali, vel Draconis, aut potius Euriphontis, vel Phaontis, vel Philiſtionis, vel Ariſtionis, aut alterius cuiuſquam priſci,quorum nonnulli tempore Hippocratis vixerunt, alij vero parum antea, veluti alij parum poſtea,qui Hippocratis propriis & genuinis libris multa interſeruerunt, multa addiderunt, veluti ex eis non pauca expunxerunt,& alia obliterarunt, vt propria Hippocratis opera Hippocratis non eſſe,quiuis dicere audeat : noſtrũ vero hoc

hoc iudicium firmũ, ratum, & verum esse, vel ex hoc conuincitur, quia germano & proprio suo Hippocratis libro de natura pueri, legimus, per vmbilicum puerũ & alimentum, & incrementũ suscipere; quem librũ Hippocratis esse, non est qui ambigat. nã etsi Galenus libro de fœtuum formatione, eum Hippocratis esse, vel Polybi dubitet: eius tamen sententias vt veridicas recipit, immo Epicheremata, ac ratiocinationes à magno Hippocrate, eo in libro inscriptas esse nõ diffitetur per vmbilicum alimentum puerũ recipere. Ita enim Hippocratis hæc sunt verba, Iuxta mediá autẽ carnem, vmbilicus distat, per quem spirat, & alimentum ac incrementum puer capit. quam sententiam Galenus, vt Hippocratis verã & germanam recipit, suísque dogmatis non raro inserit, cui postea cæteri medici fidẽ præstarũt, & in suis monumentis ita habent, Puer per vmbilicum alimentum capit; ab vmbilico nanque ad iecur, venæ deriuantur duæ, & arteriæ totidẽ, per quas, alimentum, & spiritum fœtus attrahit, vt sequenti alio dubio latius enarrabimus, quod habet, An per virgam

fœtus lotium remittat, anve per vmbilicum potius. Cui absque gyris more nostro breui respondemus, Puero intra vterum maternum mitti per vmbilicum vrinam, vt Galenus late probat libro decimoquinto de vsu partium, ad præsens tamen scire decet, fœtum tribus inuolucris seu membranis obuolui alligarí ve, prima tenuissima, & alba, mollíque, & tenella, quæ Græcis amnios appellatur, inter quam & fœtus cutē, humor copiosus, quem fœtus sudorem recrementúmve appellamus, cōtinetur, cuius iuuamenta non contemnenda hæc habentur: fœtus etenim in eo quasi innatans, sursum tollitur, ac vehitur, vt minus sit grauis iis vinculis, per quæ matrici cohærescit. Item, cum puer maturus exitū parat, calcitrat, & hanc disrumpit, farcimi-nalem membranam dictam, in qua lotium retinetur, ex quibus tunc sudor, & lotium profluit, qua irrigatione vteri ceruix laxatur, emollitúrve, & per consequens facilior fœtui exitus paratur; hinc enim obstetrices concinne assuescunt dicere, primam esse disruptam, scilicet, membranam, siue tunicam, cum sudoris huius, & lotij

profluuium,

profluuium, parturientes incurrere incipiunt. Cæterum membrana hæc non aliunde naſcitur, quàm venarum arteriarúmque vmbilicum petentium interuentu; ſecunda vero membrana prima amplior eſt, Græcis allantoidis, farciminalis, ſiue inteſtinalis dicta. Nam allas, olim farcimen erat, quod ex carne, & farina ſubacta in craſſius inteſtinum coniecta fiebat, intra nanque primam membranam, & ſecũdam hanc farciminalem dictam, vrina ad tempus vſque partus excipitur, quæ per meatum vrachum, ex fundo veſicæ exortum, iuxta vmbilici medium prodeuntem, inter farciminalẽ, & primam agniculam dictam, deriuatur. Eſt enim humor hic inter duas has membranas contentus, tenuior, tum flauior, tum acrior eo ſudore, qui eſt intra agniculã, adeo vt diſſecantiũ olfactũ, teterrimus huius humoris odor male afficiat, ſeorſum autem humor hic, ſiue vrina à fœtu eſt adducta ac ſeiũcta, neq; cutim neq; venas, quæ ſecundis inſunt, attingens, ne ab eius acrimonia partes vicinæ læderentur. Cæterum vt res, qua de agimus, clarior euadat, ſcire decet,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

quatuor in vmbilico, esse vasa, duas scilicet arterias, & totidem venas, in medio sui vrachum, hoc est, vrinarium meatum habentes, qui quidē meatus vrinarius ex fundo vesicæ exortus, lotium in farciminalem membranam deriuat. At huius superioribus meatus partibus venæ, inferioribus arteriæ adhærescunt, per quæ vasa, veluti per truncos, & canaliculos quosdam ex matrice fœtus sanguinem & spiritum trahit, vt priori absoluimus quæsito. Sed restat non contemnendum dubium, quod Galenus ex priscorum quorundam placitis proponit, & sic habet; Si verum est quòd puer ex collo vesicæ vrinarium meatum vsque ad apicem virgæ apertum habet, cur magis lotium per vrachum transmittitur, quàm per illū? Item detur quòd per vrachum vrina ad farciminalem membranam deriuatur, cur non pars eius aliqua saltē ab ipsa vesica per virgam eiaculatur? quia natura nihil frustra facit. Respondet Galenus, id in causa esse, totum lotium per vrachum, siue vrinaculum remitti, & nihil per collum vesicæ, quia latitudo vrinaculi multis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

multis numeris maior eſt ea, quæ veſicæ collo ineſt: item rectitudo eius maior, quæ ad educendam vrinam colli obliquitate eſt præſtantior, quibus addit, nullum muſculum eſſe extrinſecus vrinaculo appoſitum, qui effluxum excrementorũ prohibeat, cuiuſmodi reperitur ad collum veſicæ, pro quo laxando, aut conſtringendo, voluntaria actione fœtus indiget, qua, referente Galeno libro de fœtuum formatione, caret, vbi præcipue cerebrum, poſt iecur, & cor gigni probat. Cæterum rem hanc ita haberi, cum Galeno, hodierna Anatomia approbat. Diuiſa etenim ea peritonei parte, quæ veſicæ eſt præpoſita, vtrunque ſimul facito, vmbilicum quidem attollito, & quod in veſica continetur, comprimito, manu ipſam comprehendens: cernes autem lotium per meatum, qui eſt ad vmbilicum, vrachum dictum, in farciminalẽ effluere, quin etiã ſi ipſam rurſum farciminalem cõpreſſeris, veſicã impleueris; ſin contra veſicã, membranam ipſam farciminalem impleueris. Quæ omnia accidunt propter ea quæ à nobis dicta ſunt, ſcilicet propter rectitudinẽ meatus vrinaculi, & eiuſ-

dem latitudinem,& cætera. Huic sententiæ ſubſcribit Auicenna fen 21. libri tertij, capi. 2. quanquam interpres inibi omnia peruertat, & confundat, veluti fen 14. eiuſdem libri, eo capite, in quo agit de cauſis propriis aſcitis, vbi puerum intra vterum matris per ſumen mingere ait, immo poſt natum, anteaquam faſcietur, etiam per ſumen lotium mittere fatetur. quid vero interpres per ſumen intelligat, non ſatis conſtat. Ego verò per ſumen, meatum vrachum Auicēnam intelligere cum Galeno crediderim, & eo magis, quia citato à nobis loco, fen 21. vbi de generatione fœtus agit, puerum per vmbilici infuſorium, lotium tranſmittere dicat: vocat autem interpres vmbilici infuſorium, meatum vrinaculum dictum, ſiue vrinæ ductorem, per quem, poſtquam infans in lucem eſt editus, ab obſtetricibus inciſum, aquoſitas exit, & hoc forte eſt, quod Auicenna ait, poſt natum puerum, ante faſciatum, etiam per ſumen lotium mittere. His iam colophonē imponebamus, vt qui eis inſtitutum noſtrum abſolueramus, niſi tertia membranula deſcribēda occurriſſet, Gręcis chor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

chorion dicta, quam Latini secundam appellant, barbari vero secundinam, nonnulli etiam loculos vocant, quæ nihil est aliud quàm multarum venarum & arteriarum quidam plexus, interualla mēbrana obducta continens, in quam omnes venæ & arteriæ ab vtero fœtum petentes, tanquā in truncorum radicem quandam pertingunt, & finiunt. cæterum cū prædictæ membranæ duæ tenues, vt aranearum telis similes sint, ita chorion hæc, siue secunda, in parte pollicaris crassitudinis cernitur, substantia vero lienis modo nigricans, friabilis, fungosa, & vt dixi, multiplici vasorū serie implicita, quæ fœtum neque ambit, neque contegit totum, vt reliquę aliæ membranæ duæ dictæ, aut vt putamen nucleum, sed ab inferiori pectoris parte ad ilia vsque, ipsum tanquam circulus cuppam cingens obuoluit, vt latius Gal. prædicto decimoquinto de vsu partium libro, & de fœtuum formatione, velut de vteri resectione docet: & hodierni de Anatomia scribentes, viri multa laude digni, enarrant. Scire tamen decet, quòd cum primùm infans in lucem venit, vasa vmbilicum componentia, cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

vrinaculo , obstetrices iuxta ventrem præscindunt , sed animantia bruta ea dentibus abrumpunt, inuolucra fœtus plerunque deglutiendo. Nouisti tu autem docte Simpson , vmbilicum nihil esse aliud , quàm conflatum corpusculum ex duabus venis,& totidem arteriis, in medio vrachum habentibus, quarum portiuncula intra puerum relinquens,temporis successu exarescit, vt memoriæ commendauit Gale. quoque non semel. Bene vale vir docte , & rationibus Authoris libri de carnibus, pro primo absoluendo dubio, quæ tua est ingenij acuties & liberalitas, meo nomine respondebis.

Curatio trigesimasexta, in qua docetur, gemellos unica contineri, obuoluiue secunda, non uerò duabus, aut pluribus. Explicatur Hippocrates.

VIcturus genium debet habere liber, ait poëta. Sed quodnam geniũ medicus liber præ se ferre debeat, vt optimus habeatur,& in perpetuum viuat, nullum aliud me hercle melius putarẽ, quàm si Hippocratis axiomata, dicteria, ac documenta ; summa cura,&

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

ra,& vigilia apprehensa, rectéque intellecta,& enarrata contineat,posteritatíq; asseruata habeat: hac enim via, vt ego puto, medici libri æternitati consecrabuntur,quemadmodū Galeni libri antiqui perampli & immortales, Hippocraticam doctrinam longe claram & patentem continentes, in qua amplianda Gale.ita se gessit,vt ipse ait quemadmodum Traianus Imperator, in restituendis ampliādísve totius Italiæ senticosis,strictis, & inuiis itineribus,quæ summo studio ampla,peruia, & lata reddidit. Non ab re igitur erit, si nos,ac si libri hi nostri victuri sint, Hippocratem ad præsens,vt sæpe facimus, interpretemur hac in sententia, quæ libro de superfætatione ita habet, Quæ gemellos gestat,eadem die parit, veluti concepit.habet autem vtrosque pueros in vna secunda.Quibus in verbis Hippocrates ait gemellos contineri vnica tantum secunda,chorio dicta, nō vero duabus,aut pluribus:id quod verum esse experientia attestatur quotidiana.EZRA.Mirum id mihi videtur, si nanq; verum est, vt superiori curatione innuisti, puerum in vtero matris, tribus obuolui membranis, agnina,

farciminali, & chorio, siue secũda, consequens est, etiam si gemelli sint, vnusquisque sua obuoluatur secũda. AMATVS. Plura & quæ veritatem continere appareant argumenta adducere poteris. EZRA. Vicini, docte & amice, sed omnia falsa, & cauillorum plena: sunt nanque hæc de quibus agimus, solida, & quæ non nisi veritatis scopum desiderant, proinde vt Hippocratem medicum experiẽtissimum, diuinissimúmq; intelligamus, audi: quæ duos gestat fœtus mulier nunquam chorion, siue secundam cum primo remittit, nisi post secundi fœtus exitum. EZRA. Paulisper rogo: ais, si recte teneo, verbi gratia, mulier gemellos vtero gerens, hodie alterum peperit, crastina vero die alterum in lucem datura est, ex qua secunda primo partu foras non veniet, sed in fine secundi. AMATVS. Recte. EZRA. Audi rogo, quia dubito, & anceps sum, si post primum fœtum in lucem editum, alter multos dies intra vterũ manserit, vt superfœtatio ad duos & tres menses sit, vt aliquãdo fieri videmus, & Aristoteles libris de animalibus, differit, mulierem vtero gerentem, post tertium mensem gestationis, ab

ab adultero ſuprafœtatam eſſe, etiam ſecunda ſemper intus manebit, quoad ſuprafœtatio hæc abſoluatur? AMATVS. Maxime. EZRA. Mira audio, quo modo igitur obſtetrices ſe habent in primo gubernando puero, & eius abſcindendo vrinaculo? AMATVS. Dicam. Noſti iam, vt arbitror ex dictis, quòd per vmbilicum fœtus nutrimentum recipit, & per eundem lotium remittit. Sed iam ad propoſitum. Quum infans in lucem venit: ad eius vmbilicũ iuxta ventrem, obſtetrices parturientibus aſſiſtentes, vrinaculum præſcindunt, quod & earum prudentiores, poſt abſciſſum, leuiter exurunt. Porrò ipſius vrinaculi reſiduum, cuius alta pars ſecundæ intra vterum hæret, parturientis femori alligant, ſæpe ex eo ſanguinem fluere procurantes, quoad forte ex ſe exareſcat, aut ſaltem ſi modò diu ita manet, altiori in parte ſcindunt. gemellis igitur vnica tantùm ineſt ſecunda, vt recte Hippocrates nos docuit, ſed illi vrinacula duo affixa ſunt. Noſtis autem, vt dictum eſt, per vmbilicum fœtum nutrimentum recipere, & per eundem lotium remittere: vnicuique nanque puero ſuum proprium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

vrinaculum eſt. Cæterum maſculorum ſecūda, ab ea quæ obuoluit fœmellas, vt expertæ aiunt obſtetrices, variat: maſculorum nanque extracta ſecunda, in orbem redigitur, fœmellarum verò, vt ipſæ obſtetrices aſtruunt, tanquam ſinus duo, aut manticulæ duæ cernuntur, quæ ſi multum hæreat, & non facile excidat, leuiori vngue ab obſtetrice feriatur oportet: quia cùm primùm ſanguis ex ea effluxerit, breui decidet: aliter ad medicamenta confugiendum eſt, præſertim caſtorium, vnà cum pulegio, aut calamintha, melicrato exceptum, vt docet Galen. lib. x. de ſimp. med. facult. Cæterum vnum præterire non eſt, quod ſæpe euenit, & ita habet: fœtus caput non raro ab obſtetricibus, aqua plenum, iuxta os vteri, tempore partus percipitur, quæ nihil eſt aliud, quàm lotium intra agninam membranulam contentum, nondum autem membranula illa diſrupta eſt, qua de cauſa, vt breui diſrumpatur, & pueri caput liberum maneat, ſupra membranulam illam, micam ſalis apponi iubemus, ex qua breui diſrumpitur, & voti compotes obſtetrices euadunt. De iis autem hæc pauca

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

non contemnenda sufficiant, quæ pro libro de superfœtatione intelligendo non parum faciunt, & ea vt non raro, ita nunc, nunc in vxore Benedicti Apuli experti sumus, quæ gemellos peperit, masculum & fœminam, masculum primò, & optime ac viuum, fœminam vero post biduum, quæ brachium primo extra cunnum misit, sed postea ex se intromissum est, & tunc adiuta mulier, eam peperit, sed emortuam, & vltimo secundam, bona autem fortuna, ex se brachium fœtus, retractum, intromissúmque est, quum pueri fere omnes, quibus brachium, aut membrum aliud præscinditur vnà cum matribus pereunt, vt filiæ Malameti medici: & aliis euenisse obseruatum habemus.

Curatio trigesimaseptima, in qua agitur de melancholiæ quodam genere, ingenti cum fame eueniente.

VXor Sanctes Sacerdotis, mulier honestissima, & honoratissima, temperatura optima prædita, & quæ cum recte valeret, parum loquebatur, & parcissima in victu erat: post multũ & longum mœrorem, cum ætatis suæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

annum quadragesimum ageret: hæc, sed quæ ridiculosa forte videbuntur, patiebatur, nunquam stabat, sed semper deambulando loquebatur, & garrula erat, & continuo comedebat, & nunquam satura euadebat, immo cibum semper appetebat, vt à pueris domesticis panem etiam è manibus arriperet: qua de causa, cum antea gracilis, & macie affecta erat, carnosa est reddita, cum quibus parum bibebat, & de ventriculi ore querebatur, & parum vel nihil dormiebat: post primum vero fere duarum horarum somnum, insomnis postea semper manebat, sed tunc vigil varia loquebatur, vt vix ab aliis perciperetur. Ad hanc igitur vocatus ego, omnia vt dixi, eam pati deprehendendo, quæ non nisi ab humore melancholico, originem trahere certum est, perinde eam tanquam melancholia affectam, habita ventriculi consideratione tractauimus, curauimúsve.

SCHOLIA.

Morbus hic melancholia dici meretur, canino appetitui complicatus. Qui ambo à succo atro originem trahunt, ab acido autem succo, hoc est, pituita acida, veluti atra bile, aut verius succo dicto melancholico, acerbo, frigido,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

do, adstringente, comprimenteve, caninum appetitum etiam incitari, non raro Galenus inculcat, vt apud eum legimus, lib. de simpl. causis, quarto, cap. 7. & 2. aphor. enarratione 21. non ob hoc tamen cum Auicenna, & cum sequentibus, in errorem labamur, credentes, quòd succus melancholicus à liene ad ventriculum deriuatus, famem, & appetentiam naturalem excitat, quum hoc falsissimum sit, & contra Galeni veram doctrinam. Ait nanque Gale. lib. de vsu part. 4. cap. 15. & eiusdem voluminis libro 5. cap. 4. Per venosum quendam meatum, aut breue quoddam vas, lien in ventriculum succum melancholicum eructat, transfunditve, vt ventriculi omnes functiones, quæ constrictione quadam conficiuntur, sua saporis qualitate, acerba, & acida, ac adstringente, roboret, ac inde ne cibum ante exacte confectum, concoctúmve, elabi sinat. Cæterum cum hæc appetentiam caninam patitur, non ab re est, si de ore ventriculi conqueratur, circa quem morsus & rosiones continuas sentire tradit: refert nanque Galenus libro quarto de symp. causis, capite 7. simili in casu, circa os ventriculi, in quo appetentia fit, dolores, & animi defectus, cardialgiámque fieri, veluti per consensum, in capite morbũ comitialem, & grauem soporem, & non raro delirium.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

Curatio trigesimaoctaua, in qua agitur de ictero affecto ægroto, qui non rarò graui torquetur dolore circa intestinum duodenum, aliis cum symptomatis.

IVuenis, qui ab hinc triennium ictero morbo, lienis cum duritie laborat, sæpe per interualla prope os ventriculi ingentem percipit dolorem, vt ego coniecto, in duodeno, & ieiuno intestino : sed tunc dolore cum corripitur, horrore afficitur, quem postea sequitur febris, quanquam aliquando horrore ingenti cum febre corripiatur, absque dolore aliquo : cæterum quòd dolor hic duodenum & ieiunum intestinum occupet, vel ex hoc patet, quia infima in parte oris ventriculi eum percipiat, sentiátve, quo in loco duodenum intestinum sedem habere, nemo est qui dubitet. Secundo, quia meatus bilem deferens huic inseritur duodeno, vt ex Galeno docti euadimus, libro 2. de temp. cap. 8. & 5. de vsu partium, cap. 3. & 13. Meth. med. lib. capit. item 13. quanquam interpres Linacer infeliciter locum illum interpretatur, cum dicat, & meatus qui ad ieiu

ieiunum pertinet, sit apertus; cum rectius locus ita legendus sit, & meatus, qui in ieiunum bilē demittit, sit apertus: non enim Galenus vult meatum hunc ad ieiunum pertinere, vt ei inseratur: sed tātùm, vt per eum bilis suggeratur, immittatúrve: à duodeno eñ intestino in ieiunum per eum meatum bilis cadit: quia duodenum intestinū in orbes & anfractus nō conuoluitur; qua ratione multi duodenum inter intestina non connumerant; vt meminit Gal. lib. 6. de locis affectis, cap. 2. & latius lib. 6. Anatomicarum administ. vt liquido euadat, bilis hunc meatum nō ieiuno: sed duodeno, aut exorto inferi intestino, vnde Auicennam in hoc errare, qui fen. 13. libri tertij contrarium dicit, manifestum est, vt ante nos viri doctrina, & eloquentia eminentes literis mandarunt. Receptui igitur canentes, dicimus, consequens esse cum tanto bilis fluore per meatum hunc, magna eius copia per interualla defluat, ex qua dolor ipso in intestino duodeno consequatur, ob quem dolorem spiritus contristantem, & bilem putrescentem, horror cum febre consurgit, plerunque viginti quatuor ho-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

ras non excedens, aliquando tamē bilis confertim, ac ſubito extra propellitur, vnde horror cum ipſa febre abſq; dolore vllo euadit, & tunc acceſſionis die, cum dolore vel ſine dolore, lotium bilioſiſſimum apparebat, & oculi crocei, quanquam toto morbi curſu etiā eiuſdem coloris eſſent. Cæterū vt hūc iuuenem à tanto morbo, fœdationéve liberaremus, poſtpoſita bilis illa per vniuerſum corpus effuſione, quod ſymptoma appellamus, in mētē venit, huic omnia hæc mala eueniſſe, ob expultricis veſicæ bilis receptricis imbecillitatem: ad inteſtina nanque expultrix facultas bilē propellebat, vnde dolores illi grauiſſimi, & ſymptomata citata conſequebātur, teſtabātur hoc vrina bilioſiſſima, ſtercus album, nulla ad dextrū hypochondriū grauitas, & alia: proinde vniuerſus noſter conatus, eo dirigebatur, in excretrice roborāda facultate veſicæ bilis receptricis, tā medicamentis intus aſſumptis, quàm foris applicitis, quibus nihil memoratu dignum conſecuti ſumus, ſed perinde vt primo ægrotus manſit. Tractauerāt namque ante nos, medici ægrotū hūc quem tanquam ab obſtructione laborantem

rantem curarunt sed absque fructu vllo, putabant namque ij meatum quem diximus, ad intestina deriuatũ, obstructum esse, quum re vera laxior quàm oporteat sit.

Curatio trigesimanona, in qua agitur de quadam graui pleuritide, simúlque de morborum temporibus, & in eis uario præbendo uictu.

RОdostan Chilibi, Turca nobilis, robustus, & optimi habitus, annos natus quadraginta, temperaturæ optimę, vigente hyeme, & flante borea, pleuritide male affectus fuit, grauiter nanque superiores costas dolebat, dolore quidẽ non admodũ acuto, punctilíve, sed brachiũ dextra cũ manu prehendente, grauantéve, quibus difficulter spirabat, & cõtinuo febriebat, & tussiebat, sed nihil excreabat: ad quẽ vocatus quarto die, eum ita vt dixi pati inueni, non egerebat, non expuebat, neq; vacuationem aliquam habebat, totus constrictus erat, & nihil ferè gustabat: intensissime tamẽ sitiebat, cum quibus vires vtcunque constabant, indicia sane attestantia humorem peccantem crassiusculum esse, & coctioni

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

ineptum, & rebellẽ; proinde excretis intestinorum excrementis ab iniecto clysmo, illico dolenti loco, vesica bouina anodyno fomento semiplena, applicita fuit, quo perinde dolor erat, & vt antea perseuerabat: tunc vero eiusdẽ dolẽtis lateris anxillaris cubiti vena secta fuit, & sanguis missus ad vncias decem, à qua sanguinis missione, dolẽti loco sacculus ex furfuribus aceto primo irroratis, & in sartagine ad focum exiccatis, modico cum sale admotus fuit, & pro victu ptisanæ cremor saccharo apparatus oblatus, qui & per interualla syrupũ de glycyrrhiza modico cum oxymellite lambebat: hoc erenim ordine septimo die excreare cœpit, sed parum, & cõsideratione indignũ; quo in die iterũ ex cubiti secta vena totidem sanguinis vnciæ extractæ sunt, cuius beneficio liberalius excreare cœpit, viscida & sanguinolenta, & tunc ex vnguento anodyno pectorali locus doloris fouebatur. pro quo propulsando dolore omnia quæ illi offerebantur tepida erant: nam in potu hordeaceam aquam incoctam pauca glycyrrhiza habebat: sic enim grauibus cum symptomatis, ad no-

num

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

num vſque inceſſit, poſt quem, ſputum multum ſubſtãtia & colore meliorem remittebat: inſtabat autem iam tunc morbi incrementum; tunc vero die duodecimo, Ægyptiacæ caſſiæ atramentum exceptum decocto pectorali illi dedimus, quo recte purgatus fuit, à quo die liberalius ex ptiſana illi elargiebamur, mitiora nanq; ſymptomata erãt reddita: ſic eñ hoc ordine ad 27. diẽ progreſſus, paulatim mellicratum bibendo, quandoq; vero lambetiuum de pino, aut ſanum expertúmque dictum, ex toto liber & ſanus euaſit.

SCHOLIA.

Quum Turcam nobilem hunc tractarem, curarémve, memoriæ occurrit Abderitanus Anaxion pleuriticus, cuius Hippocrates morbum deſcribit, libro 3. de Morbis vulg. & alibi, qui ad 34. diem perdurauit; huic vero de quo agimus Turca, pleuritis prorogata fuit ad 27. diem. pro quo ſcire licet, quòd omnis morbus quatuor habet tempora, principium, augmentum, ſtatum, & declinationem, modo morbus materialis ſit, ſalubris, & qui per concoctionem maxime terminatur. Nam morbus lethalis, quouis tempore interficere poterit, ſcilicet vel initio morbi, vel eius incremento,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

vel vigore: salubris nanque morbus, tametsi natura sua quatuor sit natus habere tempora: aliquando tamen euacuatione aliqua excreta intercipi poterit, & mutilari, vel in ipso initio vel augmento, vel statu, vt meminit Gal. libro de optima secta, ad Thrasibulum. Aduertendum tamen, quòd morbi ij qui in suo vigore crisim vnicam exactam, & completam habent, declinatione carent, vt memoriæ cõmendauit Gal. prædicto libro ad Thras. & ratio ita esse quoque suffragatur, quoniam si vacuatione ab artifice facta, morborum tempora intercipiuntur: à fortiori, ea quoque intercipientur quando materierum excretio completa, & vt decet, necessaria, à natura facta fuerit. Fiunt autem crises exactæ, & perfectæ in morborum statu, vnde quoties morbi humores vitiati, ex toto depulsi & vacuati fuerint, æger in statu liberatur, & tandẽ morbus declinatione carebit, vt quoque Aetius, sermone quarto. suæ medicinæ ca.19. nõ præteriuit, & nos cum de Crisi verbum fecimus, memoriæ commendauimus: intelligi igitur debet axioma hoc: Morbus quatuor habet tempora, modò materialis sit, salubris, & qui per concoctionem maxime terminatur: morbus nanque qui vnica absoluitur crisi, exacta, & perfecta declinatione caret. Cæterum in decli-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

natione vniuersali, ægrum mori, impoßibile est, in declinatione tamen particulari, hoc est alicuius paroxyſmi ægrotos mori ſæpe contingit, vt memoriæ commendauit Gal. libro 3. de Criſibus, & alibi. In vniuerſalibus nanq; morborum declinationibus neminem morbi ratione mori, vel ex hoc clarum euadit, quia natura in morbi ſtatu, & rigore, victrix euaſit, quia non ſolùm reſtitit vehementiori morbi conatui, ſed ipſum quoque ſuperauit, & oppreßit, vnde fieri non poteſt, vt deinceps ſuccumbat, ſi modò error non committatur aliquis. in acceßionum verò particularium declinationibus, multi mori ſæpe viſi ſunt, quia naturæ vis imbecilla erat, quæ in principio acceßionis, augmento, & ſtatu perdurare valuit, quum ſcilicet, adhuc habitus ipſe in vnum collectus cötinebatur; tempore verò ipſius declinationis à centro ad extrema, calore retrocedente, ſpargitur, atque diſſoluitur. Cæterum ſcire licet apud Galenum morborum hæc citata tempora tripliciter accipi, & diſtingui, vno modo penes concoctionem, & cruditatem ſuccorum, de quo libro, de Criſibus, & de totius morbi temporibus, & alibi non raro loquitur. Alio modo penes ſymptomatum magnitudinem, & ſæuitiem, de quo, libro aphoriſm. dixit, præcipue enarratione illius aphor. circa principia, & finem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

omnia imbecilliora, circa statũ omnia fortiora. Tertio modo, pro dispositione, siue essentia ipsius morbi, de quo, tertio libro de ratione victus in morb. acut. vt paulo inferius indicabibus, locutus fuit. Distinguuntur igitur morborum tempora penes tria, videlicet, causam morbi, ipsius symptomata, & morbum ipsum, siue dispositionem morbi, quæ tempora sæpe coincidunt. Nam in pleuritide anteaquam ægrotus spuere incipiat, status quo ad dispositionem, & quo ad symptomata, conueniunt, & simul fiunt, quia eo tempore maxima vigent symptomata, & inflammationis tumor maximus, quæ cum ægrotus ipse spuere cœperit, & symptomata, & tumor imminuuntur, vt docuit Gal. enarratione 62. commentarij tertij, in lib. de ratione victus, in morb. acut. ad hunc modum inquiens: coctis siquidẽ quiaffectum progignunt humoribus, confestim ægroti excreabunt, quòd si qualia oportet solùm expuere cœperint, in neutro adhuc modorum, neq; affectu, neq; in symptomatis morbus augebitur. & paulo inferius ita quoq; prædicta firmat, cũ ait: Sæpius autẽ mutuis exultãt incrementis, & decrementis, symptomatum magnitudines, & ea quæ affectionis est, fitq; id in his phlegmonis, in quibus pus effluit, quod iam est confectum, vt in vulneribus quibusdã

fieri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

fieri consueuit, & in peripneumoniis, pleuritidibúsque. In quibus verbis, ea quæ diximus clarè Gal. exponit. qua in enarratione statum affectionis, siue dispositionis, & symptomatum variis contingit temporibus dixit, hoc sequenti modo. Nam sæpius affectio ipsa, qua laborant, mitior quidem existit, sed symptomata augentur, vt in phlegmone obsessis particulis, quo ipse Hippocrates inquit modo, cum pus conficitur, tunc dolores & febres fiunt magis, quàm cum factum fuerit. In quibus verbis Gal. tradit, circa generationem saniei augmentum fieri quo ad symptomata, quo ad affectionem vero imminutionem. Est autem affectio, quam tunc ægrotus patitur, phlegmone, siue tumor præter naturam, quem apud saniei generationem imminui tradit. Cuius contrarium videtur asserere libro illo, cui titulus est, de totius morbi tempore, cum de inflammationis temporibus agit. Pro qua diluenda dubitatione, simúlque pro hac alia, an quatuor morborum salubrium vniuersalia tempora coincidant cum quatuor symptomatum temporibus, an aliqua ex parte differant, scire licet, quòd symptomatum, quædam sunt propria, & inseparabilia, Græcis, pathognomonica dicta, quæ vera & indubitata morborum signa sunt: alia verò communia sunt propria autem siue inseparabilia, verbi gratia, in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

pleuritide, siue phlegmone occupante succingentem costas membranam, sunt tumor, rubor, dolor, febris continua, pulsus serrinus, tußis, & respirationis difficultas: Communia vero prædicto in morbo erunt, sitis ingens, vigiliæ, capitis dolor, delirium, phrenitis, inquietudo, fluxus ventris, & huiusmodi alia. His præscitis, dicamus, quòd tempora symptomatum propriorum, & inseparabilium, semper coincidunt, cum temporibus desumptis à morborum salubrium dispositione: & ratio est, quia symptomata hæc pathognomonica dicta, morbum concomitantur, vt vmbra corpus, sequitur & si morbus bene habet, & ipsa mitia, & leuia euadant necesse est: vnde fit quòd morbus salubris quo ad suam essentiam siue dispositionem, mitior sit in augmento, quàm suo principio, & in statu longe mitior & securior quàm principio & augmento. Porrò si contingat in statu propria hæc symptomata plusquam in principio inualescat, & grauiora fiant, quod sæpe euenire obseruamus, & Gal. innuere videtur enarratione illius aph. circa principia, & finem omnia imbecilliora, circa statum omnia fortiora; dicamus id non proprie, & per se, sed per accidens contingere, vt ab eodem Galeno quoque percipitur aphorismo illo, Dum pus conficitur,

dolores

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

dolores & febres magis accidunt, quàm eo facto: ob commotionem enim & agitationem à calore factam, in phlegmonis materiam spiritus, siue flatus gignitur, ex quo particula magis distenditur, & solutio continui maior euadit, ex qua quoque ebullitione, præcedentéque agitatione, cor magis conualescit, & consequenter vniuersũ corpus: vnde febres, & symptomata reliqua grauiora euadũt, quæ cum propria antea dicebantur, iam communia & tempore fiunt, & talia dici merentur, quia in communium symptomatum naturam transfugerunt, & hoc modo dixit Gal. libro de totius morbi temp. tumorem in statu maiorem esse: cùm tamen re vera, minor sit, vt ex eius citatis à nobis verbis, è libro de Ratione victus in morb. acutis, clarum euadit. De symptomatis vero communibus nunc sententiam feramus, dicentes, quatuor tempora, secundum symptomata, quandoque cum quatuor morborum tẽporibus coincindere, quandoque vero non: coincidũt autem quoties morbus crisi absoluitur vnica, vt in causone, tertiana continua, synocho & quandoque pleuritide, quæ non raro quoque vnica absoluitur crisi, vt sudore, fluxu ventris, sanguinis per nares fluore, & aliquando per vrinam, vt ijs in Centurijs, me dixisse memini. Cæterum non coincidunt horum symptomatum tempora,

pora, cum morborum temporibus, quoties morbi non habent crises subitas, sed in ipsis potius morbis materia paulatim coquitur, & paulatim excernitur, vt quotidie in pleuritide fieri percipimus, veluti peripneumonia, lippitudine, & alijs varijs morbis in quibus tunc status cum declinatione coincidit, & principiũ morbi cum statu, quia status morbi coincidit cum leui declinatione, & principium morbi sæuum coincidit cum status symptomatis. *Hæc* autem ita esse percipitur ex ijs quæ à nobis sunt dicta, curatione 28. de quodam Romano habita, in qua diximus, Hippocratem pleuritide affectos vberius in statu cibare, quàm principio vel augmento: vnde temporum diuisionem à symptomatis diuersam haberi ab ea, quàm à morbi temporibus desumimus, certum est, & per consequens triplicem illam temporum considerationem necessariam esse, liquido euadit, quam fusius, commentarijs nostris, quos in Auicennæ fen. quartam libri primi scriptos reliquimus, enarrauimus, & eos in Anconitana direptione nostra amisimus; ob quos tantum deperditos commentarios parum abfuit mihi euenire id quod duobus medicis euenit, quorum Galen. libro 2. de comp. med. per gen. meminit, ex quibus vnus ob scriptorum suorum amissionem interitúmue, contabescens perijt. Alter vero desperatus,

prop

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

propter ſimilem cauſam à rebus medicis deſtitit.

Curatio quadrageſima, in qua agitur de febre tertiana, quæ poſtea degenerauit in continuam malignam, & male morigeratam febrem.

DAuid Naamias ex Monaſterio oriundus, iuuenis annos natus viginti, optimo habitu, & temperatura bilioſa præditus, poſt longum confectum iter, in febrem bilioſam lapſus eſt; prioribus nanque duobus diebus, duplex tertiana eũ inuaſit, ſingulo nanque die ſingula acceſſione corripiebatur, à qua vt medicus aſſiſtens refferebat, mundus euadebat, dein vero, ab epoto Aegyptiacæ caſſiæ atramento febris in continuam degenerauit, continuo nanque à febri ægrotus affligebatur: ad quem vocatus ipſe, ſeptimo ægritudinis die, vt qui peſſime haberet, ipſum continuo febrientem, & ſoporoſum inueni, ad hæc lotium craſſum, rubrũ, ſed turbatũ valde, pulſum vero vtcunque conſtantem. Cæterum ad ea quæ illi offerebantur mediocriter ſe habebat: porro hic prioribus quatuor diebus vigil erat, ſequentibus

vero

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

vero caro, Subet Arabis dicto, detinebatur, quibus multa effutiebat, & delirabat, quorum causa illi sanguinem ex brachij curuatura extrahere proposueram: Sed ecce, natura ex se prouida, tanquam artis inuida, eodem septimo die multum sanguinis per nares transmisit, & forte ad vncias quatuor, quæ sanguinis quantitas sufficiens cum non esset, pro tanto amolliendo, domandóve morbo, accersito chirurgo, basilicam aut communem venam aperire decreueram. Cæterum cum sinistrè chirurgus basilicam tunderet, in sequentẽ diem sanguinis missio procrastinata est, quo in die cũ basilica, & communis vena minus bene apparerent, & exterior, cephalica dicta, tumens esset, ex ea secta sanguinis vncias octo fluere permisi. Erat autem sanguis floridus, rubicundus, siccus, absque serosa humiditate aliqua; tunc nanque vt dixi, plus iusto dormiebat hic, & omnes ferè, qui tũc simili morbo corripiebantur, profundiori somno oppressi, moriebãtur: vesperi vero vniuersum eius corpus pulicari symptomate plenum conspeximus: erant autem exanthemata rubricantia; tunc
scap

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

ſcapulis,& ceruici quatuor cucurbitulæ cute primò ſecta affixæ ſunt,& octo aliæ abſque ſcarificatione paulo inferius iuxta ſpinam, & nates admotæ, quibus melius habere viſus eſt, ſed breui pulſus imminuti ſunt, immo ſiniſtro in brachiali, arteriarum pulſus non percipiebantur,& vrina ſubiugalis turbida, & craſſa perſeuerabat, quo in tempore,infuſo vno,vel altero, leui tamen,aluus irritabatur, & decoctum confectum ex tamarindis, hordeo,floribus cordialibus,cicoreo, endiuidia,bugloſſo,prunis pinguibus,ac ſeminibus melonis bibebat,& eius capiti oxyrrhodinũ exiguo oleo cõſtãs, admouebatur,ſæpéq; innouabatur, & frictiones cruribus,& brachiis exercebantur,ab aſſiſtẽtibúſque irritabatur, & naribus ſpongiola aceto imbuta applicabatur; vndecimo vero peſſime habuit, vt tunc eum mori omnes crediderint.duodecimo, vrina ſequeſtrationem præ ſe tulit nonnullam,& arteria metacarpij ſiniſtri à digitis noſtris percipiebatur; tunc illico hoc die ſequens pharmacum illi dandum properauimus, quod habet: R. floris caſſiæ nouiter extracti, drach.quinque, rha-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

barbari optimi, drach. vnã, & alterius mediam, diacatholiconis drach. tres. Excipiantur omnia decocto supradicto, & fiat haustus vnus, quem bibat, & supra dormiat; hoc etenim pharmecum contulit, & ipse ægrotus recte tulit, vt qui in dies melius semper habuit, multa nanque excreuit. Cæterum quum iam resipisceret, de gutture con questus est, quod cum introspicio, tonsillas vlceribus male affectas comperio: ingens autem error fuit, vsque ad id tempus, huius fauces non conspicere, proinde solicitus sit medicus oportet, vt in multis, ita circa duo hæc, præcipue: quando ægrotum maligna & male morigerata febre laborantem tractauerit, primũ vt fauces ægrotantis sæpe aduertat, perspiciátue; secundũ, vt scapulas thoracémq; consideret, quum vt in illis vlcuscula sæpe contingant, ita in iis non raro exanthemata pullulent. porro huius vlcuscula, per dextrum chirurgũ Isachum Caluum tractata, breui sanata sunt, & ægrotus ipse ex toto liber, nobiscum autem in hac in curatione fuit Simeon Biton, Medicus doctus, & Mathematicus non vulgaris.

SCHOL

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

SCHOLIA.

Iis in febribus pestilentibus malignis, & male morigeratis, vigilia sæpe euenit, quam postea consequi solet sopor, forte partium repertarum in humoribus varietate, ab ignea nanque, subtili, squalidáque humorum particula, vigilia fit, quæ cum resoluitur, craßiuscula frigidiusculáque euadit, & consequenter somnum conciliat, quanquam ijs in febribus non raro aliter somnum introduci diximus, ob frigiditatem scilicet introductam, à caliditate ingenti, innatum calidum lancinante extinguentéue; quæ frigiditas difficulter curationem recipit, admittítue, vt Gal. docuit, libris Epid. & nos curationibus in hac Centuria citatis, fusius patefecimus.

Curatio quadragesimaprima, in qua agitur de morsu canis rabidi inflicto, & post tertium elapsum mensem, pullulante, dirisue symptomatis affligente.

VXor Samuelis Capuani, mulier virago, quum ex cubili quandoque surgeret, à cane domestico, sub lecto abscõdito, in pede sinistro cõmorsa fuit, abscõdiderat se autẽ canis hic, quia commorsus ab alio cane fuerat,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

cæterũ hæc canis morſum paruifaciẽs, vulnus accerſita muliercula vna vel altera, breui curauit, clauſit, & ad cicatricẽ traxit. porro elapſo tertio menſe, hæc cũ extra domum exiret, pes in quo inflictus morſus erat, inflatus eſt, & noctu cũ dormiret, forte marito præſente, ingenti pauore tremoréve percita ſe polluit; à qua hora rabidi canis venenũ deocculrari cœpit, & ipſa grauiſſimis ſymptomatis tẽtari: tremebat autẽ, & anguſtiabatur, & quod magis mirari eſt, ſatyriaſi, & ingenti coeundi deſiderio premebatur, ſed tertio die in aquæ metum ingenti cũ ſiti, incidit, ad quã quarto die vocatus ipſe, noto hãc vere viraginẽ, hac lugubri, triſti, & miſeranda affectione tentari, corripíve: nã cum antea ſæpe de cane rabido, & ab eo commorſis, multa & varia legeram, nunquam tamen, vt ingenue fatear, à cane rabioſo demorſum hominem curauerã, tractauerámve, magna diligentia, immo admiratione ingenti apud eã manebam, perſiſtebámve: cognouerat autẽ vulgus, ob ſymptomata, præcipue ob aquæ metũ, miſerrimũ morbi genus, à morſu canis rabidi ortum traxiſſe, quẽ rabioſum eſſe, antea
non

non nouerant. Cum igitur experiri de morbo déq; ipsa ęgrotante ego cœpissem, omnia prædicta noto: cæterũ cum aquam afferre coram iussissem, Deus bone, Deus sancte, quanto tremore, quanto eiulatu, & quãtis angustiis opprimebatur, & toties, quoties illi aqua, aut liquor aliquis offerebatur, aut ex accidenti eam videbat, & forte hac de causa, omnes è cubiculo, ingẽti tremore, toruo quodã visu, leuatis manibus, reiiciendos curabat, me autẽ inter cæteros accersibat; quæ mente semper constans cum fuit, & iudicio singulari prædita, morbũ & eius originem citabat, narrabátve, sed inter cætera, ingentem tentiginẽ, cum seminis emissione pati inculcabat, adeo vt intra diẽ trigesies semen cũ titillatione emitteret, indicium sane miserandum, & lethale, conuulsionem arguens. quod Auicenna præ cæteris memoriæ commendauit, ob quod simúlque, ob aquæ metum, prædiximus hanc breui morituram. Obiit autem post aquæ metum tertio sequenti die, ita vt sex vel septem, omnes fuerint dies post morbũ deoccultatum: obiit autem tota algida, gelido sudore respersa. Cæterum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

& si morbum insanabilem cognorimus, nõ destitimus tamen, à remediorum exhibitione necessaria, cõuenientéve, iuxta illud Vergilij,

Ne quid intentatũ frustra moritura relinquat.

qua de causa, primo ex saphena pedis à cane morsi, sanguis iuxta Pauli, & Auicennæ doctrinam, extractus fuit, & clysteres iniecti, & electaria cordialia propinata, & cantharides vni vel alteri electario immixti, quibus multũ meiebat, immo, bis vel ter, per vas stricti orificij aquã ebibit. At quũ morbus superauerat naturã, & cordis arcem iam occupauerat, breui eã interfecit. si autem morsus initio hæc curata esset, & ex cancris antidotũ accepisset, procul dubio, in obitum non venisset. Aduertant igitur, qui canum morsus curare aggrediuntur. Porrò ex cancris antidotum, & eius veram, exquisitámve præparationem, ex nostro pete Dioscoride, cuius racemationes, octauam, nonam, & decimam centuriam, complebunt, vt magno radicisecæ Senensi satisfaciamus.

SCHOLIA.

Icta fuit mulier hæc à cane rabido, illi obuiam non veniente, sed ex occulto eã mordente,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

dente, ferientéve, quæ postea elapso trimestri, aquam & humidi omne genus abhorrebat, timebátve, vnde mea sententia, argumẽtum efficax desumitur, hydrophobiam siue aquæ metum non fieri, quia cum sic rabie affecti, aquam intuentur, spumæ ex ore canis rabidi cadentis recordãtur, quum in hoc cane nulla apparuit spuma, nec læsa mulier, vllam vidit, sed ex occulto canis rabidus eam feriuit, momordítve, proinde efficaciorem causam quærant oportet, qui tali responsione contenti, euaserũt. STOPIVS. Quam igitur o Amate, causam aquæ metus putas? AMATVS. Ego cũ Paulo, & Rufo, viro in arte medica longe exercitatißmo, experiẽtißimóque, & cui Galenus multum tribuit, dicam, neque amplius inquirendo, fatigabor: ita enim Paulus libro quinto suæ medicinæ, capite tertio ait, metum aquæ nonnulli ex immodica fieri siccitate dixerunt, quasi humida ipsorum substantia, in contrarium penitus habitum mutata. Verùm Rufus talem melancholiæ speciem, ipsis oboriri pronunciauit, veneno humorem illum imitato, quemadmodum alios melancholicos nouimus alia timere, quæ causa superuenit etiã ijs qui dicunt, canis qui momorderit imaginem in aquis opinari se videre. STOPIVS. Arrident sane hæc, nec vt puto, prolixiori inuestigatione inquirenda sunt, vt qui Aui-

cenna eis quoque subscribat, & ex Galeno decerpta sint, libro de Theriaca, ad Pisonem, folio Trincaueliano, 1081. in quo theriaces iuuamenta prosequitur, & ita habet, Aquæ pauorem, morbum pessimum, hoc medicamentum sæpe tollere consueuit, & mirabiliter tantorum malorum concursui resistere: non enim corpus duntaxat ipsis inarescit, & conuellitur interdum febrique acri intus vritur, sed animus etiam delirat, & grauissimum ipsis affert symptoma. Quippe aquam timent, ac propter multam siccitatem humidi tenentur desiderio, & potu abstinēt, quia mente alienati, id quod auxiliari possit, non considerant, fugientes enim aquam pauentésque miserrimo mortis genere intereunt. AMATVS. Cordatè hæc à te, ò Stopi, Galeniana sunt adducta, cum ex eis Paulus, & Auicenna, cæteríque posteriores, suos in hos negotio impleuerint cantharos, immo si rectè teneo, Galenus, citato à te loco postquam methodicos carpit, vt qui morborum causas negligant, medicum rationalem philosophum, causarum inuestigatorem laudat, & fœlicem ægrotum dicit, qui ad eius peruenerit manus, hoc modo; Nam huiusmodi medicus rationalis, eo qui commorsus est, suscepto ægroto statim accurate perquiret, qualis nam canis fuerit, qui ipsum momordit. Si enim audieris gracilem

cor

corpore, siccum, oculis rubentibus, cauda demissa, spuma ex ore fluente, praeterea lingua foras porrecta, & tanquam bile colorata, obuium quemque insiliisse, citráque ratione̅ cucurrisse, dein rursus subito consistentem, cu̅ ira quadam magis furenti, non ipsi praeuisos momordisse: haec inquam si in eo sic habere audieris, statim rabiosum canem fuisse intelliges, itaque vulnus haud simpliciter, quemadmodum Methodicus curabis, sed co̅festim ipsum etiam amplius efficies, carne multo interuallo orbiculatim praecisa, ne facile ad cicatricem perueniat, sed foramen, dies minimum quadraginta diebus pateseat, vt per hoc canis virus emanet. Cauteriis igitur admodum candentibus locum adurere solemus, & aliis vti medicamentis, quae extrahendi vim obtinent, nec virus intra carnem manere sinunt, & caetera quae huic rei multum fauent. STOPIVS. Percepisti ne ô Amate, mulierem hanc, canis imaginem, aut catulorum effigiem in aqua vidisse? AMATVS. Nequaquam, aquam tantùm, forte praedictis de causis metuebat, siti nanque ingenti, & aquae metu cruciabatur. Quibus oppressa, in angusto spes erat, vt breui postea diem suum obierit. STOPIVS. In huius lotio comparebant ne corpuscula caniculos referentia? AMATVS. Non, immo huius lotium optimi coloris erat, in quo subsistens

pseudonebula conspiciebatur, sed cum prope obitum esset, in eo tanquam atomi in radio solis conspecti, à me sunt notata corpuscula, quæ ego renum & corporis substantiam dicebam. STOPIVS. Miserandam tentiginem, & seminis multam illam emißionem, in hoc casu admiror, contemplórve. AMATVS. Meritò, vt quæ raro eueniat: si quando tamen euenire contingit, eam ex conuulsione seminaliũ vasculorum euenisse, credendum est, quam Auicenna quandoque vidit, & notauit: sed ex Galeno scriptis mandauit: vtcunque tamen sit, indicium hoc lethale est, & mortiferum, veluti aquæ metus, vt dixerint sapientes, Is cui aquæ metus ex morsu canis rabidi contigerit, nunquam superstes euadet, ex quibus vnus Apollonius Pergamenus appellitatur: si tamen aliquando vnus vel alter aquam timens superuixit, talis non à cane rabido hydrophobiam contraxit, sed ab homine lymphato quodam modo vitium adeptus est, vt Paulus memoriæ tradit. STOPIVS. Quid audio, homo ictus à cane rabido rabidus factus, alios si momorderit, rabire facit? AMATVS. Immo. STOPIVS. Audieram aliquando, animantes ictos morsu canis rabidi, in rabiem agi omnes, præter hominem. AMATVS. Hoc falsum esse, Leonicenus priscæ medicinæ instaurator acerrimus, libro illo, cui titul

tulum fecit, de Plinij & aliorum medicorum erroribus, iamdiu patefecit, parum aduertente Camotio, viro alioquin docto, in eis marginalibus annotatiunculis, quas Paulo Aeginetæ Venetiis Aldi formulis excuso, anno 1554. affixit, ictum nanque quodcunque sit animal morsu canis rabidi, rabidum euadit, sed homo præ cæteris animantibus tardius in rabiem venit, vt aliquando post septennium visus sit homo à cane rabioso ictus rabire, vt testatur Dioscorides, & alij non negant. post tertium autem annum, hîc Thessalonicæ hominem à cane rabido morsum in rabiem agi, vulgus vidit, & testatur. STOPIVS. Præter canem, aliane animantia in rabiem veniunt? AMATVS. Maxime, lupus, Adib, à lupo, animal diuersum, vt nobiscum quoque Auicenna innuere videtur, cap. 5. fen. 6. libri quarti, in quo agit de morsu canis rabiosi: cattus, vulpes, mustela leo, simia, equus, mulus, & camelus, quem ego hîc Thessalonicæ rabire vidi, & varia alia animantia, quæ non raro rabiunt, vt Galenum non parum admiremur, qui libro sexto de locis affectis, cap. quinto dicat, reliquorum animantium nullum rabie affici, præter canem, quod falsum esse omnes norunt, non minus quàm sequens ab eo dictum, videlicet canis rabidi sputum si humanum corpus contigerit, rabiem excitare posse: nos verò sci-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

mus ſputum rabioſi canis, ſi ſanguinem non attigerit, exterius applicitum nihil obnoxij inducere poſſe. Cæterum miſerrimi huius morbi curationem, vtpote paratu facillimam, Corne. Celſus proſequitur libro quinto ſuæ medici. cap. 27. Qui huiuſcemodi affectos, in aquas immergendos iubeat. Ex Antidotis vero præſtantiſsimis, quod ex cancris conficitur, & nos proprio capite, in noſtro deſcripſimus Dioſcoride, primatum obtinet. Porrò mulier hæc quum liquidum omne metueret, ſolidum comedebat. Sed iam nunc, nunc, cum hæc commentamur, elapſo menſe, ab obitu huius mulieris, eius ancilla quadragenaria, ab eodem cane commorſa, in obitum venit, eiſdem ſymptomatis, eodem eiaculatu & eadem miſeranda rabie, vt etiam vltimo homines perſequeretur, obiit autem vt hera ſua, poſt morſus elapſum tertium menſem, ſexto die, poſt diſcoopertum morbum, & ſymptomata flagrantia. Cæterum paucos dies poſtea iuuenis robuſtus à cane demorſus breui ſuū diem obiit, vt iam omnes hic de canibus conquerantur, & omnes rabidos eſſe dicāt: Alamanus tamē, qui per vrbē libros vēditat, à cane ictus in crure fuit: ſed meo cōſilio cū vulnus ad multos dies adapertū habuit, ſupra poſito medicamento, quod linteolis conceptis excipitur, emmoton Græci vocāt, & vim ex alto attrahēdi habebat euaſit.

Cur

Curatio quadragesimasecunda, in qua agitur de duobus pleuritide laborātibus, in quibus febres prius defecerunt, quàm dolores, & quòd materia, quæ per excreatum reiici deberet, per secessum uacuata fuit.

NEpos Eben portæ, & socrus Iacobi Nauarri, pleuritide grauissima epidemiali laborarunt, quibus febres prius defecerunt, dolore adhuc manente perseuerantéve; an forte quia crassior spiritus locum inflammationis debilem occupauit, vnde distensio, & continui solutio fit, & consequens dolor, breui tamen exoletus: cæterum huic mulieri ea quæ per os reiicienda erant per secessum eiecta sunt, sanguinolenta, viscosa, & nonnulla citrina. forte quia adiuta potu atramenti ęgyptiacæ cassiæ, natura ad intestina materiam deriuauit, vnde postea per secessum eiecta est. vnde factum est, vt mulier hæc sexaginta fere annos nata, quinto die, plus solito grauata sudare cœperit, & septimo tandem per sudorem copiosissimum ex toto liberata.

SCHO

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

SCHOLIA.

Quomodo ea quæ sunt in thorace per secessum, & quæ in pulmonibus continentur, per lotium aliquando remitti contingat, breui sed docte explicuit Gal. cum alibi, tum libro de locis affectis 6. cap. 3. prope finem, vt nos quoque litteris quandoque mandauimus, porrò febrem in pleuritide prius deficere, manēte adhuc dolore, minus malum esse, quàm si contrario contingat, aliàs dixi: id quod & nunc ita rem haberi, experientia attestatur.

Curatio quadragesimatertia, in qua agitur, docetúrque in tertiana exquisita, absynthij infusum, recte dari posse, cum Galeno, aduersus Alexandrum Trallianum.

DEmetrius vir Nobilis Gręcus, & ex iis, quos Græci vulgo κυρίους idest, dominos appellant, exquisita tertiana, ventriculi cum imbecillitate, laborabat, pro qua propulsanda cū omnia frigida humentiáve huic darētur, admouerentúrve: ecce cōcoctione apparente, medicus quidam infusum absynthij syrupo acetoso mixtū, ebibendum ægroto proposuit, eo nanq; morbum facile absolui contestabatur, adducebátque Galenum ita huiuscemodi

di tertianas curare, libro Artis curat. ad Glau. qui hunc in modum docet; Vrina vero potionibus, in quibus apium, aut anethum maduerunt prouocanda, & si tibi coctionis signa monstrantur, iam cum fiducia aliquid absynthij potes exhibere, quod alioquin summum est stomachi remedium, vbi bilis infestauerit, si præsertim ex ipsius coma quãtum sufficiat, accipiens mellicrato intinxeris. Quibus Galeni verbis fauent ea, quæ Oribasius libro 14. suorum collectorum, cap. 49. scripta reliquit, in quo, de iis quæ vrinam cient, agit, & ita habent, Absynthium per lotium expurgat, & maxime id quod in venis biliosum est, & cætera, quibus faciunt hæc: vt enim scammoniũ, medicamentum apprime calidum, bilem purgando corpus refrigerat, ita absyn thium per lotium bilem quoque vacuando corpus refrigerat, & per consequens, vt scammonium exquisita in tertiana conceditur, ita & absynthium concedi poterit: iis verò oppositum alter medicus contendebat, dicens, nullatenus exquisita in tertiana absynthij dilutum esse dãdum, quia absynthium calidum siccúmque nimium cum sit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

calida intemperie hominem detẽtum magis cõcalefaciet, exiccabítve, & sic ipsum colliquabit, & in marasmũ trahet. Quam partem tuetur Alexander Trallianus lib. 12. suæ medicinæ capi. 6. in quo Galenum ita suggillat, inquiens: Miror autem quomodo Galenus, qui artem legitime si quis etiam aliorum medicorũ exercuit, adeo indistincte scripserit, vt dicat, exquisita tertiana correptis, absynthij dilutum à septimo die propinandum esse: ego verò falsis tertianis potius dedi, mixto ei oxymellitis momento. Sic enim pituitæ miscellam, & citra noxam magis extenuat, & leuiter purgat, vt non vsus veniat origani, aut hyssopi, aut calaminthæ, aut pulegij, quæ omnia acriora sunt, & cum periculo, crebróq; febrim iam magis accendunt, & cætera. Nos vero more nostro, hoc est, breui, dicamus, exquisitis febribus tertianis afflictis, absynthij dilutum, aut infusum, aut ex eo syrupum, etiam apparente concoctione, nullatenus esse dandum, libere cum Tralliano pronunciamus; & vt autem de absynthio, ita & de anetho, aut similibus calidis intelligi volumus, quum horum vice, cicoreæ,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

reæ,endiuię,cicerbitę,melonis,cucurbitæ,acetosę,nenupharis,aut similium lotium prouocantium stillatitium securius,& rectius concedere possumus, aut melius, vt Auicenna docet, seminum frigidorum cremorem succúmve, aut hordei, aut apij vnius vel alterius radiculæ decoctum,aut ex iis,& seminibus prædictis,adiectis acidis prunis, & radice nymphęæ, aut eius floribus, vel reliquis cordialibus dictis, decoctulum paratum,& immixtum syrupis refrigerandi vim habentibus, quibus & lotium & sudores euocentur. Si verò exquisita non adeo tertiana febris fuerit, & ægroti ventriculus imbecillis, & frigidus est, vt huic Demetrio euenit,tunc mea sententia Galeni dogma veritatem continet,quod Auicenna,vt solet, enarrat. Nam hoc in casu & apij radicem, & piper hordei aquæ immiscere iubet,vt proprio capite, de exquisitæ tertianæ curatione apud eũ qui hæc legerit, si modo quis legerit, inueniet.horum igitur vterque medicus veritatem astruebat.Cæterum qui Demetrio tertiana exquisita laboranti,frigido cum ventriculo,verno etiam tempore frigidiusculo, dilutum ab-

syn

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

ſynthij propinandum conteſtabatur, rationabilius loquebatur : leuiſſima nanque abſynthij coma, aqua hordei macerata, breui poſtea excolata fuit, ex qua ſyrupus acetoſus multæ acetoſitatis dilutus, ab ægroto non ſemel fuit ebibitus, & eo ipſe bene habebat, adeo vt poſtea ebibito pharmaco leui, breui ſanatus fuerit, & optima fruatur valetudine.

Curatio quadrageſimaquarta, in qua agitur de amißione uiſionis, ſubito poſt colaphum datum. contingente.

MVlier, cui maritus in facie colaphum impegit, illico eodẽ die, vtriuſque oculi viſionem amiſit, cœca nanque euaſit, nulla in oculis habita macula, aut nubecula, læſionéve aliqua puri: nanque cernebantur oculi. Quæ non diu, poſtea ſurdaſtra quoque eſt facta, & fatua, cum quibus, lunaris purgatio huic deperdita eſt. Agitur iam annus, quòd mulier hæc nata annos viginti ſeptem, malum & infortunium hoc patitur, cuius cauſas intimas cum curatione, ad præſens ſubticemus. Tu verò docte lector conſidera.

Cur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

Curatio quadragesimaquinta, in qua agitur de morbis uerno tempore contingentibus.

VErno tempore temperato, anni 1560. morbi sãguinei omnes fuerunt quales synochi, & pleuritides epidemicæ, quibus laborabant pueri, & iuuenes, ac maiores natu, viri fœminæque à quibus misso sanguine pro ratione medica, etiam pures, omnes sani euaserunt.

Curatio quadragesimasexta, in qua agitur de inflammatione uteri, quæ postea in ulcus abiit, & ob eius sæuitiem, extra ipsum uterum phlegmone alia oborta est, & ad femoris altam partem adaperta.

VXor Moysis Aednæ, pharmacopolę experientissimi, & triũ linguarum peritissimi, quum puellã optime peperit, intus ad sedes vteri cum inguine multum dolebat, & continuo febriebat, gemebat, & diu in hoc infortunio perseuerabat, inflãmationẽ nanque intra vterũ patiebatur, pro qua leuanda, celebratę sunt vacuationes necessariæ & remedia omnia conuenien-

tia ſunt applicita, & demum diſrupta inflãmatione ipſa, ex qua puris multũ fluxit, in vlcus abiit, ex quo vlcere ſanies per os vteri ad ſex vel octo menſes cõtinuo emittebatur, & pro eo curãdo, ſyphone fomẽta & lauacra varia eiaculabãtur, quibus pus tunc nõ reſpõdebat, quũ tamẽ aliàs cõtinuo fluebat, indiciũ ſane quòd vlcus vteri ſupremas altáſve partes occupabat, quas medicamẽta nõ attingebant, vnde ob inueteratũ morbũ, & ingẽtes dolores, extra vterũ phlegmone alia exorta eſt, febres, & grauiſſimos dolores ſecũ afferẽs, quæ & ipſa ad ſuppurationẽ ducta eſt, & cãdente ferro, vbi cõiectura aſſecuti ſum⁹, hoc eſt, infra anchã, adaperuimus, ex qua puris ingens copia effluxit, & tãdẽ vt decet tractata ęgrotans ſana & libera euaſit, quum tamen in tãtã maciẽ & corporis extenuationem peruenerit, vt eam in maraſmum venturam medici omnes crediderint.

SCHOLIA.

Quum primùm inflammatio exterior adaperta fuit, illico ab interno vlcere vterũ obſidente, ſanies effluere deſtitit, vnde multi credebant vterum perforatum eſſe, id quod fieri poſſe non inficitur, quum non ſolum hoc, ſed

sed in totum vteros deperditos, mulieribus incolumibus manentibus, cum sapientibus priscis euenire nouimus: sed non ita res habet, nulla enim vteri perforatio erat, sed ingentibus doloribus vigentibus, & quia vteri collum distortum ad inguem manebat, factum est, vt directe puris coluuies coxã obsederit, vnde inflãmatio exterior oborta est, cæterum remedia, & ad vteri vlcera collutiones, Hippocrates præ cæteris melius attigit, libro de superfœtatione, tum de morbis muliebribus. Porrò huic similem casum memini me Ragusij vidisse in quadam nobili Bubaliorum primipara. Sed cum hæc literis damus, mulier alia nobilis occurrit, cui partus tempore vterus simul cũ fœtu foras prolabitur: sed postea, auxiliaribus manibus, remittitur vterus, & retinetur, & clauditur, eo quo fieri solet modo, vt ad vnguẽ conniueat, ne specilli apex intrare poßit, & postea iterum partus tempore allabitur, & foras manet, præcipue quando mulier ambulat, cubans autem, intus eum remittit, & coit, & hoc modo sexies, vel octies, prægnas facta est. & recte parit. Quem casum Galenus, aliquando forte vidit, vt libro tertio de facultatibus naturalibus non longe à principio innuere videtur, cum dicat, mulieribus iis ita euenire, quemadmodum eis, qui cum in lucta & contentione, alios euertere deiicereque

mittuntur, vna quoque ipsi concidunt: ita nanque vterus dum fœtum extrudit, ipse aliquando simul excidit, potissimum cum eius ad spinam ligamenta naturaliter sunt laxa. Hæc Gal. Porrò, vteris extra cūnum elapsis, quomodo medendum sit, docet Hipp. in fine libri de sterilibus.

Curatio 47. in qua agitur de scirrhoso quodam tumore interno, sub umbilico infestāte, qui postea suppuratus, in umbilico fuit apertus.

PVella optimi habitus, nata annos vndecim, absque exteriori causa, scirrhum prædurum inter abdomen & peritoneum, sub vmbilicū patiebatur, ex quo parum dolebat, sed difficulter per interualla meiebat, qui quidem scirrhus, temporis diuturnitate, & remediorum beneficio suppuratus, in medio vmbilici, nostris mandatis à chirurgo, vigēte hyberno, est apertus, per quod emissarium pus albū & multum illico exiuit, & tunc turunda in tincta albo, & rubro oui simul confusis, intromissa est, suprapo sito etiam panniculo eodem ouo illito, ad multos tamen dies, postea turunda oui luteo, pauculo oleo rosaceo misto vngebatur,

batur, veluti panniculus qui ſuprapo-
nebatur, & tandẽ iis terebinthina ad-
iuncta, digeſtiuum dictum medica-
mẽtum, turundæ immittendæ deſer-
uiens, parabatur: ſupra nanq; vnguen-
tum baſilicon, applicabatur, & vinum
ſtypticum dictum, exceptũ linteo ap-
prime calidum, expreſſúmque ſupra-
ponebatur. raro febriebat, rectéq; ha-
bebat, ſed multum puris illi, ex plaga
albi, ſemper fluebat. Cæterum vt puri
facilis exitus daretur, ex ſpongia tu-
runda parata eſt, quæ per emiſſarium
ducta, latius reddebat: tandem poſt
octimeſtre, in quo multa machinata
ſunt, tam prædictis, quàm faſciis con-
ſtringentibus, quàm pus in altam par-
tem impellentibus, & lauacris ſyphone
eiaculatis, exiccandi & abſtergendi
vim habẽtibus, nihil tamen proficien-
tibus, ad apertionem, parte in inferio-
ri, vbi morbi erat radix, deuenimus.
Sed quo ordine apertio hæc difficilis,
ob aqualiculi, ſiue abdominis craſſi-
tiem facta fuit, audi: per vmbilici au-
tem foramen, curua tentoria ſtilla in-
tromittebatur, quæ ad pectinis imam
partem, intra ſcilicet abdomen, & pe-
ritoneum penebrabat, nondum autem

peritoneum diſruptum, aut lacerum erat, ad cuius tentoriæ ſtillæ longitudinem, ferrum calybeum, firmum, curuum, cuſpide acutiſſima; inciſoria, Gamaudis modo, fabrefactum eſt, in cuius medio cuſpidis foramen eſt, per quod linea intromittitur: ſed ferri huius manubrium, ligneum erat pro firmanda ad exactam complendam operationem, manu. Intromiſſo igitur inſtrumento hoc, eo modo quo tentoria ſtilla, ima in parte ea, vbi foris ſignatũ erat, fortiter impulſo inſtrumento, ad exteriora inciſio facta eſt, cuius cuſpis, aciéſve, cum ſuo foramine extrà miſſa fuit: in quo, vt dixi, linea quædã erat, cui faſciola lintea, duorum digitorum latitudinis, longitudinis vero duorum palmorum, albo oui confuſo intincta, ligatur, vt extracto inſtrumento, per nouam inciſionem altera eius faſciolæ pars introducta, foras per vmbilici emiſſarium pellatur, vt laquei modo reſtet, & in dies innouari poſſit. Cæterum per hanc nouam aperturam ſanies nulla fluxit, & ea de cauſa amota faſciola, breui, ex ſe vulnus occluſum eſt, fluẽte adhuc hodie per vmbilicum ſanie. Igitur fortè iam biennium

nium, ex quo puella hæc ita habet, cũ quo fluxu, rectius & valentius quàm antea habet, immo crassiuscula quàm vnquam antea videtur, proinde credimus nos, cum primùm puella hæc lunarem purgationem experta fuerit, ab hac fœda affectione liberabitur, aliter cum ea consenescet.

Curatio quadragesimaoctaua, in qua agitur de muliere utero gerente, cui prope calcẽ noni mensis sanguis per alterã papillã multus fluebat.

MVlier in Circulo Basæ, ter iam peperit, & nunc vtero gerit, & propè partum agit, cui ex mãma dextra sanguis multus fluit, reliqua læua lacte nouo, colostro dicto, plena. Cęterum hæc puerum peperit, & valet, absque furore, vel insania vlla.

Curatio 49. in qua agitur de exanthematis, siue morbillis uniuersum corpus occupãtibus fœdantibúsue.

PVella pulchra, & filia Formosæ à Saqua, nata annos octo, biduo cõtinuo febriebat, & caput dolebat, huic secta communi in brachio vena, sanguis ad vncias quatuor fuit extractus,

tunc exanthemata, velut culicũ morsus, erumpere, sed postea perextensa, vniuersam fere cutem occuparunt, & per nares illi multus sanguis fluebat, & fluxus ventris quoque illi superuenit, sed recte gubernata, & per interualla cochleari ebibito syrupo violateo recenti, libera & immunis euasit.

SCHOLIA.

Aduertant, qui Galeni preceptis adstricti, ante quartumdecimum annum, sanguinẽ per venæ sectionem extrahere timent, quum ex se natura, in hac puella, sanguinem copiosum per nares deposuerit, vt sæpe albàs à nobis in aliis pueris obseruatum est.

Curatio quinquagesima, in qua agitur de cephalalgia, hoc est, recẽti capitis dolore, quem secuta est ascites, & tandem mors.

VIr, qui ex Philippopulo venerat, ingẽti capitis dolore corripi cœpit: causam autem doloris ille in humidiorem domunculam quandam, in qua dormiebat, reiiciebat, caput aliquantulum tumidum habebat, & ad tempora intense dolebat, sed non febriebat, neque quicquam quàm cum clysteri eius respõdebat aluus, post iniecta

iecta

iecta igitur acria clysteria, cucurbitulę scapulis, cute secta, sunt adfixæ, & sanguinis vnciæ sex extractæ, sequenti verò die, catapotia hæc illi deglutienda dedi, R. pilularũ cocchiarũ, drach. vnam, aurearum, asayaret, ana scrup. j. diagridij, grana tria, trochiscorũ, alaandal grana quatuor, rhodomelite excipiantur, & formentur catapotia sex, & inaurata deuoret, quibus vir hic iuuenis, robustus, & fortis, parũ egessit, & inde pari modo affligtabatur. Tunc repetita sunt acria clysteria, & topicũ remedium constans ex nucleis ossium persicorum, lacte muliebri exceptis, fronti, & temporibus applicitum fuit, sed frustra. perinde enim dolebat, qua de re venam frontis illi aperire feci, & sanguinem ad vncias quinque extrahere, à qua sanguinis missione, melius habuit. Sed ecce, intra duas horas ad latus dextrum thoracis doluit, & tussire tussi humida cœpit, vnde illico, tã capiti, quàm pectoris parti dolenti admotum absynthium & parietaria, herbæ oleo in frixorio exceptæ, & calidę, intra horã, ab omni dolore immunis, & liber euasit: fortè autem, caput regente facultate, secta frontis vena, ro-

borata, peccãtis materiæ residuum, ad thoracem detrusum fuit, sed breui optimi remedij beneficio resolutum, & in halitum versum. Cæterum hîc longo tempore, de prædicto morbo conquestus, in ascitem, siue aquosam hydropem, lapsus est, & vltimo ventris fluxu resolutus, & exanimis, suũ diem obiit.

Curatio quinquagesimaprima, in qua agitur, de duplici tertiana, & iocinoris abscessu.

VXor Mordohai Caualerij, post longam à morbo cõualescentiá, duplici tertiana correpta est, altero die sæue affligente, altero vero non adeo: cæterum hæc iuuenis cum sit, & boni habitus, cum menses in vniuerso morborum suorum curriculo non viderat, ex vena brachij interiori, sanguinem illi demere iussi, cruciabatur nanque valde iis febribus, & in paroxysmis delirabat, à sanguine vero extracto, syrupum violaceum & oxysaccharum simul bibit, veluti sequentibus diebus, ieiuno stomacho; fuit autem sanguis extractus, viuidus, floridus, biliosus, & flauus admodũ, nulli fere admixtus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

mixtus aquositati serosæ, à quo extracto (quod mirum sed verũ dixerim) illico libera ab vtraque febri mãsit, neque amplius in eam recidit; fuit autem venæ hæc sectio exercita post triduũ, die minoris afflictionis. Sed cum nunc hæc commẽtor, mulier hæc, cum puerum recte peperit, de dolore ventris valde conquesta est: pro quo propulsando dolore, cum consilio obstetricum, tum medicorum consensu, varia calida remedia, & medicamenta ebibit, & admouit, quibus melius habere visa est; sed breui in iocinoris abscessum, forte calidorum remediorum frequenti vsu, peruenit, non sine febri continua, & angustiis, ac dolore, & biliosorum humorum varia excretione: pro quo abigendo morbo, secta fuit pedis saphena, & sanguis copiose extractus, dein vero sequenti die, ex basilica dextri brachij sanguis quoque pro virium robore fuit extractus, qui quidẽ sanguis floridus erat, nullæ admixtus aquositati: tunc vero emplastrum hoc iecori fuit applicitum, quod habet, R. farinæ hordei vncias duas, farinæ tritici vnciam vnam, pulueris rosarum vnciam mediam, santalorum

rub

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

rubeorum vnc.vnã, ſcœnanthi vnciam mediam, omnia decocto abſynthij, & chamæmeli excipiantur, & adiecta vnciola vna vel altera olei roſacei, & chamæmelini, cum pauco aceto fiat emplaſtrum, quod ſæpe iecori applicetur, & tunc ſyrupum de endiuia cum rhabarbari infuſo ſingulis auroris bibebat, & clyſteres refrigerandi & abſtergendi vim habentes illi iniiciebantur, qui ex hordeacea, oleo violaceo, oui luteo, & Aegyptiacæ caſſiæ atramento: cũ pauco ſaccharo conſtabant, quibus, & abnegatis omnibus calidis, immo propoſito victus ordine: leui, & frigido, breui recte habuit, neque amplius in dolores recidit.

Curatio quinquageſimaſecunda, in qua agitur de dolore ſpinæ ad os ſacrum infeſtante.

IOſephus Saſon, vir bilioſus, ſiquis alter, circa os ſacrum ita dolebat, vt non niſi ſupinus cubaret: ad latus autẽ alterum cum mouebatur acriter dolebat, ad quem vocatus ego, eum olim dolorem hunc pati deprehendo: nunc vero quia pondus graue è terra eleuare conatus eſt, in eundem recidit, habuitve,

buítve, non enim luxata, aut ſubluxata particula vlla fuit, ſed humor corriuans ad locum debilem,& dolore affectum,magis dolorem auxit,pro quo leuādo ſecta fuit in brachij cubito vena interna, & abunde ſanguis extractus,& loco dolenti,oleū myrtillorum nonnullis pulueribus conſtringēdi facultatem habentibus miſtum, & admotum, vt poſtea ceratū oxycroceum commiſtum emplaſtro à meliloto dicto, quibus perinde doluit. qua de re propoſueram pedis venam tundere, & ex ea ſanguinem demere, cæterū cum primo abſynthium & parietaria, herbæ oleo frixæ applicitæ fuerint, & rectius habuerit, ab ea pedis venæ ſectione nos retraximus, & ille, optima victus ratione propoſita, vino interdicto, breui ſanatus eſt, nullum nanque per os medicamentum admiſit, præter quàm quod caſſiam Aegyptiam dentibus atterebat,& deglutiebat: clyſteres tamen aliquot iniici curauimus, quibus aluus reſpondebat.

Curatio quinquageſimatertia, in qua reſtituitur Auicenna ab errore ingenti, ad peſtem faciente.

Vtinam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

VTinam Andreas Belunensis, aut doctus ipse Benedictus Rinus nonnullíue alij, hac ætate viri docti, qui pro restituendo Auicenna latine loquente, tam multa moliuntur, & codices Arabicos, vt ipsi aiunt, legũt, percurrunt, & conferunt, ac collationem cum ipsa latina versione faciunt, hunc tanti momenti errorem è medio sustulerint, vt mihi, & aliis doctis viris cruciandi locum non relinquerent. Quum nanque inter pestem versarer, & de peste nonnulla legerem; ecce occurrit mihi, Paterno Italo etiã admonente, Auicennæ locus, fen tertia libri primi Doctr. quint. capi. primo. qui ita habet, Aer verò cum corrumpitur, aut fit pestilentialis, obuiandum est, exiccando corpus, & reparando domum, cum rebus, quæ suis virtutibus refrigerant, & humectant, & hoc quidem est, quod magis est faciendum in pestilentia. Iis enim verbis ait Auicenna, reparandam esse domum, rebus quæ suis virtutibus refrigerant, & humectant, quibus oppositum non solùm Galenus, & vniuersus medicorũ chorus, sed Auicenna ipse tradit, & describit: vt autem me verũ dixisse noscatis,

audite; Auicenna fen prima libri quarti, tract. 4. c. item 4. ita tradit; Rectificationis autem pestilentiæ pars est secundum sanos, qui sunt in ea, & pars eius est secundum sanos, & ægros, in illa verò quæ est secundum sanos, intentio est, vt exiccetur aer & fiat boni odoris, &c. ex quibus verbis satis constat Auicennam aëris exiccationem in peste desiderare, iuberéque ad siccum aer vergat, vt quoque à Galeno acceperat variis in locis suæ doctrinæ. falso igitur Auicenna ipse tradidit, reparandam esse domum rebus refrigerandi, & humectãdi facultatẽ habentibus, cũ potius rebus refrigerandi & desiccandi vim habentibus dicere debuisset. Contradictio hæc apud me tanti momenti fuit, vt illico plura & varia exemplaria latina versarem, obuoluerémue, in quibus prædicta vt vobis ingenue fatear, eodem modo habebantur, quæ postquam exemplo Hebræo conferrem, inueni ea latina deducta ac versa ab Hebraicis esse, aut verius ipsa Hebræa à latinis, ita enim in Auicenna Hebraice facto, legimus, בבתם
ומרטיבים הקרים בדברים i. rebus refrigerantibus, & humectantibus,

bus, ſuis virtutibus. Cæterum anxius ego pro veritate inueniēda, multa machinor, & forte in Auicenna conciliando, Scotum, aut eius ſectatorē Hernæum agebam. ſed poſt omnia, vt nihil intentatum relinquerem, exemplar Arabicum tunc ad manus habitum, Hebraicis literis conſcriptum, conſului, in quo prout veritas expoſcit, ſcriptū inuenimus, vnde pro tanto beneficio Deo opt. max. ingētes gratias egimus. ita enim vt qui Arabicam linguā callent, nos verum dicere noſcant, in lingua Arabica, quæ parum ab Hebræa abeſt, legitur, ותיבס בקותהא באלאשיא אלריתברד quæ ita ad verbum verti debent, Rebus quæ refrigerent, & exiccent ſuis virtutibus. legitur autem hoc in contextu Arabico, vetayabes, id eſt, exiccent; quod verbum ab Hebraico abeſt, Geneſis autem primo capite, legimus, Vaicra Eloim, layabaſa erez. ideſt, vocauit Deus, ſiccum terram, hinc enim Vetayabes Arabicū, à yabaſa, Hebræo deductum eſt, cuius radix ſiue deriuatio, aut ſores, à yabes. i. ſiccum eſt, ſed hæc tantum eduximus, vt noſcant omnes, verbum Arabicum, Vetayabes, id eſt,
quod

quod exiccent, ſcriptum eſſe, vnde ſatis conſcius ſum, quod Belunenſis, & Rinus ipſe, ac iis alij ſimiles viri, ſuas in Auicennam reſtitutiones, ab Hebraico contextu, vel ſaltem ab eius enarratoribus, emendicarunt, non vero à puro fonte Arabico eas contraxerunt, quem ſi recte callerent, Auicennam de nouo interpretarentur, & tam ingentem errorem non prætermitterent, vt alios prope infinitos ſileam: non deerit tamen aliquis, qui breui Auicennam ex integro nobis latiniſſimum & ſincerum ac purum pro veritate Arabica, reddat; ſed mea ſententia, pro hoc conficiundo opere, non vnius viri, ſed duorum, & trium labor emergat, decet.

Curatio quinquageſimaquarta, in qua traditur egregium quoddam documentum, pro mulieribus abortientibus, & parientibus ac molam patientibus.

ID quod non rarò experientia compertum habeo, nunc pro exemplo in muliere quadam contingente, bona fide referam. Peperit mulier geminos, maſculum & fœminã, alterum viuum,

alterum vero emortuum; inde mulier hæc male habere cœpit, & continuò febriebat, & ingentem sanguinis fluorem patiebatur, adeo vt de eo constringẽdo, medici valde soliciti essent. Cæterum quò magis constringentia daτent, admouerentve, eò magis hæc mulier in sanguinis riuulos deueniebat, vt ad obitum prope iam deuenerit, & domestici de funere iam curarent. porrò cùm in hoc infortunio & agone esset, ecce molam quandã, carneum scilicet frustulum prædurũ emisit, & illico libera, & sana facta fuit. Conatur autem natura, tãtum malum in vtero contentum, hoc est, molã expellere, vnde non cessat expultrix facultas, sanguinem transmittere, quoad scopum desideratum attingat, sed id aliis mulieribus abortientibus, & quæ pepererunt, euenisse, non rarò obseruatum habeo. ALPHARINIVS Quid tunc agendum suades ò Amate, cũ sic in has enixas mulieres, à quibus tãtus effluit sanguis inciderimus? cum apud Scopium vnam vel alteram obiisse notaui. AMATVS. Ego vero, tantum abest, vt constringentibus tunc vtar remediis, vt potius ad abortum facientia, &

molas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

molas euocantia medicamenta confugiam, tam per os cõcessa quàm per inferiora immissa. hîc etenim natura iuuari vult, quæ per se sola cum propellere molam vtero affixam non valet, adiuta tamẽ potest, & expellit, & opus conficit. Sic enim hoc modo sanguis reprimitur, & mulier liberatur; ex elaterio tamen pessus oblongus in vterum immissus, primatum hoc in loco tenet, vt ex sabina, & ciclamino petita remedia nunc subticeam.

Curatio quinquagesimaquinta, in qua agitur de pleuritide costas nothas infestante, & quòd ptisana manè, amygdalarum uerò cremor in cœna propinari debet.

DVlciarius, cognomento Prophetulus, iuuenis viginti annos natus, ad vltimã costam mendosam dextram valde dolebat, & difficulter respirabat, immo tanquam stipatus stabat, continuo febriebat, pulsu quidẽ præduro sed raro tussiebat, nihil screabat, supra idem latus dextrũ recte decumbebat, ad sinistrũ vero decubitus nullus erat, grauissime namque cum ad latus sinistrũ volui cupiebat, torqueba-

tur, indicium ſane validum & potens, quòd phlegmone interiorẽ membranam ſepientem coſtas infeſtabat, vt ex Galeni doctrina ſæpe iis in curationibus inculcaui. Cæterũ cum hic pleuritim ita patiebatur, illico ab excretis per balanum alui fæcibus, ex secta interna cubiti vena ſanguinis vncias octo fluere duabus in peluiculis permiſi, ex quibus prior ſanguis corruptione affectus erat, ſecundus vero ita putidus & corruptus erat, vt meram ſaniem diceres. ab hac vero ſanguinis miſſione, melius habuit, & ea de cauſa, veſperi ſanguinis miſſio repetita fuit, & ex eodem foramine totidem ſanguinis vnciæ extractæ. Inde enim rectius habere cœpit, vt ſequenti die ægyptiacæ caſſiæ atramentũ aqua hordei exceptum illi daremus, quo aluus optime reſpondit, vt intra ſeptimum baſilicè valuerit: ex topicis porrò remediis, perdicium, dicta herba muralis, minutim ciſa, & oleo frixa, ac calida, dolenti loco illico in principio appoſita fuit, inde enim vnguento pectorali apparato cinere braſſicæ, ex Tralliani præcepto locus dolens munitus fuit, per interiora vero penidias

ling

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

lingebat, & quandoque ſyrupum violaceum per interualla cochleari accipiebat. Cibus huic ptiſanæ cremor manè erat, ſaccharo concinnatus, veſperi vero amygdalarum ſuccus optime apparatus, colatus tamen, cui aliquando roborandi vires gratia, panis aſſulas miſcebamus, ſemper tamẽ ſaccharum, aut penidias adiungẽdo. Hoc eodem modo laborabat filius Iacobi, qui ad ſynagogam gratiæ habitabat, puer annos natus decem, qui ad mendoſas coſtas punctorie dolebat, & reliqua ad pleuritim veram facientia patiebatur, cui & axillaris ſecta quoque vena fuit, & ſanguis pro virium tenore extractus, à quo per nares ſanguinis fluor multus fuit & inde nonnulla alia actitata ſunt, & euaſit. Porrò vxor Baruchyelis, mulier iuuenis, ad mendoſam coſtam vltimam dolebat, ſed non punctorie: nec enim pulſum ſerrinum, aut durum habebat, ſed continuò febriebat, & per interualla tuſſiebat, & nihil ſcreabat, ſed ad thoracis partem altã dolebat, ex qua retractiones quaſdam ad inferiora perſentire conquerebatur; hæc reuera non pleuritim, ſed iecinoris inflammationem patiebatur

cui breui occurrens ego, proposita optima victus ratione tenui, & secta iecoraria dextri brachij vena, ac ex ea bis multo extracto sanguine, & suprapposito iecori santalino cerato, breui morbi furorem euasit; sed postea ad multos dies, modò dolendo, modò valendo, sanitatem obtinuit, non rarò adiuta clysmis, veluti potu atramenti Aegyptiacæ cassiæ; paucis enim remediis morbi propulsantur, si modo dignoscuntur, proinde animum aduerte, & differentiã ex scholio, inter pleuritim, & iecinoris inflammationem habitam, deprehende.

SCHOLIA.

Discernitur autem pleuritis ab inflammatione hepatis, primò dolore peculiari, quia pleuritis costas occupat, iecinoris verò inflammatio sub costas dextras infestat: item dolor pleuriticus punctionem inducit, hepaticus vero distensionem: item iecore affecti, facie pallida sunt, pleuritici vero non: sed à pulsibus longe melius hoc discernimus. Pleuritici nanque pulsum prædurum habent, qui serræ modo tactum secat: hepate vero affecti, talem non habent, sicut nec qui pulmone laborant, forte ob membrorum mollitiem, sed tussi differente hoc quoq; deprehenditur: pleuritici nan-

que vehementiori, tußi premuntur, & illico forte excreāt, sed temporis processu, pro humore peccante, alterius, & alterius coloris, ruber screatus sanguinem attestatur, flauus bilem, albus viscidus pituitam, atque melancholiam. At iecore affecti, irritantur quidem ad tussim, sed nihil excreant. Sed aduerte, quòd non hac de causa, quia forte non excreant, illico iocinoris inflammationem esse diiudicare debes, quia pleuritide affectos non raro offendimus, qui nihil quicquam excreant, præcipue tribus in casibus: primo quando ægri pleuritide laborant contumace, concoctúque difficili, & tales tunc in maximo sunt periculo. Secundo quando inflammatio costas mendaces, & nothas lancinat, vt iis duobus adulescentulis euenisse percepistis, fortè quia ita subsistit, vt nihil ad thoracem pertingat. Tertio, quando inflammatio externa est, vt iuueni ad synagogam Aragonensium habitanti euenisse audistis: nihil enim hoc in casu quoque excreatur, nisi humores externam inflammationem facientes, ita multi & praui fuerint, vt internam quoque membranam dilacerent: Tunc vero ægri purulenti, ac tabe absumpti moriuntur, vt huic quoque contigit. Ceterum de hac differentia aliàs me dixisse iis in Centuriis memini. Porrò hoc te scire volo, quoties tibi in animo fuerit, ægrotanti eodem die, ptisanæ

cremorem, & amydalarum succum dare, tutius esse manè ptisanam offerre, vesperi vero amygdalarum succum, iubente sic Alexandro Tralliano, vbi de victu pleuriticorum agit, causam vero non difficilem quærito, in re præsertim non multum cogente.

Curatio quinquagesimasexta, in qua agitur de symptomate quodam enixæ superueniente.

PRimipara mulier, puellá peperit, & illico vt euenit, primo die abunde purgata est, ex ea nanque sanguis multus profluxit, sequenti die, in vniuersum exiccata est, & in ventre ita intense dolebat, vt suis clamoribus & gemitibus ab studio me auerteret, perturbarétve, non longe autem à domo mea habitabat. ad eam igitur sic misere afflictam accitus, cum prædictis eam quoque febrire inueni, quibus omnibus perpensis, ac examinatis, de inflammatione timetur, vnde accersito chirurgo, ex pedis vena sex sanguinis vncias demere feci, & pessum crassiusculum oblongúmve ex gossapio apparatum, succo cucumeris asinini, elaterio dicto, illinitum delibutúmve, intra os vteri mittendum, per obste

ſtetricem mandaui, ſimúlque vt ventrem oleo lilino, anethino, & dulcium amygdalarum, miſtis, inungeret, iis enim dolor quieuit breui: ſanguinis nanque coagulati fruſtulũ, peſſi beneficio emiſit, & ter ea nocte egeſſit. In aurora ad eã de more inuiſum accedens, recte valere inueni, intenſius tamen febriebat, fortè lactis cauſa ſed, breui ex toto ſanata eſt, & baſilicè valet.

Curatio quinquageſimaſeptima, in qua agitur de muliere ſterili, quæ ut fœcunda fieret, euaderétue, urticæ ſemen magna quantitate comedit, & inde uaria contraxit ſymptomata, & recto inteſtino phlegmonem.

MVlier infœcunda, vt prægnans fieret, poſt multa & varia piperata, & gingiberata ingeſta, vrticę multum ſemen pluribus diebus comedit, à quibus grauia incurrit ſymptomata: nam & continuò febriebat, & intenſiſſime circa anchas, & renes, ac pectinis anteriorem partem dolebat, cum quibus valde ſitiebat, vt intus ſe vri miſere & ſępe repeteret: quę omnia comi

tabantur assidua, & difficilis egerendi cupiditas, adhæc anxietudines, continui cruciatus, inquietudo, fastidium, oris amaricatum, pulsuum minutiones, & peruigilium: ex quibus nõ difficile erat, hanc recto intestino inflammationem pati, arguere. Pro qua leuanda inflammatione, symptomatísve grauibus, accitus ipse, illico non comperta pedis vena, iecorariam brachij dextri tundere curaui, & ex ea sanguinem pro virium tenore demere, dein vero post fotum locum, ex fomento anodyno vnguentum ex pinguedinibus, & succo cucurbitæ & portulacæ, ac althææ mucagine, apparatum supraponebatur, cuius non exiguam portiunculam digitis intra anum mittebat. Post quæ, iniectis nonnullis lenibus clysmis refrigerandi vim habentibus, bona sua fortuna quinto die phlegmone aperta fuit, & ipsa ægrotans à tanto infortunio libera, ex qua puris albi ingens quantitas per triduum effluxit, & per egestiones mittebatur: & iteratis ex aqua mellis clysmis, libera & sana breui euasit. Porrò victus huic parcus admodum erat, refrigerandi facultatem habẽs, veluti & potus ipse.

Cu

Curatio quinquagesimaoctaua, in qua agitur de symptomatis grauissimis, ex acu quadam genu præfixa obortis.

MVlier iuuenis, cum multum se domi exercuerat, pro domesticis obeundis negotiis: ecce die sequenti, cum ex cubili surgeret, ita acriter, & sæue circa genu doluit, vt se emortuam alta mente clamaret, ad quam accitus medicus, locum dolentem aduertit, tangit, & considerat, sed nihil notatu dignum inuenit, præduriusculi tamen nescio quid particulam præ se ferre aiebat, qua de re, cõtra dolorem, anodynis remediis suprapositis, inuadit, & sanguinem ex iecoraria brachij male affectum locum respicientis, abunde extraxit: tandem post triduum huius agonis & infortunij, non sine ipsius ægrotantis, & omnium assistentium ingenti admiratione, acus cuiusdam intus latitantis suprema apex apparere cœpit, quam tũc chyrurgus integram extraxit. merito nanque huius rei omnes admirabantur assisten tes, vt quæ acum totam infigi non præ-

sen

ſentierat ægrotans, forte ſomno profundiori detenta. demum extracta acu, quæ directe, & profunde ſæuierat, medicus conuulſionem timens, de loco aperiendo, dilatandóve contendebat. Cæterum hæc etſi renuit, remediis tamen adiuta, ſanata eſt, præcipue hoc vno cõſtãte, euphorbio, reſina, & pice.

SCHOLIA.

Sed quis precor, latitantem acum, eo in loco diceret, præſertim cùm puella eam præfigi, profundiori ſomno oppreſſa, non perſentierat, haud dubio, morborum cauſæ ſæpe abditæ & difficiles ſunt, & habentur.

Curatio quinquageſimanona, in qua agitur de proſtrato iacente, ob pedem cum cum tumore dolentem.

VIr, qui ingenti cũ dolore tumentem pedem habebat, vt eum mouere non eſſet poſſibile, ita querebatur, vt me ad ſe accerſiri curaret, ad quem accitus, noto ad talum ſtigmata vetera, ex antiquis, ſed ſanatis vlceribus, infixa habere, ſimúlque pedem inflatum dolore cum ingenti, adeò vt tertius ageretur menſis, ex quo proſtratus iaceret, neque moueretur: pro quo curando cum multa & varia actitata

aud

audio, in mentem subit, hunc breui sanitatem recepturum, si modo syluestri in cruris parte, sub genu, ignito cauterio, fonticulus aperiretur, quo adaperto, & ichoribus fluentibus, intra quindecim dies, extra domum exiuit, & ex toto sanatus est, præfixa autem stigmata erant syluestri quoque pedis parti: fonticulus tamen, longo tempore, sed ingenti cura adapertus, perseuerauit.

Curatio sexagesima, in qua agitur de quodam, cui sanguinis libræ quadraginta, intra sex diex, ex naribus fluxere.

BErdauid iuuenis cum ex Genica Thessalonicen veniret, in tantum sanguinis profluuim per nares deuenit, vt in itinere, & postea domi, intra sex dies, ex eis libræ quadraginta, fluxerint: pro quo sistendo cùm varia, & fere infinita remedia tentata fuerint, nullum tamen contulit, quàm cephalicam tundere, & sanguinem permittere longa per interualla fluere, iubente sic Galeno, lib. de curandi ratione per sanguinis missionē, cap. 11. & 15. Secta nanque vena, sanguis pauculus extractus cum erat, mox vulneri apposito digito,

&

& clausa vena ipsa ac pauculo interpo
sito tempore, cum rursus fluere parum
permittebamus. sic enim per horam, &
plus actitantes, pro ægrotãtis viribus,
sanguinis ex naribus profluuium com
pescuimus. GESNERVS. Quænam reme-
dia primò exercita sunt, pro sangui-
ne hoc compescendo. AMATVS. Dicam
Gesnere mi, vt qui omnium doctorum
hodie magister sis, & me & plures a-
lios docere possis; sed quæ tua est hu-
manitas, in re facili, & tibi obuia, in-
quiris, & ita dignaris, respondeo. Post
frictiones, ac iniecta femoribus arcta
vincula, & cucurbitulas hypochon-
driis affixas, præcipue super iocino-
rem: per dextram nanque narem san-
guis maxime fluebat: cucurbitulę quo
que scapulis secta cutę affixæ sunt, &
frons aqua gelida fouebatur irrigaba-
túrve, vel linteolis frõs ipsa, & ceruix,
aceto imbutis, aut coronali cõmissurę,
& fronti epithemata ex succo plãtagi-
nis, poligoni, equiseti, bursæ pastora-
lis, & similium herbarum frigidarũ &
siccarum cõstringentiúmve, admoue-
bantur, & intra nares, linamentũ con-
tortum, imbutum hoc medicamento
tantopere à Galeno lib. quinto meth.
med

med.& alibi non rarò laudato, inditur: habet autem medicamentum sic, Rec. Thuris drac. duas, aloes, drach. vnam, in pollinem redigantur, & oui candido subigantur, quibus adde, pili mollissimi leporis partem alteram, & misce: Galenus tamen quandoque pro linamento contorto leporis mollissimis pilis intinctis, prædicto medicamento vtitur. Gypsum quoque exceptum oui aquato, pauca cum caphura, multum pręstare, aliàs dixi: pręsertim si vascula per frontem currentia fasciola primò constringantur, sed spongiola imbuta aceto acerrimo, & naribus immissa, multum prodest: filo tamen alligetur: eam narium partem, per quã sanguis fluit, digito compressam per horam habere. Sæpe iuuisse notaui, gelidam vestibus, linteolis exceptam & admotã, non rarò prodesse, expertus sum. Pileus paratus ex terra figulina subacta posca, vel succo plantaginis, vel bursæ pastoralis, vel caudæ equinæ, vel lactucæ, vel papaueris, vel alterci, vel mandragoræ, prout vrget necessitas, etiam adiectis granis opij paucis, & modico aceto, mirus habetur: præsertim si deraso capiti imponatur. Sanguis qui de-

m 4 flu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

fluxit ex naribus ægroti, olla figulina exuſtus, & in pollinẽ redactus, immixtus gypſo, bolo armeniaco, & ſimilibus, ac candido oui exiguo cum aceto ſubactus, vt craſſitudinem recipiat, inter cætera, multorum doctorum medicorum iudicio, primas obtinet, modò illi parũ caphuræ iniiciatur, aut opij exiguum, pro vrgente neceſſitate: quo medicamento frons cum ſincipite, & temporibus inungi debent, & per nares etiã intromitti tale medicamẽtum poterit. Stercus aſininum recens, vel exiccatum, & in puluerem redactum, per ſe, aut reliquis iunctum, & intra nares miſſum, ſanguinem ſiſtere, omnes fatentur. At rationalis medicus, cum vrget neceſſitas, internorũ membrorum curam maximam habere debet, præcipue iocinoris, aut lienis, quũ ab iis viſceribus non raro ſanguinis profluuium per nares, ortum habeat, qua de re foris epithemata refrigeratoria aſtrictoriáque applicanda ſunt, & ſi ex dextra narium parte ſanguis profluit, iecinori occurrendum eſt, ſi ex læua, lieni, ſed per os ea quæ refrigerant, & aſtrigunt concedi debent, vt paſtilli varij, de ſuccino, de terra

lem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

lemnia, de ramichio, de ſpodio, de ſantalis, de caphura, vel ex gummis varia compoſita, aut miri illi fluxui dicati, & à Meſ. deſcripti paſtilli, vel horum vice, conditum ex nymphæa paratum, præcipue ex radicibus cum ſaccharo, aut ſaccharum roſaceum, vel ſaccharũ violaceum, aut electarium ex prunis paratum, ſimplex dictum, aut diacydoniten ſaccharo apparatum, aut rob myrtillorum, vel rob cydoneorum, aut ſyrupus myrtinus, roſaceus ex roſis ſiccis, de acetoſitate limonũ, de oxalide, de ſucco agreſtæ, de portulaca, de papauere, & ſimiles, ſed ore ægrotus oxycratum teneat, aut aquam quã ſæpe immutet, aut deſtillatitiam portulacæ: noſter vero ægrotus, poſt multa, & varia actitata, prædicta ſanguinis miſſione ſanus euaſit.

SCHOLIA.

Fluxere ex naribus huius iuuenis, ſanguinis libræ 40. intra ſex dies, in quibus comedebat, & bibebat, & eius vires inſtaurabãtur, vnde mirari non eſt, ſi diem ſuum non obierit. tradit nanque Auicenna fen quinta libri tertij, capite nono, ſi ſanguinis fluxus exceſſerit pondus 25. librarum, hominem ſuperſtitem fieri, non poſſe, id quod intelligi putarim, ſi ſan-

guinis quantitas excedens libras 25. continua & simul emanarit, ad hæc non gustatis cibariis, aut rebus sanguinem gignentibus quo vires refici solent: sic autem refectis viribus, plures notauimus, ex ingenti sanguinis profluuio liberatos, cibantur autem tales rebus optimũ adgenerãtibus succum: frigidis tamen stipticissime, aut lentos crassósque succos reddentibus.

Curatio sexagesimaprima, in qua agitur de pleuritide affecto, qui malo quodam infortunio Philonis antidoto ingesto, diem suum obiit.

VIr ex Tribu Leui, pleuritide cum laboraret, eo tempore quo per sputum purgabatur, nescio quo malo infortunio, tres vel quatuor Philonis antidoti drachmas deglutiuit, à quibus ingestis, extincto calido innato, & eductioni contumaci reddito succo, sequenti die suum diem obiit.

SCHOLIA.

Admirari licet Galeni diuini diligentiam doctrinámve mirificam, vt qui in pleuritide, lentium in victu vsum, vt reprobum ob-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

noxiúmve maxime deteſtetur, vituperétue, ab eiſque fugiamus ſuadet, quia materiam per os purgandam conſtringant, denſéntue: & ita deteſtetur, vt dicat, ſi quis eo tempore quo per ſputum purgatio fit, lentes pleuritide affecto conceſſerit, & ſequenti die ægrotus talis obierit, hic qui lentes dedit medicus, mortis author dicatur, quia materiam per os purgandam lentibus conſtrinxerit, & denſauerit, quod malum hodie non à lentibus, ſed à philonio innatum calidum hebetante, extinguentéve, & materiam lentam, ſpiſſámve, & eductioni contumacem reddente, eueniſſe notamus. Proinde, tali in caſu, à lentibus non ſolùm, ſed à quibuſcunque denſantibus conſtringentibúſve, & lentos craſſóſve humores reddentibus, vt opiatis omnibus, fugiendum eſſe, liquidò euadit, vt ab eodem Galeno commentario primo, in librũ de ratione victus in morbis acutis enarratione 27. & alibi docemur, veluti ab Alexandro Tralliano, cum de pleuritide agit. Caueant igitur medici, ne deinceps pleuritide affectis, res conſtringendi, & denſandi facultatem habentes dent, inter quas etiam Alexandri prædicti authoritate, poma granata reponenda ſunt, re vera tamen nemo mentis compos ſimilia ſimili in caſu propinabit, vt fuſius meo in Dioſcoride dixi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

Curatio septuagesimasecunda, in qua agitur de pleuritide nõ uera ab humore pituitoso, membranam exteriorem costas succingente infestante, quæ postea in abscessum exteriorem degenerauit.

IVuenis, qui ad Aragonensium synagogam habitat, falsa, notha, & non vera dicta pleuritide loborabat, cõtinuo febriebat, & tussiebat, sed nihil memoratu dignum excreabat, cum quibus thoracis exteriorem partem dolebat, dolore quidem extensiuo, super quam partem difficilis illi erat decubitus. nota pro hac dignoscenda ęgritudine, vt aliàs non raro memoriæ commendaui, præcipua. Cæterum hic à medico curat⁹, etiãsi melius habuit, nunquam tamen immunis à febricula euasit, longo nanque tẽpore lẽta quadam febricula correptus perseuerauit, ex qua in dies aliquali cum tussi sicca, magis & magis emacescebat, adeò vt cum febri hectica laborasse, medicus non rarò inculcaret, pro talique eum tractaret. Elapso porrò huius afflictionis octauo mense, ecce exteriori costarum parte, vbi primùm dolor erat, tu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

mor apparere cœpit, pro quo exacte ad exteriora euocando, emplastris, & cataplasmatis attrahẽdi, cõcoquẽdi, & maturãdi vim habẽtibus præfatus medicus vsus est, quibus intra duos menses, abscessum ad suppurationẽ traxit; quo in tempore, vocatus ego, contemplor habitum corporis huius satis extenuatum, aridúmue esse, pulsum verò imbecillem, quadam cum arteriæ scabritie siccitatéve, tumorem vero extra prominentem œdematosum, in quo pus latitare sensus tactus percipiebamus, profunde nanque pus continebatur, à pituita ortum habens, & ea de causa, tandiu morbus ad statum retardatus est. Accito igitur chirurgo, ignito ferro, decliuiori tumoris loco, adapertũ est, vnde puris albicãtis aquosi sufficiens quantitas effluxit, & vlcus postea vt decet fuit tractatum: nihilominus tamen ægrotus suum diem obiit: ita autẽ pus multum & acre, quod per vlcus mittebatur erat, vt interiorem succingentem costas membranã dilaceratam esse multi crederent. Annectenda autem curatio hæc erat curationi 67. tertiæ Centuriæ, in qua de simili agitur morbo, semel tantum ab

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

Auenzoare glorioſo, in tam longo vitæ curſu notato, viſóve, vt citato loco dixi, ſed & Alexander Trallianus hoc rarò euenire, cum de pleuritide agit, meminit.

SCHOLIA.

Admonendi chirurgi à me hoc in loco ſunt, vt cum phlegmonas & exituras ſimiles aperiunt, latiori apertura adaperiant, quum inde bona multa ſequantur, veluti mala multa ex ſciſſura aperturáue parua, virium tamẽ robur ante omnia perpendatur.

Curatio ſexageſimatertia, in qua agitur de lumbrico, per oculi angulũ magnum circa naſum, extra miſſo.

PVella trima, quæ in Circulo Almoſlinorum agebat, cum omnium conſenſu recte valeret, & nihil mali ſentiret: ecce illi per oculi interiorem partem, quam angulum magnum appellamus, lumbrici cuiuſdã caput apparere cœpit, oculum ipſum non rarò occupans, turbánſve, ex qua re, anxiæ puellæ, fortè aſſiſtentes mulieres oculum aduertentes; vermem viderunt, quem illico manu, admiratione ingenti, longitudinis ſemipalmaris, coloris albi, craſſitudinis lineæ, præuiuum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

nulla noxa à puella percepta, aut foramine vllo euidente relicto, extraxerũt. est certe casus hic mirus, & dignus chartis dari. per nares vero lumbricos fluxos, non raro nos & alij varij viderunt.

Curatio 64. in qua agitur de dracunculo, in tibia nacto, quem Arabes uenam medenam appellant.

AEthiops maris præfectus seruus, iuuenis octodecim annorum, cũ primum ex Memphi Ægypti celebri ciuitate, Thessalonicẽ aduectus esset, illico de cruris dolore conquestus est, in quo iuxta talum primo vlcus excitatũ est, in quo venæ modo caput conspiciebatur, quod aduertentes Turcæ, morbum cognouerunt, periculosúmq; esse in Ægypto, & India, ac reliquis regionibus, quibus innascitur, significarunt, quem Arabes, præcipue Auicenna, venam medenam, fen tertia libri quarti, appellari tradit, veluti Abin zoar, & ceteri huius doctrinæ homines, quibus morbus hic satis cognitus & familiaris erat, pro cuius curatione accersitus medicus Parahyas, linguæ Arabicæ doctus, ita orsus est. Primò debita victus ratione proposita, partem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

extremam venæ, aut verius neruosæ cuiusdam substantiæ, subtili ligno alligauit, quam paulatim ligno trahebat rotabátve, adeò vt ad eius vltimam partem hoc est, ad trium cubitorum longitudinem, post multos dies peruenerit, vnde Aethiops à doloribus, & angustiis, morbóve ipso, liberatus est nullo suprapòsito cataplasmate, cõcoquendi vim habente, aut calida superfusione aliqua, quæ ex Sorano, & Leonide, Paulus vltimis verbis libri quarti, suæ medicinæ huic morbo auxiliari tradit.

SCHOLIA.

Vena, an neruus, vel lumbricus, morbus hic sit, in dubium vertũt authores. Ego vero oculatus testis, multis auritis verior, testor morbũ hunc tanquam lũbricum conspici, album, subtilem, lineæ contortæ modo qui ex se foras prodit, & pars extra missa cum arescit, eam neruum exiccatum quiuis dicet: qui si abrumpi contingat, intensos excitat dolores, & non leues animi augustias concitat. Nascitur autem morbus hic frequenter apud Aegyptios, Indos, & Arabas: sed præcipue apud Mediã iuxta Persidem, vnde nomen venæ medem traxit, quam Galenus dracũculum appellat, & nunquam vidit, vt memoriæ commendauit, libro sexto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

ſexto de locis affectis. Euenit autem morbus hic forte vt in renibus pili, à materia craſſa lentáque, quam calor plus iuxto calfecit, exiccauítve, vnde medicamentis & remediis atrã bilem reſpicientibus purgantibúſve, morbus hic curari tractarívе debet, prout imperat Auicenna, & cæteri Mauritani illi aſſentiũtur.

Curatio ſexageſimaquinta, in qua agitur de fele rabido, ex quo quinq; in eadẽ domo mortem traxerunt.

XVares Theſſalonicẽſis mercator, & alij eius domeſtici quatuor, maſculi & fœminæ, eodem die à fele dentibus vnguibúſve ſunt commorſi, laniatíve, qui ſimul breui inde ſæuiſſimis ſymptomatis correpti, ſuum obiere diem. Erat autem cattus hic, non ſolum rabioſus, ſed veneficus, & tabificus, ex quo interfecto, efficax, mirúmque ad præſens ſubticendum, parari poterat venenum.

SCHOLIA.

Quum hæc tracto, memoriæ occurrit, epitaphium à me olim Romæ ſepulchro miſerandi cuiuſdam Hiſpani affixum, ſculptúmve viſum, qui ex felis morſu obiit, & ita habet,

Hoſpes diſce nouũ mortis genus, improba felis
Dũ trahitur, digitũ mordet, et intereo.

Curatio sexagesimasexta, in qua agitur de clauo pedi infixo, ex quo opisthotonos, & tandem mors subsecuta est.

QVum Salomon Bayena, vir obesus, annos natus 45. per viam incederet, incaute eius pedis plantæ clauus infixus est, ob quam puncturã domi septẽ dies mansit: octauo verò, quũ iã recte se valere putaret, omnia consueta exercuit, & cum vxore coiuit, & vinum ebibit, & extra domum exiuit: inde enim reuersus, puncturam doluit, contemnendo dolorem, sed noctu grauissimo symptomate correptus fuit, opisthotono scilicet, clauiculatos nanque præclusósve dentes habebat, vt cu neolis difficulter chirurgus aperiret, ad hæc, cum egereret, non recte plicabatur, sed fauces dolebat, maxillásve, vt alter medicus hunc anginam pati putaret, cum quibus ad posteriora caput retractũ erat, & multũ angustiabatur, sed nõ febriebat, neque de crure aut pede quicquam dolebat, hic etiam clausis dentibus recte loquebatur, & omnia liquida illi oblata expedite bibebat, neque tumor foris aliquis illi

erat, vt iure toto cœlo aberrare medicum illum, qui angina laborare ægrotum hunc contendebat, dicendum ſit, cæterũ, cognito morbo, & iuſſis nonnullis in ſcholio dicendis, illico clyſteres parati ſunt, & partes dolentes oleo vulpino, liliaceo, & chamæmelino inunctæ, fotæve, & ſequenti die à conceſſo pharmaco, optime egeſſit, & ex ſe dentes melius aperiebat, veſperi verò, ſaltus in corpore per interualla perſentire aiebat, quibus non quieſcebat, ſed hinc inde errabat, demum ſequenti die obiit, veluti homo alter, à clauo quoque pedis plantæ infixo, cui vulnus indiſcrete breui clauſum fuit.

SCHOLIA.

Ad puncturam cauterium indendum iuſſimus, ſed ægrotus contempſit, veluti aßiſtentes, cæterũ quos ſaltus perſentire aiebat ægrotus, eos neruorum conuulſiones retractionéſve eſſe, nemini dubium puto, conſortij nanque ratione, nerui læſi, maléve affecti fuere, vnde Arabes, & eorum aſſeclæ morbum hunc, ſpaſmum, non de inanitione, non de repletione, ſed magis de re non proportionata ad materiam, appellitare conſueuerunt, vt aliàs prolixius hac commentati ſumus.

Curatio

Curatio sexagesimaseptima, in qua agitur de tumore ingentis magnitudinis, genu articulo adgnato.

Filius Benuenisti pharmacopolæ, infelix iuuenis, annos natus viginti temperatura pituitosus, cum falso subluxatum crus ad genu habere putaret, & in eo doleret, nonnulla topica remedia, veluti ex cumino, & hircino seuo, admouere cœpit, à quibus genu magis doluit, & tumefieri cœpit, adeo vt intra paucos menses ad genu crus ingentis gigantei capitis instar creuerit: erat autem tumor magnus, lucidus, prædurus, sæpe dolens, præcipue, quando meridionalis ventus expirabat, in quo venæ perspicuæ apparebant: pro quo curando, cùm multa & varia applicita essent, sed frustra, remedia, ecce elapso octauo mense, medicorum, & chirurgorum consensu, à præsagio habito, quod breui moriturus esset, quatuor vel quinque prædicto tumori infixa sunt ferramenta candentia: alterum superiori in parte, alterum verò decliuiori, duo vel tria alia, lateribus, & ipsius medio, à quibus nihil quicquã puris, sed sanguinis potius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

tius exiuit: id quod omnes ita futurum prædixerunt, quia tumor fere in cancrum iam abierat. Si ea tamen cauteria præmiserāt, id in causa fuit, vt tanta tumoris moles respiraret. Demum octauo die, post inflicta cauteria, fluxu sanguinis mole stante, hic diem suum obiit, non sine amicorum dolore. Hoc eodem tempore nepos Raphaëlis simili morbo laborabat, qui perinde extenuatus, & diris cruciatibus exolutus, superueniente fluxu ventris, diem suum obiit, erat autem iuuenis hic, ætate & temperatura prædicto similis.

Curatio sexagesimaoctaua, in qua agitur de cephalalgia.

CHristicola, qui Lutheri dogma profitebatur, cephalalgia aflictabatur, & nō febriebat, cæterum ab exonerata per clysteres aluo, eius capiti sequens applicitum fuit remedium, & recte habuit. R. maioranæ, origani, pulegij, absynthij, thuris, mastichis, seminis melanthij an. partes æquales: omnia in puluerem redigantur, & triticeæ farinæ misceantur, & multa aqua excipiantur, & fiat pulmentum, quod postea in frixorio referto oleo antiquo,

quo, ad ignem frigatur, eo modo quo bellaria Galenus parare iubet, libris de Alimentorum facult. & Asiatici, vt ipse ait, τηγανῖται ea vocare solent: hoc nanque remedium sic apparatum, & calidum capiti applicitum toto, tanti valoris & iuuamenti fuit, vt vir hic breui recte habuerit.

Curatio sexagesimanona, in qua agitur de ictero morbo, ab humore melancholico ortum habente.

ABrahamus Ezra, qui ex Bidinio oppido, quod præterlabitur Danubius fluuius, prope Vualachiã Flacciam dictam, ad nos venit, vir temperatura biliosus, & ætatis suæ quadraginta annorũ, is ictero atro, raro euenire solito, laborabat, solet autem morbus is euenire, si modo euenit, ob meatus siue canaliculi, qui ex iecinore in lienem deriuatur, obstructionem, coarctato, abstrusóve meatu illo, impurus ac melãcholicus sanguis in vniuersum distribuitur corpus, vnde ater icterus, faciem fœdans, & vniuersum corpus nigrum, & obscurum reddens, subsultat. Solet quoque morbus is accidere nõ solũ ob attractricis quæ est

in

in liene facultatis imbecillitatem, sed etiam ob eius alteratricis, siue concoctricis virtutis impotentiam; vt enim aliàs dixi, lien atrum & fœculentũ humorem, vt eo nutriatur, ad se trahit: cæterum cum viscus hoc rarũ & spongiosum sit, raro & subtili sanguine nutriatur oportet, non vero crasso & turbido, ac fœculento; beneficio nanque arteriarum & ipsius lienis vasculorũ, vt Galenus libris de vsu part. dixit, crassus ille humor, subtilis euadit, adeo vt lien subtiliori sanguine, quàm iecur nutriatur, & re vera, lien sanguine subtili sed nigro ali solet, iecur vero crasso sed rubro, pulmones vero, subtilissimo, flauo, & recte laborato. Quum igitur lienis alteratrix facultas non ita munus suũ conficit, crassus & vitiosus humor ille regurgitat, & per vniuersum corpus distribuitur, & fœdationem ictericam nigram gignit: in hoc tamen ægrotante canaliculus siue meatus, qui ex iocinore in lienẽ propagatur, & per eum ater succus permeare solet, obstructus erat, id quod attestabatur manifesta ad tactum durities, & ipsius ægrotãtis passio, & eius insuetus mæror, tristitiáve, & alui constrict

ſtrictio,& lotium turbatum, quandam præ ſe ferens nigredinem : item quòd non recte appetebat, & difficulter ſpirabat, quæ omnia comitabatur faciei ater color, illi nõ naturalis : indicium, quòd ater ille humor vnà cum ſanguine ad cutẽ delatus eſt. Curaturus igitur probum hunc virum & abnegatis omnibus atrum & malum ſuccum gignentibus, veluti cæteris variis : optimo propoſito victu extenuandi facultatem habente, ſic exordium cœpi, R. pulpæ caſſiæ recens extractæ, vnciam mediam, electarij lenitiui, hoc eſt, diaſene lenientis drach. vj. pulueris aniſi drach. mediã: miſceto, & puluere glycyrrhizæ obuoluito, & bolum parato; & ægroto ante prandium horas duas propinato. Dein verò apozema paratum eſt, bilem atram reſpiciẽs, & meatus deobſtruens, & ammoniacũ aceto diſſolutum viſceri applicabatur, cui poſtea multa & varia miſta ſunt, vt ſuccus cucumeris aſinini, ſuccus ciclaminis, ſuccus lẽtus radicis althææ, ſeminis lini, fœnugræci, puluis thamariſci, nucis vnguentariæ, iridis illyricæ, aſplenij, corticum radicis capparorum, & adiectis oleis capparorum, liliaceo,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

irino, cera, bdellio, & galbano, ac pinguedinibus, medullis & adipibus variis vnguentum mirum parabatur, quo diu vſus eſt, & hoc in caſu multũ valet. At morbi ſucceſſu, lienaris ſiue ſplenetica dicta vena intra anularẽ & miminimũ digitũ obrepens, ſecta fuit, & ſanguis pro ratione extractus, & in dies melius habebat: hoc vno ante oculos habito, quòd hic natura bilioſus, & nigelli coloris erat, paratus in febrim, vel defacili labi, qua de cauſa, medicamenta lenia illi dabamus, immo per interualla ſaccharũ borraginaceũ illi concedebamus, demũ acredine humoris egeſti, hæmorrhoides apertæ ſunt, ex quibus ſanguis paucus fluxit. Cæterum vt ab earũ dolore liber maneret, veluti à morbo ipſo, hirudines duas illis admouendas curauimus, quæ ſectæ eo à me edocto modo, multũ ſanguinis ſuxerunt, & ſic à dolore, veluti ab ictero ipſo, intra duos menſes ſanatus eſt, in quibus non rarò, noſtro conſilio, dulcis aquæ balneo vtebatur.

Curatio ſeptuageſima, in qua agitur de pleuritide, duplici cum tertiana, quam utero gerẽs mulier, paſſa eſt.

VXor nobilis viri Guedelliæ Yahiæ, mulier optima prædita temperatura, annos nata quatuor supra triginta, quum vtero gereret, sexto suæ gestationis mense, pleuritide correpta fuit sæua, occupabat nanque superiores costas dolor, qui ad clauiculam ascendebat, continuo nanque serrino pulsu febriebat, qua cũ febri continua, tertiana etiam dupla affligebatur, difficulter respirabat, & valenter tussiebat, tussi quidem humida; excreabat autem cruentum parum, multo cum albido. Cœpit autem morbus hic die Lunæ mensis Aprilis, vesperi. Ad quam accitus ego, die Mercurij vesperi, & omnia considerans ac iuste perpendens, veluti per mulieres actitata (sacculum nanque ex furfuribus, sale admisto, dolenti loco admouerant, & syrupum violaceum per interualla illi dabant) illico venam ex axillari dextra respiciente dolorem secare feci, & sanguinem ad vncias sex extrahere, qui sane sanguis ingentem præ se ferebat corruptionem, præsertim secunda pelliuicula collectus: vnde ea nocte, ab iniecto clysteris, fæcibus excretis, iterum ex eodem foramine, sanguinis mis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

missionem repetere deliberaueram, cæterum, cum assistentes in crastinum opus reiicerent, adquieuimus. Sequẽti igitur die extractus fuit sanguis, prout decreueramus, pondere septem vnciarũ, & tũc rectius habere visa est. At sequenti nocte Luna Soli cũ opponeretur, anxie tulit, & paroxysmorum ingens fuit confusio, adeo vt die Veneris, & Sabbati, mannã aluum laxantem, quam illi bibẽdam dare decreueramus, nunquã potuerimus. Erat nanque tunc lotium crassum, rubrum, & apprime turbidum, sed ægrotans liberalius respirabat, & dolor non ita sæue cruciabat, indicia sane optima, & maxima, vnde sequẽti nocte, ea hora, qua paroxysmus inuadere solebat, non inuasit, immo quieta mansit, & dulces somni totam noctẽ eam tenuerunt, ob quæ, in aurora non ita vt antea angebatur, sed & paroxysmus, qui quarta diei hora, eã affligere solebat, non venit: cũ iis tamen febris continua instabat, & tũc aluus vt antea clysteri ex atramẽto cassiæ Aegyptiacæ exonerata fuit, & ius pullæ mistũ ptisanæ sorbebat, & syrupum violaceum mistũ aquæ hordei per interualla pitissabat, nã per

se solũ syrupum, in bilem verti in ventriculo, ipsa non absque ratione firmabat: demum septimo die, ea hora, in qua paroxysmus eam inuadere solebat, hoc est, quarta diei hora, sudore copiosissimo vniuersum eius irrigari cœpit corpus, quem per quatuor tulit horas, à quo libera, & immunis ex dolore & febri euasit.

SCHOLIA.

Vesperi septimi diei, post habitam crisim exactam, & completam, quum ita iam recte valeret mulier hæc, & propositum illi esset ab aßistentibus, de cœna, Medicus collega meus aßistens, betam coctam oxelæo, mica salis adiecta, edendam proposuit. ea nanque & aluum laxari, & multa sequi bona, quũ optimi ipsa esset succi, contendebat. Ego vero superueniens, betam non perinde mihi arridere, sed eius loco, ius pullæ dandum esse, libere pronunciaui, & eo magis, quia Diuus Hippocrates, libris de Ratione victus, in morb. acutis, iubet biduum post crisim, vt antea cibentur ægrotantes, vt latius hac in Centuria explano. At mulieres cum betam iam coxissent, & ægrotans eam petisset, illi prius quàm cætera edendam eam obtulerũt, sed quo successu,
aud

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

audite. ea nocte illico nobilis hæc mulier in febrim ventris cum dolore recidit, & bis egeßit, & in aurora iterũ illi aluus mota est, & humorem viridem quẽdam excreuit: quæ omnia ex beta euenisse, mihi dubium non erat. ægrotantis nanq; huius ventriculus imbecillus erat, vt cætera quoq; membra esse quisque doctus, & qui artis praxim exercet, nouit. Vnde non admodum creditu difficile erat, betam in huius vẽtriculo genituram bilem, præcipue prasinam & viridem, vt ex dogmatis Galeni elicitur, libro 2. de temp. cum dicat, Quibus in ventriculo bilis illa gignitur, quæ porri colorem imitatur, debet omnino his cibus fuisse non panis, non suilla caro, similéue aliquid, sed necessariò aliquid quod his calidius fuit, neque id boni succi. Sed quid id sit, tametsi Galenus hoc in libro subticeat, libro tamen 2. prædictionum, enarratione 39. literis mandauit, quum prædictæ bilis porraceæ generationem inuestiget, & ita inquit, Constat vt hæc sæpenumero in ventriculo gignatur, propter quorundam cruditatem esculentorum, aut olerum, qualia, beta, cæpa, braßica, & similia sunt. ex quibus verbis satis constat, bilem porri virorem referentem, ex beta, siculo olere dicta potißimum gigni, præcipue in huius ægrotantis ventriculo imbecilli facto. Iis adde quod Galenus libro 2. de facul. natur. eo loco, vbi Erasistra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

tum confutat, credentem considerationem generationis humoris nihil ad medicinam pertinere, ait, betam, bilem multam continere, ob quæ forte, libro Artis curatiuæ ad Glauc. in tertianæ exquisitæ curatione, inter atriplices, blitum, & lapathum, betæ non meminit, neque eam ausus est admittere. Habet nanque beta, vt ipse Gal. tradit libro de facult. simpl. med. multum facultatis nitrosæ; ob quam, Simeon Sethi, calidam & siccam tertio ordine betam esse, astruere non est veritus. Auicenna vero dissimilium partium cum Hippocrate libro 2. de diæta, eam facit. At Oribasius, ne tantus error in eius operibus Latinis, per doctissimum Rasarium medicum factis, deinceps legatur, betam calidam dicit, & eius succum inter acria & bene calida, quæ per nares educunt medicamenta, enumerat, vnde satis percipitur, quanta inaduertentia, libro 2. sui compendij, capite octauo, in quo, quæ secundi sint ordinis refrigerantium, recensentur, pro blito, beta legatur. & quod ita sit, patet ex capite 21. libro 14. suorum collectaneorum, vbi idem caput repetit, & res quæ refrigerant 2. ordine describit, inter quas, blitum connumerat, & non betam. Sed ne quis me de mendacio accuset, audi, Oribasius capite octauo, citati voluminis compendij, quum quæ secundi sint ordinis refrigerantium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

describat, ita progreditur, Acacia lota, plantago, beta, galla immatura, & cætera. Quæ verba prædicto à nobis 14. libro suorum collectaneorum, ipse describens, ita ait, Acacia lota, plantago, eiúsque fructus, blitum, galla immatura, & cætera. vt liquido euadat pro blito descripto in hoc loco, falso beta in compendio annumerata sit, quum beta apud graues hos viros, calida sit. Sed non deerit forte ex iis qui indiscrete quouis in morbo, cuicunque ægrotanti betam porrigunt, aliquis qui in me debacchetur, dicens, nostra hucusque dicta, vana & cassa esse, cum Galenus dicat, betam coctam nitrositatem omnem exuere, id quod nos fatemur quoque: corpus nanque betæ in coctura nitrositatem omnem ita amittit, vt super phlegmonas, vel Galeno teste, iuste poni poßit. At licet beta in coctura nitrosam facultatem amiserit, non propterea eius ius ab ea spoliatum manet, immo eam retinere omnes fateri debent, quum noscant, ea mediante apprime soluere. Non est igitur, vt rem concludamus, danda beta, vbi febris biliosa viget, veluti neq; vbi de facili in bilem praßinã verti poßit, vbi tamẽ iocinoris aut lienis obstructiones vigẽt, beta summopere cõducit, præcipue eius iusculũ, aut succus (ita enim Hip. li. 2. de diæta ait) betæ succus quidẽ aluũ mouet, ipsum autem olus comestum sistit, hinc

enim Paulus lib.1.suæ medicinæ,cap.4.dixit, Beta vi abstersoria ventrem subducit, eóque stomachum largius comesta erodit,iecoris,lienísque meatus aperit. Nam vbi morbus vario constat humore,hoc est,pituita & bile,vt tertiana non exquisita , hæmitritheus,ac huiusmodi alij, in quibus præcipue meatus sunt obstructi,& ægri forte effrenati, multa appetentes,tunc beta libere comedenda est , pauca tamen quãtitate, quia ventriculo obest,parum nanque nutrit,& medicea est,vt Auicenna fen.4.libri primi, ex Galeno lib.8. Methodi medendi,cap.2.dixit. Est nanque beta ex genere alimenti, quod cum multum quantitate sit,parum tamen nutrit, vt cætera sunt olera, & fructus , præcipue subcaniculares dicti, de quibus Diuus senex lib. 6.de vulgar. morb. parte quinta,aphor. 21. loquutus est,cum dixit,Cibi imbecilliores breuem vitam habent. Id quod eius diligẽtißimus fidißimúsve enarrator Gal.interpretatur , subdens: Imbecillis cibus non alius intelligi potest,nisi parum alimenti corpori tribuat. Istius modi sunt olera, & fructus plurimi,hi nanque (ait ipse) breuem vitam habent,hoc est,ea natura sunt, vt ipsis vescentes breuis vitæ reddant, quum celerrime vacuentur è corpore. Cæterum Galenus citato à nobis libro , Meth.med.octauo, cum cibaria cõuenientia picrocholis describat,

&

& iis forte ephemera correptis, olera omnia abdicat, quia exiguum quod optimi sit succi in se contineant, multum vero quod inutile: & vt hæc ipsis interdicit, ita ea quoque quæ multum nutrire solent, vt panem purum, oua recentia, carnes, & alicam, & medium quoddam inter hæc, concedit, hoc est, ptisanã, quam farris cremori lib. 4. de sanitate tuenda, similem facere videtur: & meritò sanè, cùm Græciæ etiam hodie farra ex hordeo parantur. Vt receptui igitur canamus, beta non ita paßim, & sæpe vt multi faciunt, ægrotis elargienda est, quum multũ bilis in se contineat, & prassinam bilem in ventriculo gignat, cui etiam largius ac liberalius comesta auersatur. Thadeus Florentinus inauratus vir ille, tantum betæ tribuebat, & tam frequenter eam ægrotis suis dabat, & in vsu frequenti habebat, vt non veritus sit betam, siue (vt ille) siclam, à Galeni enarratione 39. supra à nobis citata, è lib. 2. præsagiorum eliminare. Sed quàm cordatè, verecundor mugire, præsertim contra hominem, qui non solùm quinquagenos nummos aureos pro mercede singulis diebus accipiebat, sed centenos à Pontifice Romano, aliquando extorsit. Cætera verò de beta, varia & multa consultò prætereo, prædictis contentus, vt quæ instituto nostro tãtum deseruiant. Dicitur tamẽ beta, vt suprà memini, Siculum olus, quia

prospere in Sicilia nascatur. Mea tamen sententia, nullibi hodie beta procerius crescit, quàm apud Memphim Aegyptiorum populosissimam ciuitatem, vt eam orbis compedium multi non veriti sint appellare.

Curatio septuagesimaprima, in qua agitur de ingesta carica uenenata, & symptomatis inde obortis.

IVuenis Germanus, secunda mensa caricas cum comederet, forte in carum vna intensissimum amarorem, aut vt ipse aiebat, mortem ipsam, persensit, qua de causa, ex ore illico eam reiecit. Cæterum, hic paulo post, à cholera morbo correptus fuit: supra nãq;, & infra, omnia tã tũc comesta, quàm varia alia euomuit, & egessit, sed quo angore, quáve corporis turbatiõe, & animi angustiis, vos ipsi putate. At ille cũ illico ei multa & varia remedia fuissẽt exhibita, rectius habuit: vnde contempto morbo, balneum intrauit, ex quo primò male sensit, & vniuersum eius os vlceribus fœdissimis coinquinatum fuit. Ad quem accersitus ego, veneno male affectũ hunc comperio, sed quonam, anceps eram: testabantur nanque mulieres, caricæ illius alteram par-

tem,

tem, quam è manu reiecerat, nigerrimam videri, & vt ego puto, ab aliquo animalculo venenoſo infectam. fieri nãque poterat, intra caricam, viperam venenum ſuum ex ore eiaculaſſe, aut araneam, aut phalangium, aut animalculum aliquod, huiuſcemodi in eadem nidificaſſe. Sed vtcunque res habeat, ex venenata carica Germanus hic infectus fuit, ſed qua ſæuitie, quóve lancinatu, audiſtis: præſertim, quod adnotandum duximus, à prandio, qua in hora, rarò infici ſolet veneno corpus, & non niſi ingenti de cauſa corripitur, & ſuperatur. Noſtis enim circulatores, & nugiuendulos, theriacas ſuas in foris, & plateis publice venditantes, præmunitis eorum ſtomachis oleo, rebus lubricantibus, & pinguibus ac oleoſis, coram omnibus, arſenicum & alia toxica ingerere, deuoraréve, quæ poſtea clam euocato vomitu facili, remittunt, & abſque noxa vlla incolumes manent. Hic igitur, vt paucis rem concludam, eius recollectis viribus, iure maluæ, & lacte ex decocto caricarum, ac butyro ſæpe ebibito, ſanus euaſit: porrò oris vlcerationes ex vnguento ægyptiaco, & alumine vulgari, prout ſolent

solent tractari perdifficiles aphthæ curatæ sunt. Nam & clysteres huic iniecti sunt, ex lacte & rebus vnctuosis, veluti ex cassia Aegyptiaca, quibus omnibus, intraviginti dies sanatus est.

SCHOLIA.

Non igitur deinceps integras in buccam mittito caricas, sed eas per medium primò secato, vt maiores nostri, hos & similes euentus timentes, non insulse commendarunt: appellamus autem caricas, ficus aridas.

Curatio septuagesimasecunda, in qua agitur de febre interficiente.

VIr 60. annos natus febri laborabat continua, ad quam vocatus ego, eũ male habere deprehendi. Nam pulsum intermittentem hic habebat, singulis nãque quinque pulsationibus, arteria stabat: sed hoc forte non ita ingens malum erat, præsertim in homine sene, vt aliàs diximus, nisi secũdum hoc coniunctum haberet: à longinquo nanque hic multum fœtebat, corporis ingentem corruptionem putrefactionémve præ se ferens nota. Vnde non diu vixit, sed à præsagio habito, intra biduum diem suum obiit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

SCHOLIA.

Aegrotantis fœtor, siue teter & horrendus odor, non contemnenda nota est pro præsagio habendo de ipsius propinquo obitu, præsertim scintillante peste, vt cum hæc euenere, Thessalonicæ vagabatur. Per contagium autem fera hæc bestia intrauit, cœlo temperato stante: contigere autem hæc paucos dies, post Vergiliarũ, siue Pleiadum ortum, anni 1559.

Curatio septuagesimatertia, in qua agitur de Vitiligine leuce dicta, quæ Arabis, Alboras uocatur.

CHiocler iuuenis natus annos tres supra viginti, quum recte valeat, & corporis sui functiones omnes exacte exerceat, eius tamen thoracem albidis quibusdam maculis vitiatũ habet, id quod ægre fert, præsertim cum ab aliis acceperit cutis hoc vitium si contingat veterascere, in peius labi, & nullam postea recipere curationẽ. Cuius curam suscipiens ego, noto cutis hoc vitium, alterã vitiliginis speciem esse, quam λεύκην Græci appellitare solent, quæ etsi coloris ad albidius mutatio sit, non tamen cutis tantum, sed etiam carnis subsistentis affectio est, vnde in iis albidis notis, pili cani, &

lanu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

lanugini cuidam similes oriri solent, prout in iuuene isto cernuntur, solet nanque mala hæc affectio oriri ob facultatis assimilatricis errorem, vt latius in scholio dicemus: quæ an curationem admittat, nec ne, ita primò experior: digitis compressa leuce, ac acu puncta leuiter cute, si sanguis fluit, salutis spes est, si verò lactea humiditas, medicinæ locus non est. In hoc verò iuuene, sanguis comparuit, vnde sanum futurum prædixi: id quod paucis medicamentis remediísve exiguis, intra breue tempus obtinuimus. Proposita nanque victus ratione extenuandi & incidendi facultatem habente, pharmacum leue pituitam respiciens, primò illi obtulimus, postea vero apozemata ex hyssopo, origano, pulegio, stœchade, calamẽtho, & semine fœniculi, apij, anisi, & similibus glutinosos & crassos humores attenuantibus & incidentibus, composita bibenda dedimus, quibus postea elapsis octo diebus, ac repurgato corpore, per catapotia prædictos humores purgantia, polypodium, & cnicum siue carthamum, & chamædrim, & chamæpithim, & valentiora medicamẽta apozematis ad-

iecimus. Tunc vero corpore exacte mundo facto, ad topica remedia nos diuertimus, quæ etsi varia & potentissima vtpote cutem exulcerantia authores describant: ego tamen iis paucis opus confeci, & ægrotus intra mensem firmata valetudine vsus est. Primò viridi ficus folio locus male affectus optime frictus; ex aceto acerrimo in quo capparum, & draguntij recentes radices inferbuerant, fouebatur, qui rubicundus admodum euadebat, vt ægrotus ipse non raro contorqueretur, nec vnquam tamen particula aliqua exulcerata fuit, sed vt vesicationes fugeremus, aliquando vno vel altero die, remediorum applicationem interponebamus, quibus facillimis voti compotes fuimus, neque calce, aut cantharidibus, aut ex eis confecto vnguento, veluti neque aliis variis exulcerandi vim habentibus, vsi sumus: quibus medici vitium hoc cutaneum curare promittunt, non aduertentes hominem curare, non vero excoriatum bubulum tergus.

SCHOLIA.

Vitiligo, cutis est vitium, cuius dua habentur species, quarum altera leuce, idest, alba

viti-

vitiligo dicitur, & re vera, aliud nihil est, quàm quædam coloris in candidiorem mutatio, quæ non solum cutem sed carnem etiam vitiat, vnde in ea pili albi & lanugini similes enascuntur. Dicitur autem morbus hic Arabice Alboras. Secunda autem species Alphos appellatur, Arabis vero Morphea, quæ & duplex habetur, alba & nigra, cutis scilicet vitium, carnem non inficiens: vnde in hac neque pili albi lanugini similes, neque lactea humiditas vnquam cernitur: & vt in vniuersum dixerimus, hæc facilior curatu leuce est. Aduerte tamen, quod in alphis, siue morphea, squamulæ quædam cutis infixæ apparent, quæ ipsam subasperam cutem reddunt, non continuam, sed quasi guttis quibusdam dispersis, affectam, alba, à pituita, nigra vero ab atra bile, ortum habet. Cæterum leuce, vt Galeno placet libro tertio de symp. causis, cap. 5. à viscido, glutinosóq; sanguine fit, à quo generationis modo, alphi non decedunt, leuius tamen alphi afficiunt, & causam quia leuiorem habent, cutis superficiem tãtum occupant, in quibus veluti & leuce, facultas aßimilatrix errat, quemadmodum in anasarca hydropis quadam specie, agglutinatrix quoq; adhærens dicta, vt huius rei testis est Gal. li. 1. de facul. nat. vt autẽ nutritio fiat vera, primo apponatur nutrimentũ particulæ oportet,

oportet, dein agglutinetur. Siue adhærescat, tertio tandem & vltimo, aßimiletur opus est.

Curatio 74. in qua agitur de erysipelate phlegmonoso nares occupãte, & de alio puro digitũ infestante.

HVius frater iuuenis natus annos vigintiquinque, tẽperatura sanguineus, erysipelate phlegmonoso nasum occupante laborabat, parum febriebat, sed ingẽti rubore, nares, oculi, & genæ ipsæ tumebãt, vt inflammatio erysipelati coniuncta potius dici mereatur, quàm erysipelas phlegmonosum: pro qua curãda, parca proposita victus ratione, refrigerãdi vim habente, illico ab excretis per clysterem ex aluo fęcibus, sanguinis libram integram ex brachij humeria vena demendam curauimus, & loco affecto succos plantaginis, solani, & semperuiui, exiguo rosaceo aceto expressos, ac linteolis exceptos, admouere: admonendo tamen, ne linteola exsiccari permittãtur, sed sępe imbuta succis, ac intincta applicẽtur; vesperi vero cum perinde haberet, & tumescendo lęuam partem potius occupare videretur, ex sinistra humeraria æqua sanguinis

portio extracta eſt, tũc vero eodẽ perſeuerante topico remedio, & ebibitis ſyrupis, roſacco, violaceo, mixtis in tyrbi & portulacæ deſtillaticiis, per catapotia bilem educentia, purgatus eſt, & recte valuit. Nec enim opus fuit, refrigerantibus poſtea diſcutientia miſcere remedia. Iſaachus vero Ezra, huius cognatus, natione Germanus, eodem eryſipelate phlegmonide nares occupante correptus fuit, qui ſimili modo curatus fuit, & poſtea clauſa fuit curatio, aqua furfurum, qua locus læſus fouebatur, & pauculo vnguento roſaceo inungebatur. ſimili modo ſanatus eſt iuuenis Calaber, qui & ipſe in naribus eryſipelas inflammationis particeps paſſus tunc eſt, vt verum Auicennam dixiſſe noſcamus cum dixerit, eryſipelas ſæpe nares infeſtare. Porrò Cadaneta vir biliofus natura, in digito manus medio, purũ eryſipelas (ſpinam vocat Auicenna) habebat, qui cũ iá elapſo vigeſimo die ad me veniret, illico ſcarificato digito, duæ ſanguiſugæ applicitæ ſunt, multum ſanguinis extrahentes, inferiori autem partæ ſectæ erant, poſtea vero emplaſtro ex duabus farinæ hordei partibus, & alte
ra

ra chamęmeli composito, supra addito breui fuit sanus.

SCHOLIA.

Erysipelas phlegmonosum, siue phlegmon particeps erysipelatis, si contigerit laxas partes, hoc est, adenas infestare, Galeno authore, libro 2. artis curat. ad Glauc. phygetlon particulari nomine appellabitur; ita enim ille cap. primo prædicti libri ait. Sunt enim bubon, phyma, atque phygetlon, partium laxarum (quas adenas vocant) paßiones, bubon quidē inflammatio, phyma autem quod statim augetur, atque ad suppurationem festinat, phygetlon autem est id quod erysipelas particeps inflammationis, aut inflammatio erysipelatis nominatur. Cæterum purum erysipelas ita curauimus tractauimúsve, quia vigesimus agebatur iam ab eius ortu dies, item quia in digito, hoc est, extrema manus parte, quibus adde, membri nonnullam liuiditatem.

Curatio septuagesimaquinta, in qua agitur de febre octauana, longum tempus perdurante.

ATHias adolescens temperatura sanguineus, inchoante hyeme, febri correptus est octauana, quę ad medium veris vsque perdurauit, non quidem obscuris, aut absconditis paro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

xysmis, sed euidentibus, & satis manifestis circuitibus; singulis namq; octo diebus adolescens hic horret, horrore quidem horam perdurante vnam, exinde subsequitur febris quindecim fere horas eum affligens, sed post ita recte valet, ac si nihil mali passus esset, immo munia sua omnia illico exacte conficit; artem autem textricem exercet. Cæterum incipiebat paroxysmus ante lucem sabbati, perdurabátq; totum fere diem: qua de re, hæsitare cœpi, an ob errorē aliquem commissum ab adolescente, in ea nocte, præcipue in cibo, & potu, febris hæc veniret: sed cū experior, nihil tale esse deprehendo. Solent nanque Hebræi, præcipue artifices nocte sabbato dicata, maiori otio vacantes, liberalius cibari, sed vt dixi adolescens hic, in hoc non delinquebat, immo certus fui, eum noctem hanc continuo absque cibo & potu transigere. Eueniebat igitur febris, vt huius generis aliæ ab humore melancholico, pauco, sed bene crasso, vt in scholio apparebit, pro quo abigendo, & sanitate huius iuuenis recuperanda, cum multa concinne, & ornate data sint medicamenta, sanatus est.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

SCHOLIA.

Quintanæ, sextanæ, septimanæ, octauanæ, & nonanæ, Hippocrates bonus senex ille, li- libris epid. & prorrhetici, veluti sexcētis aliis locis meminit, Gal. vero nullum horum circuituum se vidisse, vltra quatriduanum, libro primo, de diff. febrium, cap. 5. testatur, nos vero non solum hos, sed annuos circuitus obseruatos hucusque habemus. Virum quendam nouimus, qui singulis annis, eo die, quo in lucē exiuit, paroxysmo euidente satis, corripiebatur, reliquo vero in tempore recte valebat: immo adolescens, de quo curatio nostra agit, non solum præsenti hoc anno, hæc dicta passus est, sed elapso anno, etiam eodem tempore omnia similia habuit. Cæterum, sextana, septena, octauana, longe natura sua sunt, sed nonana cæteris longior: omnes tamen salubres, & minime lethales; Quintana vero cæteris periculosior est, & magis mortifera: Nā ante phthisim, & iam phthisicis superueniēs, interficit, vt meminit Diuus Hipp. libro primo Epid. harum vero causam, melancholicum succum esse diximus, & vt Auicennæ placet, quantitate exiguum, sed substantia crassiorem eo, ex quo quartana fieri soleat, vnde præter quatuor communes humores, nouos excogitare opus nō est, vt fen prima, libri quarti, capite rei huic faciente, sapienter dixit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

Curatio 76. in qua agitur de abscessu iecur inficiente.

PRædurum abſceſſum ſuper iecur extra prominentem patiebatur Calaber, vir boni habitus, annos natus ſexaginta, quem medicamẽtorum variorum emollientium vſu & beneficio, chirurgus ad ſuppurationẽ trahere totis viribus conabatur. Cæterum ad hunc cũ vocor, eum lectulo grauiter decũbentẽ inuenio, febriebat tũc, & vix ad latus mouebatur, conſpecto tandem abſceſſu, & digitis tacto puris non exiguam quantitatem, cum longo artis vſu exercitióque, tum gratia, beneficióque, à natura ad id mihi conceſſis, ſubtus latitare deprehẽdo, vnde ſubito accerſito chirurgo, candente ferramento decliuiori in loco, eum aperire feci, ex quo puris non adeo albi, ingẽs quantitas confeſtim exiuit, habito à nobis virium tenore, & reliquis ad id facientibus. Intromiſſa itaque turũda, toto cõfuſo ouo intincta, & exercita poſtea curatione, hoc eſt, digeſta vt aiũt materia, & abſterſa plaga, etiam ſyringe, ſiue ſyphone iniectis lauacris, & ſuprapoſito vnguento baſilico

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

lico minori, vel albo, aut ex tutia confecto, prout tẽpus, & ratio postulabãt, ita res subsequuta est: cum nanque abscessus discissus fuit, paucas post horas homo hic in singultũ venit: indicium prout assistentes putabant, pessimum, & lethale, & re vera, singultus hic læsionẽ in concaua iecinoris parte præcipue attestatur, vt doctè Auicenna prosequitur fen 14. libri tertij, capite de notis apostematum hepatis in genere, & nos ex Galeno sæpe iis in Cẽturiis meminimus: non inde tamen argumentum præsagiendi de huius obitu sumpsimus, tametsi nonnullos dies singultus hic eum infestauerit. Sed notam hanc alia peior comitabatur, ventris scilicet fluxus. pro quibus domandis symptomatis cataplasma iecur roborans superponi iussi, ex palmulis, rosis, chamęmelo, & absynthij coma, & tunc vlcus ter in die curabatur, & rectius habebat: ex eo nanq; puris multum effluebat. Sed præter cataplasma iecori appositum, stomachus, siue os ventriculi nardino fouebatur oleo, & victus huic, tenuis satis vt ptisana admista pulli decocto, veluti ex oryzæ pollline pulticula offerebatur. Memi-

nistis enim ex Galeno, me non semel dixisse, correptos oris vētriculi, & iocinoris inflammatione, parcius cibari debere, quàm qui pectoris inflammationibus afflicti sunt: hoc etenim ordine ægrotus hic optime habuit: vlceris tamen emissarium orificiúmve apertū illi semper mansit. Fieri etenim nunquam potuit, vt consolidationem reciperet. Sed hæc forte parui momenti res est, cùm hic omnia munia sua exacte & concinne conficiat, & nihil doleat, sed valide & prospere valeat, & melius fortè quàm prius, cùm in morbum incideret.

SCHOLIA.

Abscessus hic ad latus dextrum supra iecoris membranam iacebat, qui eius præcipue cauas partes obsidebat, vt singultus, & egestiones attestabantur, ad hæc sanies ab vlcere aliquando exiens, sanguinolenta, cruentáve, iecur ipsum referens, vt tumorem ingentē extra prominentem, & hepar ipsum comprimentem, & lancinantem prætercam: leuiori igitur manu, candente ferramēto vstio illa facta fuit, de qua re Hippocrates Diuinus, libro septimo aphor. 45. dixit, quorum hepar suppuratum aduritur, si pus purum fluxerit, & album, euadunt: in tunica enim his pus continetur. si

verò

verò qualis amurca fluat, pereunt: tunc enim vt Gal. in enarratione ait, iecoris substantia maculata est.

Curatio septuagesimaseptima, in qua agitur de laborante in iecore abscessu, & exanimato, mortuóue, quia extra cubile egestũ surgeret.

Filius illius qui ex Malacha Indiæ vltima quadam prouincia ad nos redierat, iuuenis triginta annorũ, temperaturę satis exustæ, iecinoris inflammationem patiebatur, ad hæc febrim continuam, singultum, bilis prassinæ vomitum, fastidium, & bilis flauæ per vniuersum corpus effusionem: quibus omnibus alui fluxus superuenit, indicium lethale & mortiferum; qua de causa imbecillis factus, cõsultum fuit ne extra lectum egestum surgeret, ille vero non obediẽs supra scaphium sedens, exanimatus obiit; forte autẽ euaserat, ni infortunium hoc illi superuenisset, vt nonnullis iam quoque euenisse Galenus memoriæ commẽdauit. porro hic in tantum malum deuenit, forte ob medici qui eius curam habebat, segnitiem: sanguinis nanque missionem in totum præteriuit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

Curatio septuagesimaoctaua, in qua agitur de unico remedio contra nephritim, & renum lapillos.

VIr qui nephritim patiebatur, & de renibus non raro lapillos rubentes per virgam mittebat, multum querebatur: lumborum nanq; & iliorum, immo totius ventris dolores, & rugitus sæpe sentiebat, pro quibus abigendis, profligandísve symptomatis variis & pessimis, multis est vsus remediis, frustra tamen. At quum præter spem, ex cuiusdam commendatione auellanis in victu vteretur, liber, & sanus à tãtis affectionibus euasit: consulerat autem illi vir quidam, si morbum profligatum vellet, auellanas internis suis membranulis, initio prandij, & cœnæ comederet, cæterum ille remedium considerans familiare, & optimum, non solum initio mensæ eas comedebat, vt medicus ille impetrauerat, sed medio & fine, quarum assiduo vsu, ita valuit, vt nunquam postea morbum persenserit.

SCHOLIA.

Non solùm vir hic de quo agimus, per auellanarũ esum, sanus ex hac mala affectione fuit

fuit, sed plures alij: sunt autem auellanæ hæ vulgares, ponticæ dictæ nuces, quas Auicenna inter eas medicinas, quæ lapidis renum materiam absumunt, reponit, sed qua facultate operentur, dubium est, an forte sua siccitate, & facultate in membranula interiori comperta. Sed non desunt alij, qui hoc operari sua nuclei parte oleosa contendant.

Curatio septuagesimanona, in qua agitur de peripneumonia à capitis destillatione contracta.

MVlier Calabra, triginta annos nata, & quæ iamdiu de hemicrania, capitísve dolore conquerebatur, repente peripneumonia à destillatione capitis pendente correpta fuit: dignoscebatur autem quòd mulier hæc hoc laborabat morbo iis indiciis, ardente & acuta febre detenta spiritus difficultaté patiebatur: ad hæc, distentionem, pectorísque profundam grauitaté latus dextrum præcipue occupantem, & genarum ruborem, & in ore vlcuscula, ac in faucibus deglutiendi ingentem difficultatem, & linguæ scabritiem ingenti rubedine, & inexplebili siti habebat, cũ quibus, si quid gustabat, quod liquidum esse propter deglutienti difficul

ficultatem, necessum erat, illico vomebat: quæ omnia mihi satis attestabantur, hanc in pulmonibus inflammationem pati, & eam quidem erysipelatis naturam resipientem, pulsus tunc vtcunque constabant, & lotium rubrum substantia mediocre erat. Quibus omnibus æquè libratis, illico illi ex interna cubiti vena dextra sanguinem ad vncias quinq; demere iussi, à qua sanguinis missione illi aluus citata est, & sæpe & multa, variáque egerebat. Sed cum nihil gustaret, & si gustaret, stomachus non retinebat, cruciabar, & quibus remediis curari deberet inquirebam: ridiculosum autem erat vētriculo occurrere, tametsi ipse non recte haberet. Cum igitur sic anxius essem, in mentem venit, hanc euasuram, si modò gelu in ore assiduo teneat, quod ex continuo & paulatim excolet, distillétve, quo remedio, tantus focus, ignísve vrens intra paucos dies extinctus fuit, paucis topicis siue localibus applicitis remediis, ita vt nunc basilicè valeat.

Curatio octuagesima, in qua agitur de lippitudine ophthalmia dicta, epidemiali.

Vigen

VIgente diuite autumno, satis temperato 1560. magna pars populi ophthalmia lippitudine dicta, oppressa fuit, pro qua curanda, raro medici accersebantur, etiam si difficilis esset: ita enim hominibus communis iam & familiaris morbus euaserat, & re vera morbus hic paucis curatur abigitúrve: perdurauit autem lues hæc vnum vel alterum mensem. Sed hæc scriptis damus, vt noscatis morbum hunc populariter vagari, veluti alios, aliis in temporibus. Cæterum si qui remediis subiiciebãtur, habitis forte primo vacuationibus vniuersalibus, iis topicis vtebantur. Oui aquato rosarum stillatitia mixto, & sæpe linteo applicito, vel temporis successu, decocto fœnugræci, tantopere à Galeno laudato, vel hoc alio potentiori. Rec. sacchari candi, partes tres, sarcocolæ, partes duas, viridis æris, partem sextam, omnia in tenuissimum pollinem redigantur, & oui aquato excipiantur, & rosacea paretur collyrium, & vtatur. Portò Iosephus Chrispinus, nigelli coloris vir, post sanguinem ex brachio extractũ, veluti per cucurbitulas scapulis admotas, collyrium album Rasis, suo

exig

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

exiguo opio concinnatum oculis admouit, & peius habuit, forte quia collyrium acutas & ignis modo vrenteis lachrimas retinuit, concarcerauítve, sed illico deposito collyrio, carnis vaccinæ frustulis vtebatur, quibus oculos multum refrigerari aiebat; sed re vera, purgato corpore, breui sanitatem obtinuit, quemadmodum Abrahamus Almulius Andrinopolitanus, & alij plures, ex hoc eodem morbo.

SCHOLIA.

In mittendo sanguine ex venis, talis seruari debet ordo: In morbis capitis, & ceruicis, humeraria incidenda est vena, à qua oculorum dolores vehementes mirum in modum sedantur, si modo in cubito edirecto secetur, vt memoria commẽdauit Gal. lib. 4. de anatom. administr. & Oribasius lib. 1. sui compendij, cap. 10. & Paul. libr. suæ med. 6. cap. 40. interior autem vena basilica dicta, secta vtilis est ijs quorum partes, quæ infra collum sunt, patiuntur: media autem vena, hoc est; composita ex cephalica & basilica, in paucis reperta, ad superiores, & inferiores est accommodata: Quæ vero in pedibus sunt venæ, morbis opitulãtur ijs, qui à renibus & vmbilico imas partes obsident: sed hæc plenius ex libris huic negotio dicatis condisces.

Curatio

Curatio octuagesimaprima, in qua agitur, de uertigine, hoc rigido hyberno, multos affligente, simúlque de spacelismo.

HAc rigida, niuosa, & sæua hyeme, anni 1560. plures de vertigine conqueruntur, quia nonnulli eam noctu, cum in cubili voluuntur, persentiunt, vt Ararinus pharmacopola, Ezra Vicinius, & alij plures: sed multi alij, quum lecto surgunt, in aurora magis in eam incidunt, ex quibus nonnulli cadunt, & tãquam apopletici manent, vt Mordohai Moschus, qui cum è lecto surgeret, omnia circumrotari illi videbantur & apopletico paroxysmo apprehensus fuit, sed cum robustus esset, restitit, & adiutus recte habuit. Ad eum autem veniens sensu & motu priuatum, dentibus cõstrictis inuenio, sed exercitis frictionibus, & vinculis admotis, & aceto ex origano naribus applicito, veluti castoreo, & cuneolis apertis dẽtibus, naphæ aquam tepidam per os iniiciendam curauimus, quibus ad se rediit, & de capitis dolore tunc maxime querebatur, pro quo iuuando tũc, glande vna vel altera melle, & spe-

cieb

ciebus trochiſcorum alaandal compoſita, eius irritata fuit aluus, & ius pullæ pro victu conceſſum; ſequenti vero die cum etiã de capitis dolore conquereretur, & anxie haberet, purgans medicamẽtũ, boli forma illi dedimus, quo recte purgatus eſt, & tunc pileus ex aromatis, & capiti deſeruientibus medicinis cõſitus, inſertus eſt: vt melanthio, nuce moſchata, caryophyllis, cardamomo vtroque, ſtœchade, maiorana, origano, pulegio, & ſimilibus, & ſcapulis cucurbitulæ quatuor ſunt affixæ: per quarum duas, cute ſecta, ſanguis extractus fuit, & tunc per nares decoctum maioranæ adiecto pauculo ſucco cucumeris aſinini, inſpirabat, trahebátve, quo remedio nõ raro ſternutauit, & vt ille aiebat, oculorum lumen clarius euaſit, vltimo vero, conditũ e[illegible] ſtœchade, ſingulis auroris guſtabat, & cinnamomi decoctũ ſuperbibebat, & intra ſex dies ſanatus eſt; Cæterum Iacobus Læuita cum ſimili acceſſione correptus eſſet, illico obiit, At ancilla Iſacchi Erguij, Sarmata, iuuenis temperatura ſanguinea, obeſa, & quæ nunquam forte menſes ſuos viderat, poſt annuam quartanam, à qua

forte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

forte iam libera erat, repente capitis intenſiſſimo dolore ingenti cum febre cruciari cœpit, & inde gemendo, & ſtertendo, quaſi mortua ad 24. horas manſit, in fine quarum ſuũ diem obiit, & vt ego coniecto, ſphacelismo apprehenſa, per nares autem & os multa ſanioſa, & virulenta reiecit.

Curatio octuageſimaſecunda, in qua agitur, proponitúrue caſus, non contemnendus in pleuritide.

VIrgo annos nata ſexdecim, hoc niuoſo & rigido tempore ſæua pleuritide coſtas dextras ſuperiores cum ipſa clauicula corripiente cruciabatur: ad quam accitus, tertio fortè ægritudinis die, eam grauiter de dolore cõqueri, vt dextrum brachium non moueret, inueni, quo cum agone & infortunio, illi ſui ſoliti & copioſi menſes tunc fluebãt. Cum igitur morbum grauem & periculo plenum dignoſco, pro eo abigendo, vincẽdóve, ſanguinis miſſione indigere ſtatuo, ſed ex quanam parte, hoc opus, hic labor eſt. Plegmone nanque ſuccingentem coſtas membranam male afficiens, ex interna brachij vena exercendam vacua-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

tionem quam ocissimè postulat; menses vero fluẽtes, ex saphena potius celebrandam clamant; quia vt Hipp.ait, per eandem viam vacuationem facere debemus, per quã natura indicat; item quia hoc in casu, aliter faciendo, sursum sanguinem euocaremus, & phlegmonem augeremus, & consequẽter ad obitum ægrotantẽ traheremus. Longe enim hic alius est casus, ab eo quem iis in centuriis proposuimus: scilicet, vbi suppressi sunt menses cũ plethora, quo in casu aliquando Paulus, & post eum Auicẽna ex brachio primo sanguinem demendum constituunt, in hoc autem præsenti casu, menses fluunt, proinde cum morbus vt audistis, periculosus esset, fixo animo, ex saphena pedis dextri respiciẽtis dolorem, sanguinis vncias octo demere feci, à quo extracto, menses copiosiores erant, & dolor non ita sæuè cruciabat, sed tanquam stipata manebat, pro qua iuuanda topica remedia applicabantur, & cætera necessaria exercebãtur: porro duobus interiectis diebus, cum forte menses cessarent, & dolor adhuc sæuiret, ex interna cubiti vena eiusdem lateris, vbi erat dolor, sanguis ad vncias sex extra-
ctus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

ctus est : à qua sanguinis missione rectius habuit, adeo, vt sequenti die ab epoto atramẽto cassiæ Aegyptiacæ decocto pectorali excepto, sana euaserit. quo in tẽpore plures, & varij ex pleuritide sanati sunt, vt nepos Azariæ prouincialis, & Sadic lanij vxor, vtero gerẽs, quæ post sanguinem ex brachio extractum, in renum & iliorũ, ac ventris dolores incidit, & sequenti die puellam quinque mensium deturbauit, abortiuítve, vnde illico recte habuit, & sanata est: sic sacerdos textor, & illi vicinus Iosephus Oef, vir ex mea propagine stirpéve: sic etiã filius Trapezitæ iuuenis sexdecim annorum, & vxor Sabatai, qui pileos conficit, & Nathan Salaphatinus, & Calabra mulier vtero gerens, & piscator: omnes ij, & alij intra decem dies ægrotarunt, & sanati sunt, neq; vnquam aliquis pleuritide affectus, moritur, si modò breui nostro vtatur consilio. Siculus homo, & alij incurari, aut per nos nõ tractati, tũc pleuritide affecti diem suũ obiere.

Curatio octuagesimatertia, in qua agitur de synocho febre, duplici tertianæ complicata.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

HOc eodem tempore Sadich Lanio, iuuenis robuſtus, vt athletam ipſum dixeris, cũ eius vxor pleuritide laboraret, ſynocho duplici tertianæ complicato, male afficiebatur: continuo autem febriebat, & ſingulis diebus, ſingulam acceſſionem patiebatur: ex accenſo autem ſanguine, ſynochus ortum trahit: cæterum ex ſubtili ipſius ſanguinis parte, bilem dixerim, duplex tertiana quoque facta eſt, vnde hic & continuam febrim, & duplicem tertianã patiebatur. Cæterum hos variis in corporis locis fieri morbos, vt plura alia, conſulto prætereo: erant autem huic pulſus omnibus dimenſionibus validi, lotium rubrum, craſſum, & fere turbatum, ſitis ingens, & capitis dolor, cum quibus ſanguinẽ profluentem ex naribus paſſus erat. quibus omnibus conſideratis, illico accerſito chirurgo, ex iecoraria vena brachij ſanguinis libras duas demere feci, qui quidẽ ſanguis admodum corruptus erat, vt veſperi repetita ſanguinis miſſione, aliæ duę librę extractæ ſint, & illico abſque febri manſerit, & tota nocte recte habuerit. Sequenti vero die de more

alt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

altera tertianarum cum inuasit, breuis, tamen quum per copiosissimum sudorem exoluta fuerit, adeo vt die proximo, cum Aegyptiacæ cassiæ atramentum ebibit, ab omni morbo sanus euaserit: solent autem hîc Thessalonicæ maiori ex parte, ex hac morborum complicatione ægrotantes mori: vt latius dicemus.

Curatio octuagesimaquarta, in qua diluitur dubium à Thessalonicensibus propositum.

EFflagitastis à me qua ratione omnes fere qui in pauiculo, pro pauiendis pannis aliquot dies commorantur, cum domũ se recipiunt, ægrotant, & moriũtur. Ego vero vt qui non paucos præ manibus hucusque habui, & tractaui, hanc præcipuam causam stare, qua ij ægrotant & commoriuntur, putarem: agunt autem ij in pauino, quinquaginta milliaribus, ab hac Thessalonicensi ciuitate in rupibus sito, saluberrimo aere circundato, & aquis multis frigidis & optimis abundante, ob quas recte ij illic valere deberent. Cæterum cùm ij sint homines optimo pani, recte pinso & valenter subacto,

fermentatóve, & iuste salito assueti; subcineritiis panibus, male subactis, & non fermentatis, illic vescũtur, quos difficulter concoquunt, conficiúntve, & eo magis, cum vini vice, quo vti solent, aquam frigidam bibant, vnde in diarrhœam omnes fere veniunt, quam in bonã partem miseri ij reiiciunt, credentes aquæ beneficio, panem illũ in stomachis concoqui, & distribui: sed res non ita se habet: quũ ob panẽ illum concoctu difficilẽ, & aquam frigidam, ac præ ceteris quia insomnes agunt, hæc illis eueniãt: parum autem ij dormiunt, ob negotium conficiendum: si nanq; somnus longus & profundis illis esset, sufficiens esset panis & aquæ errorem compensare. Tradit nanque Polybus libro de diæta salubri priuatorum somnum altum & profundum emendare rusticorũ errores, vnde cum imbecilles sic ad aliquot dies maneãt, ægrotant, sed præcipue domum cum se recipiũt, quia cum vxoribus coeũt, & variis eduliis se ingurgitãt: sic enim imbecilliores fiũt, & succi in eorũ corporibus putrefiũt, ex quibus sæuissimi morbi gignuntur, & per consequens mors ingreditur. Vt igitur tãtum ma-
lum

lum effugiant, duo agant oportet: primum vt bituminosum panem illũ prętermittant, & panem fermentatum comedant, vel saltem nauticum dictum: secundum, vt dormiant, aut non ita vt solent vigilent.

Curatio octuagesimaquinta, in qua agitur de bile uiridi, & uermibus, ingenti cum febre interficiente.

IN Circulo Basæ, magnæ spei puer, annos natus decem, vt qui ingenio acri, & memoria tenacissima pollebat, & multa & magna legis citabat, morbo laborauerat venenoso, ex quo vt parentes referebant, optime rectéque iam valebat: cæterũ paucis interiectis diebus, ecce puer hic poma prædura, & varia alia pessimi succi edulia ingessit, à quibus illi suborta ardens febris est, vomitu bilis porri, & isatidis virorem referentis, multo, & frequenti, ex quibus angustiabatur, tristabatúrve nimis, & gelidam clamabat cõtinuo. Ad quem accitus ego, omnia ex bile venenum referente, & à pomis genita, euenisse coniecto, qua de re ad irritandum vomitum, bilémq; viridem euocãdam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

illam, vomitorio agarico albo & similibus constante, accingor, quo scopum obtinuimus: multa nanque viridia per os vomebat: aluus tamen adeo cõstricta erat, vt non nisi infusis responderet. Sequenti vero die, cum iam ea quę per vomitum mittebat, viridia non essent, bolum constantem rhabarbaro, electario à dactylis, semine sanctonico, cum nonnullis myrobalanorum corticibus citrinis illi dedimus, quo multa per inferiora egessit, bilem prædictam referentia, nonnullis cum vermibus præuiuis. & oblongis satis, per superiora vero etiam tunc nonnulla, non admodum tamẽ vt prima viridia, sed æruginosa, & Zinaria ab Auicẽna dicta, vomebat, in quibus viriditas ob nimiam vstionem amittitur, & albedo, siue cineritius color introduci incipit, cum quibus & nonnullos vermes euomuit, quo in tempore nihil præter gelidam gustabat, quam auidissime appetebat. Tertio tandem die, ab eiecto per os oblongo & crasso verme informi, diem suum obiit.

SCHOLIA.

A bile viridi ex pomis genita, alios mori aliàs obseruaui. Caterũ filia Samuelis Asaya

iuue

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

iuuenis, quæ non diu primo pepererat, & recte gubernata erat, ex simili morbo febríve, à bile praßina originem trahente, multis cũ vermibus obiit. Vocatus autem ipse octauo ægritudinis die, illico deploratam eam reliqui, tametsi optime & expedite loqueretur, vt nihil mali pati aßistentes crederent: obiit autem sequenti nocte, ingenti cũ dolore ventris & inexplebili siti. Euadunt tamen aliquando ij, si ab initio venenosa hæc materia purgatur, vacuatúrve. LANDVS. Si verum est quod bilis praßina veneni naturam sapit, quomodo cum ea vermes tam sæpe complicantur, reperiunturve. AMATVS. Recte ò Lande, proponis, vt qui à pituita, & corruptis putidísve succis, vermes gigni, cum medicis obseruatum habes: cæterum contingit non raro prædictis cũ succis, à quibus vermes gignuntur, bilem praßinam venenosam reperiri, vel saltem misceri, vnde & vermes & bilis praßina non raro simul foras prodeunt, aut per medicamenta detruduntur. LANDVS. Ob variam igitur humorum miscellã hoc euenire, si recte teneo, ais. AMATVS. Ita vulgares aiunt medici, sed ego tibi longe pulchrius, & magis veridicum ad præsens responsum dabo, & forte ex Dioscoridis & Galeni decerptum decretis. LANDVS. Hoc audire pergratum mihi erit, vt cũ dabitur occasio, de iis disserere noscam.

AMATVS. Alcius hæc repetenda erant, sed pro summa hic habeto. à pomis, peponibus, cucumeribus, beta, & huiusmodi aliis fructibus, & oleribus, in vẽtriculo non coctis, bilis prassina gigni solet, quæ pituitæ naturam sapit, & imitatur. Porrò si fructus ij aut olera in totũ ipso in ventriculo contingat corrumpi, tunc tantum abest, vt pituitæ naturam subeant, vt potius bilis calidißimæ & venenosæ temperaturam sortiantur, ex qua ardentißimæ & lethales gigni solent febres. id quod lucide ex Dioscoride lib. 2. suæ medicæ materiæ, capit. 129. de peponibus elicitur, veluti ex Galeno libro de Euchymia, & cacochymia. Cum igitur ingesti fructus pars non admodum corrumpi contingat, & pituitæ naturam seruet, inde lumbrici facile in intestinis, & vt dixi, vẽtriculo ipso, gigni solent, ex reliqua vero in totũ corrupta vitiatáve, bilis praßina, acris, & pruriens euadit, ex qua vermes forte gigni non solent, quanquam & ex ea gigni posse absurdum non videbitur asserere, quãdo quis nouerit viperinum venenum dentium vesiculis contentum, dulce admodum esse, vt reuera est. Habes igitur mi Lande causam, ob quam lumbrici praßina cum bile fere semper complicantur, vt aliàs, ita hoc anno in trecentis fere pueris obseruauimus. Nam filiolus Saraguæ chirurgi annos natus decem, medio autumno

cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

cum intemperanter fructus varios comederet, febre dolore cum ventris corripi cœpit sæuo, & omnia fastidiebat, & illi vix pulsus percipiebantur, quæ omnia à bile prasina calida & pruriente, siue turgente, ortum trahebant, id quod bilis ipsa per vomitum eiecta, symptomatáque alia attestabantur, qua cũ bile prassina multos vermes etiam per os emittebat. Cæterum cum humor hic turgeret, illico omni data opera de eo purgãdo vacuandóve, Hippocratis cõsilio, soliciti eramus, qua de re pharmacum cõstans rhabarbaro, electario à dactylis, & semine sanctonico, illi dedimus, quo nihil quicquam egeßit, rectum nanque intestinum humor petiuit, sed foras non exiuit, forte medicamẽti purgatorij impotentia ignauiáve, vnde illico totus venter tumefieri cœpit, & ad inguem dextrum puer ipse sequenti die doluit, quæ omnia ab humore illo acri prurientéve, eueniſſe, notius quàm à me multis dici poßit: turgens nanque hic humor, & iecur imbecille reddit, & abſceſſum interiore in parte intestini recti versum inguem genuit. Vt tamen hic puer egereret, glandes ex discocto melle, stercore muris & scammonio apparatas, pater chirurgus mittebat, quibus aluus optime respondebat: non autem ita recte clysmis aluus irritabatur, vt balanis prædictis, quemadmodum multis eueniſſe obseruatum

habe

habemus, quibus glande vna vel altera facile & abunde aluus respondet, clysteri verò nequaquam, veluti & contrario multis aliis. Vt tamen tanto malo obuiam iremus, multa machinati sumus, quorum beneficio abscessus disruptus est, & ex eo pus multũ sanguini mixtum, per anum non semel exiuit, & tunc stercora cineritij coloris multa mediocri consistentia erant, & puer ipse extenuatus satis. Post disruptũ vero abscessum, infusis ex aqua hordei, sacchara, & oui luteo plaga fouebatur, quibus postea rhodomel miscebatur, aut aqua mellis syphone eiaculabatur, quibus aluus detumuit, sed puer gracilior in dies euadebat, & vires imbecilliores percipiebãtur, adeo vt elapso quarto mense ægritudinis, vigente frigore intensissimo, suum diem obierit, vt plures alij tunc longis morbis detenti. Puer tamen qui apud Calabros, non procul à Melitensi circuitu agebat, octo natus annos, febre lenta & errante laborabat, quam ab obstructionibus euenisse, medicus contendebat, cæterum cum in dies puer hic peius haberet, & gracilior euaderet, ad eum vocatus, noto per indicia tam sæpe repetita, puerum hunc multis vermium myriadibus laborare, ex quibus febres nullum ordinem seruantes dependentiam habebant, qua de re cum bolum hunc deglutiret, multos magnos prauiuos, & alios non paucos linea-
rum

rum modo deiecit, & breui sanatus est: habet autem bolus sic, R. rhabarbari optimi drach. vnam, & alterius mediam, agarici electi scriptulos duos, diaphœniconis drach. duas, pulueris nostri contra vermes drach. vnam saccharo excipiantur omnia, & fiat bolus, quem ieiuno stomacho comedat, aut deglutiat, & supra dormiat per horam. eo enim vt dixi, post eiectos multos & varios vermes, sanatus est, vt iure dixerimus, omnes fere ægrotantes vermibus absumptos hac ætate excarnificatos decedere.

Curatio octuagesimasexta, in qua agitur de nonnullis ob ingens frigus, congelatis, emortuisue, aliisúe restitutis.

MVlti ob ingens frigus, rigidum, & niuosum, nunc congelati mortui sunt, alij vero pedes, alij manus, alij digitos, alij alia membra, tanquam nigra cornua facta perdiderunt. Vir vero nobilis cum iter ageret, & tanquam mortuus rigidus & gelatus ad pagum veniret, dissecto boue, intus se mitti iussit, & euasit, remedium iis qui venenum hauserunt vnicum, præsertim in dissectis mulis. Porrò Rhodius homo,

qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

qui per sex hebdomadas in naui remo ratus est, alterum pedem tumentem nonnulla cum liuiditate, sed ingenti dolore patiebatur, quem in pristinum nitorem, & exactam traximus sanitatem, hoc applicito emplastro, Rec. farinæ hordei, fabarum, orobi, oxymellite excipiantur, & fiat emplastrum, alij vero fortè peius habebant, vt qui in particulis nigritiem patiebantur, sed ita tractati, recte habebant, scarificatis nanque particulis ipsis, & salita aqua lauatis, ac suprapolito dicto emplastro recte vt dixi, ægrotantes habebant: siquæ tamen emortua, ac gangræna affecta particula erat, tota illa emortua præcidebatur, vt vero emortua pars à sana separaretur, aliquãdo feruentem picem supra iniiciebamus; cætera & varia consultò prætermittimus.

Curatio octuagesima septima, in qua docetur, quomodo mithridatica antidotus uerè parari debeat.

VT per tuas accepi literas Ammoni sapientissime, cruciaris, quod cum apud curiã Solimani Turcarum Imperatoris Cõstantinopoli frequens & assi

& aſſiduis mithridaticæ antidoti vſus, ex qua tamen deſcriptione, eam parare debeas, nondum ſatis ſis conſcius: tuæ dubitationis, vt ego auguror, Galenus author eſt, vt qui libro de antidotis 2. mithridaticę antidoti varias deſcriptiones ſcriptas reliquerit, & ex eis tres præcipuas cōſtituerit, primam per Andromachum citatam, ſecundam, per Antipatrum & Cleophacum, tertiam vero per Damocritum, numeris inſignitam, quam vt paucis tibi dicā, medici vt efficacem magis, & vſui communi habitam, recipiunt, & in praxim trahunt. Ex iis Paulus Aegineta inter Græcos, vnus eſt, qui hanc tertiam deſcriptionem, vt communem, & Mithridati Ponti Regi familiarem accepit, & ſuo medico compendio affixit: mea tamen ſententia, diminutam & acephalam, ab eo diaſcineu appellatam. Nam præter quòd in primis agarici, & croci oblitus eſt, in reliquorum ſimplicium ponderibus longe variat: Sic ex Arabis, Auicenna, qui ſe Galeni interpretem profitetur, libro 5. ſui canonis, hanc eandem huius antidoti deſcriptionem, vt communem & veridicam imitatur, & eidem ſubſcribit,

ſed

ſed quanto errore, aut potius inconſtantia, vel ex hoc conſtans lector diiudicare poterit, vt qui nouerit Auicennam ipſum gloriari in ſua deſcriptione tredecim ſimplicia reperiri, quæ in Galeni habita deſcriptione non habentur, inter quæ, primo agaricum nugatur, & hermodactylos addit, & varia alia, quæ robuſtiſſimo ſtomacho homo concoquere, & digerere, ſiue diſtribuere non valebit. Qua de re, poſtpoſitis iis, & Nicolao, ac nõ paucis aliis, quia artem medicam euertere, & turbare ſolent, Galeno vnico medicinæ lumini, fidem præſtemus decet, & in hac re veluti in cæteris, illi ſubſcribamus; & ex carminibus numeríſq;, antidotum hanc, quæ in vniuerſum theriaca erat, ſi modo ei paſtili ex viperæ carnibus confecti, miſcerentur, prout Andromachus ſenior, Neronis primarius medicus, non ſine diuino lumine primò ei miſcuit, in pedeſtrem ſiue fluxam orationem reddiderimus. Et ne iam lectorem remoremur, antidotus mithridatica in officinis paranda, ex Damocrito ita habet, Rec. myrrhæ, croci, agarici, zingiberis, cinnamomi, ſpicæ nardi, thuris, thlaſpis ana drach.
de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

decẽ, ſeſelis, opobalſami, iunci rotũdi, ſtœchados, terebinthinæ, chalbani, oppopanacis, malobatri foliorum noui. an. drac. octo, caſiæ, polij, piperis albi, ſcordij, ſeminis dauci cretici, carpobalſami, cypheos, bdellij an. drac. vij. nardi celticæ, gummi arabici, petroſelini, opij, cardamomi, ſeminis fœniculi, gentianæ, roſarum, dictamni cretici añ. drach. quinque, aniſi, ari, acori, phu, ſagapeni an. drach. tres, meu, acaciæ, ſcinci ventris, ſeminis hyperici ana. drach. duas, & alterius mediam, vino & melle quantum ſufficit, ſecundum artis miniſterium fiat antidotus mithridatica. Cæterũ quia hanc exopticam & miram antidotum mithridaticam, cypheos compoſitio ingreditur, exornátve, dignum duximus, eam quoque hic appendere, quæ ex Galeno, ita quoque habet, R. pulpæ paſſarum vuarum albarum, terebinthinæ crematæ an. drach. vigintiquatuor, myrrhæ, iunci rotundi an. drach. duodecim, cinnamomi drac. quatuor, croci drach. vnam, bdelij pinguis, ſpicæ nardi, caſiæ bonę, cyperi, baccarum iuniperi an. drac. tres, aſpalathi drach. duas, & alterius mediam, calami odo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

rati drach. nouem, modico melle, & vino pauxillo, para exiguos orbiculos mithridaticam antidotum insignem, veluti theriacem exornantes. Hæc enim ex fonte suo decerpta sunt, prout similia decerpi debent. Suadet nanque Auicenna libro quinto sui canonis, theriaces compositionem non aliunde petendam esse, quàm ab Andromachi descriptione, habita simplicium eadem mensura, & pondere, id quod Galenus primo suasit, quanquam Imperatores eam non raro peruertebant, vt Antoninus, qui Antidoto primo authoritatem dedit, & eo quotidie vtebatur, ex quo opium, sopore cum premeretur, adimebat, veluti non raro, ipsi vetusto Antidoto, vel absque opio composito, opium, aut Antidotum opium habens, cum in vigilias incideret, pro somno conciliando, miscebat. Porrò quãtum efficax, insignéve Antidotum hoc mithridaticum sit, norunt ij, qui apud Historiographos, Mithridatis regis obitum legunt, & percurrunt, vt qui cum venenum exitiale, pro se interficiendo ebiberit, antidoti tamen beneficio præmunitus, nihil læsionis accepit, qua de re, ferro

occi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

occidi voluit, vt quoque breuiter, ſed elegãter Galenus noſter enarrat. Porrò ne quis impingat, aut in errorem labatur, ſciat hanc à nobis deſcriptam antidotum veram illam Mithridatis eſſe, non vero illam aliam, quã apud Galenum libro ſecundo de antidotis legimus ſub ſequenti lemmate, Mithridatis theriaca, hac rex Mithridates ſemper vtebatur, vt ſe à lethali veneno aſſereret, & ſubditur, Quum itaque à Romanis captus eſſet, nec bis epoto veneno mori poſſet, gladio ſibi ipſi necem intulit, & cætera; quum in deſcriptione iſta, theriaca deſcribatur, non verò antidotus mithridatica. non enim in mirthridatica, antidoto theriaci paſtilli ingrediebantur, vt teſtatur Galenus initio libri primi de antidotis, dicens, Poſt Mirthridatem Andromachus Neronis primarius medicus, quibuſdam adiectis, quibuſdam vero ademptis, theriacem dictam antidotum præparauit, haud exigua viperarum carne, quam mithridatica non habebat, aliis admiſta. non erit igitur legitima Mithridatis antidoti deſcriptio hęc. AMMONIVS. Quid igitur Galeno, ò Amate, reſpõdendũ arbitraris?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

AMATVS. Id quod Lucenſis, aut ſapiens Trincauellius doctè admodum marginali quadam annotaciuncula inibi ſcriptum reliquit, ſcilicet, deſcriptionem illam mire deprauatam eſſe, quam vtcunque reſtituit, ſed vt nunc ego coniecto, tota integra deſcriptio in lemmate præmiſſa deeſt, & non ſolum hæc, ſed initiũ ibi habitæ deſcriptionis deſideratur, vbi incipit, hac vtebatur Andromachus & cætera. Cõſonũ etenim eſt credere, primo Mithridatis antidotũ deſcriptũ eſſe, poſtea vero Andromachi additamentum. vtcunq; tamẽ res habeat, vera Mithridatis antidotus, & qua ipſe vtebatur, hæc à nobis deſcripta eſt. non eſt ergo quod Manardus, aut Siluius, aliíue docti viri in nouis cõponendis Mirthridatis antidoti deſcriptionib⁹, laborẽt, fatigentúrve, quum hęc vna vnica ſit, & quã myropolæ vbiq; parare debent.

Curatio octuageſimaoctaua, in qua agitur de gibberoſo, ingenti capitis dolore affecto, & inde melãcholico facto, & breui mortuo.

MOſes Brudus, gibberoſus, pumilis, anheloſus, natura melãcholicus,

licus, annos natus triginta, graui capitis dolore ab humore melancholico pendente correptus fuit: contra quem cùm multa machinata absque fruge essēt, elapsis tribus diebus, eius cephalica in brachij curuatura secta fuit, & ex ea sanguis ad vncias quinque extractus, à qua sanguinis missione dolor breui euanuit. Cæterum ægrotus ipse fere insanus euasit, & non recte videbat, sed vt primò, non dormiebat, febriebat paruũ, & indies vires eius prostratiores fiebant, vt intra paucos dies mortem cum vita commutauerit. Cæterum sciatis velim, hunc non vi morbi, sed sua pessima tẽperatura positionéve, quę ad triginta protrahi poterat annos, & non amplius, occubuisse.

Curatio octuagesimanona, in qua agitur de muliere quinquagenaria, cui suppreßi mẽses sũt ultimò, & inde symptomata uaria oborta.

VXor Iacobi Ezræ Arogonensis, annos nata quinquaginta, cũ illi iam vltimò menses supprimerentur, eleuarentúrve, ecce tempore mẽstruo determinato, & consueto, eorum vice forte, in fluxũ ventris incidit, deficien-

te nanque ad eos materia, conata est natura per fluxum ventris paratam in intestinis materiam expellere, quem ipsa recte, faciléque tolerauit, quo restricto, repente noctu ingenti metu apprehensa est, & catalepsi siue congegelatione fere detenta, non loquebatur, nec quicquam gustabat. At iniecto per os pauculo castoreo immixto vino, verbulum vnum vel alterum effutiuit, sed postea vt primò erat, & clauiculatos dentes fortiter habebat. Tunc vero de extrahendo sanguine inter medicos quæstio erat: nam alter ex saphena contendebat, alter vero ex communi in brachij curuatura potius extrahendum astruebat, nec deerant vtrique rationes. Ego vero superuocatus non multum virium robori fidens, ab excretis per clysterem fæcibus, cucurbitulas femoribus affigi, cute secta, iussi, & vt chirurgus referebat, ita gelata mulier erat, vt primis cucurbitulis nullus euocaretur sanguis, adiuta tandem calidis fomẽtis, sanguinis vnciæ tres sunt extractæ, & inde melius habere visa est. Tunc verò ea nocte glande ex melle ex colocynthide parata immissa, aluus respondit, & quatuor ingentes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

ingētes vermes præuinos cum excremētis deiecit, adeo vt eos huius morbi causam esse, non nullus dubitaret. Sed in aurora pharmaco purgatorio ebibito, constante agarico, confectione amech, & semine sancto, exceptis iure pulli, in quo incoctum erat polypodium & sene, pauco cum semine fœniculi, optime purgata est, & tunc rectius valuit, sed postea immisso pessulo ex succo cyclaminis, menses erupere, quibus firmata est valetudo: fuere autem omnes dies sex, in quibus huic mulieri optimi habitus, gallinaceorū ius pro victu erat, pro potu vero aqua fœniculi semine incocta. Cæterum cū non desint vbique dęmoniaci homines, ita hîc non defuit, qui mulierem hanc noctu tactam, aut punctam, forte à dęmone, contenderet, quem ego illico, in suos malos dęmones, & peiores nocturnas aues reieci, fugauíve.

Curatio 90. in qua agitur de angina, intra duodecim horas interficiente.

PRoxeneta ille, qui circa oleū versabatur, cum aduęsperasceret, quòd de gutture strangulabatur, conqueri cœpit, pro qua abigenda mala

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

affectione, remedia varia sunt facta, vomitus nanque euocatus fuit, & oxymellitis portiunculam per interualla lambebat: ex stomacho nanque malũ hoc euenire credebatur, sed postea scapulis & ceruici cucurbitulæ secta cute sunt adfixæ, demum morbo grauiori facto, intra duodecim horas miser hic è viuis stertẽdo decessit: intromissa autem cerea cãdela per œsophagum siue gulã, nihil impedimenti perceptum est. Fuit igitur sæuus hic morbus, angina asperam arteriam occludens, & respirationem impediens, cæterum, hoc in casu, sanguinis per venæ sectionem missio, & cætera remedia prætermissa sunt, quia volucris occasio. Porrò vir ille, ad quem vocati diligenter venimus, angina strangulabatur, per signa nanque & notas loquebatur, qua de re, illico nulla interposita mora, aut vacuatione alia præhabita, sub lingua venas secare fecimus, & sanguinem ex eis conuenienter fluere, quo constricto, pauculo interposito tempore, & vt ita dixerim, refectis viribus, repente brachij cephalica vena secta fuit, & ex ea per interualla sanguis missus, vnde breui vir hic melius

hab

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

habuit,& poſtea nonnullis aliis celebratis remediis, ſanitatem priſtinam adeptus eſt.

SCHOLIA.

Niſi ita repente, & diligenter ſubuentum eſſet huic ægroto, dubio procul diem ſuum obiiſſet: non igitur ſemper canones & Methodi medicinales ſeruari debent, cæterum per interualla, hoc in caſu, ſcilicet angina, ſanguis demendus eſt, quia ſi confeſtim magna in quantitate vacuaretur, animi deliquiũ fortè ægroto ſuperueniret, ex quo ſuffocatio oritur, & tandem mors.

Curatio 91. in qua agitur de ſynocho, quinto die per copioſum ſanguinis fluxum è naribus terminato.

VIgente hoc tempore frigido, iuuenis qui in foro panario agebat, carnoſus, tẽperatura ſanguineus, ſynocho correptus eſt graui, continuò febriebat, & partem interiorem capitis valde dolebat, & non dormiebat, & quæ comedebat, illico vomebat. ad quem accitus ego, ex baſilica dextri brachij illico (alui fæcibus primo excretis) ſanguinis libras duas demere feci. Cæterum cum ita vt antea laboraret, & grauiter haberet, ſequenti die

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

ex brachio ſiniſtro ſanguinis ſimilis quantitas extracta eſt, & veſperi ſcapulis ſecta cute, cucurbitulæ ſunt affixæ, quibus remediis perinde vt antea habebat, tertio die atramentum caſſię ebibit, quo multa liquida & humoroſa excreuit: quarto vero die, lotium valde craſſum, turbatum & rubrum erat, & ęgrotus ipſe peſſime habebat: quinto ſudare cœpit, ſed in fine huius diei ita ſanguis multa quantitate per narem ſiniſtram huic effluxit, vt ægrotus ipſe, & aſſiſtentes de obitu tunc timerent, ſed ego etiam ſi conſcius eram, data opera, ipſum fluere permittebam, neque remedium aliquod pro eo ſiſtendo moliebar. Cæterum cum virium robur iam labi coniectaſſem, effluxerant nanque fere ſanguinis octo libræ, tunc pro eo compeſcendo reſtringendóve, multa machinati ſumus, inter quæ primatum obtinuit, terra figulina aceto ſubacta, & capiti raſo admota, ſed bis innouata, tunc vero ea nocte recte dormiuit, & ſanatus eſt. Victus huic ptiſana in hoc vniuerſo tempore erat, potus verò hordeacea.

Curatio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

Curatio 92. in qua agitur de nephritide, & auris dolore.

LAnio cognomento Fartus, ſenior, nephritin pati cum ſoleat, & arenulas per vrinam mittere, nũc eas non remittit, ſed decimus agitur dies quòd de ilio multum dolet: pro quo iuuando, eum lapillum intus habere deprehendo: pro quo detrudẽdo, Hippocratis conſilio vſus, internã pedis venam (ſaphenam dixerim) illico ſecare iuſſi, & ſanguinem abunde extrahere, à qua ſanguinis miſſione, illico nulla interiecta mora, illi drach. ij. eius cõfectionis, quam lithon tripon dicimus, pauculo cum vino dedimus (per clyſteres nanque ſatis purgatus hic erat) qua in nocte multũ doluit, ſed poſtea abſque dolore perſeuerauit, vt fomentum veſica bouina exceptum prætermitteret, neque ſuper locum poneret. Tertio verò die lapillum, fortè remedij beneficio, excauatum, abſque dolore vllo, meiit, & ſanatus eſt. Ne tamen in morbum recideret, conſului, vt auellanas in victu continuo haberet, eo à nobis dicto modo, in hac Centuria. Huius filius, quum de auris dolore repente

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

te torqueretur, à capite alliorum ſub cineribus coĉto, & bene calido contuſo, & intra aurem miſſo, illico diſruptũ apoſtema eſt, ex quo multum puris fluxit: cæterum, & ſi pus quantitate flueret, grauamen non paruum perſentire aiebat, veluti per vniuerſum corpus caliditatem extraneam, pruritúmve, quibus de cauſis, ex communi brachij vena ſanguinem demendum curaui, à qua ſanguinis miſſione, puris fluxio ceſſauit, & locus doloris expers ex toto manſit. Firmandæ tamen ſanitatis gratia, catapotia aureá dicta, veluti cocchia ſimul deglutiuit, & purgatus eſt, & tandem baſilice habet.

Curatio nonageſimatertia, in qua agitur de inteſtinorum affectionibus, publice graſſantibus.

MAio mẽſe, ſicco, & calido, plures inteſtinorum morbis correpti ſunt, ſcilicet, colico, cholera, ileo, dyſenteria & ſimilibus: vagabantur autẽ morbi ij, & epidemiales erant. Mulier tamen, in circulo Appulij hominis, ileo oppreſſa, miſere vt ſolet, per os ſtercus ingenti vermium colluuie vomebat, ad hæc aluus prætumida illi

facta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

facta eſt, & demum intra ſeptem dies, rigida,& algida facta, ſuum diē obiit. Cæteri vero omnes, colico morbo affecti, ſanati ſunt, præſertim adiuti clyſteribus anetho, cumino, & ſimilibus, quæ flatum diſcutiunt, compoſitis; per os vero, antidotum ex quatuor rebus diateſaron dictum, & mithridatiū accipiebant, primo euocato vomitu, vino dulci, in quo cuminum, anethum, ſemen raphani, & vltimo agaricum, incocta erant.

Curatio nonageſimaquarta, in qua agitur de obſtructionibus membra nutritoria infeſtantibus.

MVlier vidua, & cui menſes conſueti nunquam defecerāt, & colorem in facie talem habebat, qualem Hippocrates libro de Reg. aquis, & aere, phaſianos homines habere tradit, circa membra nutritoria obſtructiones patiebatur. Pro quibus extirpandis, medici plures plura machinati ſunt, & ita variis aperiendi facultatem habentibus medicamentis vſi ſunt, vt in fluxum mēſium copioſiſſimum eam traxerint, vnde faciei color, pallidior illi eſt redditus, & ſimilis illi, quem regio

gio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

gio morbo obnoxij pati ſolent,& ſymptomata omnia grauiora facta:corporis autem totius grauedinem, & ingẽs pondus ſentiebat,ad hæc pigra,& ſegnior ad obeunda & conficiunda negotia erat, & circa hypochondrium dextrum,non paruum grauamen perſentiebat. Pro quibus abigendis affectionibus inueteratis,poſt octennium, ad eam vocatus, in mentem reuoco, obſtructiones fieri, aut humorum quantitate, aut eorum agglutinatione, viſcoſitatéve, aut eorum potius lentore craſſitiéque item non eſſe aperiẽdum, quin prius humores purgẽtur,vacuentúrve,aliter obſtructiones augentur,& grauiores & periculoſiores euadunt, quibus propoſitis habitíſve, leniori pharmaco,purgata materia,ad apozemata deobſtruendi facultatem habentia deuenimus, quibus veluti decocto ſenæ aſſiduo vſi ſumus,& per interualla, pharmaco vno vel altero, agarico præcipue conſtante, humores purgabamus, immo ad ſectionem venæ,quæ inter digitum minimum, & anularem dextrum repit, peruenimus, ex qua ſanguis copioſe fluxit, ſed per exteriora non pauca fomenta, & vnguenta

ſunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

ſunt applicita, quæ emolliendi,& aperiendi vim habebant. Cæterum quum hæc parũ iuuarent,ad radicis ſynarum decocti potum cõfugimus, quo mane, & ſero copioſiſſime mulier hæc ſudabat,mirũ dictu,quum tamen nunquam antea etiam remediis iuuata ſudorem vidit aut ſenſit. Perſeuerauit autem quinq; ſupra viginti dies in huius decocti potu,in quorum fine,recte ſe habere dixit. Aduertendum tamen duximus, quod decimoquinto die, à potu decocti huius radicis,menſes ſui ſoliti copioſi illi ſuperuenere, qua de cauſa iuſſeram,vt à potu decocti radicis abſtineret:cæterum illa,ſalutis auida parere noluit, ſed fluentibus menſibus, etiam multum & copioſe potu decocti,ſudabat,& re vera,menſes nihil diſcriminis aut impedimenti, toto ſuo aſſueto tempore cõtraxere. Completa tamen curatione,hoc eſt, exacto vigeſimoquinto die huius decocti potus, cum recte valere diceret,ecce ſub brachio dextro ingens tumor, & prædurus, illi repente apparuit, quem nonnulli ſcirrhum,alij vero cancrum eſſe opinabantur,ſed emplaſtro maturandi

vires

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

vires habente super eum posito, breui delituit, vnde tussis ingens eam detinuit, & thoracis grauedo eam affligebat, & capitis intensus dolor eam contorquebat, quæ omnia ex humore à tumore exhalato, & resperso euenisse, mihi compertum erat, tūc vero deglutitis pilulis arabicis dictis, ei aluus recte respondit, & se sanam ab omni pessima affectione iactauit, ad multos tamen postea dies, saccharum borraginaceum sibi familiare fecit, quod ieiuno stomacho comedebat.

SCHOLIA.

In secanda vena, inter digitum minimum & anularem, secuti sumus priscos omnes medicos, veluti omnes ætate nostra superiores, quanquam non ignoremus ex hodierna hominis sectione, venam hāc propagari, ex axillari & humeraria vena, vtcunque tamen res habet, experientia ipsa quotidiana attestatur sectam hanc venulam dextram, iecinoris affectionibus opitulari, & sinistram lienis morbis, vt Aegineta clarius præ cæteris memoriæ commendauit, & ante eum Galenus libro tertio de anatomicis administrationibus, veluti sexcentis alijs locis.

Cur

Curatio nonagesimaquinta, in qua agitur de homine canina temperatura prædito, laborãte duplici tertiana.

SAlomon Sacerdos, iuuenis temperatura canina, & sicca, quum corriperetur duplici tertiana, miras circa præcordia anxietudines patiebatur, & præcipue quando paroxysmo tentari incipiebat, adeo vt in lecto non quiesceret, sed hinc inde milies volueretur: vomebat nanque, & cibum non retinebat: huic igitur, vt fugeret tantum malum, accessionis initio cibum elargiebamur, & rectius habebat. accipiebat autem panem infusum granatorum acetosorum succo, aut ptisanam, acinis mali punici ei mistis, aut panatellam, aut iusculum pulli limonis aut acerbæ vuæ succo alteratũ, cuius pulli alas & pectusculum apparente concoctione, ei dare cœpimus, veluti buglossum, aut mulum piscem, inauratámve albo iure decoctũ: à rebus autem dulcibus, & sacchareis, vtpote in bilem facile verti paratis, abstinebat: demum syruporũ vice, concesso tamarindorũ decocto, aut potius infuso, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

post succorum cõcoctionem purgatus, intra decimumquartũ diem sanitatem adeptus est. primis tamen diebus quia de costarum dolore valde conquerebatur, cucurbitulis secta cute, sanguis ex scapulis extractus fuit.

SCHOLIA.

Quum hunc canina præditum temperatura curarem, memoriæ occurrebant historiæ præclaræ Galeni, è decimo libro Meth. med. veluti ex sexcentis alijs locis suæ doctrinæ, quas ante oculos medicus doctus habere debet. Cæterum suadet Galenus lib. 1. Meth. med. cum de febre syncopali minuta Arabibus dicta, agit, carnes, apparente concoctione, elargiantur, id quod Alexander Trallianus assentitur, lib. 12. suæ rei medicæ, capit. 6. in quo de tertiana agit. neque enim hæc Hippocrati contradicunt, qui post crisim duos dies, ita vt antea ægrotos cibemus iubet.

Curatio nonagesimasexta, in qua agitur de utero gerente muliere, synocho laborante, docetúrque in febribus continuis, & ardentibus, maximam habendam esse curam gutturis, & linguæ, fauciúmue.

MVlier iuuenis, boni habitus, temperatura sanguinea, & iuris peritissimi

tiſſimi doctoris Habrahami frãci, olim in Luſitania apud Illuſtriſſimũ & Sapientiſſimũ Ducẽ Auerij, auditoris diſertiſſimi filia, cum vterum geſtaret, & ſeptimum menſem ingreſſa eſſet febri ſanguinea, ſynocho dicta, affligi cœpit. pro qua iuuanda, vocatus ipſe, eam ſumme & continuo febrientẽ, ingenti cum capitis dolore, facie tumente, vrina craſſa, & rubra inueni: quin octauũ diem ſeptimi menſis, ſuæ geſtationis, nõ ſupergreſſam noto, quibus de cauſis, cubiti venam communem ſecare iubeo, ſanguiniſq; vncias ſex demere, qui ſane ſanguis admodũ corruptione affectus erat, vt veſperi ex eodẽ foramine totidem ſanguinis vncias flui iuberem, & tunc melius habuit. minabatur autem ſanguis fauces aſcendere, & anginã gignere, vt ex dolore ab ea, circa eũ locũ percepto venabamur. Dein vero pullum acreſta & cucurbita incoctum pro victu habebat, aliquando vero ptiſanam, vel cucurbitam ipſam acreſta apparatam, vel potius ſaccharo concinnatã: oblætamenti verò cauſa, vt ſitim extingueret, iuleb violaceum affuſa hordeacea, non ſolum in aurora ſyrupi vice, ſed interdiu bibe-

bat: à clyſmis vero & balanis, omnino abſtinuimus, ſed vt bilem præcipue à ſanguine ſepararemus, ipſúmque ſanguinem purgatum, mundúmque relinqueremus, Aegyptiacæ caſſiæ atramentum parum, hordacea exceptum ſemel illi ebibendum dedimus, & tunc recte habere cœpit. Syruporum tamen vice, ſæpe vnciolam ſacchari roſacei in aurora guſtabat, & poſt eam hordeaceam aquã, aut endiuiæ bibebat, quibus leniter tractata, intra decẽ dies ſanata eſt: veluti eodem tempore adoleſcens circa Circulum exuſtum agens, qui cauſone cum laboraret, aluus illi lubrica erat, & multa liquida citrina, billioſa, & lutea egerebat, & ſanatus eſt. Sequenti modo hic cum prædicta pateretur, & non quieſceret, nec dormiſſet, ſed vires vtcunque conſtantes haberet, poſt extractum ex iecoraria vena ſanguinem vocatus ego, ſequenti die rhabarbarum, cum citriorũ & myrobalanorum citrinorum corticibus, adiecta portiuncula catholici electarij, exceptis omnibus ſtillatitia intybi, illi dedimus, quo pharmaco, recte purgatus eſt, & tunc ius pullæ ptiſanæ miſtum ebibit, & fluxus ventris ſolitus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

litus cohibitus eſt, ſemel tantum, vel bis ſequenti nocte egeſſit. Sequenti vero die rigore non antea perſentito graui apprehenſus eſt, ad quem tunc accitus, vt qui eum breui moriturum aſſiſtentes putarent, prædixi, bono eſſent animo, vt qui ægrotum ipſum, intra paucas horas ſanum viſuri erant. Nam poſt rigorem futuram febriculam, & ſudorem copioſiſſimum, ipſum totum irrigaturum, expoſiti, id quod ita eueniſſe, non ſine ingenti artis laude, obſeruarunt. Reſtat dicendum, quo magis ſeneſco, eo audacior euado, in tribuendo rhabarbaro, & myrobalanis, pro regulando ventris fluxu, febres conſequente. proinde qui artem exercent medicam diuinam, aduertant, neque Galenum hac in re, ita peſſime intellectum, cum Glauconem ſuum alloquitur, mordicus teneant, vt pro veris falſa exerceant, vt aliàs non raro iis in Centuriis dixi. Quum hæc exercebamus, Aaron Naamias, iuuenis quinque ſupra viginti annos natus, temperatura bilioſus, tertiana continua correptus eſt, ex qua curatus, recte habere videbatur, cæterum elapſo duodecimo curationis die,

cum melius haberet, & parum febrĩret, vinum quod maxime appetebat, forte ebibit, vnde intẽsius febrire cœpit, & delirare. ad quem vocatus ego, cum intense febrire, & delirare, vt ad proposita respondere nesciret, comperio, ad hæc lotium album paucum meiebat, indicium sane lethale, sed tunc vires huic pro morbi seuitie, constare videbantur, qua de re vesperi cucurbitulæ quatuor scapulis, secta cute, sunt affixæ, & sanguinis vnciæ tres extractæ, à quibus, clyster refrigerandi, & subducendi vim habens, iniectus fuit: tunc noctem insomnis transegit totam, & nũquam quieuit. In aurora vero pulsus arteriarũ imbecilliores erãt, & rerum anteactarum recordatio nulla, & facies à naturali differens, à quibus habito præsagio, & assistentibus exposito, quod hic breui moriturus esset, etiam illi atramentum Aegyptiacæ siliquæ pauco cum rhabarbaro, primi medici dederunt, quo multa stercoraria, pauca vero humorosa egessit, & eo die ex suaui musica magnum solatium, vt fassus est, persensit, sed sequenti, vitam cum morte, non sine amicorum dolore, mutauit. Sed tunc adolescens

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

cens filius Iacobi Pardi, albidi coloris, ſtudio deditus, frigore, capitis cum dolore corripi cœpit, ad quem, interpoſitis nonnullis horis, ipſe accitus, cum lenta febri tentari comperio, qua continuo corripi poſtea notaui, nullo perſentito frigore refrigerationéve, in qua poſtea lotium ſubalbidum erat, & tenue, pulſus vero rarus, laxus, ſed ſitis nulla, ſomnus multus cum corpuſculi totius grauitate: nũquam hic vomuit, ſed aluus ex ſe pituitoſa reſpondebat, quæ omnia febrem pituitoſam vigere atteſtabantur, cum qua & lumbricos implicitos eſſe augurabar, id quod ita eueniſſe, domeſtici ſeruarunt. Primis nanque diebus, à conceſſo electario ex Mixariis, Sebeſten officinæ ſeplaſiariorum appellant, immixto ſemini ſanctonico oxymelite primo macerato; decẽ oblongos, præuiuos, per interualla egeſſit, dein vero oxymelite ſæpe exhibito, & pullo gallinaceo pro victu conceſſo, pharmacum ex rhabarbaro cum agarici exiguo diluto, illi dedimus, quo multa excreuit, abſque vermibus tamen. hinc enim, elapſis iam diebus decem, adoleſcentulum hunc, blande leniterque tractabamus, ea illi dando,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

quæ lotium proliciunt, vt oxymel compositum, ius pulli, in quo apij, & petroselini radices, ipsa cum coma incoctæ erant, aut cicera, & similia, cum quibus, clysteres raro iniiciebantur, quia sua sponte aluus respondebat: sed de ventriculo soliciti admodum eramus, adeo vt iis, & tota ratione victus incidendi, & attenuandi vim habente, intra mēsem sanatus fuerit. Cæterum cum hos, & non paucos alios febribus continuis laborantes curarem: ecce Menahen Amarilius, mercator Thessalonicensis, tertiana continua afflictabatur, & ex venarū interna parte multus illi confluebat humor acutus biliosus, quem per secessum remittebat, vt quinquies & sexies quotidie egereret biliosa, liquida, & acria, ad hæc singultū patiebatur, non propter plenitudinem, non propter inanitionem, sed verius ob acredinem ipsius humoris ventriculum infestantis, quem forte vir hic facilis sensus habet cū quibus siti cum intensa, linguam crassam & aridam habebat, & difficulter deglutiebat, & in gutture impedimentum quoddam persentiebat, & caput valenter dolebat. Cæterum cū nonus huius morbi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

morbi ageretur dies, & à medico is purgatus ſatis eſſet, veluti à natura ipſa, vocatus ego, huic iecur vnguento ſantalino refrigerari, & ad os ventris apponi vnguentũ roborans & refrigerans iubeo, & clyſterẽ refrigerãdi vim habentem iniiciendum curaui, quibus ſequenti die recte habuit. Febris fere nulla erat, ſitis parua, ſingultus in totũ abolitus, & bis tantum egeſſit. Sed iam audi, eam partem, pro qua curationem hanc moliti ſumus: cùm vir hic difficulter deglutiret, eius illico aperto ore, fauces conſpeximus, quas ſumme inflammatas cum gutture comperio: qua de re inter cætera remedia, & gargariſmũ deſcribo, & ad guttur, ſiue ad trachęæ arteriæ caput & ad eius vicinas partes vnguentum foris imponendum mandaui, videlicet, roſaceum, vel huius vice, oleum omphacinum roſaceum, vel violaceum, vel Galeni ceratum, refrigerans dictum, aut ſuccum aliquem ex refrigerandi & humectandi facultatem habentibus herbis. Cuius rei, duo aſſiſtentes medici admirati ſunt, vt qui nuſquam apud quenquam id legerant, nec à quoquam in praxim adductum viderant,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

optimum tamen esse remedium collaudarunt. Ego vero eorum magis sum admiratus, vt qui remedium tam præstans & singulare ignorarent, à Galeno primò commendatum, & postea ab eius enarratore Auicenna receptum, & à doctissimis Italiæ medicis, in continuam praxim tractum. Galenus nanque libro quinto Meth. med. capit. 12. cum asperæ arteriæ vlcera curat, non tam medicamentis intus receptis, difficultérque diffluentibus, quàm topicis remediis vtitur, vt alibi quoque non rarò. Ergo non ab re erit, in faucium, & gutturis, siue asperæ arteriæ capitis, inflammationibus, localibus remediis, quæ refrigerandi, & humectandi vim habeant, medici vtamur, sed etiam partibus ipsis non inflammatis, remediis vtamur, quibus eas ab inflammatione liberemus arceamúsve. Sed hæc forte Auicenna Galenum sequutus, lucidius exponit, ignorantibus iis, qui Auicennã ipsum mordicus tenere putant. Auicenna nanque cap. de Causonis, siue ardentis febris cura, vt noscatis, ait, & oportet, vt seruetur anhelitus eorum, & non permittãtur thoracis partes spasmo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

mo affici. quæ verba non raro Galen. inculcat, vt in ardentibus febribus, thoracis, tanquam caliditatis fornacis, diligentem curam medicus habeat, fomentis, & irrigationibus continuo vtendo, & vt Trallianus ait, raro frigidis, vt quæ intus calidum remittunt, nunquam tepidis, quia laxant, sæpe vero calidis actu, potentia vero frigidis: sed mea sententia, cum calor ingens est, non raro, actu frigidis vti consentaneum est, vt ex Auicenna & Galeno ipso docemur. Cæterum ex pectoris particulis nulla facilius conuulsione tentatur, quàm trachææ arteriæ caput, primus bronchus dictus, ad quem, tanquam ad supremam arcem, & caminum, pessimi, & acres fumi ascendunt, & inde consortij lege ad cerebrum, in quo erysipelas, aut phlegmone non difficulter gignitur. non ab re Auicenna capite de nigredine linguæ exortæ à febribus, fen. prima libri quarti, ait: oportet, vt non dimittatur super linguam nigredo, immo fricetur cum eo quod scis, aliter eleuabuntur ad caput vapores maligni, & facient cadere in sirsen, hoc est, capitis phlegmonem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

nem. Sed hæc forte melius, & propo-
ſito noſtro conuenientius tradit Aui-
cenna ipſe, ſequenti cap. 31. in quo a-
gitur de conſtrictione anhelitus fe-
brientibus veniente, ad hunc modum:
Conſtrictio anhelitus accedit eis, aut
propter ſpaſmum & ſiccitatem, quæ
accidit eis in lacertis anhelitus, aut
propter materiam præfocatiuam, deſ-
cendentem ad guttur eorum, aut pro-
pter debilitatem quæ dominatur ner-
uis venientibus ad membra anhelitus:
& prima quidem curatur cum vnguen-
tis, vel emplaſtris humectantibus, & ſe
cunda cum eis, quæ prohibent ſtran-
gulationem, & tertia, cum æquatione
complexionis in cerebro, & inunctio-
ne colli, cum eis, quæ infrigidant, &
humectant: & ſupra pectus etiam ex
eis, quæ ſunt ſicut raſura cucurbitæ, &
portulacæ, & ſantali, cum oleo roſa-
ceo, & ſimilibus, quæ omnia conuin-
cunt, opus noſtrum à præclaris medi-
cis frequens vſitatum, & in quotidia-
nam praxim eſſe habitum. quod ſi hæc
illis non placerēt, ſed vt puto placent,
ad eorum Rutgerium eos relegandos
ſtatui, qui, vt audio, in cura cauſonis,
hæc à nobis actitata, agenda ſuadet.

Cura

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

Curatio nonagesimaseptima, in qua agitur de uomitorio medicamento, quo quidam à coli affectione sanatus est.

VIr robuſtus, inſtante canicula, coli dolore infeſtiſſime cruciabatur. contra quem variis clyſmis, & aliis nõ paucis topicis remediis, vſi ſumus, ſed abſque profectu vllo. qua de cauſa, cũ ægrotus maximo in periculo eſſet, ad vomitoriũ medicamentũ hoc confugi; & ita contulit, vt illico ſe ſanum ægrotus dixerit, habet autẽ remedium ſic, ℞. ellebori nigri, ſeminis anethi, cumini, raphani, an. vnc. mediam, excipiantur tribus libris aquæ & fiat debita coctio, & coletur, cui poſtea adde rhodomellis vnc. ij. & fiat vomitoriũ, ex quo tepente, libras fere duas ebibit, & quieuit, ſed non multum poſtea ita multa vomuit, vt à dolore internecante liber & ſanus illico euaſerit.

Curatio nonageſimaoctaua, in qua agitur de tertiana multo cum humore crudo os uentriculi infeſtante, quæ plerunque interficit, & Auicenna febrem ſyncopalẽ humoroſam appellat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

IEhuda Abarbanelius, magni illius Iehudę, ſiue Leonis Abarbanelij Platonici Philoſophi, qui nobis diuinos de amore dialogos ſcriptos reliquit, nepos, quum ob peſtem Theſſalonicæ graſſantem, ad muros iuxta Calabros cum eius familia ſe diuerteret, & ibi per menſem maneret, atque poſtea in domũ ſe reciperet, non tam ipſe, quàm cæteri cum eo agentes tertiana epidemica ſunt correpti, is vero ætate viginti ſeptem annorum, temperatura pituitoſus, obeſus, nullo fere exercitio corporeo deditus, inchoante canicula, tertiana vt dixi, corripi cœpit, magna eius crudorum ſuccorum copia, os ventriculi infeſtante, offendentéve: ſingulo nanque tertio die acceſſione afflictabatur ſyncopali grauiſſima, à qua nec die quietis mundus euadebat, immò eo ipſo quietis die veſperi abſque rigore febris inualeſcebat, quæ cum paroxyſmo ſequentis diei mutuò ſe confundebat, miſcebátve, vt tertia acceſſione euidentius à nobis perceptum fuit, noctu nanque animi defectus, & ſymptomata grauia illi euenere, vt tunc de obitu timor eſſet, vt ab aſſiſtente medico, quem practicum,

hodie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

hodie, Neapolitani præcipuè, appellant, accepimus. Cæterum huic, primis quietis diebus, caſſiæ Aegyptiacæ atramentum ad drachmas duodecim, ſaccharo tantum obuolutas dederamus, quibus multa & varia egeſſit. Porrò elapſo quarto paroxyſmo, cum pulſus varius eſſet, & non recte conſtaret, vt in hoc contingit morbo, & Gal. recte notat, immo caprizans videbatur, & aliquando vermicularis, & formicans, ab omni vacuationis genere vacaremus conſulimus. At quum pectora veneni, & contradictionis plena vbique habeantur, quidam ſe hunc curaturum, ſi modo ex rhabarbaro, & aliis ſimillimis medicinis confectum pharmacum ægrotus biberet, pollicitus eſt, ignorans alioqui, magnam crudorum ſuccorum molem os ventriculi infeſtare, pro quo curando morbo, ab omni vacuationis genere manifeſto abſtinere, ſummũ erat remedium. annuit tandem contradicenti ægrotus, & pharmacum ebibit, me alta voce clamante, demum ſequenti die poſt multa egeſta gelidus factus, ſuũ diem obiit, non ſine doctorum hominum dolore. Philoſophiæ nanque vt obiter

hoc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

hoc dicam, apud ſe librum iuſtæ magnitudinis, quem auus ſuus compoſuerat, reſeruatum habebat, cui de cœli harmonia titulus erat, non niſi Longobardicis literis inſcriptus, & quem bonus ille Leo, diuini Mirandulenſis Pici precibus compoſuerat, vt ex eius procemio elicitur, quem librum ego non ſemel percurri, & legi, & ni mors immatura nepoti huic ita præueniſſet, eum breui in lucem mittere decreueramus, eſt ſane opus hoc doctiſſimum, in quo, bonus ille Leo, quantum in philoſophia valebat, ſatis indicauerat, ſcholaſtico tamen ſtilo inſcriptum. Cæterum vt finem huic curationi imponamus, huius vxor, & filiolus annos natus decem, & ſororius, omnes eodem morbo correpti, ſani euaſerunt, ex ancillis tamen cum hero, tunc quædam occubuit. porrò Moyſes Pardus tunc tertiana correptus fuit. Qui & ipſe ſyncopali acceſſione afflictabatur, non quidem ob crudorum ſuccorum præſentiam in ventriculo, ſed potius ob bilioſorum humorum ad ipſum ventriculum defluxum, à qua ſanatus eſt, eo modo tractatus à Galen. edocto. 12. libro Meth. med.

med. postquam primum hunc prędi-ctum carnificē morbū, curare docuit.

SCHOLIA.

Ex tertiana vbique omnes fere euadunt, referente sic Hippocrate, libro primo de morbis vulg. tertiana exquisita, cito iudicatur, nec est lethalis: sed Thessalonicæ, ex ea plerią; mori contigit, vnde Thessalonicenses admirantur, conqueruntúrque quod illis eueniat id, quod aliis raro euenire soleat. Sed nunc mortales ij admirari desinant, quum iuste illis eueniat, id quod aliis raro euenire cōtingit, multis de causis. Prima, quia raro hodie tertiana, quæ non pestilentis seminij aliquid habeat, comperiatur, præcipue post pestem immanem quãdam, quæ ab hinc paucos annos, non solum Macedoniam hanc, & in ea contentam Thessaliam, sed vniuersam Græciam, & Thraciam, vastauit, depopulauítve: quæ lues pestica fere continuo grassatur. Raro autem pestis turcas, & cum eis habitantes, inuadere non solet, vnde omnes morbi epidemici, & pestilentes dici merentur. Sed hoc missum facio, vt communẽ, & publicam causam habens, & priuatam siue secundam inquiramus causam. Raro autem Thessalonicæ tertiana siue exquisita siue non exquisita, simplex habetur, multis & variis de causis, quia populus multum laborat fatigatúrve in obeundis negotiis, præcipuè in

concinnandis pannis,pro quibus inficiẽdis, lotium putidum tractant, item quia multum ij ingerũt, & variis, & multis crassum & pessimũ adgenerantibus succum cibariis nutriantur;aluntur autem continuo fere bubula,brassica, aut ciceribus , aut oliuis viridibus , aut oryza,aut farre, aut tritico , aut melongenis, aut huiuscemodi aliis eduliis pessimis:condita item,artocreis, id est; carne massa incrustata, veluti piscibus massa coopertis , immo eadem mensa, & piscibus, & carnibus melle conditis vescuntur,veluti caseo,lacticiniis, vel melius lacteis,lentibus , & omni genere bellariorum massa,& caseo cõfectorum, vt varia alia pessimos & crassos succos gignentia, prætercam. Vnicam tamen causam tanquam cæterarum omnium alpham, adiiciam , quia ij gelu fere toto anno pro potu habent , à medio autem Aprili, ad Octobris finẽ, omnes qui fere centum millia animarum Thessalonicæ habẽtur, gelu pro potu familiare habent , vt non ab re, publice prostent vigintiquinque officinæ gelu tantum venditantes , quæ hoc dicto tempore, duo millia ducatorum,& plura corradũt, vnde mirari non est , si horum stomachis succi crudi & frigidi aggerentur,& congesti fiant, qui cum præsentes in ore sint ventriculi , non ab re est,si qualibet cum febri, vim & molestiam ventriculo ipsi inferant , vnde syncopis

stomachica

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

stomachica oritur, morbus sane carnifex, & periculosus, prout Galenus testatur libro 12. Methodi med. cui Auicenna subscribit fen prima libri quarti, capite sexagesimo, tractatus secundi, in quo agit, de cura febris cum syncopi humorosa. Fit autem, vt rem hanc exacte tractemus, syncopis stomachica hæc, aut syncepalis accessio hæc stomachica, quia humorum crudorum quantitas, & crassities, os ventriculi premit grauátve, item propter ipsius ventriculi exactiorem sensum, syncopis similis oritur. quibus adde, quòd crudorum hæc moles succorum, poros, & vias, per quas transpiratio fit, obstruit, ex qua obstructione natiui caloris suffocatio consequitur, & syncopis exitialis, & consequens humorum confusio & miscella, & tandem obitus. Non est igitur mirari, si quis tertiana laboret, & syncopim hanc simul patiatur, è viuis decedat, vt sæpe Thessalonicæ contingit, & non raro alibi. Cæterum per indicia cognito morbo exitiali hoc, qui quauis cum febri complicari potest, vt ex Auicenna depromitur, dignum duximus inquirere, quo modo curari debeat, quia in hoc ingens opus, & labor est. variant nanque grauissimi medici. Galenus nanque libro 12. Metho. med. iubet morbum hunc curari, non pharmaco, non sanguinis missione, sed potius frictionibus, & inedia,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

ac mediocri somno. Sic enim ille citato loco, ne inuestigando fatigeris, pro compendio ait: Qui ex copia crudorum humorum vnà cum oris ventriculi offensione febricitant, ij neque mißionem sanguinis, neque purgationem tolerant, cum tamen vacuationem desiderent. Quare eis vacuatio per frictionem solam administratur, ergo linteis mediocriter asperis, statim in ipsis auspiciis morbi fricādi sunt, à cruribus superne deorsum: debet enim radi ab his cutis, cùm simul & calefieri per eam & digeri corpus postulet, dein tota brachia, simili modo, ab humeris superne deorsum: vbi vero artus omnes abunde iam calere videbuntur, & metus fuerit, ne quis ex multitudine frictionis, contusa iam carne, superueniat laßitudinis sensus, oleo relaxante vteris quod genus est sabinum: ab adstringente verò abstinebis, cuiusmodi Hispanū existit. Hyems verò si fuerit, nihilo deterius sit, si ad digerentium aliquod transieris, quale sicyonium est, aut etiam chamæmelinum. vbi igitur oleo membra ipsa abunde fricueris, oleum est detergendum, atque ad spinam dorsi transeūdum, quam totam pariter fricare, primùm quidem sicca frictione, pòst oleo, expedit. Ab hac rursus ad crura te conferes, & ab his ad brachia, denuóque dein ad spinam, sic totum diem agens, in domo lucida, & temperata. Sanè mulsa, in qua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

qua coctum hyssopum fuerit, his est aptissima, qua sola primis tribus diebus vtentur: ipse verò eo tantùm tempore, dictam intermittes frictionem, quo somnus hominem occupauerit, ad quem etiam alliciendum, & frictio vberior facit. Cæterum somnus vberior his minime est salutaris, cum nec crudos succos digeri sinat, & viscera reddat grauiora. Sed si quis alius affectus est, qui somnum & vigilias modicas postulet, hic profecto in his est: quippe somnus concoquit, vigiliæ digerunt, quorũ vtroque est opus iis qui ex multitudine crudorum succorum ægrotant, ac si pulsus his paruus admodum infirmúsque sit, aut etiam supra hæc vehementer inæqualis, extremum periculum indicat, nec quicquam præter iam dicta, moliendum est: sin verò mediocriter sit robustus, nihílque intercisus videatur, si sua quidem sponte aluus commode non deiiciat, soluenda est, mulsa iniecta est. Quod si maior iusto superfluorum impetus ad aluum citetur, principio quidem percoquere mulsam amplius oportet. Ea nanque sicut aluum minus subducit, ita magis nutrit. Post hæc si superuacua largius descendant, nec sic quidem sistenda, sed exhibendus pro aqua mulsa ptisanæ cremor est: si verò fluere pergant, alicæ sorbitione ægrum nutries, si pulsus interim ad imbecillitatem, vel inæqualitatem, vel parui-

tatem mutentur: panem imbutum diluto vino porrigere conuenit, vtique si nec ventriculus, nec iecur laborarent phlegmone, quando si hac infestentur, corpore crudis succis referto, salus deplorata est, pulsibus sic immutatis: minime autem vtendum cataplasmatis, aut perfusionibus est, prius quàm superuacua magna ex parte partim vacuata sint, partim concocta, interimque sola mulsa, in qua coctũ hyssopum sit, vsque ad septimum diem vtantur: siquidem longißimam sic affecti cibi abstinentiam ferunt, corpore scilicet ex crudis ipsi, quos continet, succis concoquendis alito. Verùm si aluus impense fluat, vel æger mulsam fastidiat, ad ptisanæ cremorem est transeundum: sin hunc quoquo auersetur, alica ad eundem quo ptisana modum ei præparabitur: neque enim eis qui sic sint affecti acetum incommodum est, immo sicubi crudos affatim succos esse animaduerteris, oxymeli aßidue pro mulsa dabis, si quidem æstas sit, & æger frigidæ assuetus, frigidum: sin hyems autem, omnibus calidum, maxime verò pulsus paruus, tardus & rarus, frigidos subesse succos ostendit. Sane propositis aduersißima sunt, tum balneum, tum aer ambiens, quoties vel nimium calidus est, vel frigidus. itaque vt lauandi hi non sunt, sic & reclinandi in domo sunt, æstate quidem, quæ frigeat, hyeme, quæ

quæ caleat; læduntur nanque non parum ab vtroque excessu. atque hæc quidem agenda sunt tibi, vbi à primo die curationem susceperis. Si autem ad eos, quos iam premit syncope accitus fueris, si ea quæ retuli loca phlegmone vacent, panem exhibebis non multum, eúmque ex vino aliquo, quod celerem in corpus digestionem adiuuet, statímque ad frictiones venies, quas, vt diximus administrabis, ac si quidem cæli status sit vehementer calidus. cum frigida vinum dabis, cum calida autem mediocriter si temperatus. Quæ tamen secundo & tertio dabitur potio, omnino calidam exhibendam curabis, vtq; succorum crudorum concoctionem adiuuet. Cæterum iis quibus ex crudis humoribus syncopes periculum imminet, sane falernum tanto iam vinis memoratis præstat, quanto tum melioris est succi, tum etiam calidius, vtpote quod & velocius illis digeritur per corpus, & crudis succis concoquendis auxilio erit. In summa verò, quibus ex abundantia crudorum humorum syncope incidit, iis crassa vina, ceu noxia, aquosa ceu parum efficacia, fugiẽda sunt, deligenda autem eorum sunt media, quæ flaua existant, & calida. Hæc Galenus, citato à nobis loco, & libro primo Artis curatiuæ ad Glauc. à quo Paulus Aegineta, libro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

2. *suæ medicinæ, cap. 37. nec transuersum vnguem discedit, in quibus, vt audistis, ait, morbum hunc non curari, nec purgatione, nec sanguinis mißione, sed potius inedia, & frictionibus, mediocríque somno, & potu vini generosi, vt cætera taceam. Porrò in hæc Galeni dogmata, siue decreta, Alexander Trallianus, Stephani filius inuehitur, & ea falsa esse alta mente contendit: sic enim ille libro duodecimo suæ medicinæ Andernaci versione, ait, Curandi sunt, qui ex crudorum humorum copia in syncopem incidunt, tenui victu, atque omnibus, quæ extenuare possunt. Salubre igitur est, quantum ad copiam attinet, vacuationem per sectam venam moliri, eámque rursus iterare, immo non permittere, vt humores crudi rursus in corpore redundent: metus enim est, ne vires prostratæ humorem crudum nequeant concoquere, & distribuere. Satius igitur arbitror, vt vacuationem potius vitemus: sin autem humor vsqueadeo superauerit, vt periculum sit ne vires suffocentur, non absurdum est tunc ex copia modicum subtrahere, & grauamen leuare: videmus enim plerunq; id etiam in igne euenire: quippe cum is propemodum à viridibus lignis extingueretur, subinde paucis ademptis rursus illuxit, & iis, quæ ipsum suffocabant, superior euasit. Quapropter si vires robustæ, & copia quæ offendit, admo-*

dum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

dum ampla fuerit, in eum modum est agendum: sin autem imbecillæ fuerint, & cruditas multa subsit, frictionibus incumbendum, atque iis, quæ sensim extenuare, ac discutere crudósque humores & incoctos possunt concoquere: tale vero est chamæmelum, vt quod rarefaciat, dissipet, & causas morbi concoquat. At frictionem incipere conuenit, à cruribus deorsum, deinde ad totam spinam, & brachia transeundum est, postea rursus à brachiis ad inferiores partes, & pedes, ídque frequentius faciundum est, ita vt virium ratio habeatur. Cum enim nonnulli sæpe immoderatam magis frictionem adhibuissent, vires subito digestæ, dissolutæq; fuerunt. Ego ita quendam & inscitia fricantium in syncopem prolapsum conspexi: iusserat enim ille continue integrum diem & noctem ipsum perfricari, & à cibo omni ad quintum vsque diem abstinere: deinde cum impie hoc ipse faceret, æger qui non potuit vtrunque, tum defatigationem, tum inediam in alios quinque dies tolerare, syncope interiit. conueniebat enim meo iudicio, eũ qui tam immoderata frictione, & acribus oleis in vsum adhibitis, tantam cruditatem discutiendam putabat, non prorsus à cibo ægrum continere adeo, neque rursus nimium eum grauare, sed ab immoderata frictione desinere. Nam vbi fames, laborandum non est, sicut inter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

omnia, hoc quoque prudens ille senex pronunciauit, haud noui quid etiam diuinißimo Galeno in mentem venerit, quod ita faciundum esse præcipiat: frictionibus autem immoderatis vtendum, oleúmque sicyonium inducendum, ac inediam imperet. Nam hyssopum ipsis vnà cum modico melle bibere præcipit, nihílque aliud ad septimum vsque diem assumere. Quis ò Dij immortales, vires adeo validas esse cogitare poterit, qui simul omnia & inediam, & frictionem pariter ferre queat? Mihi sane melius videtur & moderatius perfricare, & rursus nutrire ad vires respiciendo, cremore ptisanæ, aut alicæ cum oxymellite, & pane in vinum tincto, vbi vires admodum imbecillæ appareant. Nam vtrunque faciendo, vt interim sane ex copia humorum non nihil per fricationem dißipemus, deinde rursus commodum alimentum quod concoqui facile, & in partes corporis distribui poßit, substituamus, tum vires conseruari, tum crudi humores probe concoqui poterunt. Hactenus Alexander, qui in cæteris, hoc est, vino, & balneo, hoc in morbo conuenientibus, cum Galeno est, vt legenti manifestum euadit. Suggillat igitur, atque irridet Alexander Galenum, vt qui non exacte nouerit affectionem hanc curare. Cui Alexandro postea adstipulati sunt Razes

libro

libro 16. sui Continentis, & Auerrois, libro sui Collectorij, veluti nonnulli Neoterici: Nos vero quid sentiamus, pro tanto, & tam difficili morbo curando, dicere non grauabimur, & eo magis, quia ex eo mortales plures vita decedunt, quia forte pauci medici difficulter morbum ipsum & eius curationem norunt. Scire igitur liceat, febrem hanc ex crudorum humorum copia, cum stomachi offensione fieri, proinde febris hæc aut pituitosa est, aut spuria tertiana, aut composita, vel complicata, vt hemitritæum referat: interpellata tamen semper fere est, vnde in accessione stomachica, syncope euenit, quia humores mouentur, & eo maior, quo maior contingit putredo, & stomachi ipsius maior sensibilitas, vnde pulsuum varius fit motus, paruus, tardus, & rarus: si continua tamen febris hac cum syncopi stomachica euenerit, breui ægrotus mori contingit, & eo breuius, si visceris alicuius particula inflammatione offenditur. Plerunque tamen febris hæc, vt dixi, interpellata est, cuius paroxysmus, vt Galeno placet, plerunque ad vesperam affligit, veluti & noctu, rarò verò in aurora, vsque ad meridiem. Ego verò nonnullos ex hac immani febre correptos notaui, qui non simplici febre corripiebantur, sed potius tertiana spuria, alia pituitosa febre quietis die affligente,

affligente, vt in hoc contigit Abarbanelio, & Solomone Seneore. Erant autem homines ij obesi, & quibus aqualiculus prominebat, pleni multo succo crudo. Horum primo sanguis ex vena brachij extractus fuit, & obijt; huic vero de quo agimus, venæ sectio celebrata non fuit, sed bis per pharmacum purgatus fuit, & quoque obijt. Proinde hîc commendatum, immo testatum relinquo, vt cum primum medicus ad hanc carnificem, & exitialem vocatus fuerit febrem, ab omni vacuationis genere se abstineat, & se totum Galeno concredat, quum diuinissimus, & à Deo, propter humanam salutem in lucem missus fuerit. Sic enim medici cum Galeno exercendo, ægrotantes ab orci faucibus liberabunt, & populi calumniã effugient. Hãc vero febris curandæ methodũ, vt verã, paucis quoque cùm Glauconem philosophum alloquitur, absoluit, inquiens, Qui verò humorum multitudine animo deficiunt, haud ita curantur: verùm illorum artus plurimum fricandi sunt, calfaciendi, ac ligandi. Cæterùm à vino, & cibis temperare debent, atque etiam à balneis, si febris adsit: contenti mulsæ potu, in qua thymum, origanum, pulegium, vel hyssopum concoctum sit, confert autem & acetum mulsum. Hactenus Gale. breui, quæ libro Meth. med. perample tractat, dixit. pro quibus intelligendis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

gendis etiam pauca hæc audire ne grauemini. Ii qui crudorum humorum multitudine laborant, vacuari desiderant: cæterum cum sanguinis missionem, & pharmacum non ferant, alia vacuatione indigent: non enim sanguinis missio illis conuenit, quia ea humorum cruditas augebitur: neque pharmacum purgans, quia ei humores crudi, & multi nõ parent, sed resistunt, & eo magis, quo humores crudiores & magis rebelles sunt: & purgans medicamentũ in attrahendis eis generosius & potentius habebitur. hac enim mutua altercatione, syncopes & exolutiones, ac vertigines, vt multa alia id genus incommoda eueniunt, qua de re, cum purgatio, & sanguinis missio, pro hoc curando morbo exerceri non possunt, alia vacuatione vtamur opus est, vt ea quæ frictione, calefactione, & ligatione partium extremarum, absolui solet, vt abunde ex Galeno dictum est. At Alexander, & cæteri eum sequentes, qui sanguinis missionem pro hoc curando morbo exercendam iubent, vt ego credo, ingens virium robur præsupponunt, quo præsente, fortè nec Galenus eam abnegaret, aut saltem per pharmacum purgans, magnam humorum peccantium vacuationem, modo syncopis aduentum non timeat. & vt verum dicã, ita Galenus ait: Qui multitudine crudi succi grauatur, hunc si modo

iustam

iustam semel vacuationem ferre posset, nec metus aliquis syncopes impenderet, semel arbitror vacuatum, à morbo explicaremus. Ex iis igitur Alexandrum vnanimem, & concordem cum Galeno iudicate. At quia raro, vel nunquam febri hac syncopali humorosa laborantes, viribus constent: ea de causa hortor, ne à Galeno transuersum vnguem discedamus, sed inedia, & frictionibus, clysmis, oxymellite, & similibus curationem absoluamus, in qua & vomitus ciēdus est, quanquam raro ob succorum tenacitatem grauedinémque vomitus euocetur fiátue; indiciū non paruum, neq; contemnendum pro hoc dignoscendo morbo: sunt nanq; ij nauseabundi, & stomachis grauati, sed non vomunt, ructus tamen sæpe edunt: quòd si vomerent, vt etiam aliquando illis ventris fluxus contingit, haud parua salutis spes esset. Cæterum etsi Alexandrum conciliatum cum Galeno à nobis audistis, nunc verò vt Alexandri sequaces satisfacti à nobis discedant, & illustrioris doctrinæ gratia, paucula hæc subiungam: Iis qui hoc exitiali morbo laborant, frictionem simul & inediam iniungere, inconueniens maximum non est: quia cum ij crudorum succorum copia abundent, facile inediam tolerant longam, nec inde eorum vires dissoluuntur, corpore scilicet, ex crudis ipsis, quos continet succis con-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

coquendis nutrito, id quod aliјs affectionibus non euenit. Manet igitur Galeni recta, vera & indubitata curandi via, quam omnes insequi debemus, quia eam ægrotantes ij facile ferre possunt, & ea sani euadent. Et non immeritò Auicenna hanc Galeni doctrinam, vt veridicam recipit, & ei subscribit citato à nobis loco, vt legenti notum euadet. Receptui igitur canentes, non est mirari, si ex tertianis spurijs, quibus syncopis stomachica familiaris est, multis de causis Thessalonicæ multi moriantur, vt alibi quoque euenire poterit, si modo tertianis, stomachica syncopis, aut syncopalis oris ventriculi affectio dicta, complicata, coniunctáue fuerit: speramus tamen deinceps, modo medici Galeno additi sint, similes ægrotantes superstites euadant, neque ex multis vnus periclitetur. quod Deus Opt. Max. annuat.

Curatio nonagesimanona, in qua agitur de febre cum syncope, ob tenues succos ocyßime exhalantes, ueniente, quam, febrem syncopalem minutam, recentes uocant.

OPportunè hîc, vt euidens & clara prædicta curatio euadat, occurrit Bayazetus Rhais, Constantino-

politanæ nauis nauarchus, homo Turca, temperatura biliosus, compositione gracilis, ingeniosus siquis alter, & diues satis, ac liberalis: qui post varios casus, labores, & vigilias, ac nauigationes non raras, in febrim lapsus est biliosam exacte peracutam, cum syncopi, quam neoterici medici, minutam syncopalem appellitare solent. Vexabatur autem hic febre ardentissima, prædicto cum symptomate, quod comitabantur pulsus varij, inæquales, & ad summum, malum indicātes, lotium nanque igneum, sed lucidum erat, demum, breui huic facies talis fuit, qualis ab Hip. similis mortui faciei describitur, & quam Gal. libro 10. & 12. Methodi med. cum de hac agit febre, silentio non præteriuit. Cæterum huius vniuersum corpus madores quidam, & spirituum exhalationē attestantes occupabant, & inde anxietudines, exolutiones, inquietudines, insomnia tumultuaria, & id genus alia, sinistra omnia erant. pro quibus omnibus profligandis, abigendísve, & ægrotante ipso restituendo, sic Galeni doctrina muniti, orsi sumus, omni ratione curantes, vt succorum materiam crassiorem

rem reddamus, & cutim densemus, & exhalationem inhibeamus, ídque tam iis quæ foris admouentur, quàm iis quæ intro sumuntur. Aer igitur frigidissimus est factus cum aquæ putealis frigidissimæ irrigationibus, cui admixtum erat acetum rosaceum & stillatitia rosacea, tum fonticulis ex eadem frigidissima aqua paratis, obsitis ac circumsitis cannis, vitibus, & foliis cucurbitæ, platani, in hac Macedonia abundantissimi, & castanearum arboris, veluti vnedonis, arbuti dicti, & ruborũ, & lentisci, & salicis, & similium arborum, & fruticum ramulis, veluti humi fusis rosis variis, & violis aut nymphææ vtriusque floribus, aut vitium capreolis, aut huius generis aliis frigidis, sed ex fonticulis ipsis, aqua ex alto supra peluim cadebat: Nã & hoc, Galeno authore, somniferum est. demum aer ita arte frigidus paratus fuit, vt non solum respirando interiora refrigerabat, sed exteriora densabat, cogebat, & coarctabat. Cæterum cum aer sufficiens non erat per exteriora omnia absoluere, huius corpus vnguentis illinebamus quæ refrigerandi, & condensandi, & astringendi vim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

habebant, qualia ſunt, roſaceum, & Gal. illud omnium quæ humectant & refrigerant ſimpliciſſimũ medicamen, refrigerans ceratum dictum, & ab ipſo Galeno deſcriptum cum alibi, tum libro 10. Meth. med. cui quandoque admixtum erat vnguentũ ſantalinum, & populeon, veluti rubearum roſarum puluis: ſed & thoraci & cordi epithemata facultatem refrigerãdi habentia ſæpe admouebamus, immo ſubucula, ſiue camiſia irrorata ſtillatitia roſacea ſantalis mixta, ſæpe veſtiebatur, quæ omnia machinabantur pro ſudore compeſcendo, & ſuccorum, & ſpirituum ſiſtenda fluxione continua, exhalationéve. Cætera vero, quæ extrinſecus occurrũt ſilẽtio prætermimus, & ad victum accedimus. Qui igitur ita ſe habent, paulatim & aſſidue nutriendi ſunt, proinde hic cum imbecillis erat, paulatim nutriebatur: dabamus autem illi panẽ vino granatorum acetoſorum imbutum, veluti ius pulli, margaritarum, & coralorum præparatorum puluere apparatum, in quo etiam ſorbitio, Italis panatella dicta, ex pane albiſſimo, ſimilagineo dicto, & qui difficulter diffluit, multo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

coriando recēti misto concinnabatur. desiderantur autem in hoc morbo, cibaria, quæ non facile diffluant, vt putredini resistant, vt suadet Gal. qui & vitellos ouorum, veluti fructus austeros, putredini nimiæ obnoxios concedit: & hac de re nos huic pomum granatum lubenter dabamus, veluti conditum trium santalorum, & diamargariton, non minus, ac pro potu frigidam, aut gelidam iulepo violaceo mistam: ex medicinis vero, tantum mollibus refrigerantibúsque clysteribus vsi sumus, præcipue hordeacea, oleo violaceo, saccharo, & succo cucurbitæ compositis. Quibus omnibus leniter tractatus ægrotus, intra quartum diem melius habuit, & morbus sæuitiem suam exuit. Profuit autem tunc succorum concoctio, post quam Galenus in hac curatione carniū esum admittit concedítve. Qua de re nos pullorum carnes limonis acredine; aut succo acerbæ vuæ conditos, liberalius concessimus, exemplum summum à medicis sumendum, vt in scholio apparebit. Tunc vero vinum album optimum, aut vermiculū austeritatis, non nihil habens, aqua dilutum, huic, Ga-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

leni conſilio, propinauimus. quibus omnibus intra decem dies ægrotans hic ſanitatem conſequutus eſt. Sapiens Catalaunenſium, iuuenis natura bilioſus, huiuſcemodi febre corripiebatur: nam quum afflictabatur acceſſione, os ventriculi multum dolebat, & ſyncopim patiebatur, & bilem vomebat, & aluus dura illi erat, & non egerebat: erant autem huic renes, & iecur calidi. ad quem accitus ego; bilis fluxũ eum à iecore ad os ventris venire, & inde ex eo ſymptomata orta, noto: quæ etiã purgatione habita & remediis propitiis adhibitis, ad ſeptimumdecimum diem perſeuerarunt, qua de re, iuſſi iecur, & eius os ventris, ſantalino vnguento illini, & renes cum vniuerſa dorſi ſpina ex roſaceo inungi, ſimul vt ante horã paroxyſmi ægrotus cibaretur, & optimũ ſed dilutum vinum biberet: quibus paucis, ſequẽti nocte ægrotus melius habuit, nullum nanque dolorem paſſus eſt, ſed ſua ſponte aluus reſpondit: indicium quòd bilis ſolita os ventris offendere, in inteſtina delapſa eſt; deſiit autẽ oris ventriculi dolor, & inteſtina bile citata ſuo fungebãtur officio; & tunc quoque ciborum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

rum fuit appetētia. Cæterum propulſato, extinctóve ventriculi dolore, de renum intenſo dolore cōqueri cœpit, fortè deriuato humore obſtructio in renibus facta eſt, à quibus arenam non paucam tunc in lotio mittebat: ſed poſtea, ad os ſacrum dolor peruenit, in quo ſedem non paucos dies habuit, vt de phlegmone dubium eſſet, ſed variis clyſmis, & remediis aliis adiutus, euaſit, & in quartanã lapſus eſt, quam paucos menſes paſſus eſt.

SCHOLIA.

Febris hæc, quia ob prætenues humores cito exhalabiles euenit, præcipue cum ſyncopi, ab Auicenna, & eũ ſequentibus, minuta ſyncopalis appellitatur: contraria nanque febris hæc humoroſæ ſyncopali habetur, præter quam in ſyncopi: in hac vero ſicut in alia, ſyncopis reperitur, qua de cauſa cum cōtrariæ ſint, contrario modo curantur. vt autem ſyncopali humoroſa laborantes, paulatim & aßiduo vacuari debent, adhæc inedia cruciari: ita minuta hac laborantes paulatim & aßiduò cibari debent. item ſyncopalis humoroſa, vt corpora plena ſuccis, & obeſa amat, ita minuta febris hæc, bilioſa, ſicca, & gracilia. Cæterùm

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

vt febris hæc natura biliosa est, ita aliquando continuo affligit, aliquando vero interpellatim, vnde recte Auicenna scriptum reliquit, huius paroxysmos plerunque tertianos esse, in qua facies illa ab Hippocrate descripta, morti similis, non raro conspicitur, id quod Diuinus Galenus non siluit: magnam igitur communionem febris hæc cum pestilentibus habet, quæ cordis substantiam, aut eius ventriculorum humores obsident, lancinántue, & hominem ad perniciem trahunt. Et quemadmodum minuta syncopalis hæc ob succos præpaucos & facile perspirabiles, euenire solet, ita quandoque (notante id Auicenna) non raro accidit, ob putrilaginem, aut venenosam & malignam humoribus insitam qualitatem, veluti ob acredinem humorum, vt iuueni exercitationi dedito, contigit, de quo elegans extat Historia Galeni, libro decimo, Meth. med. cui arridet sapientis Catalaunensium casus, à nobis citatus. Cæterum referente Galeno, & Auicenna consentiente, proprio de hac febre capite, affectio hæc, intra quartum plerunque opus suum complet. At, si ab ea ægrotus euadere contingat, suadet Galenus; id quod medici artem exercentes aduertant velim, videlicet, quòd elapso die quarto, & humoribus ad concoctionem venientibus, huic tali, aliquid carnei edulij

conced

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

concedamus,quaſi,ante concoctionis in humoribus apparitionem,febre in continua,caro,ab eo abnegetur,& dari non debeat.

Curatio centeſima, in qua docetur, quòd in tertiana continua, tertio quoque die rigor euenire poterit, ſimúlq; quo modo circuitus in febribus interpellatis contingant, tam ſecundam Galeni, quàm Auicennæ dogmata.

MAgnifica, & generoſa Gratia ab Yahiis, mulier procera, obeſa, carnoſa, tẽperatura ſanguinea, quum ætatis ſuæ annum quinquageſimum ageret, vigente autumno, continua febri corripiebatur, cũ qua tertio quoque die horrebat,& male habebat.pro qua curãda,pro pulſandáve febre, accerſiti quatuor ſunt medici, qui conſpecto lotio rubro, & craſſo, aliquali cum coctione, cæteríſque excrementis,ac morbo,& eius modo,exacte notatis, iudicarunt, ſanguinem reliquis cum humoribus vitiatum eſſe.qua de cauſa cum vires recte conſtarent, & morbus poſtularet, & reliqua aſſentirent, ſanguinis miſſionem admodum

proficuam fore omnes vno firmarunt ore. à qua exercita vacuatione ita mülier hæc valuit, vt nõ amplius febrem, aut malum aliud persenserit: tam enim sanguinis illa missio contulit. Cæterum cum ex iecoraria, aut communi brachij vena, sanguis mitti deberet, & inuenta à chirurgo vtroque in brachio non esset, iussimus venam illam, inter digitum anularem & auricularem obrepentem, primo calẽte aqua frictam, aperire, ex qua sanguis ad vncias octo fluxit, & recte habuit.

SCHOLIA.

Quum nobilis hæc mulier continuo febriret, & tertio quoq; die horreret, propositum à medicis fuit, quænã febris hæc esset. ex quibus alter, febrem tertianam simplicem, sed notham esse dixit. Alter vero, tertianã continuam, sed horrificam eam astruxit: contra quẽ nõ defuit alter, qui hoc falsum esse, contestatus est, quia tertiana cõtinua continuo affligit, & nullum horrorem, aut rigorem sed insultus quosdam leues, vix perceptibiles, quos exacerbationes forte dixerimus, tantum habet, nisi quando natura potens bilem vnà cum sanguine intra vasa contentam foras pellit, & rigor non raro verum salutis indicium sequitur, & febris soluitur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

uitur. id quod Diuus senex in aphor. nos docuit, cum dicat; A causone habito, rigore superueniente solutio fit morbi. At qui tertianam continuam, & horrificam febrem illam esse dixerat, suam sic fulciebat assersionem: Intra totius corporis vasa magna bilis putrẽs, tertianam continuam gignens, asseruatur, quæ parum à causone abest, in qua tertiana continua, exacerbationes, siue leues insultus bilis, vt dixi, singulo tertio die fiunt, in quibus rigores vel horrores contingere solent, quia eisdem diebus, crises eueniunt, in quibus paroxysmi affligunt. fieri igitur poterit, ait hic, vt tempore exacerbationis, bilis vena in caua contenta, adeo sit multa, naturam stimulans, aut pauca, sed naturæ ita obediens, vt extra pellatur, vel intra ad iecoris portas, ad pancreon, ad intestina, ad stomachum, vel ad horum aliquod, vel aliud membrum, & rigorem, vel horrorem faciat, & sic ab eadem materia vno particulari in loco contenta: eadem tamen hora mota, duæ oriuntur febres, altera à bile intra venas contenta, continuo affligens, tertiana continua dicta; altera vero ex bile à venis foras delata, ex qua febris interpellata consurgit. quam sententiam omnes approbarunt, & vt veram receperunt. Cæterum quia Galenus libris de diff. febr. ait, vt facillimum est reddere causas febrium continuo affligentium, ita

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

non admodum facile, earum quæ per circuitus veniunt: dignum duximus hic appendere modum, quo circuitus paroxysmorum fiant, secundum Galeni dogma, simúlque inuestigare an Auicenna cum Galeno conueniat, & eum recte hac in parte interpretatus sit. ALAMANVS. Hoc à te audire pergratum mihi erit ò Amate, vt qui ex Neotericis tam multis scriptitantibus, nemo quod sciam enodauit. AMATVS. Difficillimum sane dubium hoc est, & in quo Auicennam sequentes, non paucas cacatas chartas in lucem mittentes, desudarunt, quos omnes etiam breui nunc perstringam, præcipue cum Galenum enarrauerimus, qui haud dubio sapientissimè, vt solet, in eo absoluendo loquitur. Primo igitur scias velim, in vnaquaque animantis parte quatuor reperiri potentias, siue naturales facultates dictas, aliam attractricem, aliam retentricem, tertiam concoctricem, alteratricem dictam, quartam expultricem, retentrice (vt obiter hoc dicam) Galeno consentiente: fortiorem, quia expultrix breuiori tempore actiones suas efficere nata est, vt quæ vnico impetu, ea quæ molesta sunt, expellere, abigeréque statim est potens. Retentrix vero, non nisi temporis spatio opus suum conficit, ac inde longiori tempore indigens est. Hæ cæterum facultates, cum recte habent,

&

& suo debite funguntur officio, homo bene valentérque habet, quia in eo omnia nutritioni deseruientia exacte conficiuntur, & excrementa solita suis constitutis, & debitis temporibus excernuntur: vt in mulieribus menses ab vtero, lotium à vesica vrinaria, stercus ab intestinis, & similia tam sensibilia, quàm quæ sensum effugiunt, & per difflationem euadunt, & discutiuntur. Quum vero facultates hæ male habent, & earum inter se ordo peruertitur debitus, vt quæ adinuicem non recte famulantur, tunc excremẽta varia gigni solent, quæ quantitate, aut qualitate, aut vtraque, membrum in quod ruere contingit, afficiunt, obstructionem pariendo: obstructis nanque & constipatis canaliculis, meatibúsve talis affectæ particulæ humores retenti, & supra calfacti, ob prohibitam transpirationem putrefiunt, ad quos vitiatos, & putredine affectos, alia excrementa confluunt, quæ & ipsa cum prioribus putrefiunt, iuxta prouerbium, Vua liuorem ducit ab vua. Ex qua putrefactione ingens accenditur caliditas, & viget, ob quam sanguis ab aliis membris cõfluere solet. Certum est enim, vbicunque accenditur, & augetur caliditas, istuc ab aliis partibus sanguis fluere solet; qui stipatus, loco prutredinis, putrefit quoque, & membra, à quibus fluxit, frigida manent,
quia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

quia sanguinis vacua, priuatáque manent. Porrò pars ipsa affecta putredine grauatur, & extenditur, decumbénsque sanguis alteratur propter duas causas: prima quia putrescentibus iam humoribus permiscetur; secunda, quia stipatus, & obstructus, minime difflatur. Quo fit, vt instar lignorum humidorum, quæ paucam super flammam vniuersim proiiciuntur, succendantur: vnde læsionem inferentes vitiati succi ij, & vehementius incitantur, & à sensibili ipso corpore, confertim impelluntur, quandoque extra per carnes ad cutim; quandoque intra ad iecoris corpus, ad pancreas, ad intestina, ad renes, ad stomachum, ad caput, & reliqua id genus membra. Quòd si bilis absolute fuerit, rigorem parit: si bilis mixta pituitæ, aut atræ bili, horrorem & frigus: si verò pituita, frigus inducit, vt postea latius docebitur. Ponimus igitur febrium interpellatarum sedem, aut si magis appellare placet, fontem, aut originem, locúmve putredinis, extra venas, ex qua sede, siue vt Galenus ait, loco, qui est quodammodo putredinis causa, prima accessione: sit verbi gratia, tertianæ, bilis delata extra ad cutem, vel intra ad partes dictas, rigorem parit. Est enim rigor, Galen. authore, libro 3. de sanitate tuenda, concussio, commotióque totius corporis, inæqualis, & vt ego ad-

do,

lo, ſubito, repentéque veniens, cuius defe-
ctu ij, qui regio morbo laborat, rigorem non
ſentiunt, paßim enim in eis bilis ad cutem
defertur: in tertiana vero bilis acris & mor-
dax ſupra muſculos, & carnes repentè, &
confeſtim irruens, ab eiſdem tanquam no-
xam inferens, concutitur, expellitur, & abi-
gitur: vt feruens aqua ſupra cutem affuſa, ſal-
ſa præcipue excutitur, in qua motione ſan-
guis, & ſpiritus intro magis ſecedunt, vnde
fit, quod cum rigore frigus ſemper ſentitur,
& totum hoc tempus, initium paroxyſmi ap-
pellamus, in quo & ſitis viget, & ægri ea
cruciari ſolent, quia animalis facultas vnà
cum ſanguine, & calore, ad interiora retracta
eſt, & ea de cauſa ſomnus eo tempore ægro-
tis interdicitur, & vigilia euocatur, vt ad
membra algida, & caloris priuata, ſanguis
& calor reuocentur. Quum vero calor ſupe-
rat materiam, appellatur incrementum &
aſcenſus, ſiue augmentum: tale tempus, in
quo vſqueadeo calor augetur, vt non mo-
do locum exurat, qui eſt quodammodo putre-
dinis cauſa, ſed etiam continuatim per totum
corpus diſpergatur. Cæterum cum iam ad
ſummum feruoris, ſiue ebullitionis deuenerint
incenſi, & inflammati humores, tunc appel-
latur vigor, ſiue conſiſtentia, aut ſtatus, talis
acceßionis pars, in qua tunc vniuerſum labo-
rantis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

rantis corpus ignitum esse videtur, extensa per totum animalis corpus, æqualiter caliditate, hinc si contingat, quòd humores tenues sint, & facultas valida, & corpus rarum, pars plurima ebullientis humoris fusa in sudorem ducetur: quòd si craßi fuerint, & facultas expultrix debilis, & viæ angustæ, tunc nihil sensibile effluet sed materia ita extenuabitur, vt in flatus, & vaporis naturam vertetur. quod tempus, paroxysmi inclinatio appellatur; ab aliquibus vero feruentium humorum difflatus. Et hæc de primæ acceßionis origine, generationéve sint dicta, quæ an Alamano arrideant, ipse dixerit. ALAMANVS. Arrident sane, & quæ cum difficillima sint, à te abunde & ad Galeni mentem exposita sunt. Sed an ipse ea recte teneam, audire ne graueris rogo Amate. AMATVS. Dicas, sed breui, ne auditoribus fastidium parias, eorum quæ dicta sunt saltem primam partem, quæ vt nosti huius negotij summa habetur. ALAMANVS. Prima acceßio secundum Galeni doctrinam ita fit: facta namque in membro extra venas obstructione, succi inibi retenti putrent, ad quos alia excrementa confluunt, quæ quoque cum eis putrescunt, vnde ingens oritur calíditas, ob quam sanguis intra venas contentus ad locum quodammodo putredinis causam (nos

putre

putredinis sedem vocamus) fluit, & sic mem bra frigefieri incipiunt, quia sanguinis vacua: sed tunc humores hos sic confusos, natura irritata, extra pellit, vel ad carnes, & cutem, vel intus ad iecoris corpus, ad pancreon, ad stomachum, ad intestina, vel simile aliud membrum, vel ad vtranque partem simul, & rigor, vel horror, vel frigus pro ratione humoris fit, qui cum summe putret, rigor euanescit, & caliditas pollet, vt postea vberius hoc in colloquio dicetur. AMATVS. Hæc, vt prima & præcipua, per te recte citata à me in hac materia sunt dicta, sed iam nunc, quomodo secundæ accessionis circuitus fiat, inuestigemus: Galenus nanque, quem pro posse interpretari laboramus, postquam prædicta à nobis docuit, prope calcem libri secundi, de differ. febr. ita circuitum accessionum fieri tradit: sed cum in parte dispositio permaneat, necesse est, alterum in ea gigni excrementum, attracto rursus in eam alimento, non in plenum toto confecto, quod rursus (vt antea docuimus) ab ipsius excrementis putridis in parte ipsa relictis, & ab ipsa propria prauitate initium putredinis suscipit, & vbi satis incaluerit decumbit in ipsam, vt prius diximus, ex aliis animalis partibus sanguis, rursúsque eodem modo initium, incrementum, vigor, & inclina

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

natio accessionis existit, ídque repetere minime desinit, quoad dispositio in parte generante excrementa, seruetur. Est vero duplex talis dispositio: Altera quidem partis debilitas, per quam gignuntur excrementa; altera vero ex ipsis subinde genitis collecta, & orta, quæ ita in ipsis putridis excrementis seruatur, quemadmodum nidor quidam in vasis, quibus cibaria elixantur asseruari solet, & hæc sane dispositio impossibile est vt soluatur, quando præcipuè vniuersum corpus multis, & vitiatis humoribus, fuerit oppletum, ac multo etiam amplius, si iis adiungatur, omnium per quos membri superfluitates excernuntur, meatuum astrictio: sicuti etiam sanitas subsequeretur, si & meatus essent aperti, ita vt in membro liberi transitus fierent, ac potentia vegetior redderetur, emendaretur affectus, atque vniuersum corpus neque multis, neque vitiosis humoribus grauaretur: donec vero hæc perdurauerint prædicta, circuitum quoque accessionum seruari est necessarium, prout in mulieribus accidit. Nam & in iis donec æquales ac similes menstruorum causæ fuerint, idem seruatur circuitus. ALAM. *Repetam & ista quoque, modo audire dignaberis, de secundi & aliorum paroxysmorum circuitu.* AMATVS.

Perge,

Perge, dicas. ALAM. *De circuitu verò secundi & aliorum paroxyſmorum, ita vt puto, dixiſti: Galenus duplicem diſpoſitionem, vt circuitus acceſsionum eueniant, deſcribit, alteram partis affectæ imbecillitatem, per quam gignuntur excrementa, alteram verò ex ipſis ſubinde genitis excrementis ortam, quæ quidem diſpoſitio putrifica, ita in ipſis excrementis ſeruatur, quemadmodum nidor quidam in vaſis, quibus cibaria elixantur, aſſeruari ſolet, qui alia cibaria inficere non rarò ſolet iuxta carmen Horatianum,*

Quo ſemel eſt imbuta recens ſeruabit odorem
Teſta diu.

Per nidorem autem hunc, Galenus determinatam, ac inſitam peccātis humoris naturam, & proprietatem intelligit, quam aliquando propriam prauitatem, excrementorum putridorum vocat, qua mediante ſingulis acceſsionibus humor vitiatus ſimilem inficit humorem, & non alium, vt bilis bilem, pituita pituitam, atra bilis atram bilem, aliter non ſeruaretur periodicationis, ſiue circuitus certus ordo. AMATVS. *Et hæc rectè percepiſti, quæ nunc cum Auicennam, & eorum qui eum inſequuntur interpretationes attigerimus, vberius exponemus: audi igitur. Auicenna fen prima libri quarti, poſtquam doctè admodum*

varias putredinis causas recensuit, & humorũ intra venas putrescentium modum, concinne explicuit, ita causa circuituum accessionum in febribus interpellatis non infeliciter prosequitur, inquiens, Et febris putredinis quidem extrinsecæ, nõ eradicatur, & redit, nisi quia materiei, quæ putrefit, superuenit putredo in tempore paroxysmi, & finiuntur eius humiditates, ex quibus pendebat caliditas, & resoluuntur, & egrediũtur ex corpore. Non enim sunt retẽtæ in venis, vt inhibeantur à complemento resolutionis, immo remanet earum cineritium, & terrestris pars, quæ non sunt vehiculum febris, & caliditatis intensæ sicut videtur de dispositione cumulorum stercorum, paulatim putrescentium, donec fiat cinis in totum, deinde non remanet caliditas. Quòd si non remanet in humore adusto per putredinem caliditas, destruitur febris quousque aggregetur vice alia ad locum putredinis, & iam remanserunt in ea reliquiæ caliditatis, ex putredine prima, quamuis non remaneat materia, aut propter inuentionem causæ primæ putredinis, in materia prima, & inflammatur in materia secunda, secundum semitam putrefactionis. Res ergo putredinis periodicæ procedit secundum inuentionem caliditatis deficientis, putrefacientis, & resoluentis, & facientis cinerem, & peruenientis ad vicinum aliud, donec ab-

scin

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

scindat terminum, & finiat materiam, & non inueniat vicinum aliud, & remaneant reliquiæ febris expectantes materiam aliam, quæ effundatur ad locum eius. Hæc Auicenna, vtcunque pessime & peruerse versa, quæ si quis recte teneat, inueniet ex Galeno docte admodum & fideliter deprompta esse. Marsilius tamen quidam & Gentilis, magnus ille Auicennæ enarrator, cum locum hunc interpretantur, duas insignes & præcipuas causas pro circuitu accessionum signant: Alteram, caliditatem putredinalem in ipso paroxysmo vigentem, quæ causam antecedentem in venis contētam inficit, & parat ad sequentem accessionem. Alteram vero, caliditatem mitem, absque putredine in cineritio relictam, quæ & ipsa, causam antecedentem inficit, & ad circuitum mouet, non adeo tamen valenter & intense. Vgo Senensis, vir sua ætate doctus, & ingeniosus, cum horum doctorum hominum causas duas tantùm, vt non sufficientes ad circuitum accessionum consideret, tertiam iniungit, absque qua accessionum circuitum, vt ille quidem putat, fieri impossibile est, & ita habet. In causa antecedente, hoc est, materia intra venas contenta, dispositio quædam habetur, qua mediante materiæ pars post partē extra pellitur, vt ex exēplo à Galeno tradito, libro 1. de diff. febrium cap.

quinto, decerpitur, de ſtercore ſcilicet iumentorum, & columbarum, à Sole ignito, cuius pars inflammationi, & ebullitioni magis apta, citius ſequenti die à Solis radiis ignitur, & inflammatur. quam ſimilitudinem Auicenna, vt optimus & veridicus interpres, vt audiſtis, non præteriuit. Ait igitur Vgo, hanc diſpoſitionem in materia antecedente, hoc eſt, intra vaſa contenta, pernecessariam eſſe, quia aliter, ſi duæ tantùm cauſæ prædictæ concurrerent, ad circuitum acceſsionum, in infinitum protraherentur acceſsionum circuitus, & nunquam ceſſarent, quia ſemper maneret eadem cauſa: item, quòd alterantibus potiuſquam purgantibus medicamentis febrium interpellatarum curatio confici deberet, quia caliditas tantùm vt ſufficiens pro circuitu acceſsionum ſignatur, quod falſum eſſe, omnes medici artem exercentes, norunt, qui pro abigendis, propulſandiſve, interpellatis iis febribus, ad cauſam antecedentem purgandam, vacuandámve, attendunt, vt quæ male affecta ſit, & diſpoſitionem contineat, qua mediante, inflammatur, & ebullit, & in putredinem vertitur, & tandem in cineritium. Pro ſumma, Auicenna & eum enarrantes, febrium interpellatarum, putredinis ſedem, vel, vt ipſi aiunt mineram, vt quoque Galenus docuit, extra venas ſignant, ad quam materia

ret

retenta intra vasa, dicta causa antecedens, male affecta, nondum tamen putrida confluit, sed in suo motu, & propulsione, ebullit, & vitio, & putredine afficitur, & eo magis, cum putredinis sedem, & locum attingit, & hoc tam ob putrificam ipsius paroxysmi intensam caliditatem, quàm ob ipsam in cineritio relictam, sed mitem, & remissam. Vtraq; nanque caliditas dicta, causam antecedentem, intra vasa contentam, hoc est, humorem paratum foras venire, & paroxysmum gignere inficit, & vt Gentilis sapienter admodum adnotat, determinatum, & proprium, quia determinata & propria caliditas eum inficit, & vitiat. Nā si aliter esset, quiuis alius humor in vnaquaque accessione inficeretur. Hæc ex Auicenna, & eius enarratoribus dicta sint, quæ vt dixi, Galeni dogmatis in vniuersum conueniunt, respondéntve, & eo magis, si quando Galenus ait, post excrementa varia, ad locum putredinis confluxa, sanguis quoque fluit, qui simul excrementis mistus putret, intellexerimus, per hunc sanguinem, id quod Auicennæ sectatores aiunt, causam scilicet antecedētem, quæ humor intra venas contentus est, pro cuius motu, & ebullitione, non solum concurrūt vtraque caliditas exposita, sed etiam membri imbecillitas, & nidor putrificus, hoc est, proprietas, & natura, ac determinata putredo,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

humori insita, qua mediante, infici similis solet humor, & non alius: & per consequēs nutrimenti pars, & excrementa varia alia, in eundem vitiatum, & putidum, vertuntur humorem, & non alium, & tandiu perdurant, quoad causæ putredinis permanent, determinatæ, quæ pro coronide sunt, mēbri affecti imbecillitas, tam recipientis, quàm mandantis, ac intermedij, per quod transitus fit, coarctatio, vel laxitas, vel membrorum sensus acuties, vel obtusio, veluti vtraque caliditas, tam accesionis putrifica intensa, & vrens, quàm post accesionem in cineritio relicta, mitis & remissa. quibus addimus nidorē insitum putredini, hoc est, proprietatem specificam, insitam, & hærentem humori putrido, vt Gentilis ex Galeno docte admodum suis in extrauagantibus quæstionibus interpretatus est, ignorante Vgone Senensi. Quæ quidem proprietas causam antecedentem mouet, tam intra venas contentam, quàm de foris venientem, aliter humorum putrescentium continuo ingens fieret confusio, & nunquam certus, & constitutus circuituum seruaretur accesionum ordo: ad hæc excrementorum debita quantitas, & qualitas accedunt, vt si multa, pauca, viscida, crassa, tenacia, hærentia, tenuia, subtilia fluidáve sint, vnde accesiones quotidianæ, tertianæ, quartanæ, quintanæ, septenæ, octaua-

næ,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

næ, nonanæ, continuæ, & variæ aliæ contingunt: bilis nanque tertianam parit: pituita, quotidianam: atra bilis quartanam: sanguis vero continentem, synocham dictam. Quod si humores dicti vario modo haberi contingat, & accessiones variant, antecedendo, vel postponendo: accessionum nanque antecessus, morbi indicat incrementum, veluti earum postpositio, declinationem: modò tamen ipsis cum accessionibus cætera consentiant, videlicet in anticipatione febris ingens caliditas, maior corporis turbatio, & symptomata grauiora omnia: in postpositione vero, omnia mitiora, & faciliora euadant, & ægrotus ipse rectius sentiat, & valeat. Quòd si ingens erratum in iis, quæ ingeruntur, excernuntur, iniiciuntur, admouentur, subtrahuntur, & similia, contingat, tunc accessiones variæ fiunt, aliquando ex eadem particula, siue sede, prodeuntes, vt in hoc de quo agimus casu, contigit, in quo, & tertiana continua, & interpellata, simul affligebant, aliquando ex variis partibus, & distantibus locis ex quibus accessiones quandoque eadem hora simul coincidunt: quandoq; vero vnam alteram sequitur, bis, ter, & quater: & sæpe multa & varia alia paroxysmorũ cõplicatio copulatióve fit, vt hîc Thessalonicæ, plusquã reliquis aliis ciuitatibus à me hucusq; lustratis, fieri obseruo: id quod et Hip. suo æuo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

ſeruabat, diu namq; Hippocrates in hac Macedoniæ, & Theſſaliæ prouincia, in qua & nos nunc hæc literis mandamus, artem Peoniam exercuit, vt ex ſuis depromimus ſcriptis, & eius filio Theſſalo ad Athenienſes perorante. ALAM. *Quum hucuſque dicta recte teneam, placeat tibi, ò Amate, dubium diluere ſequens, an humor qui ad producendum rigorem, vel horrorem, vel frigus mouetur, ſit putridus, vel poſtquam opus confecit, putreſcat.* AMA. *Audi. Auicenna capite ſexto citati libri in hoc colloquio, ait, humorem effuſum ad rigorem, vel horrorem, vel frigus gignendum, crudum eſſe, & non putridum, ſequenti modo, & rigor & frigus antecedũt febrem, quoniam humor crudus effunditur ad lacertos in primis, & nocet frigore ſuo, per comparationem ad lacertos, deinde cum incipit putrefieri, incipit calefieri. Hæc Auicenna: per quæ clare tradit, humorem citatum ad rigorem, vel horrorem, vel frigus inducendum, crudum eſſe & non putridum: cui fauere videtur Galeni ſequens problema, libri ſecundi, de ſymp. cauſis cap. quinto. Cur eſt, quòd in incrementis & vigoribus acceßionum febrium, horrores, rigoréſque non permanent, ſed in initio tantùm conſiſtunt? an fortè quia à potentia caliditatis ſuperatur frigus: cum enim humores caleſcũt, & putrefiunt, rigor deficit. Hæc etenim Galeni*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

leni eadem est responsio, cum ea, quam Auicenna forte dedit, scilicet quòd humor crudus ad rigorem mouendum effunditur, qui postea cum putruit, & caluit, sua caliditate rigorem, siue frigus, superauit, vnde initio accessionum, rigores, vel horrores tantum apparent. Hinc est, quòd in epiala febri, simul febris, & rigor semper in quauis corporis parte permanent, quia rigor non potest superari à caliditate putredinali: fit nanque epiala febris à vitrea, ac acida pituita, omnium frigidissima, cuius pars cruda frigus inducit, reliqua verò putredine affecta, febrem accendit: sed cũ caliditas hæc febrilis, & putrifica non valeat, nec potens sit superare frigiditatem crudæ partis, fit inde quòd simul frigus, & calor in eodem membro semper percipiantur, & consequenter, humorem crudum frigus vel rigorem, aut horrorem parere, non vero putridum, dicendum restat.

AIAM. *Mea sententia, qui hæc astruunt, ò Amate, duras admodum partes habent, vt quæ contrarium rationibus & authoritatibus probant, & primo sic: In causone, febre dicta ardente, bilis putrida intra vasa continetur, quæ critice per carnes ad cutem expulsa, rigorem facit, iuxta Hippocratis oraculum, A causone habito, rigore supraueniente, solutio fit morbi. Ergo humor putridus, rigorem facit, & non crudus: item in ordine accessionum,*

tam secundum Galeni, quàm Auicennæ doctrinam, excrementorum putredo proponitur. Ergo humor putridus ad rigorem pariendum, mouetur, & non crudus: faciunt iis ea quæ non raro euenire videntur, videlicet, humor putridus intra venas contentus febrem gignit, qui postea ad cutem expulsus, rigorem facit, & breui sudore absoluitur, igitur humor putridus rigorem facit, & non crudus, aut incoctus. Missas facio varias rationes alias, & authoritates, quæ partem hanc tuentur, & roborant: tu vero Amate, quid hac in re præfixum habes, aperi rogo. AMATVS. Breui inter has dissidentes acies hæc sit conciliatio, & concordia, Humor antequam moueatur ad rigorem, vel horrorem, aut frigus inducendum, putridus est: non adeo tamen intense, vt postea dispersus, disseminatúsve: qui postquam rigorem induxit, magis calfit, & intensius putret. Præter hæc tamen, quandoque humor frigidus, & horrorem parit, nulla postea subsequente febre, quia non putret, vt meritò aphorismus ille sexagesimus tertius libri quarti, tanquam non verus, à Galeno suggilletvr, qui ait, Quibus in febribus quotidie rigores fiunt, quotidie febre soluuntur. Sed hîc cæteras rigoris causas cõsulto prætermittimus, quas studiosus lector ex Gal. lib. de sympt. causis, & alibi sæpe, petere poterit, & eas ipse ex Hip.
totius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

totius artis medicæ fundamento, lib. de morbis primo, decerpsit. ALAMANVS. *Placent dicta, sed dubius adhuc in alio sum problemate, quod tu Amate pro tua humanitate interpretari dignaberis, & est: An postquam bilis rigorem confecit, retrocedat ad ventriculum, & intestina, veluti ad vrinariam vesicam, & membra similia, vel potius ante rigorem, quando propulsatur à natura, in ea agitatione, & ebullitione, pars quædam ruit ad stomachum, vnde vomitus proiicitur: alia vero ad intestina, ex qua secessus fiunt, alia ad vrinariam vesicam cadere contingit, & per vrinam excernitur.* AMATVS. *Huic tuo quæsito, Gale. ita breui respondet, Mota bile ipsa, per corpora sentientia, rigor ipse fit, post quem, vel per sudorem, vel (quum contingat ipsam ad internas partes ferri) per vomitum, vel alui solutionem, vel quum quandoq; etiam intrò & foras simul deferatur: vtroque modo simul ipsa expurgata, soluitur febris. Vtitur nanq; Gal. ijs verbis, pro responsione ad quæsitum: cur febris ardens, superueniente rigore, soluatur.* ALAMANVS. *Et hæc summe placent, & arrident, vt quæ cum Galen. sint dicta, sed haud præter institutũ nostrum aliud mihi proponendũ problema venit, ex Gal. lib. 2. de crisib. & lib. de differ. febr. decerptũ, quod forte totius huius nostri colloquij caput est, & ita habet:*

Cur

cur est, quòd tertiana febris ad infebricitationem deuenit: ardens verò, causon dicta, minime: quum tamen vtraque, eandem efficientem causam, hoc est, bilem habeant. AMATVS. An quòd in tertiana bilis extra venas sit, quæ per singulas expurgatur accessiones; in causone vero, non item, quia intra vasa, vnà cum ipso sanguine continetur, vnde per singulas accessiones non expurgatur, nec ad infebricitationem deuenit, nisi forte quando à natura inualescente, bilis ipsa à venis foras detruditur, vnde rigor superuenit, & febris soluit. Sed iam ijs finem facimus. quæ si quis accuratius insequi vellet, iustum proculdubio compilaret volumen: quæ omnia ex Diuino Hippocrate, tam philosophorum, quàm medicorũ omnium parente primo emanarunt, vt apud ipsum legere tu ipse poteris libro de flatibus, quem rogo magno tuo otio percurras. Ego vero in hac septima Centuria finem huic dicendi generi imponam. Tu vero ò Alamane pro tua singulari humanitate breui ad nos venire curabis. ALAMANVS. Veniam, modò Deus Opt. Max. superstites, & sanos nos in hac Macedonia terrarum Imperio quondam potita, sinat.

FINIS.

AMATI

Amati iusiurandum.

IVRO Deũ immortalem, & sanctissima eius decem oracula, quæ liberato ab Ægyptiaca seruitute populo, Mose interprete, in mõte Sinaie data sunt, me nihil prius aut antiquius in iis meis curationibus duxisse, quàm vt illibata rerum fides posteris traderetur: nihil finxisse, nihil addidisse, aut com mutasse ornamenti gratia: id tamen vnũ semper studuisse, vt vtilitas ad mortales promanaret: neminem laudasse, aut vituperio affecisse vt priuatis affectibus indulgerem, nisi id veritatis studium exposceret. Si fallo, Deũ & Raphaelé eius ministrũ iratos semper habeã, nec quicquam in arte medica mihi ad votum succedat. De mercede præterea, quæ medicis exhiberi solet, non admodum sollicitũ fuisse, multos non tantùm studiose, sed gratis etiam curauisse: mercedes etiã nonnullas à permultis oblatas magno & inuicto animo reiecisse: magisque id tentasse vt ægrotantes mea opera aut diligentia, amissam consequerentur va letudinem, quàm, vt eorum liberalitate vel teruntio ipse ditior euaderem: eodémque loco, semper apud me fuisse cuiusuis religionis homines, siue ij Hebræi, siue Christiani, aut Arabicæ legis sectatores essent. De dignitate verò non admodum sollicitũ fuisse, eandémque diligentiam pauperibus, quàm illustrissimo loco natis præstitisse: morbum nunquã produxisse: in præsagiis ea quæ sentiebam semper dixisse: pharmacopolarum nemini plus

iusta

iusto fauisse, nisi ei fortasse, quem & peritia artis & bonitate animi cæteris præstare intelligerem, in medicamētis describendis, prout facultates ægrotantis patiebantur, temperamentum semper adhibuisse: commissum mihi arcanum nemini detexisse: nulli mortiferum poculum propinasse: nullam mea opera matronam abortum fecisse: nihil à me in ea vbi curarem domo turpitudinis perpetratum: in summa, nihil à me commissum quod à præclaro & egregio medico alienum haberi posset. Hippocratem & Galenum artis medicæ parentes semper mihi imitandos proposuisse, non spretis nonnullorum in arte medica excellentiũ monumentis: in studiorum verò ratione adeò frequentem fuisse, vt nullũ quantumuis arduum negotiũ, me à bonorum authorum lectione auocare potuerit: nõ rei familiaris iactura, non nauigatio, non crebræ peregrinationes, non denique exilium, quod, vt virum philosophum decet, magno & inuicto animo hactenus sponte substinui: discipulos quos ad hunc vsque diem permultos habui, filiorum loco semper duxisse, eos candidissime docuisse, hortatum vt bonorum similes euadere studerent: libros in re medica meos nulla animi ambitione edidisse, sed id vnum spectasse vt quoquo modo mortalium valetudini prospicerem. Quod an assecutus sim, aliorum iudicio relinquo. Certè semper id præ me tuli atque in votis maximè habui. Thessalonicæ datum, Anno mundi 5319.

CVR

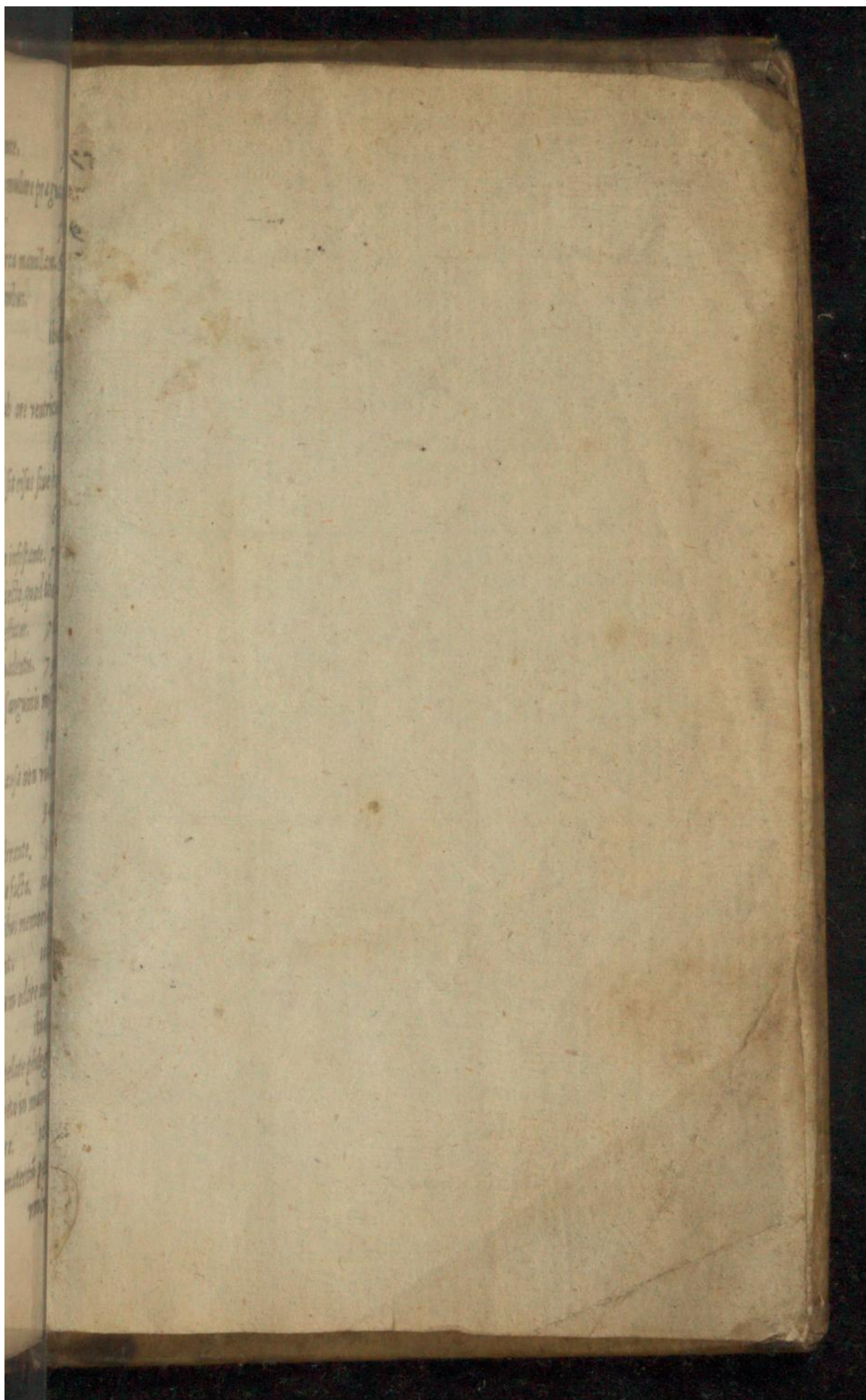
CVRATIONES SECVNdum ordinem contentæ in septima Centuria.

tiones

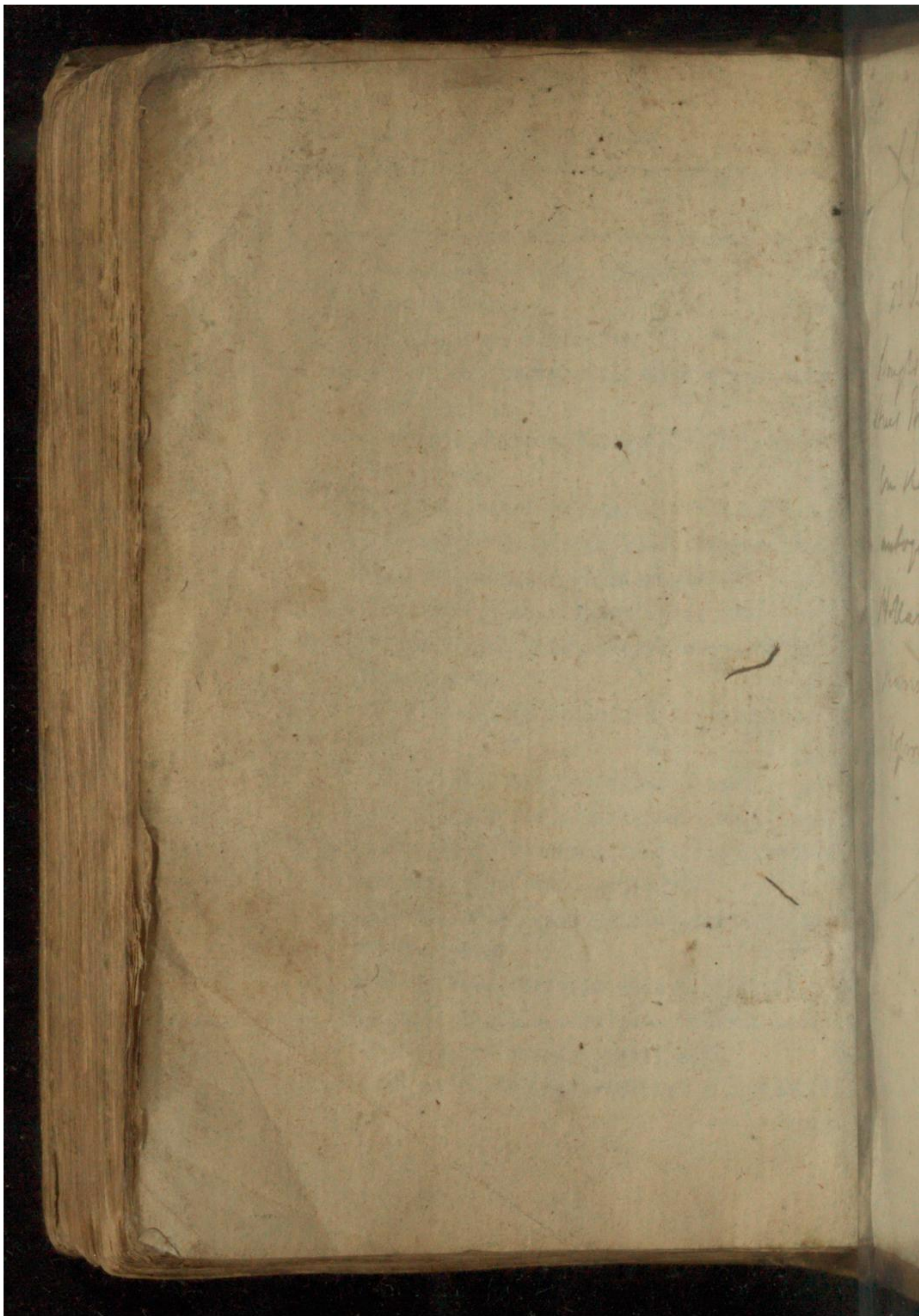
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

vm

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A

23 July 1879
Bought of Neild, Baldwin Street Bristol – Cost 1/6 –.
On the title page is the autograph of Philemon Holland, Coventry the translator of Pliny & of many other works –
E.P.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
266/A